СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на српском, босанском и хрватском језику

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku

Година XXV
Уторак, 14. септембра 2021. године

Број/Broj
57

Godina XXV
Utorak, 14. septembra/rujna 2021. godine

ISSN 1512-7508 - српски језик
ISSN 1512-7486 - босански језик
ISSN 1512-7494 - хрватски језик

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

789

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), и члана 28. став (2) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 12/02, 19/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 50/08, 43/09, 8/10, 40/12 и 93/17), а по претходно прибављеном мишљењу Агенције за државну службу БиХ, број 03-34-2-150-14/21 од 21.05.2021., доносим

РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ РУКОВОДЕЋЕГ ДРЖАВНОГ СЛУЖБЕНИКА - ПОМОЋНИК МИНИСТРА У СЕКТОРУ ЗА КОМАНДУ, КОНТРОЛУ, КОМУНИКАЦИЈЕ, КОМПЈУТЕРЕ И УПРАВЉАЊЕ ИНФОРМАЦИЈАМА У МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. **Именује се Куловац Аднан** на радно мјесто руководећег државног службеника - помоћник министра у Сектору за команду, контролу, комуникације, компјутере и управљање информацијама у Министарству одбране Босне и Херцеговине.
2. Именованом руководећем државном службенику из тачке 1. диспозитива овог рјешења припада плата платног разреда Б6 државних службеника, са припадајућим коефицијентом за обрачун плате 4,20.
3. Ово рјешење ступа на снагу дана 01.10.2021. године и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Агенција за државну службу БиХ, на основу приједлога Министарства одбране БиХ, расписала је јавни оглас за попуну упражњених радних мјеста државних службеника и руководећег државног службеника - помоћника министра у Сектору за команду, контролу, комуникације, компјутере и управљање информацијама у Министарству одбране БиХ. Након проведене конкурсне процедуре и прибављеног мишљења Агенције за државну службу БиХ на упражњено радно мјесто руководећег државног службеника - помоћника министра у Сектору за команду, контролу, комуникације, компјутере и управљање информацијама, именован је Куловац Аднан, кандидат који на листи успјешних има највећи број бодова.

На основу предње наведеног одлучено је као у диспозитиву рјешења.

Правна поука: Против овог рјешења може се изјавити жалба Одбору државне службе за жалбе у року од 8 дана од дана пријема истог.

Број 10-34-1-2620-41/20
27. августа 2021. године
Сарајево

Министар
Др **Сифет Поџић**

Na osnovu člana 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), i člana 28. stav (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/02, 19/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 50/08, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17), a po prethodno pribavljenom mišljenju Agencije za državnu službu BiH, broj 03-34-2-150-14/21 od 21.05.2021., donosim

RJEŠENJE
O IMENOVANJU RUKOVODEĆEG DRŽAVNOG SLUŽBENIKA - POMOĆNIK MINISTRA U SEKTORU ZA KOMANDU, KONTROLU, KOMUNIKACIJE, KOMPJUTERE I UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA U MINISTARSTVU ODBRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **Imenuje se Kulovac Adnan** na radno mjesto rukovodećeg državnog službenika - pomoćnik ministra u Sektoru za komandu, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine.
2. Imenovanom rukovodećem državnom službeniku iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja pripada plata platnog razreda B6 državnih službenika, sa pripadajućim koeficijentom za obračun plate 4,20.
3. Ovo rješenje stupa na snagu dana 01.10.2021. godine i objaviće se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Agencija za državnu službu BiH, na osnovu prijedloga Ministarstva odbrane BiH, raspisala je javni oglas za popunu upražnjenih radnih mjesta državnih službenika i rukovodećeg državnog službenika - pomoćnika ministra u Sektoru za komandu, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama u Ministarstvu odbrane BiH. Nakon provedene konkursne procedure i pribavljenog mišljenja Agencije za državnu službu BiH na upražnjeno radno mjesto rukovodećeg državnog službenika - pomoćnika ministra u Sektoru za komandu, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama, imenovan je Kulovac Adnan, kandidat koji na listi uspješnih ima najveći broj bodova.

Na osnovu prednje navedenog odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

Pravna pouka: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Odboru državne službe za žalbe u roku od 8 dana od dana prijema istog.

Broj 10-34-1-2620-41/20
27. augusta 2021. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. **Sifet Podžić**

Na temelju članka 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), i članka 28. stavak (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/02, 19/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 50/08, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17), a po prethodno pribavljenom mišljenju Agencije za državnu službu BiH, broj 03-34-2-150-14/21 od 21.05.2021., donosim

RJEŠENJE
O IMENOVANJU RUKOVODEĆEG DRŽAVNOG SLUŽBENIKA - POMOĆNIK MINISTRA U SEKTORU ZA ZAPOVIJED, KONTROLU, KOMUNIKACIJE, KOMPJUTERE I UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA U MINISTARSTVU OBRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **Imenuje se Kulovac Adnan** na radno mjesto rukovodećeg državnog službenika - pomoćnik ministra u Sektoru za zapovijed, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine.
2. Imenovanom rukovodećem državnom službeniku iz točke 1. dispozitiva ovog rješenja pripada plaća platnog razreda B6 državnih službenika, sa pripadajućim koeficijentom za obračun plaće 4,20.
3. Ovo rješenje stupa na snagu dana 01.10.2021. godine i objaviće se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Agencija za državnu službu BiH, na temelju prijedloga Ministarstva obrane BiH, raspisala je javni oglas za popunu upražnjenih radnih mjesta državnih službenika i rukovodećeg državnog službenika - pomoćnika ministra u Sektoru za zapovijed, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama u Ministarstvu obrane BiH. Nakon provedene konkursne procedure i pribavljenog mišljenja Agencije za državnu službu BiH na upražnjeno radno mjesto rukovodećeg državnog službenika - pomoćnika ministra u Sektoru za zapovijed, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama, imenovan je Kulovac Adnan, kandidat koji na listi uspješnih ima najveći broj bodova.

Na temelju prednje navedenog odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

Pravna pouka: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Odboru državne službe za žalbe u roku od 8 dana od dana prijema istog.

Broj 10-34-1-2620-41/20
27. kolovoza 2021. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. **Sifet Podžić**

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
УПРАВА ЗА ИНДИРЕКТНО ОПОРЕЗИВАЊЕ

790

На основу члана 66. Закона о порезу на додану вриједност ("Службени гласник БиХ", бр. 09/05, 35/05, 100/08 и 33/17), члана 127. Правилника о примјени Закона о порезу на додану вриједност ("Службени гласник БиХ", бр. 93/05, 21/06, 60/06, 06/07, 100/07, 35/08, 65/10, 85/17 и 44/20), те члана 8. Инструкције о поступку увођења посебне шеме дужника ("Службени гласник БиХ", број 35/08), рјешавајући по службеној дужности Група за принудну наплату у Регионалном центру Бања Лука доноси

РЈЕШЕЊЕ

1. Уводи се посебна шема за наплату ПДВ-а од порезног обвезника - дужника АГРОКОМЕРЦ д.д., Трг Ахмета Мржљака 1, Велика Кладуша, ПДВ број 263179080007.
2. Порезни обвезник-дужник је обавезан у своје фактуре за испоруке лицима, која су регистрована за ПДВ, унијети сљедећу клаузулу: "Износ ПДВ-а наведен у овој фактури плаћа се Управи за индиректно опорезивање с позивом на ПДВ број 263179080007".
3. ПДВ обвезници, који су примаоци испорука од стране дужника из тачке 1. диспозитива овог рјешења дужни су износ ПДВ-а са фактуре уплаћивати директно Управи за индиректно опорезивање и то до 5. у мјесецу за претходни порезни период. У истом року примаоц испоруке је дужан доставити Управи за индиректно опорезивање листу са подацима за претходни порезни период, а који се односе на порезног обвезника-дужника према којем је уведена посебна шема, са сљедећим садржајем:
   - износ задржаног ПДВ-а,
   - идентификациони број испоручиоца добра или услуга,
   - идентификациони број примаоца добра или услуга који је задржао износ ПДВ-а.

4. Посебна шема се примјењује од дана објављивања овог рјешења у "Службеном гласнику БиХ".
5. Порезни обвезник - дужник АГРОКОМЕРЦ д.д. Велика Кладуша обавезан је рјешење којим се утврђује обавеза плаћања по посебној шеми истаћи у пословним просторијама на видно мјесто, заједно с увјерењем о регистрацији за ПДВ.
6. Жалба не одлаже извршење рјешења.
7. Ово рјешење ће бити објављено у "Службеном гласнику БиХ" и у три најчитаније дневне новине.

Образложење

Регионални центар Бања Лука, Група за принудну наплату води поступак принудне наплате ПДВ-а од дужника АГРОКОМЕРЦ д.д., Трг Ахмета Мржљака 1, Велика Кладуша, ПДВ број 263179080007, а на основу налога за принудну наплату који су издати за обавезе исказане у редовним пријавама самоопорезивања и то за порезне периоде 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1402, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1411, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105 и налога за принудну наплату који су издати за обавезе утврђене накнадним контролама Одсјека за порезе Регионалног центра Бања Лука за порезне периоде 1012, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1112, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1403, 1411, 1506, 1508, 1509, 1601, 1811 и 1812.

Налози за принудну наплату су издати у складу са важећим законским прописима, који су били на снази у вријеме издавања налога за принудну наплату, јер обавезе из наведених порезних периода нису измирене како је то прописано чланом 39. Закона о порезу на додану вриједност и чланом 33. став (2) Закона о поступку индиректног опорезивања ("Службени гласник БиХ", бр. 89/05 и 100/13).

На дан доношења овог рјешења, дуг по основу ПДВ-а дужника АГРОКОМЕРЦ д.д. износи 3.201.026,35 КМ од чега је износ 1.762.840,30 КМ главни дуг, износ од 62.955,94 КМ накнадни терет принуде и износ од 1.375.230,11 КМ затезна камата.

Како дужник није измирио дуг ни након запримања налога за принудну наплату на темељу одредбе члана 45. тад важећег Правилника о провођењу Закона о поступку принудне наплате индиректних пореза ("Службени гласник БиХ", бр. 27/12), издат је налог за пљенидбу постојеће и будуће имовине и права дужника.

Проводећи поступак принудне наплате сугласно одредби члана 13. Закона о поступку принудне наплате индиректних пореза ("Службени гласник БиХ", бр. 89/05 и 62/11), извршена је обустава трансакција преко банковних рачуна дужника, која до данас није резултирала наплатом дуга. Вршена је и пљенидба дужникових ненаплаћених потраживања као и закупнина које такође нису резултирале наплатом дуга. На непокретној имовини извршен је упис законске хипотеке у корист Управе за индиректно опорезивање, али како поред хипотеке УИО, постоје и други повјериоци који имају првенствени ред у намирењу, то је наплата дуга по основу индиректних пореза на такав начин упитна и неизвјесна.

С обзиром да је дужник наставио вршити опорезиви промет усљед чега се дуг континуирано увећава, стекли су се увјети да Група за принудну наплату, сходно одредбама члана 66. став (3) Закона о порезу на додану вриједност и члана 127. став (1) Правилника о примјени Закона о порезу на додану вриједност, започне поступак увођења посебне шеме за наплату дуга дужника АГРОКОМЕРЦ д.д. из Велика Кладуше.

На основу члана 3. став (1) и (3) Инструкције о поступку увођења посебне шеме дужника Групи за ревизију и контролу у Регионалном центру Бања Лука достављена је иницијатива за контролу дужника с аспекта процјене категорија из члана 5. исте Инструкције.

Контролом која је обухватила порезне периоде од 01.01.2020. до 30.04.2021. године, као и прикупљањем података у току поступка принудне наплате дуга, утврђене су чињенице које несумњиво указују на потребу и оправданост увођења посебне шеме за наплату дуга, а посебно из сљедећих разлога:

- Контролом је утврђено да се дужник Агрокомерц д.д. Велика Кладуша, у контролираном периоду, бавио искључиво изнајмљивањем пословног простора и опреме, те уредно пријављује обрачунати и исказани ПДВ по фактурама за изнајмљивање и за продају робе;
- На конту 2111 исти је исказао потраживања од купаца у земљи у износу од 1.470.310,97 КМ, док је у контролираном периоду на конту 611 исказао приходе од продаје робе и услуга у износу од 10.367,69 КМ и на конту 651 приходе од закупнина по уговору у износу од 227.134,92 КМ;
- Увидом у Информациони систем "е-порези" утврђено је да порезни обвезник-дужник континуирано обавља опорезиви промет те да је у последњих 12 мјесеци исказао излазни ПДВ у укупном износу од 152.434,00 КМ;
- Непокретна имовина наведеног порезног обвезника-дужника је вишеструко оптерећена од стране других повјериоца који имају првенствени ред у намирењу, док су уговори о закупу већином предмети судског извршног поступка.

На основу утврђених чињеница сагласно одредбама члана 6. став (1), а примјеном члана 8. став (1) Инструкције о поступку увођења посебне шеме дужника, Група за принудну наплату у Регионалном центру Бања Лука је дана 16.07.2021. године доставила дужнику АГРОКОМЕРЦ д.д. из Велика Кладуше писмо намјере број 02/6-2/I-16-16-29-2932/21 од 12.07.2021. године, у којем га обавјештава о износу дуга и намјери увођења посебне шеме за наплату ПДВ-а ако у року од 30 дана не измири дуг или не обезбиједи адекватну гаранцију за плаћање дуга како је прописано одредбом члана 128. став (1) и (2) Правилника о примјени Закона о порезу на додану вриједност. У писму намјере, дужнику је указано и на обавезе које му се стављају на терет увођењем посебне шеме дужника сходно одредбама члана 128. став (3) Правилника о примјени Закона о порезу на додану вриједност. Како исти у остављеном року није уплатио дуг или обезбиједио адекватну гаранцију за плаћање дуга, а дуг се и даље увећавао у протеклих 30 дана, одлучено је да се на овог дужник примијени посебна шема ради обезбјеђења наплате дуга.

При доношењу одлуке о увођењу посебне шеме дужника Група за принудну наплату је као одлучне чињенице цијенила: износ дуга по основу индиректних пореза који се непрекидно увећава, милионски износ дуга према другим повјериоцима, немогућност наплате пореза на додану вриједност из имовине дужника, хисториjат понашања дужника у протеклим годинама, као и чињеницу да је за наведеног дужника већ била уведена посебна шема преко које је наплаћен знатан износ дуга. Како подаци из мјесечних пореских пријава указују да дужник континуирано обавља опорезиви промет и исказује излазни ПДВ, а с друге стране врши испоруке на домаћем тржишту према регистрираним ПДВ обвезницима, то је неспорним утврђено да је оправдано и неопходно увођење посебне шеме дужника, па је из тих разлога одлучено као у диспозитиву овог рјешења.

На темељу одредбе члана 66. став (4), а у вези са чланом 42. став (1) Закона о порезу на додану вриједност, порезни обвезник-дужник (испоручитељ добара и услуга) и порезни обвезници купци (примаоци добара и услуга) су солидарно и појединачно одговорни за плаћање ПДВ-а, док се не прими доказ да је фактурирани ПДВ плаћен.

Сходно одредбама члана 66. став (7) и члана 128. став (4) Правилника о примјени Закона о порезу на додану вриједност, ово рјешење ће бити објављено у "Службеном гласнику БиХ" и три најчитаније дневне новине, а исто је дужник обавезан истаћи у пословним просторијама на видно мјесто заједно с увјерењем о регистрацији за ПДВ.

Одредбом члана 137. став (1) Закона о поступку индиректног опорезивања ("Службени гласник БиХ", бр. 89/05 и 100/13) прописано је да жалба не одлаже извршење рјешења.

Поука о правном лијеку

Против овог рјешења може се уложити жалба Одсјеку за принудну наплату путем Групе за принудну наплату Регионалног центра Бања Лука у року од 15 дана од дана пријема истог. У складу са чланом 12. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10) жалба изјављена на одлуке донесене у поступцима који се воде по службеној дужности не подлијеже плаћању таксе.

Број 02/6-2/I-16-16-29-3278/21
27. августа 2021. године
Бања Лука

Шеф Групе
за принудну наплату
Лејла Мехмедовић, с. р.

Na osnovu člana 66. Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 09/05, 35/05, 100/08 i 33/17), člana 127. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 93/05, 21/06, 60/06, 06/07, 100/07, 35/08, 65/10, 85/17 i 44/20), te člana 8. Instrukcije o postupku uvođenja posebne šeme dužnika ("Službeni glasnik BiH", broj 35/08), rješavajući po službenoj dužnosti Grupa za prinudnu naplatu u Regionalnom centru Banja Luka donosi

RJEŠENJE

1. Uvodi se posebna šema za naplatu PDV-a od poreznog obveznika-dužnika AGROKOMERC d.d., Trg Ahmeta Mržljaka 1, Velika Kladuša, PDV broj 263179080007.
2. Porezni obveznik-dužnik je obavezan u svoje fakture za isporuke licima, koja su registrovana za PDV, unijeti sljedeću klauzulu: "Iznos PDV-a naveden u ovoj fakturi plaća se Upravi za indirektno oporezivanje s pozivom na PDV broj 263179080007".
3. PDV obveznici, koji su primaoci isporuka od strane dužnika iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja, dužni su iznos PDV-a sa fakture uplaćivati direktno Upravi za indirektno oporezivanje i to do 5. u mjesecu za prethodni porezni period. U istom roku primaoc isporuke je dužan dostaviti Upravi za indirektno oporezivanje listu sa podacima za prethodni porezni period, a koji se odnose na poreznog obveznika - dužnika prema kojem je uvedena posebna šema, sa sljedećim sadržajem:
   - iznos zadržanog PDV-a,
   - identifikacioni broj isporučioca dobra ili usluga,
   - identifikacioni broj primaoca dobra ili usluga koji je zadržao iznos PDV-a.
4. Posebna šema se primjenjuje od dana objavljivanja ovog rješenja u "Službenom glasniku BiH".
5. Porezni obveznik-dužnik AGROKOMERC d.d. Velika Kladuša obavezan je rješenje kojim se utvrđuje obaveza plaćanja po posebnoj šemi istaći u poslovnim prostorijama na vidno mjesto, zajedno s uvjerenjem o registraciji za PDV.
6. Žalba ne odlaže izvršenje rješenja.
7. Ovo rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH" i u tri najčitanije dnevne novine.

Obrazloženje

Regionalni centar Banja Luka, Grupa za prinudnu naplatu vodi postupak prinudne naplate PDV-a od dužnika AGROKOMERC d.d., Trg Ahmeta Mržljaka 1, Velika Kladuša, PDV broj 263179080007, a na osnovu naloga za prinudnu naplatu koji su izdati za obaveze iskazane u redovnim prijavama samooporezivanja i to za porezne periode 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1402, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1411, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105 i naloga za prinudnu naplatu koji su izdati za obaveze utvrđene naknadnim kontrolama Odsjeka za poreze Regionalnog centra Banja Luka za porezne periode 1012, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1112 1201, 1202, 1203, 1204, 1205,1206, 1403, 1411, 1506, 1508, 1509, 1601, 1811 i 1812.

Nalozi za prinudnu naplatu su izdati u skladu sa važećim zakonskim propisima, koji su bili na snazi u vrijeme izdavanja naloga za prinudnu naplatu, jer obaveze iz navedenih poreznih perioda nisu izmirene kako je to propisano članom 39. Zakona o porezu na dodanu vrijednost i članom 33. stav (2) Zakona o postupku indirektnog oporezivanja ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 100/13).

Na dan donošenja ovog rješenja, dug po osnovu PDV-a dužnika AGROKOMERC d.d. iznosi 3.201.026,35 KM od čega je iznos 1.762.840,30 KM glavni dug, iznos od 62.955,94 KM naknadni teret prinude i iznos od 1.375.230,11 KM zatezna kamata.

Kako dužnik nije izmirio dug ni nakon zaprimanja naloga za prinudnu naplata na temelju odredbe člana 45. tad važećeg Pravilnika o provođenju Zakona o postupku prinudne naplate indirektnih poreza ("Službeni glasnik BiH", broj 27/12), izdat je nalog za pljenidbu postojeće i buduće imovine i prava dužnika.

Provodeći postupak prinudne naplate suglasno odredbi člana 13. Zakona o postupku prinudne naplate indirektnih poreza ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 62/11), izvršena je obustava transakcija preko bankovnih računa dužnika, koja do danas nije rezultirala naplatom duga. Vršena je i pljenidba dužnikovih nenaplaćenih potraživanja kao i zakupnina koje također nisu rezultirale naplatom duga. Na nepokretnoj imovini izvršen je upis zakonske hipoteke u korist Uprave za indirektno oporezivanje, ali kako pored hipoteke UIO, postoje i drugi povjerioci koji imaju prvenstveni red u namirenju, to je naplata duga po osnovu indirektnih poreza na takav način upitna i neizvjesna.

S obzirom da je dužnik nastavio vršiti oporezivi promet usljed čega se dug kontinuirano uvećava, stekli su se uvjeti da Grupa za prinudnu naplatu, shodno odredbama člana 66. stav (3) Zakona o porezu na dodanu vrijednost i člana 127. stav (1) Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost, započne postupak uvođenja posebne šeme za naplatu duga dužnika AGROKOMERC d.d. iz Velika Kladuše.

Na osnovu člana 3. stav (1) i (3) Instrukcije o postupku uvođenja posebne šeme dužnika Grupi za reviziju i kontrolu u Regionalnom centru Banja Luka dostavljena je inicijativa za kontrolu dužnika s aspekta procjene kategorija iz člana 5. iste Instrukcije.

Kontrolom koja je obuhvatila porezne periode od 01.01.2020. do 30.04.2021. godine, kao i prikupljanjem podataka u toku postupka prinudne naplate duga, utvrđene su činjenice koje nesumnjivo ukazuju na potrebu i opravdanost uvođenja posebne šeme za naplatu duga, a posebno iz sljedećih razloga:

- Kontrolom je utvrđeno da se dužnik Agrokomerc d.d. Velika Kladuša, u kontroliranom periodu, bavio isključivo iznajmljivanjem poslovnog prostora i opreme, te uredno prijavljuje obračunati i iskazani PDV po fakturama za iznajmljivanje i za prodaju robe;
- Na kontu 2111 isti je iskazao potraživanja od kupaca u zemlji u iznosu od 1.470.310,97 KM, dok je u kontroliranom periodu na kontu 611 iskazao prihode od prodaje robe i usluga u iznosu od 10.367,69 KM i na kontu 651 prihode od zakupnina po ugovoru u iznosu od 227.134,92 KM;
- Uvidom u Informacioni sistem "e-porezi" utvrđeno je da porezni obveznik-dužnik kontinuirano obavlja oporezivi promet te da je u poslednjih 12 mjeseci iskazao izlazni PDV u ukupnom iznosu od 152.434,00 KM;
- Nepokretna imovina navedenog poreznog obveznika-dužnika je višestruko opterećena od strane drugih povjerioca koji imaju prvenstveni red u namirenju, dok su ugovori o zakupu većinom predmeti sudskog izvršnog postupka.

Na osnovu utvrđenih činjenica saglasno odredbama člana 6. stav (1), a primjenom člana 8. stav (1) Instrukcije o postupku uvođenja posebne šeme dužnika, Grupa za prinudnu naplatu u Regionalnom centru Banja Luka je dana 16.07.2021. godine dostavila dužniku AGROKOMERC d.d. iz Velika Kladuše pismo namjere broj 02/6-2/I-16-16-29-2932/21 od 12.07.2021. godine, u kojem ga obavještava o iznosu duga i namjeri uvođenja posebne šeme za naplatu PDV-a ako u roku od 30 dana ne izmiri dug ili ne obezbijedi adekvatnu garanciju za plaćanje duga kako je propisano odredbom člana 128. stav (1) i (2) Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost. U pismu namjere, dužniku je ukazano i na obaveze koje mu se stavljaju na teret uvođenjem posebne šeme dužnika shodno odredbama člana 128. stav (3) Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Kako isti u ostavljenom roku nije uplatio dug ili obezbijedio adekvatnu garanciju za plaćanje duga, a dug se i dalje uvećavao u proteklih 30 dana, odlučeno je da se na ovog dužnik primijeni posebna šema radi obezbjeđenja naplate duga.

Pri donošenju odluke o uvođenju posebne šeme dužnika Grupa za prinudnu naplatu je kao odlučne činjenice cijenila: iznos duga po osnovu indirektnih poreza koji se neprekidno uvećava, milionski iznos duga prema drugim povjeriocima, nemogućnost naplate poreza na dodanu vrijednost iz imovine dužnika, historijat ponašanja dužnika u proteklim godinama, kao i činjenicu da je za navedenog dužnika već bila uvedena posebna šema preko koje je naplaćen znatan iznos duga. Kako podaci iz mjesečnih poreznih prijava ukazuju da dužnik kontinuirano obavlja oporezivi promet i iskazuje izlazni PDV, a s druge strane vrši isporuke na domaćem tržištu prema registriranim PDV obveznicima, to je nespornim utvrđeno da je opravdano i neophodno uvođenje posebne šeme dužnika, pa je iz tih razloga odlučeno kao u dispozitivu ovog rješenja.

Na temelju odredbe člana 66. stav (4), a u vezi sa članom 42. stav (1) Zakona o porezu na dodanu vrijednost, porezni obveznik-dužnik (isporučitelj dobara i usluga) i porezni obveznici kupci (primaoci dobara i usluga) su solidarno i pojedinačno odgovorni za plaćanje PDV-a, dok se ne primi dokaz da je fakturirani PDV plaćen.

Shodno odredbama člana 66. stav (7) i člana 128. stav (4) Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost, ovo rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH" i tri najčitanije dnevne novine, a isto je dužnik obavezan istaći u poslovnim prostorijama na vidno mjesto zajedno s uvjerenjem o registraciji za PDV.

Odredbom člana 137. stav (1) Zakona o postupku indirektnog oporezivanja ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 100/13) propisano je da žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja može se uložiti žalba Odsjeku za prinudnu naplatu putem Grupe za prinudnu naplatu Regionalnog centra Banja Luka u roku od 15 dana od dana prijema istog. U skladu sa članom 12. Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10) žalba izjavljena na odluke donesene u postupcima koji se vode po službenoj dužnosti ne podliježe plaćanju takse.

Broj 02/6-2/I-16-16-29-3278/21	Šef Grupe
27. augusta 2021. godine	za prinudnu naplatu
Banja Luka	**Lejla Mehmedović**, s. r.

Temeljem članka 66. Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 09/05, 35/05, 100/08 i 33/17), članka 127. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 93/05, 21/06, 60/06, 06/07, 100/07, 35/08, 65/10, 85/17 i 44/20), te članka 8. Instrukcije o postupku uvođenja posebne sheme dužnika ("Službeni glasnik BiH", broj 35/08), rješavajući po službenoj dužnosti, Grupa za prisilnu naplatu u Regionalnom centru Banja Luka donosi

RJEŠENJE

1. Uvodi se posebna shema za naplatu PDV-a od poreznog obveznika - dužnika AGROKOMERC d.d., Trg Ahmeta Mržljaka 1, Velika Kladuša, PDV broj 263179080007.
2. Porezni obveznik-dužnik je obvezan u svoje račune za isporuke osobama, koje su registrirane za PDV, unijeti

sljedeću klauzulu: "Iznos PDV-a naveden u ovom računu plaća se Upravi za neizravno oporezivanje s pozivom na PDV broj 263179080007".

3. PDV obveznici, koji su primatelji isporuka od strane dužnika iz točke 1. izreke ovoga rješenja, dužni su iznos PDV-a s računa uplaćivati izravno Upravi za neizravno oporezivanje i to do 5. u mjesecu za prethodno porezno razdoblje. U istom roku primatelj isporuke je dužan dostaviti Upravi za neizravno oporezivanje listu s podatcima za prethodno porezno razdoblje, a koji se odnose na poreznog obveznika - dužnika prema kojem je uvedena posebna shema, sa sljedećim sadržajem.
   - iznos zadržanog PDV-a,
   - identifikacijski broj isporučitelja dobra ili usluga,
   - identifikacijski broj primatelja dobra ili usluga koji je zadržao iznos PDV-a.
4. Posebna shema se primjenjuje od dana objavljivanja ovog rješenja u "Službenom glasniku BiH".
5. Porezni obveznik - dužnik AGROKOMERC d.d. Velika Kladuša obvezan je rješenje kojim se utvrđuje obveza plaćanja po posebnoj shemi istaknuti u poslovnim prostorijama na vidno mjesto, zajedno s uvjerenjem o registraciji za PDV.
6. Priziv ne odgađa izvršenje rješenja.
7. Ovo rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH" i u tri najčitanije dnevne novine.

Obrazloženje

Regionalni centar Banja Luka, Grupa za prisilnu naplatu vodi postupak prisilne naplate PDV-a od dužnika AGROKOMERC d.d., Trg Ahmeta Mržljaka 1, Velika Kladuša, PDV broj: 263179080007, a temeljem naloga za prisilnu naplatu koji su izdati za obveze iskazane u redovitim prijavama samooporezivanja i to za porezna razdoblja 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1402, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1411, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105 i naloga za prisilnu naplatu koji su izdati za obveze utvrđene naknadnim kontrolama Odsjeka za poreze Regionalnog centra Banja Luka za porezna razdoblja 1012, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1112, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1403, 1411, 1506, 1508, 1509, 1601, 1811 i 1812.

Nalozi za prisilnu naplatu su izdati sukladno važećim zakonskim propisima, koji su bili na snazi u vrijeme izdavanja naloga za prisilnu naplatu, jer obveze iz navedenih poreznih razdoblja nisu izmirene kako je to propisano člankom 39. Zakona o porezu na dodanu vrijednost i člankom 33. stavak (2) Zakona o postupku neizravnog oporezivanja ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 100/13).

Na dan donošenja ovoga rješenja, dug po osnovi PDV-a dužnika AGROKOMERC d.d. iznosi 3.201.026,35 KM od čega je iznos 1.762.840,30 KM glavni dug, iznos od 62.955,94 KM naknadni teret prisile i iznos od 1.375.230,11 KM zatezna kamata.

Kako dužnik nije izmirio dug ni nakon zaprimanja naloga za prisilnu naplatu na temelju odredbe članka 45. tad važećeg Pravilnika o provođenju Zakona o postupku prisilne naplate neizravnih poreza ("Službeni glasnik BiH", broj 27/12), izdan je nalog za pljenidbu postojeće i buduće imovine i prava dužnika.

Provodeći postupak prisilne naplate sukladno odredbi članka 13. Zakona o postupku prisilne naplate neizravnih poreza ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 62/11), izvršena je obustava transakcija preko bankovnih računa dužnika, koja do danas nije rezultirala naplatom duga. Vršena je i pljenidba dužnikovih nenaplaćenih potraživanja kao i zakupnina koje također nisu rezultirale naplatom duga. Na nepokretnoj imovini izvršen je upis zakonske hipoteke u korist Uprave za neizravno oporezivanje, ali kako pored hipoteke UNO, postoje i drugi povjeritelji koji imaju prvenstveni red u namirenju, to je naplata duga po osnovi neizravnih poreza na takav način upitna i neizvjesna.

S obzirom daje dužnik nastavio vršiti oporezivi promet usljed čega se dug kontinuirano uvećava, stekli su se uvjeti da Grupa za prisilnu naplatu, sukladno odredbama članka 66. stavak (3) Zakona o porezu na dodanu vrijednost i članka 127. stavak (1) Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost, započne postupak uvođenja posebne sheme za naplatu duga dužnika AGROKOMERC d.d. iz Velika Kladuše.

Temeljem članka 3. stavak (1) i (3) Instrukcije o postupku uvođenja posebne sheme dužnika Grupi za reviziju i kontrolu u Regionalnom centru Banja Luka dostavljena je inicijativa za kontrolu dužnika s aspekta procjene kategorija iz članka 5. iste Instrukcije.

Kontrolom koja je obuhvatila porezna razdoblja od 01.01.2020. do 30.04.2021. godine, kao i prikupljanjem podataka tijekom postupka prisilne naplate duga, utvrđene su činjenice koje nesumnjivo ukazuju na potrebu i opravdanost uvođenja posebne sheme za naplatu duga, a posebno iz sljedećih razloga:

- Kontrolom je utvrđeno da se dužnik Agrokomerc d.d. Velika Kladuša, u kontroliranom razdoblju, bavio isključivo iznajmljivanjem poslovnog prostora i opreme, te uredno prijavljuje obračunati i iskazani PDV po računima za iznajmljivanje i za prodaju robe;
- Na kontu 2111 isti je iskazao potraživanja od kupaca u zemlji u iznosu od 1.470.310,97 KM, dok je u kontroliranom razdoblju na kontu 611 iskazao prihode od prodaje robe i usluga u iznosu od 10.367,69 KM i na kontu 651 prihode od zakupnina po ugovoru u iznosu od 227.134,92 KM;
- Uvidom u Informatički sustav "e-porezi" utvrđeno je da porezni obveznik-dužnik kontinuirano obavlja oporezivi promet te da je u poslednjih 12 mjeseci iskazao izlazni PDV u ukupnom iznosu od 152.434,00 KM;
- Nepokretna imovina navedenog poreznog obveznika-dužnika je višestruko opterećena od strane drugih povjeritelja koji imaju prvenstveni red u namirenju, dok su ugovori o zakupu većinom predmeti sudskog izvršnog postupka.

Temeljem utvrđenih činjenica sukladno odredbama članka 6. stavak (1), a primjenom članka 8. stavak (1) Instrukcije o postupku uvođenja posebne sheme dužnika, Grupa za prisilnu naplatu u Regionalnom centru Banja Luka je dana 16.07.2021. godine dostavila dužniku AGROKOMERC d.d. iz Velika Kladuše pismo namjere broj 02/6-2/I-16-16-29-2932/21 od 12.07.2021. godine, u kojem ga obavještava o iznosu duga i namjeri uvođenja posebne sheme za naplatu PDV-a ako u roku od 30 dana ne izmiri dug ili ne osigura adekvatno jamstvo za plaćanje duga kako je propisano odredbom članka 128. stavak (1) i (2) Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost. U pismu namjere, dužniku je ukazano i na obveze

koje mu se stavljaju na teret uvođenjem posebne sheme dužnika sukladno odredbama članka 128. stavak (3) Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Kako isti u ostavljenom roku nije uplatio dug ili osigurao adekvatno jamstvo za plaćanje duga, a dug se i dalje uvećavao u proteklih 30 dana, odlučeno je da se na ovog dužnik primijeni posebna shema radi osiguranja naplate duga.

Pri donošenju odluke o uvođenju posebne sheme dužnika Grupa za prisilnu naplatu je kao odlučne činjenice cijenila: iznos duga po osnovi neizravnih poreza koji se neprekidno uvećava, milijunski iznos duga prema drugim povjeriteljima, nemogućnost naplate poreza na dodanu vrijednost iz imovine dužnika, historijat ponašanja dužnika u proteklim godinama, kao i činjenicu da je za navedenog dužnika već bila uvedena posebna shema preko koje je naplaćen znatan iznos duga. Kako podatci iz mjesečnih poreznih prijava ukazuju da dužnik kontinuirano obavlja oporezivi promet i iskazuje izlazni PDV, a s druge strane vrši isporuke na domaćem tržištu prema registriranim PDV obveznicima, to je nespornim utvrđeno da je opravdano i neophodno uvođenje posebne sheme dužnika, pa je iz tih razloga odlučeno kao u izreci ovoga rješenja. Na temelju odredbe članka 66. stavak (4), a u svezi sa člankom 42. stavak (1) Zakona o porezu na dodanu vrijednost, porezni obveznik-dužnik (isporučitelj dobara i usluga) i porezni obveznici kupci (primatelji dobara i usluga) su solidarno i pojedinačno odgovorni za plaćanje PDV-a, dok se ne primi dokaz da je fakturirani PDV plaćen.

Sukladno odredbama članka 66. stavak (7) i članka 128. stavak (4) Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost, ovo rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH" i tri najčitanije dnevne novine, a isto je dužnik obvezan istaknuti u poslovnim prostorijama na vidno mjesto zajedno s uvjerenjem o registraciji za PDV.

Odredbom članka 137. stavak (1) Zakona o postupku neizravnog oporezivanja ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 100/13), propisano je da priziv ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovoga rješenja može se uložiti priziv Odsjeku za prisilnu naplatu putem Grupe za prisilnu naplatu Regionalnog centra Banja Luka u roku od 15 dana od dana prijema istog. Sukladno članku 12. Zakona o administrativnim pristojbama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10) priziv izjavljen na odluke donesene u postupcima koji se vode po službenoj dužnosti ne podliježe plaćanju pristojbe.

Broj 02/6-2/I-16-16-29-3278/21
27. kolovoza 2021. godine
Banja Luka

Šef Grupe
za prisilnu naplatu
Lejla Mehmedović, v. r.

(Sl-1356/21-G)

КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

791

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е) и члана 42. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", број 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", број 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта "MOZZART" д.о.о. Бања Лука, ул. Булевар Српске војске број 17, 78 000 Бања Лука, заступаног по Заједничкој адвокатској канцеларији др. Алмин Даутбеговић и Санела Даутбеговић, против Министарства финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука, ради утврђивања постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка а) и б) Закона о конкуренцији, на 88. (осамдесетосмој) сједници одржаној дана 31.05.2021. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

1. Утврђује се да Министарство финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука, доношењем одредбе члана 8. став (3) тачка 1) Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20 и 80/20) спрјечава, ограничава и нарушава конкуренцију на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу, на подручју Републике Српске у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, што представља забрањени споразум.
2. Утврђује се да Министарство финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука, доношењем одредбе члана 8. став (10) Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20 и 80/20) спрјечава, ограничава и нарушава конкуренцију на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу, на подручју Републике Српске у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, што представља забрањени споразум.
3. Утврђује се да Министарство финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука, доношењем одредбе члана 12. Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске", број 45/20 и 80/20) спрјечава, ограничава и нарушава конкуренцију на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу, на подручју Републике Српске у смислу члана 4. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, што представља забрањени споразум.
4. Није утврђено да је Министарство финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука, доношењем одредбе члана 8. став (1) Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20 и 80/20) спрјечава, ограничава и нарушава конкуренцију на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу, на подручју Републике Српске у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији.
5. Није утврђено да је Министарство финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука, доношењем одредбе члана 9. став (2) Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике

Српске" број 45/20 и 80/20) спрјечава, ограничава и нарушава конкуренцију на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу, на подручју Републике Српске у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији.

6. Одбија се приједлог за доношење рјешења о привременој мјери, поднесен од привредног субјекта "МОЗЗАРТ" д.о.о. Бања Лука, ул. Булевар Српске војске број 17, 78 000 Бања Лука као неоснован.
7. Одредбе Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20 и 80/20), из тачке 1., 2. и 3. диспозитива овог Рјешења су ништавне (ex lege), у смислу члана 4. став (2) Закона о конкуренцији.
8. Изриче се новчана казна Министарству финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука у висини од 15.000,00 (петнаестхиљада) КМ, због повреде одредби члана 4. став (1) тачка а) и б) Закона о конкуренцији, у складу са чланом 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју је дужно платити у року од 8 дана од пријема овог Рјешења.
9. У случају да се изречена новчана казна не уплати у наведеном року, иста ће се наплатити присилним путем, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.
10. Обавезује се Министарство финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука да, привредном субјекту "MOZZART" д.о.о. Бања Лука, ул. Булевар Српске војске број 17, 78 000 Бања Лука исплати износ од 2.360,13 КМ (двијехиљадестошездесет и 13/100 конвертибилних марака) КМ на име трошкова поступка у року од 8 (осам) дана од пријема овог Рјешења.
11. Обавезује се "MOZZART" д.о.о. Бања Лука, ул. Булевар Српске војске број 17, 78 000 Бања Лука да плати административну таксу на рјешење, у износу од 1.500,00 КМ, у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
12. Ово Рјешење ће бити објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренцијски савјет) је дана 30.07.2020. године, под бројем: УП-02-26-3-024-1/20, запримио Захтјев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтјев) привредног субјекта "MOZZART" д.о.о. Бања Лука, ул. Булевар Српске војске број 17, 78 000 Бања Лука, којег заступа Заједничка адвокатска канцеларија др. Алмин Даутбеговић и Санела Даутбеговић, ул. Црквице 54 А-2, 72 000 Зеница (у даљем тексту: Подносилац захтјева или Моззарт) против Министарства финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука (у даљем тексту: Министарство или Противна страна), ради утврђивања постојања забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачке а) и б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", број 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон).

Конкуренцијски савјет је дана 31.08.2020. године упутио допис број УП-02-26-3-024-2/20 у којем је затражио да Подносилац захтјева уплати административну таксу на Захтјев.

Након што је Подносилац захтјева доставио доказ о уплати административне таксе, Конкуренцијски савјет је издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, у смислу члана 28. став (3) Закона, актом број УП-02-26-3-024-4 /20 дана 23.09.2020. године.

На основу достављене документације, Конкуренцијски савјет је оцијенио да није могуће без проведеног поступка утврдити постојање повреде Закона на које Подносилац захтјева указује, те је донио Закључак о покретању поступка дана 23.09.2020. године, под бројем УП-02-26-3-024-6/20 (у даљем тексту: Закључак).

У складу са релевантним одредбама Закона, Конкуренцијски савјет је доставио Закључак, пуномоћнику Подносиоца захтјева, Заједничкој адвокатској канцеларији др. Алмин Даутбеговић и Санела Даутбеговић дана 28.09.2020. године, актом број УП-02-26-3-024-10/20. Конкуренцијски савјет је у складу са чланом 33. став (1) Закона, доставио Закључак и Захтјев Министарству, дана 28.09.2020. године актом број УП-02-26-3-024-11/20.

Конкуренцијски савјет је на 84. (осамдесетчетвртој) сједници одржаној дана 12.03.2021. године, донио Закључак о продужењу рока за доношење рјешења број УП-02-26-3-024-24/20, који је достављен Подносиоцу захтјева и Противној страни.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекат "MOZZART" д.о.о. Бања Лука, ул. Булевар Српске војске број 17, 78 000 Бања Лука и Министарство финансија Републике Српске, Трг Републике Српске 1, 78 000 Бања Лука.

1.1. Привредни субјекат "MOZZART" д.о.о. Бања Лука-Подносилац захтјева

Привредни субјекат Друштво са ограниченом одговорношћу „MOZZART" Бања Лука регистрован је код Окружног привредног суда у Бања Луци. Уписан је под МБС: 1-17434-00, са основним капиталом од 2.057.470,00 КМ. Привредни субјекат Mozzart претежно обавља дјелатност коцкања и клађења, а лице овлаштено за заступање је Зоран Шупут, ул. Саве Мркаља број 3, 78 000 Бања Лука.

1.2. Министарство финансија Републике Српске-Противна страна

Министарство финансија Републике Српске обавља управне и друге стручне послове у складу са чланом 18. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", број 115/18) а који се односе на: систем финансирања општих друштвених потреба (јавна потрошња), систем пореза, такси, доприноса и других намета, игре на срећу, развојне фондове, систем финансијског пословања, итд.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкуренцијски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", број 18/06 и 34/10) и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ" број 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16 (у даљем тексту: Закон о управном поступку) у смислу члана 26. Закона.

Конкуренцијски савјет је примијенио и одредбе Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске", број 45/20 и 80/20), Закона о играма на срећу ("Службени гласник Републике Српске", број 22/19 и 131/20) (у даљем тексту:

Закон о играма на срећу) и Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", број 115/18) (у даљем тексту: Закон о републичкој управи).

3. Поступак по захтјеву за покретање поступка

У Захтјеву се наводи сљедеће:

- Привредни субјекат Mozzart претежно обавља дјелатност коцкања и клађења, а лице овлаштено за заступање је Зоран Шупут, ул. Саве Мркаља број 3, 78 000 Бања Лука.
- Министарство је управни орган који је донио спорни Правилник о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20) (у даљем тексту: Правилник) и задужен је за његову примјену, због чега је Министарство субјекат права конкуренције у складу са чланом 2. став (1) тачка б) Закона, јер својим дјеловањем може посредно или непосредно утицати на тржиште.
- Став Суда Босне и Херцеговине из пресуде број С1 3 У 016103 14 у од 23.12.2015. године је да сви органи власти/институције на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, без обзира на њихов правни статус, оснивače (град, општина, кантон или држава) или власништво, који својим дјеловањем спрјечавају, ограничавају или нарушавају тржишну конкуренцију у Босни и Херцеговини потпадају под примјену Закона.
- Одредбама Правилника, прописана је обавеза приређивача игара на срећу да се подвргну надзору Министарства, на начин што ће закључити уговор са правним лицем који ће производити и сервисирати рачунарски систем за надзор и праћење приређивања игара на срећу (у даљем тексту: РАС).
- Након доношења Правилника, Подносилац захтјева је приморан да закључи уговор са правним лицем које Министарство бира путем јавног конкурса и то на период од десет година, како би могло обављати основну дјелатност као приређивач игара на срећу.
- Министарство одредбама Правилника истовремено ограничава тржиште за произвођаче и сервисере потребног рачунарског система, те ће Подносилац захтјева услијед тога плаћати вишу цијену од оне које би могао остварити без забрањених конкуренцијских дјеловања Министарства.
- Чланом 8. став (1) и став (2) под 1), као и став (3), те чланом 9. став (2) и чланом 12. Правилника, Министарство је ограничило тржиште на штету потрошача и осталих учесника на тржишту.
- Примјеном наведених одредби ће по избору правна лица која ће вршити услугу производње и сервисирања РАС-а, неспорно доћи до стављања у неповољан и неравноправан положај свих других правних лица која се баве истом дјелатношћу, у односу на правно лице које ће бити изабрано за вршење надзора над приређивачима игара на срећу.
- Члан 8. став (1) Правилника прописује да би РАС добио одобрење од Министарства, потребно је да правно лице које је произвођач РАС-а буде изабрано путем јавног конкурса за избор правног лица за послове израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а.
- Одредба члана 8. став (2) Правилника прописује да за пријаву на јавни конкурс из става (1) овог члана правно лице испуњавати сљедеће критеријуме:
  1) да је регистровано правно лице са сједиштем у Републици Српској,
  2) да прибави банкарску гаранцију на износ од 100.000,00 КМ годишње за квалитетно вршење пословања,
  3) да се не бави дјелатношћу приређивања игара на срећу, да није сервисер или овлаштени заступник приређивача, да не обавља послове цертифицирања и техничког прегледа уређаја и технологија за приређивање игара на срећу и да нема учешће у власништву тих правних лица,
  4) да је стручно и технички оспособљена за израду, одржавање, надоградњу и развој РАС-а,
  5) да је остварила промет од најмање 10.000.000,00 КМ у области израде и одржавања рачунарских система у посљедњих годину дана,
  6) да има одговарајуће искуство у производњи и одржавању рачунарских система.
- Чланом 9. став (2) Правилника прописано је правно лице из члана 8. овог Правилника и приређивач игара на срећу, уговором уређују међусобна права и обавезе у вези са повезивањем, инстасирањем и кориштењем РАС-а. Уговор мора бити у складу са Законом о играма на срећу и подзаконским актима донесеним на основу њега.
- Одредбом члана 12. Правилника прописано је да су трошкови обезбјеђивања РАС-а које приређивачи игара на срећу плаћају утврђени за:
  1) једнократна накнада за прикључење:
     1. уплатно - исплатног мјеста (кладионице) - 300,00 КМ,
     2. аутомата - 50,00 КМ,
     3. сервера за интернет игре - 5.000,00 КМ,
     4. сервера за електронске игре - 5.000,00 КМ;
  2) мјесечне накнаде за кориштење:
     1. по уплатно - исплатном мјесту (кладионици) - 100,00 КМ
     2. по апарату - 40,00 КМ
     3. по сваком активном играчу у интернет играма у току мјесеца - 1,00 КМ.
- Подносилац захтјева сугерише да ће примјеном горе цитираних одредби, Министарство директно утицати на тржиште на начин што ће за обављање дјелатности производње и сервисирања РАС-а на јавном конкурсу одабрати једно правно лице које ће на период од десет година вршити описану услугу, уз ограничење да то правно лице мора имати сједиште у Републици Српској.
- Правилник намеће обавезу приређивачу игара на срећу да закључи уговор са правним лицем које је претходно одабрано од стране Министарства чиме се долази до ситуације да приређивач игара на срећу бива принуђен да закључи уговор са правним лицем за ког се није сам одлучио услијед тржишних критеријума, него искључиво по одабиру и налогу Министарства.
- Подносилац захтјева сумња на тајни договор између Министарства и трећег лица које је заинтересовано за пружање предметне услуге, с обзиром да је Министарство у члану 12. Правилника одредило висину накнада за услуге провођења надзора, иако јавни конкурс још увијек није одржан и Министарство не би могло имати податке о висини цијене услуге коју тек правна лица треба да изнесу пријављујући се на јавни конкурс.

- Такође, Министарство у фази доношења Правилника није доставило нацрт Правилника Конкуренцијском савјету, чиме је поступило противно члану 25. става (2) Закона, који прописује да Конкуренцијски савјет на нацрте и приједлоге закона и других прописа из области које имају утицаја на тржишну конкуренцију, које су обавезни доставити предлагаоци, даје мишљење о њиховој сагласности са Законом.
- Подносилац захтјева предлаже да се у предметном поступку релевантно тржиште дефинише као тржиште приређивања игара на срећу и пружања услуга производње и сервисирања рачунарског система за надзор над радом приређивача игара на срећу у Републици Српској.
- Противно одредбама Закона, одредбама Устава Републике Српске и одредбама Закона о играма на срећу које прописују да се слободно подузетништво може законом ограничити ради заштите интереса Републике Српске, човјекове околине, здравља и безбједности људи, Министарство доносећи напријед спорне одредбе Правилника значајно је спријечило, ограничило и нарушило тржишну конкуренцију.
- Министар финансија Републике Српске је Законом о играма на срећу овлаштен да донесе правилник као подзаконски акт којим се разрађују поједине одредбе Закона о играма на срећу. Међутим, доношењем предметног Правилника и прописивањем спорне одредбе, министар је изашао из оквира претходно наведених овлаштења.
- Законодавац није оставио могућност да се подзаконским актом који се доноси за извршавање Закона о играма на срећу пропишу ограничења за слободно подузетништво и тржиште на штету потрошача, а нарочито не ограничења која су у супротности са Законом и Законом о страним улагањима ("Службени гласник Републике Српске" број 21/18) (у даљем тексту: Закон о страним улагањима), каква су ограничења одређивање само једног правног лица која ће вршити одређену дјелатност или ограничења да исто правно лице мора имати сједиште у Републици Српској.
- Из члана 8. став (1) и став (3) Правилника, евидентно је да ће послове производње и сервисирања РАС-а обављати једно правно лице која ће бити изабрано путем јавног конкурса, чиме је потпуно ограничено право Подносиоца захтјева, али и других приређивача да слободно изаберу правно лице са којим ће сарађивати, а истовремено ће се неспорно успоставити монопол у области производње и сервисирања РАС-а у корист правног лица које буде одабрана од стране Министарства.
- Доношењем Правилника, Министарство намјерава искористити свој положај и утицати на слободно тржиште.
- Подносилац захтјева сматра да би ово релевантно тржиште требало остати отворено за конкуренцију, те да би се подзаконским актом требало омогућити свим привредним субјектима који задовољавању услове да добију дозволу од Министарства за обављање дјелатности производње и сервисирања РАС-а и да приређивачи сами одлучују са којим привредним субјектом ће закључити уговор о сурадњи.
- Предложеном измјеном Правилника, слобода избора и уговарања би била омогућена приређивачима, а више правних лица понудиоца услуге би се такмичило на тржишту производње и сервисирања РАС-а.
- Примјена спорних одредби Правилника значи да ће Министарство директно омогућити одређеном правном лицу да на десет година успостави доминантни положај и на десет година ће онемогућити предузетништво у предметној области, а већ постојећим правним лицима који обављају исту дјелатност ће онемогућити да врше предметне услуге. Дакле доћи ће до стварања правне баријере за улазак нових конкурената на релевантно тржиште.
- Чланом 12. Правилника унапријед су одређене цијене накнада и то од стране Министарства. Министарство у тренутку доношења Правилника није нити имало податке о евентуалним трошковима правног лица које ће обављати предметне услуге, па је тако јавни конкурс без критеријума цијене услуге потпуно бесмислен.
- Посебно је индикативна чињеница да су све остале накнаде одређене Законом о играма на срећу, а само предметна накнада је одређена Правилником као подзаконским актом, што је у супротности и са одредбама Закона о играма на срећу, али и одредбама Закона о пореском систему Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 62/17) (у даљем тексту: Закона о пореском систему Републике Српске) којим је прописано да се порезна и непорезна давања која се плаћају на територији Републике Српске могу уводити, укидати и мијењати искључиво законом (члан 4.).
- Одредба члана 8. став **(**2) Правилника прописује да за пријаву на јавни конкурс из става 1. овог члана правно лице мора имати сједиште у Републици Српској, чиме се онемогућава привредне субјекте који немају сједиште у Републици Српској да обављају услуге производње и сервисирања РАС-а.
- Такође, на описани начин се онемогућавају страна правна лица да учествују у пружању услуга и тиме се дискриминирају и стављају у неравноправан пословни положај у односу на правна лица са сједиштем у Републици Српској. Јасно је да се не ради само о ограничавању страних привредних субјеката, него и о ограничавању провредних субјеката са сједиштем у Федерацији Босне и Херцеговине.
- Као резултат описаног ограничења неспорно ће доћи до онемогућавања тржишне утакмице и до немогућности корисника услуге да исту добије по најповољнијој цијени која је доступна на тржишту.
- Министар као заступник Противне стране није само изашао из оквира оног што је законодавац допустио, него је повриједио и одредбу члана 4. Закона о страним улагањима, дискриминаторски прописујући да је право обављања дјелатности и добијања одобрења од Министарства резервисано само за привредне субјекте која имају сједиште у Републици Српској.
- Одредбом члана 9. став (2) Правилника прописано је да правно лице из члана 8. Правилника и приређивач игара на срећу уговором уређују међусобна права и обавезе у вези са повезивањем, инсталисањем и кориштењем РАС-а. Уговор мора бити у складу са Законом о играма на срећу и подзаконским актима донесеним на основу њега.
- Посматрајући из угла приређивача, претходно цитираном одредбом онемогућава се слобода приређивања. Наиме, цитираном одредбом се дословно налаже приређивачу да закључи уговор са правним лицем и то без могућности приређивача, као

уговорне стране, да сам одлучи да ли ће у одређени грађанско-правни однос ући или не и под којим условима.

- Дакле, Министарство одлучује које правно лице ће обављати услугу и налаже закључење уговорног односа, иако Министарство и није уговорна страна. Министарство објављује јавни конкурс и правна логика налаже да ће Министарство закључити уговор са побједником конкурса.
- Супротно наведеном, Министарство доводи приређиваче у ситуацију да буду принуђени да закључе уговор са страном на чији избор нису на било који начин могли утицати, нити имају могућност избора између више привредних субјеката који евентуално нуде исту услугу под различитим условима и имају дозволу Министарства, чиме се директно ограничава, односно укида тржиште у области пружања предметне услуге.
- Јасно је да обавеза плаћања трошкова обезбјеђивања РАС-а представља обавезу Министарства као органа надзора, а никако приређивача који све активности Министарства, као и свих других институција плаћају кроз исплату пореза и свих других накнада које су јасно прописане одредбама Закона о играма на срећу. То практично значи да Министарство властите обавезе прописане Уставом и Законима преваљује на приређиваче, што неспорно представља дупло опорезивање приређивача.
- У суштини, Министарство трошкове надзора преваљује на приређиваче, а затим их обавезује да те трошкове уплаћују правном лицу на чији избор нису могли утицати. Преваљујући трошкове надзора на приређиваче, исти се оптерећују додатним трошковима, па ће тако са тржишта нестати приређивачи који нису у могућности да плате трошкове надзора, а ради се о трошковима који су обавеза Министарства.
- Логика у погледу разлога за успостављање доминантног положаја једног предузећа може се проширити на сваку дјелатност, а не само на производњу и сервисирање РАС-а, те би досљедна примјена такве логике у потпуности онемогућила слободно предузетништво, односно ограничила тржиште на штету потрошача, уз наметање трговинских услова којима се ограничава конкуренција.
- Нарочито истичемо да је увођење доминантног положаја у наведеној дјелатности једног привредног субјекта, супротно принципима на којим почива законодавство Европске уније, чиме се поступа противно одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица са једне стране и Босне и Херцеговине са друге стране.
- Спорне одредбе Правилника ће довести до ситуације да тржиште пружања предметних услуга буде дословно затворено на период од 10 (десет) година, колико ће трајати доминантни положај једног приведног субјекта одобрен од стране Министарства, а приређиваче као привредне субјекте ће онемогућити у слободном одабиру пословног партнера који има најповољније услове на тржишту, с обзиром да приређивач има обавезу да закључи уговор са правним лицем по избору Министарства, по унапријед наметнутој цијени.

Из свега наведеног, произилази да Министарство, одредбама члана 8. став (1), став (2) под 1) и став (3), члан 9. став (2) и члан 12. Правилника, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту приређивања игара на срећу и пружања услуга производње и сервисирања рачунарског система за надзор над радом приређивача игара на срећу у Републици Српској, што представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачка а) и б) Закона.

Подносилац Захтјева тражи да Конкуренцијски савјет горе поменуте одредбе Правилника прогласи ништавим у складу са чланом 4. став (2) Закона.

Уједно Подносилац захтјева сугерише да Конкуренцијски савјет наложи Министарству да одмах, а најкасније у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема рјешења, усклади одредбе Правилника са Законом, на начин да Правилником одреди услове за правна лица, па и оне са сједиштем ван подручја Републике Српске, које исто морају испуњавати услове да би од Министарства добили дозволу за производњу и сервисирање рачунарског сустава за надзор над радом приређивача игара на срећу, те тако омогући конкурентима равноправност у области пружања услуге производње и сервисирања рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу.

Подносилац захтјева сматра да би Конкуренцијски савјет требао Министарству изрећи новчану казну у износу од 1% од вриједности укупног годишњег буџета Министарства, а одговорном лицу - Министру финансија новчану казну од 50.000,00 КМ, у складу са чланом 48. Закона.

Чланом 41. став (1) тачка а) Закона, прописано је да је рок за доношење рјешења по овом Захтјеву шест мјесеци, а чињеница је да би почетком примјене спорних одредби Правилника и закључењем уговора између Министарству са једним, очито већ одређеним привредним субјектом за Подносиоца захтјева и остале приређиваче игара на срећу, као и за сва друга правна лица која се баве пружањем услуга производње и сервисирања РАС-а, наступила значајна штета. Слиједом наведеног Подносилац захтјева, у складу са чланом 40. Закона, предлаже да Конкуренцијски савјет донесе привремену мјеру. Привременом мјером, Конкуренцијски савјет би наложио Министарству да обустави поступање по одредбама члана 8. став (1), став (2) под 1) и став (3), члана 9. став (2) и члана 12. Правилника.

Министарство је доставило Одговор на Захтјев и Закључак, запримљен под бројем: УП-02-26-3-024-17/20 дана 19.02.2021. године (у даљем тексту: Одговор), у којем се, у битном, наводи сљедеће:

- Министарство оспорава активну легитимацију Подносиоца захтјева у овом предмету, јер је увидом у службене евиденције, утврдило је да Подносилац захтјева није ни доставио документацију ради учешћа на јавном конкурсу за избор правног лица које ће обављати послове израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а.
- Противна страна истиче да је чланом 27. став (3) Закона прописано да захтјев за покретање поступка пред Конкуренцијским савјетом може поднијети свако правно или физичко лице које за то има правни или економски интерес. Сходно цитираној одредби, а имајући на уму да Подносилац захтјева није ни учествовао на јавном конкурсу, исти нема оправдан правни ни економски интерес за подношење Захтјева пред Конкуренцијским савјетом, па не постоје ни услови за вођење поступка.

- Министарство у погледу навода Подносиоца захтјева да је доношењем напријед наведеног Правилника, Министарство учинило повреду члана 4. став (1) тачке а) и б) Закона сматра да су потпуно неосновани.
- Министарство тврди да су сви наводи Подносиоца захтјева у погледу законитости и уставности предметног Правилника не могу бити предметом разматрања пред Конкуренцијским савјетом, јер је оцјена законитости и уставности закона и општих аката органа Републике Српске искључива надлежност Уставног суда Републике Српске.
- Министар финансија на основу законских овласти из Закона о играма на срећу утврдио је услове које мора испунити правно лице које ће за потребе онлине надзора над приређивањем игара на срећу обављати послове израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а. Сваки државни орган уставом и законом је у оквиру својих надлежности овлаштен да уређује питања од значаја за једну област.
- Противна страна сматра да уређивање питања која су од значаја за једну област не може се посматрати као ограничавање тржишне конкуренције, нити се нормативни акт органа може сматрати споразумом у смислу Закона. Споразум је појединачни двострани правни акт који настаје сагласношћу воља двије стране, што Правилник није.
- Противна страна скреће позорност на Смјернице за примјену члана 101. став 3. Уговора о функционисању Европске уније донијете од стране Европске комисије и правну праксу Европске уније на које је указано и у поднеску Подносиоца захтјева, те истиче да је тим одредбама утврђено да су забрањени било какви споразуми између привредних друштава, доношење одлука удружења привредних друштава или усклађене праксе које би могле спријечити, ограничити или нарушити тржишну конкуренцију, из чега јасно произилази да се ове одредбе не односе на законско уређење предметне области нормативним актима државних органа, већ искључиво на привредна друштва и удружења привредних друштава.
- Овакво разумијевање произилази из одредби Закона које се односе на новчане казне којима је прописано да се кажњава привредни субјекат, док орган управе то није у контексту нормативног уређивања неке области у складу са законским овластима.
- Противна страна указује и на пресуде пресуде Европског суда правде које је Конкуренцијски савјет дужнан поштивати и то: пресуда Ц-334/95 случај "Diego Cali os Figli (1997)", пресуда број Ц-364/92 у предмету „SAT Fluggesellschaft v. Eurocontrole (1994)", као и пресуду у предмету број Ц-309/99 случај "VVouters" у којим је јасно изнесен став Европског суда правде да се правила конкуренције из Уговора о функционисању Европске уније не примјењују на активности које представљају активности јавне власти.
- Стога, у конкретном случају имајући у виду да Правилник који је донијело Министарство није уговор и не може се посматрати као споразум у смислу члана 4. Закона, самим тим ни Министарство у овом предмету не може се сматрати привредним субјектом у смислу члана 2. Закона. На основу наведеног, Министарство оспорава своју пасивну страначку легитимацију у предметном поступку.
- У односу на наводе Подносиоца захтјева да су спорни критеријуми утврђени чланом 8. Правилника, Министарство истиче да услов како сједиште изабраног правног лица путем јавног конкурса мора бити у Републици Српској произилази из норме Закона о играма на срећу којом је утврђено да је приређивање игара на срећу дјелатност од јавног интереса за Републику Српску, као и из чињенице да друга законодавства на различит начин уређују питања из области надзора приређивања игара на срећу од уређивања у Републици Српској.
- Такође, разлози за овакво прописивање су и у чињеници да је мјесна надлежност инспекцијског надзора у области игара на срећу искључиво дата Републичкој управи за игре на срећу на територији Републике Српске, а online надзор је искључива надлежност Министарства.
- Дјелатност игара на срећу је дјелатност од општег интереса и треба бити детаљно нормирана и обезбјеђена контрола Републике Српске, као што је то и иначе случај у свим државама. Законом о играма на срећу предвиђена је потпуна online контрола посредством рачунарског система, који мора да има техничке спецификације које омогућавају Министарству потпуни увид у све аспекте приређивања игара на срећу.
- Законом о играма на срећу детаљно је прописано да су Лутрија и други приређивачи игара на срећу дужни, у сврху надзора, посједовати одговарајући рачунарски систем који обезбјеђује похрањивање података о свим елементима приређивања игара на срећу и који је одобрен од Министарства, те да има функцију увида Министарства у реалном времену у сваки податак од интереса за Министарство.
- Законом о републичкој управи прописано је да се поједини послови управе могу повјерити другом лицу ради њиховог ефикаснијег и економичнијег обављања, што је у овом Правилнику случај.
- Комплетан систем за онлине надзор, који посао је Законом о играма на срећу повјерен Министарству, састоји се од рачунарског система за надзор који се налази код Министарства и рачунарски систем за надзор који се налазе код приређивача игара на срећу, а који морају бити урађени у складу са спецификацијама и карактеристикама који су прописани овим Правилником.
- Министарство тренутно није ни технички ни кадровски опремљено за обављање посла надзора приређивача игара на срећу, па је за његово правилно и ефикасно обављање било неопходно повјерити дио посла правном лицу путем јавног конкурса, како је то и прописано одредбама предметног Правилника.
- Правилником је предложено да се дио стручних послова из надлежности Министарства, а који се односи само на стручне послове израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а, повјери правном лицу изабраном путем јавног конкурса на период до десет година, а који послови укључују и израду, инсталирање, одржавање и надоградњу система код приређивача и система код Министарства како би се на квалитетан и ефикасан, те максимално могуће економичан начин остварила надлежност Министарства која се тиче онлине надзора над приређивачима игара на срећу.
- У сврху побољшања рада и надзора над приређивањем игара на срећу, било је потребно увести Јединствени информациони систем, који ће омогућити бржи рад као и јединственост, тачност и

тренутну доступност-електронички увид, у област приређивања игара на срећу.

- Јединствени информациони систем за онлине надзор игара на срећу има слиједеће циљеве: праћење и анализирање процеса играња на сваком појединачном уређају за игру, односно компјутеру на уплатно-исплатном мјесту, утврђивање свих уплата и исплата на сваком појединачном уређају за игру и сваком уплатном мјесту, провјере вјеродостојности приказаних прорачуна од стране приређивача, утврђивања усаглашености рада приређивача са прописима којим се уређује одговарајући тип игара на срећу, праћења и утврђивања евентуалних одступања од цертифицираних карактеристика уређаја за игре на срећу, провјере дневних и мјесечних обрачуна за уређаје за играње, односно за локације на којима се игре приређују.
- Информациони систем РАС је систем који омогућава приступ свим надзорним тијелима који, уколико су регистровани и улогирани на систем, могу вршити контролу кроз праћење и анализирање процеса на сваком појединачном уређају за игру, односно компјутеру на уплатно-исплатном мјесту као и утврђивање свих уплата и исплата тикета. Подешавања и сви процеси на систему су централизовани и исти за све регистроване кориснике на систему, чиме се омогућује унифицираност пословних процесе надзора као јединствену обраду и рад над подацима у систему.
- Систем Министарства подразумијева сљедеће нивое приступа: АПИ- апликациони програмски интерфејс (енгл. Application Programming Interface), који представља машински приступ на који се шаљу подаци о уплатама и исплатама, портал за приређиваче игара на срећу, портал Републичке управе за игре на срећу, портал за Министарство и администраторски портал.
- Портал за приређиваче игара на срећу пружа могућност прегледа свих информација са уплатних мјеста, односно локација, те уређаја за игре на срећу са њиховим јединственим идентификаторима на РАС-у, као и техничке информације о начину повезивања на РАС са свим потребним кључевима за повезивање и алатима за провјеру исправности интеграције.
- Портал за Републичку управу за игре на срећу омогућава унос и ажурирање података који су у надлежности Републичке управе за игре на срећу везани за приређиваче, локације, број уређаја по локацији и друго.
- Портал Министарства омогућава финансијско извјештавање, контролу, инспекцију и детекцију евентуалних превара.
- Администраторски портал подразумијева ажурирање матичних података, управљање корисницима, додјељивање улога корисника и друго.
- Члан 24. став (1) Закона о играма на срећу јасно прописује обавезу према којој су ЈП "Лутрија Републике Српске" а.д. Бања Лука и други приређивачи игара на срећу дужни, у сврху надзора, посједовати одговарајући рачунални систем који обезбјеђује похрањивање података о свим елементима приређивања игара на срећу и који је одобрен од Министарства.
- У складу са чланом 9. став (4) Правилника, по истеку периода на који је изабрано правно лице је дужно да пренесе Министарству комплетну инфраструктуру РАС-а, која укључује изворни код РАС-а и све измјене које су на РАС-у извршене током периода у ком је правно лице обављало повјерене послове израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а, преда Министарству све приступне податке сервиса које РАС користи, техничку документацију и корисничка упутства, најмање два мјесеца прије истека периода на које је изабрано, обучи кључне кориснике који ће наставити администрацију РАС-а, те достави све закључене уговоре са приређивачима.
- Противна страна посебно истиче неоснованост навода Подносиоца захтјева којим наводи да је предметним Правилником Министарство ограничило тржиште на штету потрошача и друге привредне субјекте довело у неповољан и неравноправан конкурентски положај у односу на конкуренте, јер би према мишљењу Подносиоца захтјева ово **релевантно** тржиште требало остати отворено за конкуренцију и да би се требало омогућити свим привредним субјектима који испуњавају услове да добију дозволу Министарства за обављање послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а и да приређивачи сами одлучују са којим привредним субјектом ће закључити уговор о сарадњи. Оваквом измјеном Правилника слобода избора и уговарања би била омогућена приређивачима, а више правних лица понуђача услуге би се такмичило на тржишту производње и сервисирања РАС-а. Спорне одредбе Правилника ће довести до ситуације да тржиште пружања предметних услуга буде затворено на период од десет година.
- доминантни положај једног привредног субјекта који је одобрен од Министарства, а приређиваче ће онемогућити у слободном избору пословног партнера који има најповољније услове на тржишту.
- На основу јасне законске обавезе Министарства за увођење online надзора над приређивањем игара на срећу у Републици Српској, као и јасне законске обавезе за све приређиваче игара на срећу да се подвргну онлине надзору, Министарство је донијело Правилник којим је уредило предметну област.
- Потребно је истаћи да је потпуно ирационално и у пракси неизводиво да било који орган управе, па и приватне компаније, за потребу набавке било каквог софтвера за властите потребе (организације пословања, надзора, управљања процесима и слично), набављају више таквих софтвера, како то предлаже Подносилац захтјева.
- На примјер, судови у Босни и Херцеговини користе један информациони Систем-Систем за аутоматско управљање предметима у судовима, тзв. ЦМС, док Европска унија користи један информациони систем који помаже у спрјечавању, истрази и прогону у случају кршења царинских и пољопривредних прописа Европске уније, тзв. Царински информациони систем - ЦИС.
- Такође, у складу са чланом 65. Закона о Управи за индиректно опорезивање ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 89/05), прописано је да Управа за индиректно опрезивање (у даљем тексту: УИО) има један информациони систем у оквиру којег се обезбјеђује јединствен начин функционисања и праћења стандарда, класификације и номенклатуре, кодирања података, техничка обрада, пренос и исказивање података, а програм развоја, унапрјеђења

и модернизације информационог система доноси УИО.

- Министарство истиче да приређивачи игара на срећу, за властите потребе интерног надзора, организације и унапрјеђења пословања, посједују само по један информациони систем тзв. Казино менаџмент систем, који су или развили у оквиру својих капацитета или су га набавили од других субјеката на тржишту.
- У складу са наведеним, сматрамо да оваквим прописивањем није дошло до ограничавања како то износи Подносилац захтјева, јер је свим привредним субјектима дата могућност да се под истим условима пријаве на јавни конкурс, региструју у Републици Српској и послују.
- Министарство финансија је имајући у виду да је према члану 7. став (1) Закона о играма на срећу, приређивање игара на срећу дјелатност од јавног интереса, те цијенећи законску обавезу и потребу вршења надзора и превентивног дјеловања у спрјечавању могућих злоупотреба у области игара на срећу, сходно својој цјелисходној процјени и у складу са усвојеном политиком у уређивању ове материје, оспореним одредбама Правилника регулисао услове који треба да буду испуњени да би се обезбиједио рачунарски систем за онлине надзор над приређивањем игара на срећу у Републици Српској.
- Министарство наглашава да се ради о законском надзору над приређивањем игара на срећу у Републици Српској који је у његовој надлежности, а који се врши путем једног информационог система и стога се на тај надзор не могу ни односити одредбе Закона.
- Министарство из свих разлога наведених у овом акту предлаже Конкуренцијском савјету да одбаци предметни захтјев из разлога непостојања услова за вођење поступка или предметни захтјев одбије из свих наведених разлога у овом изјашњењу.

Подносилац захтјева се у поднеску од 11.03.2021. године, запримљеном под бројем: УП-02-26-3-024-29/20 дана 19.03.2021. године изјаснио на наводе Министарства изнесене у Одговору, те навео сљедеће:

- Подносилац захтјева сматра да Министарство неосновано оспорава његову активну легитимацију наводећи да Подносилац захтјева није учествовао на јавном конкурсу за избор правног лица које ће обављати послове израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а.
- При изношењу приговора активне легитимације Министарство је занемарило чињеницу да Подносилац захтјева обавља претежну дјелатност коцкања и клађења (92.00) и да је сходно Правилнику у обавези подвргнути се надзору Министарства на начин да закључи уговор са правним лицем које ће вршити одржавање РАС-а и то на период од десет година.
- Због наведеног Подносилац захтјева има правни интерес за слободно функционисање тржишта рачунарског система за вршење надзора на радом приређивача игара на срећу, а тиме је и активно легитимиран за подношење Захтјева у складу са чланом 27. став (3) Закона.
- Подносилац захтјева не спори да: "Сваки државни орган уставом и законом је у оквиру својих надлежности овлаштен да уређује питања од значаја за једну област", како Министарство наводи у Одговору, али указује да при томе поступајући органи нису овлаштени својим дјеловањем спрјечавају, ограничавају и нарушавају тржишну конкуренцију.
- Појам привредног субјекта се у Закону разликује од појма привредног субјекта у другим прописима и чланом 2. став (1) тачка б) Закона је регулисано да се привредним субјектима сматрају тијела државне управе и самоуправе, када посредно или непосредно учествују или утичу на тржиште.
- Подносилац захтјева истиче да је Уставни суд Босне и Херцеговине заузео став око примјене Закона како слиједи: "Слиједом наведеног, сви органи власти/институције на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини без обзира на њихов правни статус, оснивач (град, општина, кантон, ентитет или држава) или власништво, који својим дјеловањем спрјечавају, ограничавају или нарушавају тржишну конкуренцију у Босни и Херцеговини потпадају под примјену овог Закона." (Пресуда Суда Босне и Херцеговине, број С1 3 У 016203 14 У од 23.12.2015. године).
- Подносилац захтјева сматра да не стоји аргументација коју је изнијело Министарство у Одговору о основаности обавезе да правно лице мора имати сједиште у Републици Српској да би учествовало на јавном конкурсу.
- Закон о играма на срећу на који се позива Министарство прописује обавезу приређивача игара на срећу да посједују одговарајући рачунарски систем за похрањивање података о свим елементима приређивања игара на срећу који је одобрен од Министарства, али поменути закон нигдје не прописује да правно лице која ће производити и сервисирати РАС, мора имати сједиште у Републици Српској и да то мора бити само једно правно лице на период од десет година.
- Наведено не произилази ни из Закона о републичкој управи на којег се Министарство позива у свом Одговору.
- Подносилац захтјева истиче да је у члану 8. став (2) Правилника спорна тачка 1) која прописује услов да за учествовање на јавном конкурсу правно лице мора имати регистровано сједиште у Републици Српској, а да су преосталим тачкама члана 8. Правилника прописани сасвим коректни и достатни услови за успјешно обављање тражене дјелатности.
- Критеријуме из члана 8. став (2) Правилника, мимо спорног критеријума из тачке 1) би могло испуњавати више привредних друштава са сједиштем у Федерацији Босне и Херцеговине и страних привредних друштава са којима би приређивачи игара на срећу закључивали уговоре по принципима тржишне утакмице и уз могућност корисника услуге да исту добије по најповољнијој цијени која је доступна на тржишту.
- Реализовањем наведеног, слобода избора и уговарања би била омогућена приређивачима, а више правних лица понудиоца услуге би се такмичило на тржишту произвођача и сервисера РАС-а.
- Министарство је доношењем члана 8. став (1), став (2) под 1), став (3), те чланом 9. став (2) и чланом 12. Правилника ограничило тржиште на штету потрошача и осталих учесника на тржишту.
- Примјеном наведених одредби, Министарство ће бити у могућности да директно уређује тржиште на начин што ће за обављање дјелатности производње и сервисирања РАС-а на јавном конкурсу одабрати једно правно лице које ће на период од 10 година

вршити описану услугу, уз ограничење да то правно лице мора имати сједиште у Републици Српској.

- Поред наведеног, одредбама Правилника утврђена је обавеза приређивача игара на срећу да закључи уговор са правним лицем за коју се није сам одлучио услијед тржишних критеријума, него искључиво по одабиру и налогу Министарства.
- Подносилац захтјева сумња на тајни договор између Министарства и трећег лица које је заинтересовано за пружање предметне услуге, обзиром да је Министарство у члану 12. Правилника одредило висину накнада за услуге провођења надзора, иако јавни конкурс још није одржан и Министарство не би могло имати податке о висини цијене услуге коју тек правна лица треба да изнесу пријављујући се на јавни конкурс.
- Подносилац захтјева напомиње да никакви технички разлози не могу бити оправдање за искључење конкуренције, такмичења на тржишту и ограничење слободног предузетништва.

Подносилац захтјева је у поднеску од 18.03.2021. године који је Конкуренцијски савјет запримио дана 19.03.2021. године, под бројем: УП-02-26-3-024-30/20 допунило Захтјев из сљедећих разлога и на сљедећи начин:

- Након подношења Захтјева, Министарство је донијело Правилник о измјенама и допуни Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 80/20) (у даљем тексту: Правилник о измјенама и допуни Правилника) који је објављен у "Службеном гласнику Републике Српске" дана 11.08.2020. године којим су измијењене поједине одредбе Правилника.
- Подносилац захтјева сматра да Министарство доношењем одредби члана 2. Правилника о измјенама и допуни Правилника (којом је измијењена одредба члана 8. Правилника) и члана 6. Правилника о измјенама и допуни Правилника (којом је измијењена одредба члана 12. Правилника) спрјечава, ограничава и нарушава конкуренцију на тржишту приређивања игара на срећу на подручју Републике Српске у смислу одредби члана 4. став (1) тачке а) и б) Закона. Такође, Подносилац захтјева сматра да су одредбе чланова 2. и 6. Правилника о измјенама и допуни Правилника ништаве у смислу члана 4. става (2) Закона.
- Чланом 2. Правилника о измјенама и допуни Правилника се мијења члан 8. Правилника и гласи:

"(1) Да би РАС добио одобрење од Министарства, потребно је да правно лице које је произвођач РАС-а буде изабрана путем јавног конкурса на избор правног лица за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а.

(2) Јавни конкурс из става (1) овог члана спроводи Министарство на основу критеријума прописаних овим чланом.

(3) Право пријаве на јавни конкурс из става (1) овог члана има правно лице која испуњава сљедеће критеријуме:
   1) да је регистровано правно лице са сједиштем у Републици Српској,
   2) да прибави банкарску гаранцију на износ од 100.000,00 КМ годишње за квалитетно вршење пословања,
   3) да се не бави дјелатношћу приређивања игара на срећу, да није сервисер или овлаштени заступник приређивача, да не обавља послове цертифицирања и техничког прегледа уређаја и технологија за приређивање игара на срећу и да нема удио у власништву тих правних лица,
   4) да је стручно и технички оспособљена за израду, одржавање, надоградњу и развој РАС-а,
   5) да је остварила промет од најмање 10.000.000,00 КМ у области информационе технологије у посљедњих годину дана,
   6) да има одговарајуће искуство у производњи и одржавању рачунарских система.

(4) У смислу става (3) тачка 3) овог члана право учествовања на јавном конкурсу због сукоба интереса или неспојивости послова нема лица која:
   1) се бави дјелатношћу приређивања игара на срећу,
   2) је сервисер или овлаштени заступник приређивача,
   3) врши цертифицирање или техничке прегледе уређаја и технологија за приређивање игара на срећу,
   4) има непосредно или путем другог лица удио у власништву правних лица из т. 1), 2) и 3) овог става.

(5) У смислу става (3) тачка 4) овог члана право учешћа на јавном конкурсу има правно лице које:
   1) има позитиван пословни резултат у посљедње три финансијске године,
   2) има имплементиране сљедеће системе управљања квалитетом: ИСО 9001, ИСО 27001, ИСО/ИЕЦ 20000, ИСО 22301, ИСО 45001, ИСО 18295,
   3) има на располагању стручни кадар на кључним позицијама:
      1. вођа пројекта/стручњак за анализу са радним искуством на пословима у вези са вођењем и управљањем пројектима и израдом пројектне документације,
      2. вођа тима за софтвер који има искуство у развоју и одржавању софтверских рјешења,
      3. софтвер архитекта који има искуство у развоју и одржавању софтверских рјешења,
      4. извршилац за проактивно тестирање сигурности система (пенетрационо тестирање).

(6) У смислу става (3) тачке 5) овог члана потребно је да је правно лице остварило укупан промет из области информационе технологије од најмање 10.000.000,00 КМ без ПДВ-а у посљедњих годину дана.

(7) У смислу става (2) тачка 6) овог члана потребно је да је правно лице успјешно реализовало најмање један уговор у вриједности не мањој од 3.300.000,00 КМ без ПДВ-а, а који је за предмет имао развој, имплементацију, одржавање и увођење нових функционалности пословног информационог система у посљедње три године, рачунајући од дана предаје пријаве или од момента регистрације, односно почетка пословања ако је подносилац пријаве регистрован, односно почео да ради прије мање од три године.

(8) Изузетно од става (7) овог члана признаће се искуство у реализацији више уговора чија је збирна вриједност, а коју чине највише два уговора, 3.300.000,00 КМ без ПДВ-а који су за предмет набаве имали:
   1) развој и спровођење пословног информационог система и

2) одржавање и увођење нових функционалности пословног информационог система.

(9) Министарство расписује јавни конкурс из става (1) овог члана који треба да је отворен 15 дана од дана објављивања, а објављује се у "Службеном гласнику Републике Српске" и у једним дневним новинама чије се штампано издање дистрибуира на цијелој територији Републике Српске.

(10) Правно лице из става (1) овог члана које је изабрано путем јавног конкурса за избор правног лица за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а бира се на период од 10 година."

- Чланом 6. Правилника о измјенама и допуни Правилника се мијења члан 12. Правилника на начин: У члану 12. број "(1) на почетку текста брише се. У тачки 2) у подтачки 3. број "1,00" замјењује се бројем: "0,50".

4. Усмена расправа и даљи ток поступка

Обзиром да се у предметном поступку ради о странкама са супротним интересима, Конкуренцијски савјет је у складу са чланом 39. став (1) Закона, заказао усмену расправу за дан 23.02.2021. године.

Дана 10.03.2021. године под бројем: УП-02-26-3-024-21/20, Конкуренцијски савјет је запримио захтјев за одгоду усмене расправе упућен од Министарства у којем се наводи да службеници Министарства нису у могућности присуствовати усменој расправи због тренутачне епидемиолошке ситуације изазване вирусом COVID-19.

Конкуренцијски савјет је дана 10.03.2021. године, дописом број УП-02-26-3-024-22/20 обавијестио Подносиоца захтјева о одгоди заказану усмену расправу и накнадно доставио позиве за усмену расправу.

Усмена расправа одржана је дана 30.03.2021. године у просторијама Конкуренцијског савјета уз присуство пуномоћника Подносиоца захтјева, адвокатице Санеле Даутбеговић, представнице Подносиоца захтјева Селме Салкановић и пуномоћника Противне стране Слободанке Поповић, помоћнице министра за финансијски систем и Бранке Милутиновић, државне службенице.

Заступник Подносиоца захтјева је на усменој расправи истакао сљедеће:

- Пуномоћник Подносиоца захтјева остаје при наводима из Захтјева и поднеска од 11.03.2021. године у којем се изјаснио на Одговор на Захтјев достављен од Министарства.
- Такође, Пуномоћник Подносиоца захтјева истиче да је у поднеску од 18.03.2021. године допунио Захтјев за покретање поступка, те уједно на усменој расправи доставља поднесак од 30.03.2021. године у којем је дато додатно појашњење основаности захтјева.
- Подносилац захтјева наводи да је за 11.03.2021. године било предвиђено потписивање уговора о повезивању, инсталисању и кориштењу РАС-а који Подносилац захтјева није потписао, те да се у поднеску који је данас доставио на усмену расправу очитовао на одредбе поменутог уговора.

Заступник Противне стране је на усменој расправи истакао сљедеће:

- Министарство остаје при свим наводима које је изнијело у Одговору на Захтјев и наводи **да** није запримило поднесак Подносиоца захтјева од 18.03.2021. године, те да ће на поменути поднесак и поднесак који је данас уручен накнадно се писмено очитовати.
- Министарство оспорава констатацију Подносиоца захтјева да се одредбе достављеног нацрта уговора не могу мијењати, имајући у виду да је овлаштено правно лице за потпис уговора "ПРОИНТЕР ИТСС" д.о.о. Бања Лука (у даљем тексту: ПРОИНТЕР) затражила став Министарства о примједбама које су понуђачи изнијели на уговор. Министарство ће се писмено очитовати на примједбе које су понуђачи изнијели на уговор.
- Министарство је у моменту доношења Закона о играма на срећу и самог Правилника имало јасне ставове у вези система надзора приређивача игара на срећу и његовим оквирним техничким карактеристикама.
- Министарство је приликом одређивања услова у Правилнику претпоставило да на тржишту Републике Српске постоје најмање два привредна субјекта која би могла испоручити РАС.
- Министарство сматра да је РАС систем веома технички захтјеван, те да није неубичајено да се привредни субјекти удружују како би испунили услове за развој оваквог сустава.
- Министарство је при утврђивању услова за РАС консултовало експерте из иностранства, те су на основу тих консултација поставили услове у Правилнику.
- Трошкови обезбјеђивања РАС-а представљају искључиво приход привредног субјекта ПРОИНТЕР.

Водилац поступка је на усменој расправи поставио питања објема странама у предментном поступку, те их обавезао да се у року од десет дана писмено очитују.

Током усмене расправе, Подносилац захтјева је доставио додатно појашњење основаности Захтјева запримљено од Конкуренцијског савјета под бројем: УП-02-26-3-024-33/20 дана 30.03.2021. године у којем наводи сљедеће:

- Основаност Захтјева произилази и из самог Уговора о повезивању, инсталисању и кориштењу рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу (у даљем тексту: Уговор), који је Подносиоцу захтјева и другим приређивачима игара на срећу био достављен на потпис.
- Подносилац захтјева наводи да је путем e-maila од 05.03.2021. године упућеног од привредног субјекта ПРОИНТЕР позван на потписивање Уговора у конгресну дворану хотела Courtyard by Marriot за дан 11.03.2021. године, те да је у прилогу e-maila достављен Уговор.
- У позиву на потписивање Уговора, било је назначено да се уговори не могу мијењати, него да се морају потписати такви какви су понуђени.
- Подносилац захтјева истиче да предметни Уговор има бројне недостатке који показују тачност и основаност навода из Захтјева.
- У члану 2.2 Уговора наведен је рок плаћања 5 дана од дана достављања фактуре за једнократну накнаду за прикључење, иако Закон о роковима измирења новчаних обавеза у пословним трансакцијама прописује рок од 30 дана.
- У члану 2.3 је наведено да су цијене без ПДВ-а, што је противно члану 12. Правилника гдје су наведени појединачни износи накнада, али без напомене да су исти без ПДВ-а, што значи да је у њима садржан ПДВ, па и накнада коју наплаћује Администратор мора бити у у максималном износу тј. оном који је наведен у члану 12. Правилника и ништа преко тога.

- У члану 2.3 Уговора није прописано право приређивача игара на срећу да уложе примједбе на пружене услуге и извршену инсталацију и прикључење РАС-а.
- У члану 4. Уговора није прописана обавеза Администратора РАС-а да хардверску опрему и инфраструктуру неопходну за несметан рад РАС-а одржава у исправном стању, ако је приређивач игара на срећу опрему набавио код Администратора РАС-а.
- У члану 5.2 Уговора није прописана обавеза поступања са пажњом доброг привредника, како би требало бити, јер приређивачи нису стручна лица која производе информациони систем који користе, па да би се уговарао степен одговорности за обичну непажњу.
- У члану 5.3 Уговора пропуштено је да се имплементирају одредбе које се тичу одговорности за штету коју причини хардверска опрема и инфраструктура Администратора РАС-а на опреми (хардвер и софтвер) приређивача игара на срећу, а сходно одредбама члана 11. Закона о облигационим односима, јер су стране у облигационом односу равноправне, а постојећа одредба представља привилеговање Администратора РАС-а.
- У члану 5.5 Уговора пропуштено је да се дефинише да Администратор има право на законску затезну камату, јер сходно одредбама члана 270. став (3) Закона о облигационим односима, уговорна казна не може бити уговорена за новчане обавезе, о каквим се овдје ради, па је наведена одредба апсолутно ништава.
- У Уговору је пропуштено да се имплементирају одредбе које прописују уговорну казну Администратору РАС-а за кашњење у пружању услуга, добављању робе и имплементацију уређаја, као и рокове у којима ће се услуге пружити и имплементација извршити, те одређивање начина почетка рачунања рокова. У овом случају уговорна казна би била дозвољена, јер се не ради о новчаној обавези Администратора РАС-а.
- У члану 7.1 Уговора је пропуштено дефинисати exempli causa случајеве више силе.
- У члану 8.2 Уговора пропуштено је унијети одредбе које се тичу права на раскид уговора од стране приређивача због неиспуњена уговорених и законских одредби од стране Администратора РАС-а, поред обавеза из члана 3. Уговора.

Подносилац захтјева се поднеском запримљеним од стране Конкуренцијског савјета под бројем УП-02-26-3-024-36/20 дана 09.04.2021. године очитовао на питања која је поставио водилац поступка, те навео сљедеће:

- Обзиром да је чланом 2. Правилника о измјенама и допуни Правилника измијењена нумерација ставова у члану 8. Правилника, Захтјев се овим путем прецизира на начин да се означавају ставови члана 2. Правилника о измјенама и допуни Правилника који се односе на повреду члана 4. став (1) тачке а) и б) Закона, а како слиједи:
- Члан 2. став (1), који гласи: "Да би РАС добио одобрење Министарства, потребно је да правно лице које је производач РАС-а буде изабрана путем јавног конкурса за избор правног лица за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а."
- Члан 2. став (3) тачка 1. који гласи: "Да је регистровано правно лице са сједиштем у Републици Српској".
- Члан 2. став (10) који гласи: "Правно лице из става 1. овог члана која је изабрана путем јавног конкурса за избор правног лица за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а бира се на период од 10 година".
- Подносилац захтјева сматра да се цитираним одредбама Правилника о измјенама и допуни Правилника спрјечава, ограничава и нарушава конкуренцију на тржишту приређивања игара на срећу и пружања услуга производње и сервисирања рачунарског система за надзор над радом приређивача игара на срећу на подручју Републике Српске, ограничавањем и контролом тржишта, те да се имају сматрати ништавим, а све у смислу одредби члана 4. став (1) тачке а) и б) и члана 4. став (2) Закона, и то из потпуно истих разлога који су наведени у основном Захтјеву.
- Подносилац захтјева не располаже подацима о конкретним правним лицима које су у могућности понудити РАС на релевантном тржишту Републике Српске, јер су услови које треба да испуњава таква фирма,
- финансијски и други подаци који су интерне природе и нису доступни трећим лицима, па ни Подносиоцу захтјева.
- Подносилац захтјева сматра да би услове из члана 2. став (3) тачке 2), 3), 4), 5) и 6) Правилника о измјени и допуни Правилника који су финансијске и техничке природе могло испунити више привредних друштава са сједиштем на подручју Федерације Босне и Херцеговине, као и страних привредних субјеката са којима би приређивачи игара на срећу закључивали уговоре по принципима тржишне утакмице и уз могућност корисника услуге да исту добије по најповољнијој цијени која је доступна на тржишту.
- Подносиоцу захтјева је привредни субјекат ПРОИНТЕР доставио нови приједлог Уговора о повезивању, инсталисању и кориштењу рачунарског система за надзор на приређивањем игара на срећу (у даљем тексту: нови приједлог Уговора) који до дана 08.04.2021. године није потписан.
- Чланом 2.4 новог приједлога Уговора продужен је рок за плаћање мјесечне накнаде до 20. у текућем мјесецу за услуге из претходног мјесеца (умјесто 10 дана), док је рок за плаћање једнократне накнаде за прикључење остао исти, 5 дана. У овом дијелу примједбе Подносиоца захтјева нису уважене, јер Закон о роковима измирења новчаних обавеза у пословним трансакцијама прописује рок од 60 дана.
- Чланом 2.5 новог приједлога Уговора назначено је да је у накнаде урачунат ПДВ. У овом дијелу примједба Подносиоца захтјева је у цијелости уважена.
- Чланом 5.2 новог приједлога Уговора уговорена је пажња доброг привредника, а према првом приједлогу Уговора приређивач је одговарао за штету и у случају обичне непажње. У овом дијелу примједба Подносиоца захтјева је у цијелости уважена.
- Чланом 5.5 новог приједлога Уговора умјесто обавеза плаћања пенала од стране приређивача, уговорена је обавеза плаћања законске затезне камате у случају неплаћања накнада за прикључивање и одржавање РАС-а. У овом дијелу примједба Подносиоца захтјева је у цијелости уважена.
- Чланом 6.2 новог приједлога Уговора унесена је одредба о одговорности Администратора РАС-а у случају да његова опрема узрокује оштећење на

опреми приређивача игара на срећу. У овом дијелу примједба Подносиоца захтјева је у цјелости уважена.

- Чланом 7.1 новог приједлога Уговора наведени су exempli causa случајеви више силе, с тим да COVID-19 и даље представља догађај више силе који се примјењује искључиво на обавезе Администратора, при чему су приређивачи опет у неравноправном, положају у односу на Администратора.
- Чланом 8.1 новог приједлога Уговора преформулисане су одредбе о трајању уговора, с тим да се суштински ништа није промјенило, Уговор важи до одузимања овласти Администратора РАС-а (што је мала вјероватноћа да ће се десити) или престанка или одузимања лиценце за приређивање игара на срећу (приређивачима је онда свеједно ко администрира системом).
- Чланом 8.2 новог приједлога Уговора регулисано је да приређивач и даље нема право на раскид уговора, већ само право на подношење приговора на рад РАС-а који може упутити Министарству.
- Приређивачи игара на срећу и даље немају право да уложе примједбе на пружене услуге и извршену инсталацију и прикључење РАС-а.
- Администратор РАС-а и даље нема обвезу одржавати у исправном стању хардверску опрему и инфраструктуру неопходну за несметан рад РАС-а, ако је приређивач игара на срећу опрему набавио код Администратора РАС-а.
- Увођењем новог система за надзор од стране Министарства, односно потписивањем Уговора са ПРОИНТЕР, Подносилац захтјева ће имати енормне, милионске, додатне трошкове у односу на досадашњи рад.
- Подносилац захтјева тренутачно има: 90 кладионица, 938 аутомата и интернет игре, те ће у складу са чланом 12. Правилника који је дјелимично у тачки 2) подтачка 3. измијењен чланом 6. Правилника о измјенама и допуни Правилника бити у обавези платити на име једнократне накнаде за прикључење укупан износ од 78.900,00 КМ, те ће даље, у наредних десет година, имати додатне трошкове у износу од 60.020,00 КМ мјесечно, што за десет година износи 7.202.400,00 КМ.
- Подносилац захтјева је специфицирао трошак једнократне накнаде од 78.900,00 КМ за прикључење на РАС на начин да је за 90 кладионица накнада износи 300,00 КМ по кладионици што износи 27.000,00 КМ, за 938 аутомата накнада износи 50,00 КМ по аутомату што износи 46.900,00 КМ, а трошак за интернет сервер износи 5.000,00 КМ.
- Подносилац захтјева је специфицирао трошак мјесечне накнаде од 60.020,00 КМ за РАС на начин да је за 90 кладионица накнада износи 100,00 КМ по кладионици што износи 9.000,00 КМ, за 938 аутомата накнада износи 40,00 КМ по аутомату што износи 37.520,00 КМ, а трошак интернет играча износи 13.500,00 КМ (27.000 x 0,50 КМ=13.500,00 КМ, просјек активних играча у мјесецу је 27.000).
- Наведени подаци су егзактан показалац стања кладионица и аутомата Подносиоца захтјева на дан 08.04.2021. године, и ово је тренутно стање, под условом да не дође до ширења мреже кладионица Подносиоца захтјева у будућности, јер свака нова кладионица и сваки нови аутомат, за Подносиоца захтјева значи додатни трошак.

Противна страна се поднеском запримљеним од стране Конкуренцијског савјета под бројем: УП-02-26-3-024-39/20 дана 05.05.2021. године очитовала на питања која је поставио водитељ поступка, те навела слиједеће:

- Обавеза правном лицу које може бити изабрано путем јавног конкурса, да има сједиште у Републици Српској, произилази из норме Закона о играма на срећу којом је утврђено да је приређивање игара на срећу дјелатност од јавног интереса за Републику Српску.
- Разлози за овакво прописивање су и у чињеници да је надлежност инспекцијског надзора игара на срећу искључиво дата Републичкој управи за игре на срећу на територији Републике Српске, а онлине надзор је искључива надлежност Министарства.
- У случају било каквих проблема у функционисању РАС-а, или сумње у стручно обављање повјерених послова, или да је дошло до нарушавања сигурности система, нестручног обављања повјерених послова, или сумње да је дошло до престанка испуњености било којег од прописаних услова на основу којих је дато одобрење, Министарство и Републичка управа за игре на срећу не би имали надлежност над лицем чије је сједиште у другој јурисдикцији, те не би били у могућности благовремено да реагују, како би ублажили посљедице.
- Уколико би правно лице било са сједиштем ван Републике Српске, а деси се било каква спорна ситуација, овај орган би морао затражити службеним путем помоћ надлежног органа друге јурисдикције према сједишту правног лица, те би реакција зависила од брзине кореспондеције, брзине реакције службеника у том другом органу, а на крају и воље органа друге јурисдикције, што је превелик ризик за настанак знатно веће штете за Републику Српску, а и за све приређиваче који подлијежу обавези надзора.
- Истраживањем тржишта Републике Српске у области информатичких технологија и у производњи и одржавању рачунарских ситема, односно потенцијалних правних лица које би могле да одговоре захтјевима, те на основу информација добијених у разговору са стручним лицима из области информационих технологија запослених у Министарству, дошло се до закључка да би два-три правна лица у Републици Српској вјероватно могле да одговоре постављеним захтјевима. Такође, одговорна лица у потенцијалним привредним субјектима који се баве овим дјелатностима имају пребивалишта у Републици Српској, због чега су доступни наведеним органима.
- Министарство није истраживало постојање правних лица ван Републике Српске који би могли да одговоре захтјевима, јер како је претходно наведено Министарство сматра да неће имати адекватну контролу над изабраним правним лицем која има сједиште ван Републике Српске у случају постојања проблема са функционисањем РАС-а.
- Разлог зашто је Министарство у члану 2. став (10) Правилника о измјенама и допуни Правилника прописало веома дуг рок од десет година је тај што је Министарство прописивањем релативно захтјевних услова опредијелило за избор најквалитетнијег правног лица са најбољим рјешењима, а са друге стране Министарство се руководило чињеницом да би у случају чешће промјене овлаштеног правног лица, неминовно дошло до застоја у функционисању

система за надзор, као и застоја у његовом развоју и надоградњи. Такође, пројектовани високи трошкови у износу преко 13.000,000,00 КМ у кратком периоду експлоатације били би неисплативи за овлаштено правно лице, што би се морало компензирати прописивањем вишеструко већих иницијалним трошковима прикључења.

- На основу информација добивених од упосленика из одјељења за информационе технологије, Министарство је дало процјену оквирних трошкова који су неопходни за успостављање, одржавање и надзор РАС-а како је приказано у табели испод.

Табела 1.

План расхода			
Ставка	**Иницијално**	**Мјесечно**	**10 година**
Дата центар са ДП локацијом, набавка хардвера неопходног за функционисање платформе. Дата центар би требао бити дизајниран у H+1 конфигурацији. Дата центар мора бити по ТИЕР 3 спецификацији са доступношћу не нижом од 99,5%. Набавка потребних лиценци. Иницијална конфигурација Дата центра.	5.000.000,00	-	5.000.000,00
Дата центар са ДП локацијом-комплетна замјена Дата центра како примарног дијела, тако и ДП локације без прекида у раду система и конфигурисање једном у току 10 година.	5.000.000,00	-	5.000.000,00
Цалл центар набавка опреме и лиценци, регистрација бесплатног телефонског броја.	50.000,00	20.000,00	2.450.000,00
Одржавање платформе Дата центра, теренско одржавање опреме на страни приређивача (количина СМИБ-ова које ће бити потребно замијенити до 1% годишње) на страни платформе потребно је на дневном нивоу одржавати платформу, вршити планиране дневне, седмичне и мјесечне бекапе свих података како на примарној, тако и ДП локацији. Сва проширења система, развоји нових верзија платформе као и њених дијелова који ће настати тијеком експлоатације сустава. Развој током цијелога периода експлоатације потребан за несметан рад платформе као одговор на развој опреме приређивача. Све подразумијева инжињере са искуством у овој области са лиценцама, техничаре, возаче, администрацију, возила.	-	50.000,00	6.000.000,00
Лиценце (годишње)	250.000,00	-	2.500.000,00
СМИБ (набавка)	3.000.000,00	2.500,00	3.300.000,00
СМИБ уградња у око 6000 уређаја, одлазак на све локације приређивача, путни трошкови, потрошни материјал неопходан за инсталацију и пуштање у рад уређаја.	900.000,00	-	900.000,00
Иницијални развој платформе, сва проширења система, развој нових верзија платформе, као и њених дијелова који ће настати током експлоатације система. Развој током цијелог периода експлоатације потребан за несметан рад платформе као одговор на развој опреме приређивача. Све подразумијева ИТ инжињере са искуством у овој области, са лиценцама, техничаре који прикупљају податке са терена, константну комуникацију са надлежним органима.	5.000.000,00	70.000,00	13.400.000,00
Укупно расходи	19.200.000,00	142.500,00	38.550.000,00

- Већина земаља у свијету које имају уређен систем приређивања игара на срећу, па тако и у окружењу, има некакав облик система за надзор над приређивањем игара на срећу, а Министарству није познато ко сноси трошкове инсталисања и развоја тог система.

Конкуренцијски савјет је дана 19.05.2021. године под бројем: УП-02-26-3-024-41/20 запримио поднесак привредног субјекта Mozzart којим је доставио одлуку Уставног суда Републике Српске број У-36/20 од 29.04.2021. године, након чега је Конкуренцијски савјет актом број УП-02-26-3-024-42/20 дана 19.05.2021. године наведене материјале послао Министарству.

6. Прикупљање података од трећих лица

Током поступка, Конкуренцијски савјет је ради утврђивања свих релевантних чињеница у смислу одредби члана 35. став (1) тачка а) и ц) Закона прикупљало податке и документацију од трећих лица која нису странке у поступку.

Конкуренцијски савјет се у смислу члана 35. став (1) тачка а) и ц) Закона обратио Асоцијацији легалних приређивача игара на срећу, ул. Владике Платона број 3, 78 000 Бања Лука (у даљем тексту: АЛПИС) актом број УП-02-26-3-024-12/20 од дана 22.10.2020. године, како би добио потребне податке и појашњења везана за Захтјев.

Конкуренцијски савјет је дана 04.12.2020. године под бројем: УП-02-26-3-024-15/20 запримио одговор АЛПИСА у којем се наводи сљедеће:

- Привредни субјекат АЛПИС упознат је са одредбама Правилника и Правилника о измјени и допуни Правилника којим су регулисани услови које мора испуњавати правно лице да би се пријавило на јавни конкурс за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а.
- Имајући у виду критеријуме за обављање послова израде и сервисирање РАС-а, АЛПИС нема сазнања о правним лицима које су регистроване за обављање наведених услуга на подручју Републике Српске и Босне и Херцеговине.
- Правно лице које буде изабрана путем јавног конкурса за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а, бира се на период од 10 година, што је изнимно дуг период.
- АЛПИС је мишљења да ће се на овај начин успоставити монопол у области производње и сервисирања РАС-а у корист изабраног правног лица с једне стране и ограничити право приређивача игара на срећу да изаберу правно лице са којим ће закључити уговор.
- АЛПИС сматра да би избор правног лица које ће вршити послове послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а требало уредити на начин на који је уређен избор лабораторија за цертифицирање уређаја и других технологија за приређивање игара на срећу у складу са Правилником о вршењу техничког прегледа уређаја и технологија за приређивање игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 61/2019) (у даљем тексту:

Правилник о вршењу техничког прегледа уређаја и технологија за приређивање игара на срећу).

- Правилником о вршењу техничког прегледа уређаја и технологија за приређивање игара на срећу одређено је да свако правно лице које испуњава услове прописане истим може поднијети захтјев Министарству, те добити овлаштења да обавља послове цертифицирања уређаја и других технологија за приређивање игара на срећу на период од пет година.
- Уколико би Министарство на овакав начин регулисало избор правног лица за вршење израде и сервисирања РАС-а, приређивачи би имали могућност избора правног лица са којим ће закључити уговор и право да преговарају око услова уговора, прије свега о цијени услуга. Оваквим рјешењем, приређивачи не би били присиљени на уговорни однос са правним лицем на чији избор нису могли утицати, под условима које одреди Министарство.
- које није уговорна страна у том односу.

Конкуренцијски савјет се у смислу члана 35. став (1) тачка а) и ц) Закона обратио Друштву за организовање игара на срећу "ТОТЕРС" д.о.о. Источно Сарајево, ул. Спасовданска број 47, 71 123 Источно Ново Сарајево (у даљем тексту: ТОТЕРС) актом број УП-02-26-3-024-14/20 од дана 19.11.2020. године, како би добио потребне податке и појашњења везана за Захтјев.

Конкуренцијски савјет је дана 23.12.2021. године под бројем: УП-02-26-3-024-16/20 запримио одговор ТОТЕРСА у којем се наводи сљедеће:

- ТОТЕРС истиче да Министарство чланом 8. Правилника, односно чланом 2. Правилника о измјени и допуни Правилника прописало услове које мора испуњавати правно лице да би обављало послове израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а чиме директно утиче на тржиште приређивања игара на срећу, јер путем јавног конкурса бира правно лице за обављење послова везаних за РАС.
- Бирањем правног лица за обављање послове израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а, Министарство ће изабраном правном лицу осигурати монополски положај на период од десет година, чиме ће приређивачима ограничити право да изаберу лице са којим ће сарађивати и закључити уговор.
- Правилником о вршењу техничког прегледа уређаја и технологија за приређивање игара на срећу прописани су услови за избор лабораторија за цертифицирање уређаја и других технологија за приређивање игара на срећу и за свако правно лие која поднесе захтјев за овлаштење, а испуњава прописане услове, Министарство доноси рјешење којим даје овлаштење правном лицу да обавља поменуте послове у периоду од пет година. У складу са наведеним, привредни субјекат ТОТЕРС сматра да би избор правног лица за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а требао да буде регулисан на исти начин.
- Овакав начин избора правног лица за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а дао би приређивачима могућност избора правног лица са којим ће закључити уговор, као и могућност избора услова под којим ће се закључити уговор. Такође, приређивачи не би били присиљени на уговорни однос са правним лицем на чији избор нису могли утицати, а ни на услове одређене од стране Министарства које није уговорна страна.
- Привредни субјекат ТОТЕРС нема сазнања о правним лицима које могу испунити услове из члана 8. Правилника, односно члана 2. Правилника о измјени и допуни Правилника.

7. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта,релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште обухваћа цјелокупан или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјекти дјелују у продаји или куповини мјеродавних услуга под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Конкуренцијски савјет је утврдио да је релевантно тржиште у предметном поступку тржиште вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу, имајући у виду члан 2. Правилника о техничким зкарактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20 и и 80/20) којим је дефинисан појам рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу, као и члан 8. Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20 и и 80/20) којим су регулисани услови за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја рачунарског сустава за надзор над приређивањем игара на срећу.

Релевантно географско тржиште предметног поступка је подручје Републике Српске.

Слиједом наведеног, као релевантно тржиште у предметном поступку утврђено је тржиште вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу, на подручју Републике Српске.

8. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања релевантних чињеница, доказа и документације достављене од странака у поступку, као и трећих лица, Конкуренцијскои савјет је утврдио сљедеће:

- Чланом 7. Закона о играма на срећу, приређивање игара на срећу је дефинисано као дјелатност од јавног интереса, те да је искључиво право Републике Српске.
- Чланом 24. став (1) Закона о играма на срећу одређена је обавеза приређивачима игара на срећу да су дужни у сврху надзора посједовати одговарајући рачунарски систем који обезбјеђује похрањивање података о свим елементима приређивања игара на срећу који је одобрен од Министарства.
- Министар финансија Републике Српске има овлаштење да на приједлог директора Републичке управе за игре на срећу донесе правилник о техничким карактеристикама рачунарског система за

надзор над приређивачима игара на срећу на основу члана 24. став (3) Закона о играма на срећу.

- У складу са чланом 24. став (3) Закона о играма на срећу, министар финансија Републике Српске је донио Правилник о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20) који је објављен дана 13.05.2020. године у "Службеном гласнику Републике Српске".
- Дана 11.08.2020. године у "Службеном гласнику Републике Српске" објављен је Правилник о измјенама и допуни Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 80/20) којим је дошло до измјене нумерације ставова и тачака из члана 8. првобитног Правилника, те је у члану 12. првобитног Правилника у тачки 2) подтачка 3. смањена накнада по интернет играчу са 1,00 КМ на 0,50 КМ.
- Министарство није доставило нацрт Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20), као и нацрт Правилник о измјенама и допуни Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 80/20) Конкуренцијском савјету на мишљење, чиме је поступило противно члану 25. став (2) Закона.
- Члан 8. став (1) Правилника о техничким карактеристикама рачунарског система за надзор над приређивањем игара на срећу ("Службени гласник Републике Српске" број 45/20 и и 80/20) (у даљем тексту: Правилник о техничким карактеристикама РАС-а) прописује да би РАС добио одобрење од Министарства, неопходно је да правно лице које је произвођач РАС-а буде изабрано путем јавног конкурса за избор правног лица за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а.
- Члан 8. став (3) тачка 1) Правилника о техничким значајкама РАС-а прописује да је за пријаву на јавни конкурс из члана 8. став (1) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а неопходно да правно лице има регистровано сједиште у Републици Српској.
- Члан 8. став (10) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а налаже да се правно лице задужено за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а бира на период од 10 година.
- Чланом 9. став (2) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а прописано је да изабрано правно лице из члана 8. овог Правилника и приређивач игара на срећу, уговором уређују међусобна права и обавезе у вези са повезивањем, инсталисањем и коришћењем РАС-а. Уговор мора бити закључен у складу са Законом о играма на срећу и подзаконским актима донесеним на основу њега.
- Одредбом члана 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а регулисано је да су трошкови обезбјеђивања РАС-а које приређивачи игара на срећу плаћају утврђени за:
  1) једнократна накнада за прикључење:
     1. уплатно - исплатног мјеста (кладионице) - 300,00 КМ,
     2. аутомата - 50,00 КМ,
     3. сервера за интернет игре - 5.000,00 КМ,
     4. сервера за електронске игре - 5.000,00 КМ;
  2) мјесечне накнаде за коришћење:
     1. по уплатно - исплатном мјесту (кладионици) - 100 КМ
     2. по апарату - 40 КМ
     3. по сваком активном играчу у интернет играма у току мјесеца - 0,50 КМ.
- Министарство је актом број 06.05/463-134/20 од 20.08.2020. године расписало јавни конкурс за избор правног лица за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а.
- Министарство је актом број 06.05/463-46/21 од 18.02.2021. године обавијестило приређиваче игара на срећу, као и друга заинтересована лица да је на основу јавног конкурса привредни субјекат ПРОИНТЕР који са привредним субјектом "ПЛАНЕТ СОФТ" д.о.о. Бања Лука чини конзорциј изабран за правно лице које ће вршити послове послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а. Такође, поменутим актом позвана је Лутрија Републике Српске као и други приређивачи игара на срећу, осим приређивача класичне томболе да закључе уговоре са привредним субјектом ПРОИНТЕР као носиоцем конзорција.
- Подносилац захтјева је путем e-maila од 05.03.2021. године упућеног од привредног субјекта ПРОИНТЕР позван на потписивање Уговора у конгресну дворану хотела Courtyard by Marriot за дан 11.03.2021. године, те да је у prilogu e-maila достављен Уговор.
- Подносилац захтјева није потписао достављени Уговор, него је изнио низ примједби на достављени Уговор који се тичу одређених рокова, техничких пропуста које је направио привредни субјекат ПРОИНТЕР, као и непоштивање чланова 11. и 270. Закона о облигационим односима.
- Подносиоцу захтјева је Министарство накнадно доставило нови приједлог Уговора у којем су дјелимично уважене примједбе Подносиоца захтјева, при чему дио примједби који се тичу раскида уговора није уважен, него евентуалне приговоре на рад РАС-а, Подносилац захтјева може упутити Министарству.
- Подносилац захтјева тренутачно има 90 кладионица, 938 аутомата и интернет игре, те ће у складу са чланом 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а имати обавезу плаћања трошкова осигурања РАС-а који се састоје од једнократне накнаде за прикључење и мјесечних накнада за коришћење РАС-а привредном субјекту ПРОИНТЕР.
- Подносилац захтјева ће имати трошак једнократне накнаде од 78.900,00 КМ за прикључење на РАС, јер накнада за 90 кладионица износи 300,00 КМ по кладионици што укупно износи 27.000,00 КМ, накнада за 938 аутомата накнада износи 50,00 КМ по аутомату што укупно износи 46.900,00 КМ и трошак за интернет сервер износи 5.000,00 КМ.
- Подносилац захтјева ће плаћати мјесечну накнаду за коришћење РАС-а с обзиром на укупан број уплатних мјеста (кладионица) у износу од 9.000,00 КМ, јер Подносилац захтјева има 90 регистрованих кладионица, а обавезан је плаћати износ од 100,00 КМ по кладионици.
- Трошак мјесечне накнаде за коришћење РАС-а с обзиром на укупан број апарата које посједује Подносилац захтјева ће износити 37.520,00 КМ, јер Подносилац захтјева има 938 регистрованих апарата, а обавезан је плаћати износ од 40,00 КМ по апарату.

- Трошак накнаде по сваком активном интернет играчу у току мјесеца за Подносиоца захтјева ће износити 0,50 КМ, те ће износ накнаде овисити о броју играча који играју интернет игре на срећу.
- Инспекцијски надзора над играма на срећу искључиво обавља Републичка управа за игре на срећу на територији Републике Српске.
- Уставни суд Републике Српске је дана 29.04.2021. године донио одлуку број У-36/20 у којој је утврдио да члан 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а није у сагласности са Уставом Републике Српске и Законом о играма на срећу.

Противна страна је у предметном поступку изнијела приговор активне легитимације, наводећи да Подносилац захтјева није учествовао на јавном конкурсу за избор правног лица које ће обављати послове израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а, те да у складу са чланом 27. став (3) тачка а) Закона не може покренути поступак пред Конкуренцијским савјетом, јер нема оправдан правни, ни економски интерес. Конкуренцијски савјет изнесени приговор сматра у потпуности неоснованим, јер у складу са чланом 9. став (2) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а Подносилац захтјева стиче обавезу закључења уговора са правним лицем који изабере Министарство у јавном конкурсу. Надаље, члан 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, обавезује Подноситеља захтјева да сноси трошкове осигуравања РАС-а. Из наведеног се закључује да у складу са чланом 27. став (3) тачка а) Закона, Подносилац захтјева има правни и економски интерес, те да има активну легитимацију за покретање предметног поступка.

Министарство као управни орган у смислу одредбе члана 2. став (2) тачка б) Закона, те према тумачењима пресуда Суда Босне и Херцеговине (пресуда број С1 3 У 032999 19 У од 03.11.2020. године, пресуда број С1 3 У 033020 19 У од 15.10.2020. године, пресуда број С1 3 У 016103 14 у од 23.12.2015. године и остале) представља привредни субјекат, када посредно или непосредно учествује или утиче на тржиште, односно наведена одредба се примјењује на све органе власти/институције на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, без обзира на њихов правни статус, оснивање или власништво, који својим дјеловањем спрјечавају, ограничавају или нарушавају тржишну конкуренцију у Босни и Херцеговини, те неоспорно потпадају под примјену Закона.

Конкуренцијски савјет сматра да је тумачење Противне стране да Правилник о техничким карактеристикама РАС-а не представља забрањени споразум у смислу члана 4. Закона у потпуности погрешно. Противна страна сматра да је споразум појединачни двострани правни акт који настаје сагласношћу воља двије стране. Неспорно је да у складу са чланом 4. став (1) Закона, Правилник о техничким карактеристикама РАС-а може се сматрати забрањеним споразумом, јер је истим дефинисано да су забрањени споразуми одлуке и други акти привредних субјеката који имају за циљ и посљедицу спрјечавање, ограничавање и нарушавање тржишне конкуренције, при чему је неспорно да се Противна страна у смислу члана 2. став (2) тачка б) Закона сматра привредним субјектом, јер доношењем Правилника о техничким карактеристикама РАС-а утиче на тржиште.

Члан 4. став (1) тачка б) Закона одређује да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричити и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања. Споразуми забрањени у складу са чланом 4. став (2) Закона су ништавни.

Конкуренцијски савјет, је анализирајући члан 8. став (3) тачка 1) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, утврдио да је Министарство постављањем критеријума да се на јавни конкурс за избор правног лица за вршење послова израде, одржавања и надоградње РАС-а могу пријавити искључиво правна лица са регистрованим сједиштем у Републици Српској, ограничило тржиште у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона. Постављање критеријума да на јавном конкурсу могу учествовати искључиво привредни субјекти који имају сједиште у Републици Српској, Министарство је онемогућило правним лицима које се баве истим пословима, а имају регистровано сједиште у Федерацији Босне и Херцеговине или у иностранству учешћем на јавном конкурсу. Доношењем одредбе члана 8. став (3) тачка 1) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, Министарство је створило правну запреку за учешћем на јавном конкурсу привредним субјектима са регистрованим сједиштем ван Републике Српске, што недвосмислено представља спрјечавање, ограничавање и нарушавање конкуренције на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а, на подручју Републике Српске. Приређивање игара на срећу је чланом 7. став (1) Закона о играма на срећу дефинисано као дјелатност од јавног интереса и искључиво право Републике Српске, али у предметном поступку се ради о тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а и неспорно је да у Закону о играма на срећу не постоји одредба која одређује да правно лице које обавља послове одржавања РАС-а мора имати сједиште у Републици Српској. Из наведеног се изводи закључак да је без правног упоришта Министарство елиминисало привредне субјекте који немају сједиште на подручју Републике Српске са јавног конкурса за избор правног лица особе за вршење послова израде, одржавања и надоградње РАС-а. Министарство је током поступка изнијело теорију да је превелик ризик ангажовати правно лице за одржавање РАС-а са сједиштем ван подручја Републике Српске, јер Министарство у случају проблема са РАС-ом не може правовремено реаговати. Конкуренцијски савјет сматра да не постоји препрека да правна лица са сједиштем ван подручја Републике Српске обављају послове израде, одржавања и надоградње РАС-а, јер се ради о софтверском рјешењу које омогућава онлине надзор над играма на срећу, па није неопходно да правно лице има сједиште у Републици Српској. Обзиром на се ради о онлине услузи, изабрано правно лице у сваком тренутку може рјешавати евентуалне проблеме у функционисању РАС-а.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачкама 1. и 7. диспозитива овога Рјешења.

Конкуренцијски савјет је утврдио да је Министарство, чланом 8. став (10) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а у којем је предвидјело да ће изабрано лице вршити послове одржавања и надоградње РАС-а на период од 10 година, ограничило технички развој на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС, чиме је учинило повреду члана 4. став (1) тачка б) Закона. С обзиром да се ради о тржишту који се тиче одређених софтверских рјешења која се стално развијају, Министарство је онемогућило друге привредне

субјекте на период од десет година да учествују на овом релевантном тржишту и нуде нова софтверска рјешења која могу подићи квалитет надзора над приређивањем игара на срећу. Конкуренцијски савјет сматра да је Министарство одредило предуг период за закључење уговора, што има за посљедицу онемогућавање произвођача РАС-а да улажу о нова техничка рјешења, а са друге стране Подносилац захтјева се на предуг период обавезује на уговорну обавезу са правним лицем које је изабрано путем јавног конкурса. Министарство, оправдава период од десет година који је предвиђен чланом 8. став (10) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, претпоставком да би бирање правног лица за послове одржавања и надоградње РАС-а на краћи рок од десет година, могло доћи до застоја у надзору над приређивањем игара на срећу. Ради се о претпоставци, јер Министарство може расписати јавни конкурс прије истека рока на који првобитно изабере правно лице, те на тај начин омогућити несметан надзор на приређивањем игара на срећу и дати прилику другим произвођачима РАС-а да учествују на јавном конкурсу. Када су у питању иницијални трошкови који су приказани у Табели 1. овог Рјешења, Конкуренцијски савјет их не сматра релевантним, јер Министарство приказане износе није оправдало конкретним материјалним доказима, него се ради о интерној процјени Министарства која је дата на основу консултација са стручним лицима из области информационих технологија запослених у Министарству.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачкама 2. и 7. диспозитива овога Рјешења.

Члан 4. став (1) тачка а) Закона, одређује да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричити и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на директно или индиректно утврђивање куповних или продајних цијена или било којих других трговачких услова.

Конкуренцијски савјет је утврдио да је Министарство доношењем члана 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, директним утврђивањем цијена, односно накнада за осигурање обезбјеђивања РАС-а, спрјечава, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС, на подручју Републике Српске у смислу члана 4. став (1) тачка а) Закона. Министарство је одређивањем накнаде у члану 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, онемогућило такмичење произвођача РАС-а на јавном конкурсу, јер се од почетка конкурса зна износ накнаде, па произвођачи РАС-а не могу нудити ниже износе накнада и такмичити се. Одређивање накнаде у члану 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, има штетну посљедицу за привредни субјекат Mozzart, јер би у случају да се омогући такмичење произвођача РАС-а плаћао мањи износ накнаде за обезбјеђивање РАС-а. Евидетно је да је доношењем члана 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, Министарство превалило трошак обезбјеђења РАС-а на привредни субјекат Mozzart и остале приређиваче, при чему је онемогућило такмичење произвођача РАС-а, одређивањем фиксних цијена односно накнада за услуге обезбјеђивања РАС-а. Такође, Конкуренцијски савјет је током поступка као доказ узео у обзир одлуку Уставног суда Републике Српске број У-36/20 од 29.04.2021. године у којој је утврђено да члан 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а није у сагласности са Законом о играма на срећу, јер Министар није имао овласти да у члану 12. Правилника о техничким карактеристикама РАС-а пропише трошкове обезбјеђења РАС-а које приређивачи игара на срећу плаћају у виду једнократне накнаде за прикључење и мјесечне накнаде за кориштење РАС-а, будући да Закон о играма на срећу својим одредбама не прописује обавезу плаћања наведених трошкова за приређиваче игара на срећу.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 3. и 7. диспозитива овога Рјешења.

Анализирајући члан 8. став (1) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, Конкуренцијски савјет је утврдио да Министарство доношењем ове одредбе не чини повреду члана 4. став (1) тачка б) Закона, односно доношење ове одредбе не доводи до ограничавања тржишта и техничког развоја на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС, на подручју Републике Српске.

Чланом 8. став (1) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а регулисано је да Министарство доноси одобрење за РАС, након што проведе јавни конкурс за избор правног лица за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС. Наведеном одредбом су дате овласти Министарству да изабере правно лице које се вршити послове одржавања РАС-а и иста не садржи критеријуме за избор правног лица које би органичиле учешће осталих произвођача на јавном конкурсу. Члан 8. став (1) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а не садржи обиљежја забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона, него само омогућава провођење јавног конкурса Министарству. Конкуренцијски савјет је анализирао поднеске АЛПИСА и ТОТЕРА у којим су поменули примјер како је регулисано пружање услуге цертификирања уређаја и других технологија за приређивање игара на срећу у складу са Правилником о вршењу техничког прегледа уређаја и технологија за приређивање игара на срећу. Правилник о вршењу техничког прегледа уређаја и технологија за приређивање игара на срећу омогућава правним лицима да се региструју за обављање услуга цертификирања уређаја и других технологија за приређивање игара на срећу, на начин да Министарство донесе рјешене којим овласти правно лице да врши ове послове и даје могућност приређивачу да бира са којим ће правним лицем закључити уговор. Конкуренцијски савјет сматра да је овакав начин регулисања непримјењив за вршење послова израде, одржавања и надоградње РАС-а, јер мора постојати један рачунарски систем за надзор над играма на срећу који ће обезбјеђивати једно правно лице, а не више правних лица са различитим софтверским рјешењима у периоду на који се закључује уговор између приређивача и изабраног правног лица за одржавање РАС-а.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 4. диспозитива овог Рјешења.

Чланом 9. став (2) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, је прописано да изабрано правно лице за вршење послова израде, одржавања, надоградње и развоја РАС-а и приређивач међусобна права и обавезе уређују на основу Закона о играма на срећу и подзаконским актима донесеним на основу њега. Анализирајући одредбу члана 9. став (2) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, Конкуренцијски савјет је утврдио да иста нема за циљ и посљедицу спрјечавање, ограничавање и нарушавање тржишне конкуренције на тржишту вршења послова израде, одржавања, надоградње

и развоја РАС-а у смислу члана 4. став (1) тачка (б) Закона, јер поменута одредба даје право приређивачу и изабраном правном лицу да кроз уговор уреде свој облигациони однос. Дакле члан 9. став (2) Правилника о техничким карактеристикама РАС-а, не садржи елементе забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачка б) Закона. Конкуренцијски савјет у предметном поступку није узео у обзир нацрте уговора које је привредни субјекат ПРОИНТЕР понудио Подносиоцу захтјева, јер привредни субјекат ПРОИНТЕР није странка у овом поступку, те се ради о облигационом односу који уређују стране које су потписнице уговора на основу начела слободе уговарања и одредби Закона о облигационим односима.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 5. диспозитива овог Рјешења.

9. Новчана казна

У смислу члана 48. став (1) точка б) Закона, новчаном казном у износу највише до 10% вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила години у којој је наступила повреда Закона, казниће се привредни субјекат, ако закључи забрањени споразум на начин прописан одредбама члана 4. Закона.

Конкуренцијски савјет је приликом изрицања висине новчане казне узело у обзир намјеру, те дужину трајања повреде Закона, као и посљедице које је иста имала на тржишну конкуренцију, у смислу члана 52. Закона. Такође, Министарство није доставило нацрте Правилника о техничким карактеристикама РАС-а Конкуренцијском савјету на мишљење у складу са чланом 25. став (2) Закона

У складу са наведеним, Министарство је починило забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке а) и б) Закона, у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона изречена је новчана казна у износу од 15.000,00 КМ (словима: петнаестхиљада), што представља (..)** [1] % прихода Министарства из 2019. године, који је износио (..)** КМ.

С обзиром на висину изречене новчане казне, Конкуренцијски савјет није имао првенствено за циљ кажњавање искључиво због кршења Закона, већ да упозори Министарство, на обавезу поштивања правила тржишне конкуренције утврђених одредбама Закона.

У случају да се изречена новчана казна не уплати у утврђеном року иста ће се наплатити присилним путем, у смислу члана 47. Закона, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачкама 8. и 9. диспозитива овог Рјешења.

10. Привремена мјера

Анализирајући истакнуте наводе и понуђене доказе Подносиоца захтјева везано за затражену привремену мјеру, имајући у виду одредбе члана 36. Закона према којим је терет доказивања на странци која је поднијела захтјев за покретање поступка, Конкуренцијски савјет на основу истих није у вријеме подношење Захтјева могао утврдити прелиминарну повреду у смислу члана 40. став (1) Закона која би могла краткорочно штетно утицати на поједине привредне субјекте, па самим тиме није могло правовремено одредити привремену мјеру.

На основу горе наведеног Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 6. диспозитива овога Рјешења.

11. Трошкови поступка

На усменој расправи су странке, у смислу члана 105. став (4) Закона о управном поступку, упознате са обавезом подношења захтјева за накнаду трошкова.

Пуномоћници Подносиоца захтјева из Заједничке адвокатске канцеларије др. Алмин Даутбеговић и Санела Даутбеговић доставили су дана 09.04.2021. године у законом предвиђеном року трошковник поступка, који је запримљен под бројем: УП-02-26-3-024-36/20. Противна страна није доставила захтјев за надокнаду трошкова поступка.

Чланом 105. став (1) Закона о управном поступку је прописано да у правилу свака странка сноси своје трошкове поступка (који укључују и трошкове за правно заступање), а чланом 105. став (2) истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више страна са супротним интересима, страна која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку. Ако је у таквом случају која од странака дјелимично успјела са својим захтјевом, она је дужна надокнадити противној странци трошкове сразмјерно дијелу свог захтјева с којим није успјела.

У складу са одлуком наведеној у диспозитиву овог Рјешења Подносилац захтјева је дјелимично успио у свом Захтјеву, па је Противна страна дужна надокнадити трошкове поступка Подносиоцу захтјева сразмјерно дијелу Захтјева с којим је Подносилац захтјева успио. Захтјев сачињавају наводи Подносиоца захтјева, који се односе на пет (5) повреда одредби Закона које је учинила Противна страна, а које је Конкуренцијски савјет требало да утврди. Обзиром да су утврђене само три (3) повреде одредби Закона, то се сматра да Подносилац захтјева успио у 60% дијела свог Захтјева.

Конкуренцијски савјет је утврдио да адвокати из Заједничке адвокатске канцеларије др. Алмин Даутбеговић и Санела Даутбеговић, као пуномоћници Подносиоца захтјева, у складу са одредбама члана 18. тачке 2. и 5. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине ("Службени гласник ФБиХ", бр. 22/04 и 24/04), имају право на надокнаду трошкова за састављање поднесака са чињеничним наводима које су били обавезни доставити по захтјеву Конкуренцијског савјета и заступање на усменој расправи. Обзиром да **су** адвокати из Заједничке адвокатске канцеларије др. Алмин Даутбеговић и Санела Даутбеговић обвезници пореза на додатну вриједност (ПДВ), обрачунати трошкови се увећавају за износ ПДВ-а.

Поднесци и радње који су прихваћени за обрачун трошкова су сљедећи: 1) Састављање Захтјева за покретање поступка запримљеног дана 30.07.2020. године под бројем: УП-02-26-3-024-1/20, 2) Заступање на усменој расправи одржаној 30.03.2020. године, записник број УП-02-26-3-024-32/20, 3) Поднесак од 08.04.2021. године (достава изјашњења на питања са усмене расправе), запримљен дана 09.04.2021. године под бројем: УП-02-26-3-024-36/20.

У обрачун трошкова поступка пуномоћника Подносиоца захтјева нису узети у обзир поднесци који су самоиницијативно подношени, с обзиром да се ти трошкови не могу сматрати неопходним и оправданим трошковима.

У складу са наведеним одредбама члана 18. тачке 2. и 5. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине, обрачунати трошкови пуномоћника Подносиоца захтјева, који се односе на укупно три (3) радње, од тога два (2) поднеска и једно (1)

[1] (..)**- Подаци представљају пословну тајну, у смислу члана 38. Закона о конкуренцији.

заступање на усменој расправи, износе 1.937,50 КМ, увећано за ПДВ 2.266.88 КМ. Обзиром на проценат дијела у којем Подносилац захтјева није успио у предметном поступку, а који износи 60%, обрачунати и признати трошкови поступка пуномоћника Подносиоца захтјева износе 1.360,13 КМ са ПДВ-ом, плус трошкови административне таксе на Захтјев од 1.000,00 КМ, што укупно износи 2.360,13 КМ.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 10. диспозитива овог Рјешења.

12. Административна такса

Подносилац захтјева на ово Рјешење у складу са чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом ("Службени гласник БиХ", број 30/06, 18/11 и 75/18) је обавезан платити административну таксу у износу од 1.500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са одредбом члана 3. став 2. тачка б) Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом, Подносилац захтјева након извршене уплате је дужан уплатницу као доказ о извршеној уплати административне таксе доставити Конкуренцијском савјету, прије достављања Рјешења.

Уколико Подносилац захтјева не изврши уплату административне таксе, Конкуренцијски савјет ће покренути поступак принудне наплате по процедури која је прописана чланом 18. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" број 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10).

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 11. диспозитива овог Рјешења.

13. Поука о правном лијеку

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Број УП-02-26-3-024-43/20
31. маја 2021. године
Сарајево

Предсједник
Др **Стјепо Прањић**, с. р.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e) i člana 42. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", broj 48/05, 76/07 i 80/09), člana 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednog subjekta "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka, zastupanog po Zajedničkoj advokatskoj kancelariji dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović, protiv Ministarstva finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka a) i b) Zakona o konkurenciji, na 88. (osamdesetosmoj) sjednici održanoj dana 31.05.2021. godine, donijelo je

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da Ministarstvo finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, donošenjem odredbe člana 8. stav (3) tačka 1) Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, što predstavlja zabranjeni sporazum.
2. Utvrđuje se da Ministarstvo finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78000 Banja Luka, donošenjem odredbe člana 8. stav (10) Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, što predstavlja zabranjeni sporazum.
3. Utvrđuje se da Ministarstvo finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, donošenjem odredbe člana 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu člana 4. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, što predstavlja zabranjeni sporazum.
4. Nije utvrđeno da je Ministarstvo finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, donošenjem odredbe člana 8. stav (1) Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji.
5. Nije utvrđeno da je Ministarstvo finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, donošenjem odredbe člana 9. stav (2) Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji.
6. Odbija se prijedlog za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, podnesen od privrednog subjekta "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka kao neosnovan.
7. Odredbe Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20), iz tačke 1., 2. i 3. dispozitiva ovog Rješenja su ništavne (ex lege), u smislu člana 4. stav (2) Zakona o konkurenciji.
8. Izriče se novčana kazna Ministarstvu finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka u visini od 15.000,00 (petnaesthiljada) KM, zbog povrede odredbi člana 4. stav (1) tačka a) i b) Zakona o

konkurenciji, u skladu sa članom 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužno platiti u roku od 8 dana od prijema ovog Rješenja.

9. U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u navedenom roku, ista će se naplatiti prisilnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
10. Obavezuje se Ministarstvo finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka da, privrednom subjektu "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka isplati iznos od 2.360,13 KM (dvijehiljadestošezdeset i 13/100 konvertibilnih maraka) KM na ime troškova postupka u roku od 8 (osam) dana od prijema ovog Rješenja.
11. Obavezuje se "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka da plati administrativnu taksu na rješenje, u iznosu od 1.500,00 KM, u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine
12. Ovo Rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 30.07.2020. godine, pod brojem: UP-02-26-3-024-1/20, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljem tekstu: Zahtjev) privrednog subjekta "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka, kojeg zastupa Zajednička advokatska kancelarija dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović, ul. Crkvice 54 A-2, 72 000 Zenica (u daljem tekstu: Podnosilac zahtjeva ili Mozzart) protiv Ministarstva finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka (u daljem tekstu: Ministarstvo ili Protivna strana), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačke a) i b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon).

Konkurencijsko vijeće je dana 31.08.2020. godine uputilo dopis broj: UP-02-26-3-024-2/20 u kojem je zatražilo da Podnosilac zahtjeva uplati administrativnu taksu na Zahtjev.

Nakon što je Podnosilac zahtjeva dostavio dokaz o uplati administrativne takse, Konkurencijsko vijeće je izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, u smislu člana 28. stav (3) Zakona, aktom broj: UP-02-26-3-024-4 /20 dana 23.09.2020. godine

Na osnovu dostavljene dokumentacije, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka dana 23.09.2020. godine, pod brojem: UP-02-26-3-024-6/20 (u daljem tekstu: Zaključak).

U skladu sa relevantnim odredbama Zakona, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak, punomoćniku Podnosioca zahtjeva, Zajedničkoj advokatskoj kancelariji dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović dana 28.09.2020. godine, aktom broj: UP-02-26-3-024-10/20. Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, dostavilo Zaključak i Zahtjev Ministarstvu, dana 28.09.2020. godine aktom broj UP-02-26-3-024-11/20.

Konkurencijsko vijeće je na 84. (osamdesetčetvrtoj) sjednici održanoj dana 12.03.2021. godine, donijelo Zaključak o produženju roka za donošenje rješenja broj UP-02-26-3-024-24/20, koji je dostavljen Podnosiocu zahtjeva i Protivnoj strani.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekt "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka i Ministarstvo finansija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka.

1.1. Privredni subjekt "MOZZART" d.o.o. Banja Luka-Podnosilac zahtjeva

Privredni subjekt Društvo sa ograničenom odgovornošću "MOZZART" Banja Luka registrovan je kod Okružnog privrednog suda u Banja Luci. Upisan je pod MBS: 1-17434-00, sa osnovnim kapitalom od 2.057.470,00 KM. Privredni subjekt Mozzart pretežno obavlja djelatnost kockanja i klađenja, a lice ovlašteno za zastupanje je Zoran Šuput, ul. Save Mrkalja broj 3, 78 000 Banja Luka.

1.2. Ministarstvo finansija Republike Srpske-Protivna strana

Ministarstvo finansija Republike Srpske obavlja upravne i druge stručne poslove u skladu sa članom 18. Zakona o republičkoj upravi ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 115/18) a koji se odnose na: sistem finansiranja općih društvenih potreba (javna potrošnja), sistem poreza, taksi, doprinosa i drugih nameta, igre na sreću, razvojne fondove, sistem finansijskog poslovanja, itd.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10) i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH" broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16 (u daljem tekstu: Zakon o upravnom postupku) u smislu člana 26. Zakona.

Konkurencijsko vijeće je primijenilo i odredbe Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20), Zakona o igrama na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 22/19 i 131/20) (u daljem tekstu: Zakon o igrama na sreću) i Zakona o republičkoj upravi ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 115/18) (u daljem tekstu: Zakon o republičkoj upravi).

3. Postupak po zahtjevu za pokretanje postupka

U Zahtjevu se navodi slijedeće:

- Privredni subjekt Mozzart pretežno obavlja djelatnost kockanja i klađenja, a lice ovlašteno za zastupanje je Zoran Šuput, ul. Save Mrkalja broj 3, 78 000 Banja Luka.
- Ministarstvo je upravni organ koji je donio sporni Pravilnik o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20) (u daljem tekstu: Pravilnik) i zadužen je za njegovu primjenu, zbog čega je Ministarstvo subjekt prava konkurencije u skladu sa članom 2. stav (1) tačka b) Zakona, jer svojim djelovanjem može posredno ili neposredno uticati na tržište.
- Stav Suda Bosne i Hercegovine iz presude broj: S1 3 U 016103 14 u od 23.12.2015. godine je da svi organi vlasti/institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihov pravni status, osnivače (grad, općina, kanton ili država) ili vlasništvo, koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini potpadaju pod primjenu Zakona.
- Odredbama Pravilnika, propisana je obaveza priređivača igara na sreću da se podvrgnu nadzoru Ministarstva, na način što će zaključiti ugovor sa pravnim licem koji će

proizvoditi i servisirati računarski sistem za nadzor i praćenje priređivanja igara na sreću (u daljem tekstu: RAS).

- Nakon donošenja Pravilnika, Podnosilac zahtjeva je primoran da zaključi ugovor sa pravnim licem koje Ministarstvo bira putem javnog konkursa i to na period od deset godina, kako bi moglo obavljati osnovnu djelatnost kao priređivač igara na sreću.
- Ministarstvo odredbama Pravilnika istovremeno ograničava tržište za proizvođače i servisere potrebnog računarskog sistema, te će Podnosilac zahtjeva uslijed toga plaćati višu cijenu od one koje bi mogao ostvariti bez zabranjenih konkurencijskih djelovanja Ministarstva.
- Članom 8. stav (1) i stav (2) pod 1), kao i stav (3), te članom 9. stav (2) i članom 12. Pravilnika, Ministarstvo je ograničilo tržište na štetu potrošača i ostalih učesnika na tržištu.
- Primjenom navedenih odredbi će po izboru pravna lica koja će vršiti uslugu proizvodnje i servisiranja RAS-a, nesporno doći do stavljanja u nepovoljan i neravnopravan položaj svih drugih pravnih lica koja se bave istom djelatnošću, u odnosu na pravno lice koje će biti izabrano za vršenje nadzora nad priređivačima igara na sreću.
- Član 8. stav (1) Pravilnika propisuje da bi RAS dobio odobrenje od Ministarstva, potrebno je da pravno lice koje je proizvođač RAS-a bude izabrano putem javnog konkursa za izbor pravnog lica za poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Odredba člana 8. stav (2) Pravilnika propisuje da za prijavu na javni konkurs iz stava (1) ovog člana pravno lice ispunjavati slijedeće kriterije:
  1) da je registrovano pravno lice sa sjedištem u Republici Srpskoj,
  2) da pribavi bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 KM godišnje za kvalitetno vršenje poslovanja,
  3) da se ne bavi djelatnošću priređivanja igara na sreću, da nije serviser ili ovlašteni zastupnik priređivača, da ne obavlja poslove certificiranja i tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću i da nema udio u vlasništvu tih pravnih lica,
  4) da je stručno i tehnički osposobljena za izradu, održavanje, nadogradnju i razvoj RAS-a,
  5) da je ostvarila promet od najmanje 10.000.000,00 KM u oblasti izrade i održavanja računarskih sistema u posljednjih godinu dana,
  6) da ima odgovarajuće iskustvo u proizvodnji i održavanju računarskih sistema.
- Članom 9. stav (2) Pravilnika propisano je pravno lice iz člana 8. ovog Pravilnika i priređivač igara na sreću, ugovorom uređuju međusobna prava i obaveze u vezi sa povezivanjem, instaliranjem i korištenjem RAS-a. Ugovor mora biti u skladu sa Zakonom o igrama na sreću i podzakonskim aktima donesenim na osnovu njega.
- Odredbom člana 12. Pravilnika propisano je da su troškovi obezbjeđivanja RAS-a koje priređivači igara na sreću plaćaju utvrđeni za:
  1) jednokratna naknada za priključenje:
     1. uplatno - isplatnog mjesta (kladionice) – 300,00 KM,
     2. automata – 50,00 KM,
     3. servera za internet igre - 5.000,00 KM,
     4. servera za elektronske igre - 5.000,00 KM;
  2) mjesečne naknade za korištenje:
     1. po uplatno - isplatnom mjestu (kladionici) – 100,00 KM
     2. po aparatu – 40,00 KM
     3. po svakom aktivnom igraču u internet igrama u toku mjeseca – 1,00 KM.
- Podnosilac zahtjeva sugeriše da će primjenom gore citiranih odredbi, Ministarstvo direktno uticati na tržište na način što će za obavljanje djelatnosti proizvodnje i servisiranja RAS-a na javnom konkursu odabrati jedno pravno lice koje će na period od deset godina vršiti opisanu uslugu, uz ograničenje da to pravno lice mora imati sjedište u Republici Srpskoj.
- Pravilnik nameće obavezu priređivaču igara na sreću da zaključi ugovor sa pravnim licem koje je prethodno odabrano od strane Ministarstva čime se dolazi do situacije da priređivač igara na sreću biva prinuđen da zaključi ugovor sa pravnim licem za kog se nije sam odlučio uslijed tržišnih kriterija, nego isključivo po odabiru i nalogu Ministarstva.
- Podnosilac zahtjeva sumnja na tajni dogovor između Ministarstva i trećeg lica koje je zainteresovano za pružanje predmetne usluge, s obzirom da je Ministarstvo u članu 12. Pravilnika odredilo visinu naknada za usluge provođenja nadzora, iako javni konkurs još uvijek nije održan i Ministarstvo ne bi moglo imati podatke o visini cijene usluge koju tek pravna lica treba da iznesu prijavljujući se na javni konkurs.
- Također, Ministarstvo u fazi donošenja Pravilnika nije dostavilo nacrt Pravilnika Konkurencijskom vijeću, čime je postupilo protivno članu 25. stava (2) Zakona, koji propisuje da Konkurencijsko vijeće na nacrte i prijedloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje imaju uticaja na tržišnu konkurenciju, koje su obavezni dostaviti predlagaoci, daje mišljenje o njihovoj saglasnosti sa Zakonom.
- Podnosilac zahtjeva predlaže da se u predmetnom postupku relevantno tržište definiše kao tržište priređivanja igara na sreću i pružanja usluga proizvodnje i servisiranja računarskog sistema za nadzor nad radom priređivača igara na sreću u Republici Srpskoj.
- Protivno odredbama Zakona, odredbama Ustava Republike Srpske i odredbama Zakona o igrama na sreću koje propisuju da se slobodno poduzetništvo može zakonom ograničiti radi zaštite interesa Republike Srpske, čovjekove okoline, zdravlja i bezbjednosti ljudi, Ministarstvo donoseći naprijed sporne odredbe Pravilnika značajno je spriječilo, ograničilo i narušilo tržišnu konkurenciju.
- Ministar finansija Republike Srpske je Zakonom o igrama na sreću ovlašten da donese pravilnik kao podzakonski akt kojim se razrađuju pojedine odredbe Zakona o igrama na sreću. Međutim, donošenjem predmetnog Pravilnika i propisivanjem sporne odredbe, ministar je izašao iz okvira prethodno navedenih ovlaštenja.
- Zakonodavac nije ostavio mogućnost da se podzakonskim aktom koji se donosi za izvršavanje Zakona o igrama na sreću propišu ograničenja za slobodno poduzetništvo i tržište na štetu potrošača, a naročito ne ograničenja koja su u suprotnosti sa Zakonom i Zakonom o stranim ulaganjima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 21/18) (u daljem tekstu: Zakon o stranim ulaganjima), kakva su ograničenja određivanje samo jednog pravnog lica koja će vršiti određenu djelatnost ili ograničenja da isto pravno lice mora imati sjedište u Republici Srpskoj.
- Iz člana 8. stav (1) i stav (3) Pravilnika, evidentno je da će poslove proizvodnje i servisiranja RAS-a obavljati jedno pravno lice koja će biti izabrano putem javnog konkursa, čime je potpuno ograničeno pravo Podnosioca zahtjeva,

ali i drugih priređivača da slobodno izaberu pravno lice sa kojim će sarađivati, a istovremeno će se nesporno uspostaviti monopol u oblasti proizvodnje i servisiranja RAS-a u korist pravnog lica koje bude odabrana od strane Ministarstva.

- Donošenjem Pravilnika, Ministarstvo namjerava iskoristiti svoj položaj i uticati na slobodno tržište.
- Podnosilac zahtjeva smatra da bi ovo relevantno tržište trebalo ostati otvoreno za konkurenciju, te da bi se podzakonskim aktom trebalo omogućiti svim privrednim subjektima koji zadovoljavanju uslove da dobiju dozvolu od Ministarstva za obavljanje djelatnosti proizvodnje i servisiranja RAS-a i da priređivači sami odlučuju sa kojim privrednim subjektom će zaključiti ugovor o suradnji.
- Predloženom izmjenom Pravilnika, sloboda izbora i ugovaranja bi bila omogućena priređivačima, a više pravnih lica ponudioca usluge bi se takmičilo na tržištu proizvodnje i servisiranja RAS-a.
- Primjena spornih odredbi Pravilnika znači da će Ministarstvo direktno omogućiti određenom pravnom licu da na deset godina uspostavi dominantni položaj i na deset godina će onemogućiti preduzetništvo u predmetnoj oblasti, a već postojećim pravnim licima koji obavljaju istu djelatnost će onemogućiti da vrše predmetne usluge. Dakle doći će do stvaranja pravne barijere za ulazak novih konkurenata na relevantno tržište.
- Članom 12. Pravilnika unaprijed su određene cijene naknada i to od strane Ministarstva. Ministarstvo u trenutku donošenja Pravilnika nije niti imalo podatke o eventualnim troškovima pravnog lica koje će obavljati predmetne usluge, pa je tako javni konkurs bez kriterija cijene usluge potpuno besmislen.
- Posebno je indikativna činjenica da su sve ostale naknade određene Zakonom o igrama na sreću, a samo predmetna naknada je određena Pravilnikom kao podzakonskim aktom, što je u suprotnosti i sa odredbama Zakona o igrama na sreću, ali i odredbama Zakona o poreskom sistemu Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 62/17) (u daljem tekstu: Zakona o poreskom sistemu Republike Srpske) kojim je propisano da se porezna i neporezna davanja koja se plaćaju na teritoriji Republike Srpske mogu uvoditi, ukidati i mijenjati isključivo zakonom (član 4.).
- Odredba člana 8. stav (2) Pravilnika propisuje da za prijavu na javni konkurs iz stava 1. ovog člana pravno lice mora imati sjedište u Republici Srpskoj, čime se onemogućava privredne subjekte koji nemaju sjedište u Republici Srpskoj da obavljaju usluge proizvodnje i servisiranja RAS-a.
- Također, na opisani način se onemogućavaju strana pravna lica da učestvuju u pružanju usluga i time se diskriminiraju i stavljaju u neravnopravan poslovni položaj u odnosu na pravna lica sa sjedištem u Republici Srpskoj. Jasno je da se ne radi samo o ograničavanju stranih privrednih subjekata, nego i o ograničavanju provrednih subjekata sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Kao rezultat opisanog ograničenja nesporno će doći do onemogućavanja tržišne utakmice i do nemogućnosti korisnika usluge da istu dobije po najpovoljnijoj cijeni koja je dostupna na tržištu.
- Ministar kao zastupnik Protivne strane nije samo izašao iz okvira onog što je zakonodavac dopustio, nego je povrijedio i odredbu člana 4. Zakona o stranim ulaganjima, diskriminatorski propisujući da je pravo obavljanja djelatnosti i dobijanja odobrenja od Ministarstva rezervisano samo za privredne subjekte koja imaju sjedište u Republici Srpskoj.
- Odredbom člana 9. stav (2) Pravilnika propisano je da pravno lice iz člana 8. Pravilnika i priređivač igara na sreću ugovorom uređuju međusobna prava i obaveze u vezi sa povezivanjem, instaliranjem i korištenjem RAS-a. Ugovor mora biti u skladu sa Zakonom o igrama na sreću i podzakonskim aktima donesenim na osnovu njega.
- Posmatrajući iz ugla priređivača, prethodno citiranom odredbom onemogućava se sloboda privređivanja. Naime, citiranom odredbom se doslovno nalaže priređivaču da zaključi ugovor sa pravnim licem i to bez mogućnosti priređivača, kao ugovorne strane, da sam odluči da li će u određeni građansko-pravni odnos ući ili ne i pod kojim uslovima.
- Dakle, Ministarstvo odlučuje koje pravno lice će obavljati uslugu i nalaže zaključenje ugovornog odnosa, iako Ministarstvo i nije ugovorna strana. Ministarstvo objavljuje javni konkurs i pravna logika nalaže da će Ministarstvo zaključiti ugovor sa pobjednikom konkursa.
- Suprotno navedenom, Ministarstvo dovodi priređivače u situaciju da budu prinuđeni da zaključe ugovor sa stranom na čiji izbor nisu na bilo koji način mogli uticati, niti imaju mogućnost izbora između više privrednih subjekata koji eventualno nude istu uslugu pod različitim uslovima i imaju dozvolu Ministarstva, čime se direktno ograničava, odnosno ukida tržište u oblasti pružanja predmetne usluge.
- Jasno je da obaveza plaćanja troškova obezbjeđivanja RAS-a predstavlja obavezu Ministarstva kao organa nadzora, a nikako priređivača koji sve aktivnosti Ministarstva, kao i svih drugih institucija plaćaju kroz isplatu poreza i svih drugih naknada koje su jasno propisane odredbama Zakona o igrama na sreću. To praktično znači da Ministarstvo vlastite obaveze propisane Ustavom i Zakonima prevaljuje na priređivače, što nesporno predstavlja duplo oporezivanje priređivača.
- U suštini, Ministarstvo troškove nadzora prevaljuje na priređivače, a zatim ih obavezuje da te troškove uplaćuju pravnom licu na čiji izbor nisu mogli uticati. Prevaljujući troškove nadzora na priređivače, isti se opterećuju dodatnim troškovima, pa će tako sa tržišta nestati priređivači koji nisu u mogućnosti da plate troškove nadzora, a radi se o troškovima koji su obaveza Ministarstva.
- Logika u pogledu razloga za uspostavljanje dominantnog položaja jednog preduzeća može se proširiti na svaku djelatnost, a ne samo na proizvodnju i servisiranje RAS-a, te bi dosljedna primjena takve logike u potpunosti onemogućila slobodno preduzetništvo, odnosno ograničila tržište na štetu potrošača, uz nametanje trgovinskih uslova kojima se ograničava konkurencija.
- Naročito ističemo da je uvođenje dominantnog položaja u navedenoj djelatnosti jednog privrednog subjekta, suprotno principima na kojim počiva zakonodavstvo Evropske unije, čime se postupa protivno odredbama Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica sa jedne strane i Bosne i Hercegovine sa druge strane.
- Sporne odredbe Pravilnika će dovesti do situacije da tržište pružanja predmetnih usluga bude doslovno zatvoreno na period od 10 (deset) godina, koliko će trajati dominantni položaj jednog privednog subjekta odobren od strane Ministarstva, a priređivače kao privredne subjekte će onemogućiti u slobodnom odabiru poslovnog partnera koji ima najpovoljnije uslove na tržištu, s obzirom da

priređivač ima obavezu da zaključi ugovor sa pravnim licem po izboru Ministarstva, po unaprijed nametnutoj cijeni.

Iz svega navedenog, proizilazi da Ministarstvo, odredbama člana 8. stav (1), stav (2) pod 1) i stav (3), član 9. stav (2) i član 12. Pravilnika, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu priređivanja igara na sreću i pružanja usluga proizvodnje i servisiranja računarskog sistema za nadzor nad radom priređivača igara na sreću u Republici Srpskoj, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačka a) i b) Zakona.

Podnosilac Zahtjeva traži da Konkurencijsko vijeće gore pomenute odredbe Pravilnika proglasi ništavim u skladu sa članom 4. stav (2) Zakona.

Ujedno Podnosilac zahtjeva sugeriše da Konkurencijsko vijeće naloži Ministarstvu da odmah, a najkasnije u roku od 30 (trideset) dana od dana prijema rješenja, uskladi odredbe Pravilnika sa Zakonom, na način da Pravilnikom odredi uslove za pravna lica, pa i one sa sjedištem van područja Republike Srpske, koje isto moraju ispunjavati uslove da bi od Ministarstva dobili dozvolu za proizvodnju i servisiranje računarskog sustava za nadzor nad radom priređivača igara na sreću, te tako omogući konkurentima ravnopravnost u oblasti pružanja usluge proizvodnje i servisiranja računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću.

Podnosilac zahtjeva smatra da bi Konkurencijsko vijeće trebalo Ministarstvu izreći novčanu kaznu u iznosu od 1% od vrijednosti ukupnog godišnjeg budžeta Ministarstva, a odgovornom licu - Ministru finansija novčanu kaznu od 50.000,00 KM, u skladu sa članom 48. Zakona.

Članom 41. stav (1) tačka a) Zakona, propisano je da je rok za donošenje rješenja po ovom Zahtjevu šest mjeseci, a činjenica je da bi početkom primjene spornih odredbi Pravilnika i zaključenjem ugovora između Ministarstvu sa jednim, očito već određenim privrednim subjektom za Podnosioca zahtjeva i ostale priređivače igara na sreću, kao i za sva druga pravna lica koja se bave pružanjem usluga proizvodnje i servisiranja RAS-a, nastupila značajna šteta. Slijedom navedenog Podnosilac zahtjeva, u skladu sa članom 40. Zakona, predlaže da Konkurencijsko vijeće donese privremenu mjeru. Privremenom mjerom, Konkurencijsko vijeće bi naložilo Ministarstvu da obustavi postupanje po odredbama člana 8. stav (1), stav (2) pod 1) i stav (3), člana 9. stav (2) i člana 12. Pravilnika.

Ministarstvo je dostavilo Odgovor na Zahtjev i Zaključak, zaprimljen pod brojem: UP-02-26-3-024-17/20 dana 19.02.2021. godine (u daljem tekstu: Odgovor), u kojem se, u bitnom, navodi slijedeće:

- Ministarstvo osporava aktivnu legitimaciju Podnosioca zahtjeva u ovom predmetu, jer je uvidom u službene evidencije, utvrdilo je da Podnosilac zahtjeva nije ni dostavio dokumentaciju radi učešća na javnom konkursu za izbor pravnog lica koje će obavljati poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Protivna strana ističe da je članom 27. stav (3) Zakona propisano da zahtjev za pokretanje postupka pred Konkurencijskim vijećem može podnijeti svako pravno ili fizičko lice koje za to ima pravni ili ekonomski interes. Shodno citiranoj odredbi, a imajući na umu da Podnosilac zahtjeva nije ni učestvovao na javnom konkursu, isti nema opravdan pravni ni ekonomski interes za podnošenje Zahtjeva pred Konkurencijskim vijećem, pa ne postoje ni uslovi za vođenje postupka.
- Ministarstvo u pogledu navoda Podnosioca zahtjeva da je donošenjem naprijed navedenog Pravilnika, Ministarstvo učinilo povredu člana 4. stav (1) tačke a) i b) Zakona smatra da su potpuno neosnovani.
- Ministarstvo tvrdi da su svi navodi Podnosioca zahtjeva u pogledu zakonitosti i ustavnosti predmetnog Pravilnika ne mogu biti predmetom razmatranja pred Konkurencijskim vijećem, jer je ocjena zakonitosti i ustavnosti zakona i općih akata organa Republike Srpske isključiva nadležnost Ustavnog suda Republike Srpske.
- Ministar finansija na osnovu zakonskih ovlasti iz Zakona o igrama na sreću utvrdio je uslove koje mora ispuniti pravno lice koje će za potrebe online nadzora nad priređivanjem igara na sreću obavljati poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a. Svaki državni organ ustavom i zakonom je u okviru svojih nadležnosti ovlašten da uređuje pitanja od značaja za jednu oblast.
- Protivna strana smatra da uređivanje pitanja koja su od značaja za jednu oblast ne može se posmatrati kao ograničavanje tržišne konkurencije, niti se normativni akt organa može smatrati sporazumom u smislu Zakona. Sporazum je pojedinačni dvostrani pravni akt koji nastaje saglasnošću volja dvije strane, što Pravilnik nije.
- Protivna strana skreće pozornost na Smjernice za primjenu člana 101. stav 3. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije donijete od strane Evropske komisije i pravnu praksu Evropske unije na koje je ukazano i u podnesku Podnosioca zahtjeva, te ističe da je tim odredbama utvrđeno da su zabranjeni bilo kakvi sporazumi između privrednih društava, donošenje odluka udruženja privrednih društava ili usklađene prakse koje bi mogle spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišnu konkurenciju, iz čega jasno proizilazi da se ove odredbe ne odnose na zakonsko uređenje predmetne oblasti normativnim aktima državnih organa, već isključivo na privredna društva i udruženja privrednih društava.
- Ovakvo razumijevanje proizilazi iz odredbi Zakona koje se odnose na novčane kazne kojima je propisano da se kažnjava privredni subjekt, dok organ uprave to nije u kontekstu normativnog uređivanja neke oblasti u skladu sa zakonskim ovlastima.
- Protivna strana ukazuje i na presude presude Evropskog suda pravde koje je Konkurencijsko vijeće dužno poštivati i to: presuda C-334/95 slučaj "Diego Cali os Figli (1997)", presuda broj C-364/92 u predmetu „SAT Fluggesellschaft v. Eurocontrole (1994)", kao i presudu u predmetu broj C-309/99 slučaj "VVouters" u kojim je jasno iznesen stav Evropskog suda pravde da se pravila konkurencije iz Ugovora o funkcionisanju Evropske unije ne primjenjuju na aktivnosti koje predstavljaju aktivnosti javne vlasti.
- Stoga, u konkretnom slučaju imajući u vidu da Pravilnik koji je donijelo Ministarstvo nije ugovor i ne može se posmatrati kao sporazum u smislu člana 4. Zakona, samim tim ni Ministarstvo u ovom predmetu ne može se smatrati privrednim subjektom u smislu člana 2. Zakona. Na osnovu navedenog, Ministarstvo osporava svoju pasivnu stranačku legitimaciju u predmetnom postupku.
- U odnosu na navode Podnosioca zahtjeva da su sporni kriteriji utvrđeni članom 8. Pravilnika, Ministarstvo ističe da uslov kako sjedište izabranog pravnog lica putem javnog konkursa mora biti u Republici Srpskoj proizilazi iz norme Zakona o igrama na sreću kojom je utvrđeno da je priređivanje igara na sreću djelatnost od javnog interesa za Republiku Srpsku, kao i iz činjenice da druga zakonodavstva na različit način uređuju pitanja iz oblasti nadzora priređivanja igara na sreću od uređivanja u Republici Srpskoj.

- Također, razlozi za ovakvo propisivanje su i u činjenici da je mjesna nadležnost inspekcijskog nadzora u oblasti igara na sreću isključivo data Republičkoj upravi za igre na sreću na teritoriji Republike Srpske, a online nadzor je isključiva nadležnost Ministarstva.
- Djelatnost igara na sreću je djelatnost od općeg interesa i treba biti detaljno normirana i obezbjeđena kontrola Republike Srpske, kao što je to i inače slučaj u svim državama. Zakonom o igrama na sreću predviđena je potpuna online kontrola posredstvom računarskog sistema, koji mora da ima tehničke specifikacije koje omogućavaju Ministarstvu potpuni uvid u sve aspekte priređivanja igara na sreću.
- Zakonom o igrama na sreću detaljno je propisano da su Lutrija i drugi priređivači igara na sreću dužni, u svrhu nadzora, posjedovati odgovarajući računarski sistem koji obezbjeđuje pohranjivanje podataka o svim elementima priređivanja igara na sreću i koji je odobren od Ministarstva, te da ima funkciju uvida Ministarstva u realnom vremenu u svaki podatak od interesa za Ministarstvo.
- Zakonom o republičkoj upravi propisano je da se pojedini poslovi uprave mogu povjeriti drugom licu radi njihovog efikasnijeg i ekonomičnijeg obavljanja, što je u ovom Pravilniku slučaj.
- Kompletan sistem za online nadzor, koji posao je Zakonom o igrama na sreću povjeren Ministarstvu, sastoji se od računarskog sistema za nadzor koji se nalazi kod Ministarstva i računarski sistem za nadzor koji se nalaze kod priređivača igara na sreću, a koji moraju biti urađeni u skladu sa specifikacijama i karakteristikama koji su propisani ovim Pravilnikom.
- Ministarstvo trenutno nije ni tehnički ni kadrovski opremljeno za obavljanje posla nadzora priređivača igara na sreću, pa je za njegovo pravilno i efikasno obavljanje bilo neophodno povjeriti dio posla pravnom licu putem javnog konkursa, kako je to i propisano odredbama predmetnog Pravilnika.
- Pravilnikom je predloženo da se dio stručnih poslova iz nadležnosti Ministarstva, a koji se odnosi samo na stručne poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, povjeri pravnom licu izabranom putem javnog konkursa na period do deset godina, a koji poslovi uključuju i izradu, instaliranje, održavanje i nadogradnju sistema kod priređivača i sistema kod Ministarstva kako bi se na kvalitetan i efikasan, te maksimalno moguće ekonomičan način ostvarila nadležnost Ministarstva koja se tiče online nadzora nad priređivačima igara na sreću.
- U svrhu poboljšanja rada i nadzora nad priređivanjem igara na sreću, bilo je potrebno uvesti Jedinstveni informacioni sistem, koji će omogućiti brži rad kao i jedinstvenost, tačnost i trenutnu dostupnost-elektronički uvid, u oblast priređivanja igara na sreću.
- Jedinstveni informacioni sistem za online nadzor igara na sreću ima slijedeće ciljeve: praćenje i analiziranje procesa igranja na svakom pojedinačnom uređaju za igru, odnosno kompjuteru na uplatno-isplatnom mjestu, utvrđivanje svih uplata i isplata na svakom pojedinačnom uređaju za igru i svakom uplatnom mjestu, provjere vjerodostojnosti prikazanih proračuna od strane priređivača, utvrđivanja usaglašenosti rada priređivača sa propisima kojim se uređuje odgovarajući tip igara na sreću, praćenja i utvrđivanja eventualnih odstupanja od certificiranih karakteristika uređaja za igre na sreću, provjere dnevnih i mjesečnih obračuna za uređaje za igranje, odnosno za lokacije na kojima se igre priređuju.
- Informacioni sistem RAS je sistem koji omogućava pristup svim nadzornim tijelima koji, ukoliko su registrovani i ulogirani na sistem, mogu vršiti kontrolu kroz praćenje i analiziranje procesa na svakom pojedinačnom uređaju za igru, odnosno kompjuteru na uplatno-isplatnom mjestu kao i utvrđivanje svih uplata i isplata tiketa. Podešavanja i svi procesi na sistemu su centralizovani i isti za sve registrovane korisnike na sistemu, čime se omogućuje unificiranost poslovnih procese nadzora kao jedinstvenu obradu i rad nad podacima u sistemu.
- Sistem Ministarstva podrazumijeva slijedeće nivoe pristupa: API- aplikacioni programski interfejs (engl. Application Programming Interface), koji predstavlja mašinski pristup na koji se šalju podaci o uplatama i isplatama, portal za priređivače igara na sreću, portal Republičke uprave za igre na sreću, portal za Ministarstvo i administratorski portal.
- Portal za priređivače igara na sreću pruža mogućnost pregleda svih informacija sa uplatnih mjesta, odnosno lokacija, te uređaja za igre na sreću sa njihovim jedinstvenim identifikatorima na RAS-u, kao i tehničke informacije o načinu povezivanja na RAS sa svim potrebnim ključevima za povezivanje i alatima za provjeru ispravnosti integracije.
- Portal za Republičku upravu za igre na sreću omogućava unos i ažuriranje podataka koji su u nadležnosti Republičke uprave za igre na sreću vezani za priređivače, lokacije, broj uređaja po lokaciji i drugo.
- Portal Ministarstva omogućava finansijsko izvještavanje, kontrolu, inspekciju i detekciju eventualnih prevara.
- Administratorski portal podrazumijeva ažuriranje matičnih podataka, upravljanje korisnicima, dodjeljivanje uloga korisnika i drugo.
- Član 24. stav (1) Zakona o igrama na sreću jasno propisuje obavezu prema kojoj su JP "Lutrija Republike Srpske" a.d. Banja Luka i drugi priređivači igara na sreću dužni, u svrhu nadzora, posjedovati odgovarajući računalni sustav koji obezbjeđuje pohranjivanje podataka o svim elementima priređivanja igara na sreću i koji je odobren od Ministarstva.
- U skladu sa članom 9. stav (4) Pravilnika, po isteku perioda na koji je izabrano pravno lice je dužno da prenese Ministarstvu kompletnu infrastrukturu RAS-a, koja uključuje izvorni kod RAS-a i sve izmjene koje su na RAS-u izvršene tokom perioda u kom je pravno lice obavljalo povjerene poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, preda Ministarstvu sve pristupne podatke servisa koje RAS koristi, tehničku dokumentaciju i korisnička uputstva, najmanje dva mjeseca prije isteka perioda na koje je izabrano, obuči ključne korisnike koji će nastaviti administraciju RAS-a, te dostavi sve zaključene ugovore sa priređivačima.
- Protivna strana posebno ističe neosnovanost navoda Podnosioca zahtjeva kojim navodi da je predmetnim Pravilnikom Ministarstvo ograničilo tržište na štetu potrošača i druge privredne subjekte dovelo u nepovoljan i neravnopravan konkurentski položaj u odnosu na konkurente, jer bi prema mišljenju Podnosioca zahtjeva ovo mjerodavno tržište trebalo ostati otvoreno za konkurenciju i da bi se trebalo omogućiti svim privrednim subjektima koji ispunjavaju uslove da dobiju dozvolu Ministarstva za obavljanje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a i da priređivači sami odlučuju sa kojim privrednim subjektom će zaključiti ugovor o saradnji. Ovakvom izmjenom Pravilnika sloboda

izbora i ugovaranja bi bila omogućena priređivačima, a više pravnih lica ponuđača usluge bi se takmičilo na tržištu proizvodnje i servisiranja RAS-a. Sporne odredbe Pravilnika će dovesti do situacije da tržište pružanja predmetnih usluga bude zatvoreno na period od deset godina.

- dominantni položaj jednog privrednog subjekta koji je odobren od Ministarstva, a priređivače će onemogućiti u slobodnom izboru poslovnog partnera koji ima najpovoljnije uslove na tržištu.
- Na osnovu jasne zakonske obaveze Ministarstva za uvođenje online nadzora nad priređivanjem igara na sreću u Republici Srpskoj, kao i jasne zakonske obaveze za sve priređivače igara na sreću da se podvrgnu online nadzoru, Ministarstvo je donijelo Pravilnik kojim je uredilo predmetnu oblast.
- Potrebno je istaći da je potpuno iracionalno i u praksi neizvodivo da bilo koji organ uprave, pa i privatne kompanije, za potrebu nabavke bilo kakvog softvera za vlastite potrebe (organizacije poslovanja, nadzora, upravljanja procesima i slično), nabavljaju više takvih softvera, kako to predlaže Podnosilac zahtjeva.
- Na primjer, sudovi u Bosni i Hercegovini koriste jedan informacioni Sistem-Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima, tzv. CMS, dok Evropska unija koristi jedan informacioni sistem koji pomaže u sprječavanju, istrazi i progonu u slučaju kršenja carinskih i poljoprivrednih propisa Evropske unije, tzv. Carinski informacioni sistem - CIS.
- Također, u skladu sa članom 65. Zakona o Upravi za indirektno oporezivanje ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 89/05), propisano je da Uprava za indirektno oprezivanje (u daljem tekstu: UIO) ima jedan informacioni sistem u okviru kojeg se obezbjeđuje jedinstven način funkcionisanja i praćenja standarda, klasifikacije i nomenklature, kodiranja podataka, tehnička obrada, prenos i iskazivanje podataka, a program razvoja, unaprjeđenja i modernizacije informacionog sistema donosi UIO.
- Ministarstvo ističe da priređivači igara na sreću, za vlastite potrebe internog nadzora, organizacije i unaprjeđenja poslovanja, posjeduju samo po jedan informacioni sistem tzv. Kazino menadžment sistem, koji su ili razvili u okviru svojih kapaciteta ili su ga nabavili od drugih subjekata na tržištu.
- U skladu sa navedenim, smatramo da ovakvim propisivanjem nije došlo do ograničavanja kako to iznosi Podnosilac zahtjeva, jer je svim privrednim subjektima data mogućnost da se pod istim uslovima prijave na javni konkurs, registruju u Republici Srpskoj i posluju.
- Ministarstvo finansija je imajući u vidu da je prema članu 7. stav (1) Zakona o igrama na sreću, priređivanje igara na sreću djelatnost od javnog interesa, te cijeneći zakonsku obavezu i potrebu vršenja nadzora i preventivnog djelovanja u sprječavanju mogućih zloupotreba u oblasti igara na sreću, shodno svojoj cjelishodnoj procjeni i u skladu sa usvojenom politikom u uređivanju ove materije, osporenim odredbama Pravilnika regulisao uslove koji treba da budu ispunjeni da bi se obezbijedio računarski sistem za online nadzor nad priređivanjem igara na sreću u Republici Srpskoj.
- Ministarstvo naglašava da se radi o zakonskom nadzoru nad priređivanjem igara na sreću u Republici Srpskoj koji je u njegovoj nadležnosti, a koji se vrši putem jednog informacionog sistema i stoga se na taj nadzor ne mogu ni odnositi odredbe Zakona.
- Ministarstvo iz svih razloga navedenih u ovom aktu predlaže Konkurencijskom vijeću da odbaci predmetni zahtjev iz razloga nepostojanja uslova za vođenje postupka ili predmetni zahtjev odbije iz svih navedenih razloga u ovom izjašnjenju.

Podnosilac zahtjeva se u podnesku od 11.03.2021. godine, zaprimljenom pod brojem: UP-02-26-3-024-29/20 dana 19.03.2021. godine izjasnio na navode Ministarstva iznesene u Odgovoru, te naveo slijedeće:

- Podnosilac zahtjeva smatra da Ministarstvo neosnovano osporava njegovu aktivnu legitimaciju navodeći da Podnosilac zahtjeva nije učestvovao na javnom konkursu za izbor pravnog lica koja će obavljati poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Pri iznošenju prigovora aktivne legitimacije Ministarstvo, je zanemarilo činjenicu da Podnosilac zahtjeva obavlja pretežnu djelatnost kockanja i klađenja (92.00) i da je shodno Pravilniku u obavezi podvrgnuti se nadzoru Ministarstva na način da zaključi ugovor sa pravnim licem koje će vršiti održavanje RAS-a i to na period od deset godina.
- Zbog navedenog Podnosilac zahtjeva ima pravni interes za slobodno funkcionisanje tržišta računarskog sistema za vršenje nadzora na radom priređivača igara na sreću, a time je i aktivno legitimiran za podnošenje Zahtjeva u skladu sa članom 27. stav (3) Zakona.
- Podnosilac zahtjeva ne spori da: "Svaki državni organ ustavom i zakonom je u okviru svojih nadležnosti ovlašten da uređuje pitanja od značaja za jednu oblast", kako Ministarstvo navodi u Odgovoru, ali ukazuje da pri tome postupajući organi nisu ovlašteni svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju i narušavaju tržišnu konkurenciju.
- Pojam privrednog subjekta se u Zakonu razlikuje od pojma privrednog subjekta u drugim propisima i članom 2. stav (1) tačka b) Zakona je regulisano da se privrednim subjektima smatraju tijela državne uprave i samouprave, kada posredno ili neposredno učestvuju ili utiču na tržište.
- Podnosilac zahtjeva ističe da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine zauzeo stav oko primjene Zakona kako slijedi: "Slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini bez obzira na njihov pravni status, osnivače (grad, općina, kanton, entitet ili država) ili vlasništvo, koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini potpadaju pod primjenu ovog Zakona." (Presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj: S1 3 U 016203 14 U od 23.12.2015. godine).
- Podnosilac zahtjeva smatra da ne stoji argumentacija koju je iznijelo Ministarstvo u Odgovoru o osnovanosti obaveze da pravno lice mora imati sjedište u Republici Srpskoj da bi učestvovalo na javnom konkursu.
- Zakon o igrama na sreću na koji se poziva Ministarstvo propisuje obavezu priređivača igara na sreću da posjeduju odgovarajući računarski sistem za pohranjivanje podataka o svim elementima priređivanja igara na sreću koji je odobren od Ministarstva, ali pomenuti zakon nigdje ne propisuje da pravno lice koja će proizvoditi i servisirati RAS, mora imati sjedište u Republici Srpskoj i da to mora biti samo jedno pravno lice na period od deset godina.
- Navedeno ne proizilazi ni iz Zakona o republičkoj upravi na kojeg se Ministarstvo poziva u svom Odgovoru.
- Podnosilac zahtjeva ističe da je u članu 8. stav (2) Pravilnika sporna tačka 1) koja propisuje uslov da za učestvovanje na javnom konkursu pravno lice mora imati

registrovano sjedište u Republici Srpskoj, a da su preostalim tačkama člana 8. Pravilnika propisani sasvim korektni i dostatni uslovi za uspješno obavljanje tražene djelatnosti.

- Kriterije iz člana 8. stav (2) Pravilnika, mimo spornog kriterija iz tačke 1) bi moglo ispunjavati više privrednih društava sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine i stranih privrednih društava sa kojima bi priređivači igara na sreću zaključivali ugovore po principima tržišne utakmice i uz mogućnost korisnika usluge da istu dobije po najpovoljnijoj cijeni koja je dostupna na tržištu.
- Realiziranjem navedenog, sloboda izbora i ugovaranja bi bila omogućena priređivačima, a više pravnih lica ponudioca usluge bi se takmičilo na tržištu proizvođača i servisera RAS-a.
- Ministarstvo je donošenjem člana 8. stav (1), stav (2) pod 1), stav (3), te članom 9. stav (2) i članom 12. Pravilnika ograničilo tržište na štetu potrošača i ostalih učesnika na tržištu.
- Primjenom navedenih odredbi, Ministarstvo će biti u mogućnosti da direktno uređuje tržište na način što će za obavljanje djelatnosti proizvodnje i servisiranja RAS-a na javnom konkursu odabrati jedno pravno lice koje će na period od 10 godina vršiti opisanu uslugu, uz ograničenje da to pravno lice mora imati sjedište u Republici Srpskoj.
- Pored navedenog, odredbama Pravilnika utvrđena je obaveza priređivača igara na sreću da zaključi ugovor sa pravnim licem za koju se nije sam odlučio uslijed tržišnih kriterija, nego isključivo po odabiru i nalogu Ministarstva.
- Podnosilac zahtjeva sumnja na tajni dogovor između Ministarstva i trećeg lica koje je zainteresovano za pružanje predmetne usluge, obzirom da je Ministarstvo u članu 12. Pravilnika odredilo visinu naknada za usluge provođenja nadzora, iako javni konkurs još nije održan i Ministarstvo ne bi moglo imati podatke o visini cijene usluge koju tek pravne osobe treba da iznesu prijavljujući se na javni konkurs.
- Podnosilac zahtjeva napominje da nikakvi tehnički razlozi ne mogu biti opravdanje za isključenje konkurencije, takmičenja na tržištu i ograničenje slobodnog poduzetništva.

Podnosilac zahtjeva je u podnesku od 18.03.2021. godine koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo dana 19.03.2021. godine, pod brojem: UP-02-26-3-024-30/20 dopunilo Zahtjev iz slijedećih razloga i na slijedeći način:

- Nakon podnošenja Zahtjeva, Ministarstvo je donijelo Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 80/20) (u daljem tekstu: Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika) koji je objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske" dana 11.08.2020. godine kojim su izmijenjene pojedine odredbe Pravilnika.
- Podnosilac zahtjeva smatra da Ministarstvo donošenjem odredbi člana 2. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika (kojom je izmijenjena odredba člana 8. Pravilnika) i člana 6. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika (kojom je izmijenjena odredba člana 12. Pravilnika) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu priređivanja igara na sreću na području Republike Srpske u smislu odredbi člana 4. stav (1) tačke a) i b) Zakona. Također, Podnosilac zahtjeva smatra da su odredbe članova 2. i 6. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika ništave u smislu člana 4. stava (2) Zakona.
- Članom 2. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika se mijenja član 8. Pravilnika i glasi:

"(1) Da bi RAS dobio odobrenje od Ministarstva, potrebno je da pravno lice koje je proizvođač RAS-a bude izabrana putem javnog konkursa na izbor pravnog lica za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.

(2) Javni konkurs iz stava (1) ovog člana sprovodi Ministarstvo na osnovu kriterija propisanih ovim članom.

(3) Pravo prijave na javni konkurs iz stava (1) ovog člana ima pravno lice koja ispunjava slijedeće kriterije:
1) da je registrovano pravno lice sa sjedištem u Republici Srpskoj,
2) da pribavi bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 KM godišnje za kvalitetno vršenje poslovanja,
3) da se ne bavi djelatnošću priređivanja igara na sreću, da nije serviser ili ovlašteni zastupnik priređivača, da ne obavlja poslove certificiranja i tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću i da nema udio u vlasništvu tih pravnih lica,
4) da je stručno i tehnički osposobljena za izradu, održavanje, nadogradnju i razvoj RAS-a,
5) da je ostvarila promet od najmanje 10.000.000,00 KM u oblasti informacione tehnologije u posljednjih godinu dana,
6) da ima odgovarajuće iskustvo u proizvodnji i održavanju računarskih sistema.

(4) U smislu stava (3) tačka 3) ovog člana pravo učestvovanja na javnom konkursu zbog sukoba interesa ili nespojivosti poslova nema osoba koja:
1) se bavi djelatnošću priređivanja igara na sreću,
2) je serviser ili ovlašteni zastupnik priređivača,
3) vrši certificiranje ili tehničke preglede uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću,
4) ima neposredno ili putem drugog lica udio u vlasništvu pravnih lica iz t. 1), 2) i 3) ovog stava.

(5) U smislu stava (3) tačka 4) ovog člana pravo učešća na javnom konkursu ima pravno lice koje:
1) ima pozitivan poslovni rezultat u posljednje tri finansijske godine,
2) ima implementirane slijedeće sisteme upravljanja kvalitetom: ISO 9001, ISO 27001, ISO/IEC 20000, ISO 22301, ISO 45001, ISO 18295,
3) ima na raspolaganju stručni kadar na ključnim pozicijama:
   1. vođa projekta/stručnjak za analizu sa radnim iskustvom na poslovima u vezi sa vođenjem i upravljanjem projektima i izradom projektne dokumentacije,
   2. vođa tima za softver koji ima iskustvo u razvoju i održavanju softverskih rješenja,
   3. softver arhitekta koji ima iskustvo u razvoju i održavanju softverskih rješenja,
   4. izvršilac za proaktivno testiranje sigurnosti sistema (penetraciono testiranje).

(6) U smislu stava (3) tačke 5) ovog člana potrebno je da je pravno lice ostvarilo ukupan promet iz oblasti informacione tehnologije od najmanje 10.000.000,00 KM bez PDV-a u posljednjih godinu dana.

(7) U smislu stava (2) tačka 6) ovog člana potrebno je da je pravno lice uspješno realizovalo najmanje jedan ugovor u vrijednosti ne manjoj od 3.300.000,00 KM bez PDV-a, a koji je za predmet imao razvoj, implementaciju, održavanje i uvođenje novih funkcionalnosti poslovnog informacionog sistema u posljednje tri godine, računajući od dana predaje prijave ili od momenta registracije, odnosno početka poslovanja ako je podnosilac prijave

registrovan, odnosno počeo da radi prije manje od tri godine.

(8) Izuzetno od stava (7) ovog člana priznat će se iskustvo u realizaciji više ugovora čija je zbirna vrijednost, a koju čine najviše dva ugovora, 3.300.000,00 KM bez PDV-a koji su za predmet nabave imali:
1) razvoj i sprovođenje poslovnog informacionog sistema i
2) održavanje i uvođenje novih funkcionalnosti poslovnog informacionog sistema.

(9) Ministarstvo raspisuje javni konkurs iz stava (1) ovog člana koji treba da je otvoren 15 dana od dana objavljivanja, a objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srpske" i u jednim dnevnim novinama čije se štampano izdanje distribuira na cijeloj teritoriji Republike Srpske.

(10) Pravno lice iz stava (1) ovog člana koja je izabrano putem javnog konkursa za izbor pravnog lica za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a bira se na period od 10 godina."

- Članom 6. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika se mijenja član 12. Pravilnika na način: U članu 12. broj: "(1) na početku teksta briše se. U tački 2) u podtački 3. broj: "1,00" zamjenjuje se brojem: "0,50".

4. Usmena rasprava i dalji tok postupka

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 39. stav (1) Zakona, zakazalo usmenu raspravu za dan 23.02.2021. godine.

Dana 10.03.2021. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-21/20, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo zahtjev za odgodu usmene rasprave upućen od Ministarstva u kojem se navodi da službenici Ministarstva nisu u mogućnosti prisustvovati usmenoj raspravi zbog trenutačne epidemiološke situacije izazvane virusom COVID-19.

Konkurencijsko vijeće je dana 10.03.2021. godine, dopisom broj: UP-02-26-3-024-22/20 obavijestilo Podnosioca zahtjeva o odgodi zakazanu usmenu raspravu i naknadno dostavilo pozive za usmenu raspravu.

Usmena rasprava održana je dana 30.03.2021. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo punomoćnika Podnosioca zahtjeva, advokatice Sanele Dautbegović, predstavnice Podnosioca zahtjeva Selme Salkanović i punomoćnika Protivne strane Slobodanke Popović, pomoćnice ministra za finansijski sistem i Branke Milutinović, državne službenice.

Zastupnik Podnosioca zahtjeva je na usmenoj raspravi istakao slijedeće:

- Punomoćnik Podnosioca zahtjeva ostaje pri navodima iz Zahtjeva i podneska od 11.03.2021. godine u kojem se izjasnio na Odgovor na Zahtjev dostavljen od Ministarstva.
- Također, Punomoćnik Podnosioca zahtjeva ističe da je u podnesku od 18.03.2021. godine dopunio Zahtjev za pokretanje postupka, te ujedno na usmenoj raspravi dostavlja podnesak od 30.03.2021. godine u kojem je dato dodatno pojašnjenje osnovanosti zahtjeva.
- Podnosilac zahtjeva navodi da je za 11.03.2021. godine bilo predviđeno potpisivanje ugovora o povezivanju, instaliranju i korištenju RAS-a koji Podnosilac zahtjeva nije potpisao, te da se u podnesku koji je danas dostavio na usmenu raspravu očitovao na odredbe pomenutog ugovora.

Zastupnik Protivne strane je na usmenoj raspravi istakao slijedeće:

- Ministarstvo ostaje pri svim navodima koje je iznijelo u Odgovoru na Zahtjev i navodi na nije zaprimilo podnesak Podnosioca zahtjeva od 18.03.2021. godine, te da će na pomenuti podnesak i podnesak koji je danas uručen naknadno se pismeno očitovati.
- Ministarstvo osporava konstataciju Podnosioca zahtjeva da se odredbe dostavljenog nacrta ugovora ne mogu mijenjati, imajući u vidu da je ovlašteno pravno lice za potpis ugovora "PROINTER ITSS" d.o.o. Banja Luka (u daljem tekstu: PROINTER) zatražila stav Ministarstva o primjedbama koje su ponuđači iznijeli na ugovor. Ministarstvo će se pismeno očitovati na primjedbe koje su ponuđači iznijeli na ugovor.
- Ministarstvo je u momentu donošenja Zakona o igrama na sreću i samog Pravilnika imalo jasne stavove u vezi sistema nadzora priređivača igara na sreću i njegovim okvirnim tehničkim karakteristikama.
- Ministarstvo je prilikom određivanja uslova u Pravilniku pretpostavilo da na tržištu Republike Srpske postoje najmanje dva privredna subjekta koja bi mogla isporučiti RAS.
- Ministarstvo smatra da je RAS sistem veoma tehnički zahtjevan, te da nije neubičajeno da se privredni subjekti udružuju kako bi ispunili uslove za razvoj ovakvog sustava.
- Ministarstvo je pri utvrđivanju uvjeta za RAS konsultiralo eksperte iz inostranstva, te su na temelju tih konsultacija postavili uvjete u Pravilniku.
- Troškovi obezbjeđivanja RAS-a predstavljaju isključivo prihod privrednog subjekta PROINTER.

Vodilac postupka je na usmenoj raspravi postavio pitanja objema stranama u predmentnom postupku, te ih obavezao da se u roku od deset dana pismeno očituju.

Tokom usmene rasprave, Podnosilac zahtjeva je dostavio dodatno pojašnjenje osnovanosti Zahtjeva zaprimljeno od Konkurencijskog vijeća pod brojem: UP-02-26-3-024-33/20 dana 30.03.2021. godine u kojem navodi sljedeće:

- Osnovanost Zahtjeva proizilazi i iz samog Ugovora o povezivanju, instaliranju i korištenju računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću (u daljem tekstu: Ugovor), koji je Podnosiocu zahtjeva i drugim priređivačima igara na sreću bio dostavljen na potpis.
- Podnosilac zahtjeva navodi da je putem e-maila od 05.03.2021. godine upućenog od privrednog subjekta PROINTER pozvan na potpisivanje Ugovora u kongresnu dvoranu hotela Courtyard by Marriot za dan 11.03.2021. godine, te da je u prilogu e-maila dostavljen Ugovor.
- U pozivu na potpisivanje Ugovora, bilo je naznačeno da se ugovori ne mogu mijenjati, nego da se moraju potpisati takvi kakvi su ponuđeni.
- Podnosilac zahtjeva ističe da predmetni Ugovor ima brojne nedostatke koji pokazuju tačnost i osnovanost navoda iz Zahtjeva.
- U članu 2.2 Ugovora naveden je rok plaćanja 5 dana od dana dostavljanja fakture za jednokratnu naknadu za priključenje, iako Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza u poslovnim transakcijama propisuje rok od 30 dana.
- U članu 2.3 je navedeno da su cijene bez PDV-a, što je protivno članu 12. Pravilnika gdje su navedeni pojedinačni iznosi naknada, ali bez napomene da su isti bez PDV-a, što znači da je u njima sadržan PDV, pa i naknada koju naplaćuje Administrator mora biti u u

maksimalnom iznosu tj. onom koji je naveden u članu 12. Pravilnika i ništa preko toga.
- U članu 2.3 Ugovora nije propisano pravo priređivača igara na sreću da ulože primjedbe na pružene usluge i izvršenu instalaciju i priključenje RAS-a.
- U članu 4. Ugovora nije propisana obaveza Administratora RAS-a da hardversku opremu i infrastrukturu neophodnu za nesmetan rad RAS-a održava u ispravnom stanju, ako je priređivač igara na sreću opremu nabavio kod Administratora RAS-a.
- U članu 5.2 Ugovora nije propisana obaveza postupanja sa pažnjom dobrog privrednika, kako bi trebalo biti, jer priređivači nisu stručna lica koja proizvode informacioni sistem koji koriste, pa da bi se ugovarao stepen odgovornosti za običnu nepažnju.
- U članu 5.3 Ugovora propušteno je da se implementiraju odredbe koje se tiču odgovornosti za štetu koju pričini hardverska oprema i infrastruktura Administratora RAS-a na opremi (hardver i softver) priređivača igara na sreću, a shodno odredbama člana 11. Zakona o obligacionim odnosima, jer su strane u obligacionom odnosu ravnopravne, a postojeća odredba predstavlja privilegovanje Administratora RAS-a.
- U članu 5.5 Ugovora propušteno je da se definiše da Administrator ima pravo na zakonsku zateznu kamatu, jer shodno odredbama člana 270. stav (3) Zakona o obligacionim odnosima, ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obaveze, o kakvim se ovdje radi, pa je navedena odredba apsolutno ništava.
- U Ugovoru je propušteno da se implementiraju odredbe koje propisuju ugovornu kaznu Administratoru RAS-a za kašnjenje u pružanju usluga, dobavljanju robe i implementaciju uređaja, kao i rokove u kojima će se usluge pružiti i implementacija izvršiti, te određivanje načina početka računanja rokova. U ovom slučaju ugovorna kazna bi bila dozvoljena, jer se ne radi o novčanoj obavezi Administratora RAS-a.
- U članu 7.1 Ugovora je propušteno definisati exempli causa slučajeve više sile.
- U članu 8.2 Ugovora propušteno je unijeti odredbe koje se tiču prava na raskid ugovora od strane priređivača zbog neispunjena ugovorenih i zakonskih odredbi od strane Administratora RAS-a, pored obaveza iz člana 3. Ugovora.

Podnosilac zahtjeva se podneskom zaprimljenim od strane Konkurencijskog vijeća pod brojem: UP-02-26-3-024-36/20 dana 09.04.2021. godine očitovao na pitanja koja je postavio vodilac postupka, te naveo slijedeće:
- Obzirom da je članom 2. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika izmijenjena numeracija stavova u članu 8. Pravilnika, Zahtjev se ovim putem precizira na način da se označavaju stavovi člana 2. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika koji se odnose na povredu člana 4. stav (1) tačke a) i b) Zakona, a kako slijedi:
- Član 2. stav (1), koji glasi: "Da bi RAS dobio odobrenje Ministarstva, potrebno je da pravna osoba koja je proizvodač RAS-a bude izabrana putem javnog konkursa za izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a."
- Član 2. stav (3) tačka 1. koji glasi: "Da je registrovano pravno lice sa sjedištem u Republici Srpskoj".
- Član 2. stav (10) koji glasi: "Pravno lice iz stava 1. ovog člana koja je izabrana putem javnog konkursa za izbor pravnog lica za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a bira se na period od 10 godina".
- Podnosilac zahtjeva smatra da se citiranim odredbama Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu priređivanja igara na sreću i pružanja usluga proizvodnje i servisiranja računarskog sistema za nadzor nad radom priređivača igara na sreću na području Republike Srpske, ograničavanjem i kontrolom tržišta, te da se imaju smatrati ništavim, a sve u smislu odredbi člana 4. stav (1) tačke a) i b) i člana 4. stav (2) Zakona, i to iz potpuno istih razloga koji su navedeni u osnovnom Zahtjevu.
- Podnosilac zahtjeva ne raspolaže podacima o konkretnim pravnim licima koje su u mogućnosti ponuditi RAS na relevantnom tržištu Republike Srpske, jer su uslovi koje treba da ispunjava takva firma,
- finansijski i drugi podaci koji su interne prirode i nisu dostupni trećim licima, pa ni Podnosiocu zahtjeva.
- Podnosilac zahtjeva smatra da bi uslove iz člana 2. stav (3) tačke 2), 3), 4), 5) i 6) Pravilnika o izmjeni i dopuni Pravilnika koji su finansijske i tehničke prirode moglo ispuniti više privrednih društava sa sjedištem na području Federacije Bosne i Hercegovine, kao i stranih privrednih subjekata sa kojima bi priređivači igara na sreću zaključivali ugovore po principima tržišne utakmice i uz mogućnost korisnika usluge da istu dobije po najpovoljnijoj cijeni koja je dostupna na tržištu.
- Podnosiocu zahtjeva je privredni subjekt PROINTER dostavio novi prijedlog Ugovora o povezivanju, instaliranju i korištenju računarskog sistema za nadzor na priređivanjem igara na sreću (u daljem tekstu: novi prijedlog Ugovora) koji do dana 08.04.2021. godine nije potpisan.
- Članom 2.4 novog prijedloga Ugovora produžen je rok za plaćanje mjesečne naknade do 20. u tekućem mjesecu za usluge iz prethodnog mjeseca (umjesto 10 dana), dok je rok za plaćanje jednokratne naknade za priključenje ostao isti, 5 dana. U ovom dijelu primjedbe Podnosioca zahtjeva nisu uvažene, jer Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza u poslovnim transakcijama propisuje rok od 60 dana.
- Članom 2.5 novog prijedloga Ugovora naznačeno je da je u naknade uračunat PDV. U ovom dijelu primjedba Podnosioca zahtjeva je u cijelosti uvažena.
- Članom 5.2 novog prijedloga Ugovora ugovorena je pažnja dobrog privrednika, a prema prvom prijedlogu Ugovora priređivač je odgovarao za štetu i u slučaju obične nepažnje. U ovom dijelu primjedba Podnosioca zahtjeva je u cijelosti uvažena.
- Članom 5.5 novog prijedloga Ugovora umjesto obaveza plaćanja penala od strane priređivača, ugovorena je obaveza plaćanja zakonske zatezne kamate u slučaju neplaćanja naknada za priključivanje i održavanje RAS-a. U ovom dijelu primjedba Podnosioca zahtjeva je u cijelosti uvažena.
- Članom 6.2 novog prijedloga Ugovora unesena je odredba o odgovornosti Administratora RAS-a u slučaju da njegova oprema uzrokuje oštećenje na opremi priređivača igara na sreću. U ovom dijelu primjedba Podnosioca zahtjeva je u cjelosti uvažena.
- Članom 7.1 novog prijedloga Ugovora navedeni su exempli causa slučajevi više sile, s tim da COVID-19 i dalje predstavlja događaj više sile koji se primjenjuje isključivo na obaveze Administratora, pri čemu su priređivači opet u neravnopravnom, položaju u odnosu na Administratora.
- Članom 8.1 novog prijedloga Ugovora preformulisane su odredbe o trajanju ugovora, s tim da se suštinski ništa nije

promjenilo, Ugovor važi do oduzimanja ovlasti Administratora RAS-a (što je mala vjerovatnoća da će se desiti) ili prestanka ili oduzimanja licence za priređivanje igara na sreću (priređivačima je onda svejedno ko administrira sistemom).
- Članom 8.2 novog prijedloga Ugovora regulisano je da priređivač i dalje nema pravo na raskid ugovora, već samo pravo na podnošenje prigovora na rad RAS-a koji može uputiti Ministarstvu.
- Priređivači igara na sreću i dalje nemaju pravo da ulože primjedbe na pružene usluge i izvršenu instalaciju i priključenje RAS-a.
- Administrator RAS-a i dalje nema obvezu održavati u ispravnom stanju hardversku opremu i infrastrukturu neophodnu za nesmetan rad RAS-a, ako je priređivač igara na sreću opremu nabavio kod Administratora RAS-a.
- Uvođenjem novog sistema za nadzor od strane Ministarstva, odnosno potpisivanjem Ugovora sa PROINTER, Podnosilac zahtjeva će imati enormne, milionske, dodatne troškove u odnosu na dosadašnji rad.
- Podnosilac zahtjeva trenutačno ima: 90 kladionica, 938 automata i internet igre, te će u skladu sa članom 12. Pravilnika koji je djelimično u tački 2) podtačka 3. izmijenjen članom 6. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika biti u obavezi platiti na ime jednokratne naknade za priključenje ukupan iznos od 78.900,00 KM, te će dalje, u narednih deset godina, imati dodatne troškove u iznosu od 60.020,00 KM mjesečno, što za deset godina iznosi 7.202.400,00 KM.
- Podnosilac zahtjeva je specificirao trošak jednokratne naknade od 78.900,00 KM za priključenje na RAS na način da je za 90 kladionica naknada iznosi 300,00 KM po kladionici što iznosi 27.000,00 KM, za 938 automata naknada iznosi 50,00 KM po automatu što iznosi 46.900,00 KM, a trošak za internet server iznosi 5.000,00 KM.
- Podnosilac zahtjeva je specificirao trošak mjesečne naknade od 60.020,00 KM za RAS na način da je za 90 kladionica naknada iznosi 100,00 KM po kladionici što iznosi 9.000,00 KM, za 938 automata naknada iznosi 40,00 KM po automatu što iznosi 37.520,00 KM, a trošak internet igrača iznosi 13.500,00 KM (27.000 x 0,50 KM=13.500,00 KM, prosjek aktivnih igrača u mjesecu je 27.000).
- Navedeni podaci su egzaktan pokazalac stanja kladionica i automata Podnosioca zahtjeva na dan 08.04.2021. godine, i ovo je trenutno stanje, pod uslovom da ne dođe do širenja mreže kladionica Podnosioca zahtjeva u budućnosti, jer svaka nova kladionica i svaki novi automat, za Podnosioca zahtjeva znači dodatni trošak.

Protivna strana se podneskom zaprimljenim od strane Konkurencijskog vijeća pod brojem: UP-02-26-3-024-39/20 dana 05.05.2021. godine očitovala na pitanja koja je postavio voditelj postupka, te navela slijedeće:
- Obaveza pravnom licu koje može biti izabrano putem javnog konkursa, da ima sjedište u Republici Srpskoj, proizilazi iz norme Zakona o igrama na sreću kojom je utvrđeno da je priređivanje igara na sreću djelatnost od javnog interesa za Republiku Srpsku.
- Razlozi za ovakvo propisivanje su i u činjenici da je nadležnost inspekcijskog nadzora igara na sreću isključivo data Republičkoj upravi za igre na sreću na teritoriji Republike Srpske, a online nadzor je isključiva nadležnost Ministarstva.
- U slučaju bilo kakvih problema u funkcionisanju RAS-a, ili sumnje u stručno obavljanje povjerenih poslova, ili da je došlo do narušavanja sigurnosti sistema, nestručnog obavljanja povjerenih poslova, ili sumnje da je došlo do prestanka ispunjenosti bilo kojeg od propisanih uslova na osnovu kojih je dato odobrenje, Ministarstvo i Republička uprava za igre na sreću ne bi imali nadležnost nad licem čije je sjedište u drugoj jurisdikciji, te ne bi bili u mogućnosti blagovremeno da reaguju, kako bi ublažili posljedice.
- Ukoliko bi pravno lice bilo sa sjedištem van Republike Srpske, a desi se bilo kakva sporna situacija, ovaj organ bi morao zatražiti službenim putem pomoć nadležnog organa druge jurisdikcije prema sjedištu pravne osobe, te bi reakcija zavisila od brzine korespondecije, brzine reakcije službenika u tom drugom organu, a na kraju i volje organa druge jurisdikcije, što je prevelik rizik za nastanak znatno veće štete za Republiku Srpsku, a i za sve priređivače koji podliježu obavezi nadzora.
- Istraživanjem tržišta Republike Srpske u oblasti informatičkih tehnologija i u proizvodnji i održavanju računarskih sitema, odnosno potencijalnih pravnih lica koje bi mogle da odgovore zahtjevima, te na osnovu informacija dobijenih u razgovoru sa stručnim osobama iz oblasti informacionih tehnologija zaposlenih u Ministarstvu, došlo se do zaključka da bi dva-tri pravna lica u Republici Srpskoj vjerovatno mogle da odgovore postavljenim zahtjevima. Također, odgovorna lica u potencijalnim privrednim subjektima koji se bave ovim djelatnostima imaju prebivališta u Republici Srpskoj, zbog čega su dostupni navedenim organima.
- Ministarstvo nije istraživalo postojanje pravnih lica van Republike Srpske koji bi mogli da odgovore zahtjevima, jer kako je prethodno navedeno Ministarstvo smatra da neće imati adekvatnu kontrolu nad izabranim pravnim licem koja ima sjedište van Republike Srpske u slučaju postojanja problema sa funkcionisanjem RAS-a.
- Razlog zašto je Ministarstvo u članu 2. stav (10) Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika propisalo veoma dug rok od deset godina je taj što je Ministarstvo propisivanjem relativno zahtjevnih uslova opredijelilo za izbor najkvalitetnijeg pravnog lica sa najboljim rješenjima, a sa druge strane Ministarstvo se rukovodilo činjenicom da bi u slučaju češće promjene ovlaštene pravne osobe, neminovno došlo do zastoja u funkcionisanju sistema za nadzor, kao i zastoja u njegovom razvoju i nadogradnji. Također, projektovani visoki troškovi u iznosu preko 13.000,000,00 KM u kratkom periodu eksploatacije bili bi neisplativi za ovlašteno pravno lice, što bi se moralo kompenzirati propisivanjem višestruko većih inicijalnim troškovima priključenja.
- Na osnovu informacija dobivenih od uposlenika iz odjeljenja za informacione tehnologije, Ministarstvo je dalo procjenu okvirnih troškova koji su neophodni za uspostavljanje, održavanje i nadzor RAS-a kako je prikazano u tabeli ispod.

Tabela 1.

Plan rashoda			
Stavka	**Inicijalno**	**Mjesečno**	**10 godina**
Data centar sa DP lokacijom, nabavka hardvera neophodnog za funkcionisanje platforme. Data centar bi trebao biti dizajniran u N+1 konfiguraciji. Data centar mora biti po TIER 3 specifikaciji sa dostupnošću ne	5.000.000,00	-	5.000.000,00

nižom od 99,5%. Nabavka potrebnih licenci. Inicijalna konfiguracija Data centra.			
Data centar sa DP lokacijom-kompletna zamjena Data centra kako primarnog dijela, tako i DP lokacije bez prekida u radu sistema i konfigurisanje jednom u toku 10 godina.	5.000.000,00	-	5.000.000,00
Call centar nabavka opreme i licenci, registracija besplatnog telefonskog broja.	50.000,00	20.000,00	2.450.000,00
Održavanje platforme Data centra, terensko održavanje opreme na strani priređivača (količina SMIB-ova koje će biti potrebno zamijeniti do 1% godišnje) na strani platforme potrebno je na dnevnom nivou održavati platformu, vršiti planirane dnevne, sedmične i mjesečne bekape svih podataka kako na primarnoj, tako i DP lokaciji. Sva proširenja sistema, razvoji novih verzija platforme kao i njenih dijelova koji će nastati tijekom eksploatacije sustava. Razvoj tokom cijeloga perioda eksploatacije potreban za nesmetan rad platforme kao odgovor na razvoj opreme priređivača. Sve podrazumijeva inžinjere sa iskustvom u ovoj oblasti sa licencama, tehničare, vozače, administraciju, vozila.	-	50.000,00	6.000.000,00
Licence (godišnje)	250.000,00	-	2.500.000,00
SMIB (nabavka)	3.000.000,00	2.500,00	3.300.000,00
SMIB ugradnja u oko 6000 uređaja, odlazak na sve lokacije priređivača, putni troškovi, potrošni materijal neophodan za instalaciju i puštanje u rad uređaja.	900.000,00	-	900.000,00
Inicijalni razvoj platforme, sva proširenja sistema, razvoj novih verzija platforme, kao i njenih dijelova koji će nastati tokom ekploatacije sistema. Razvoj tokom cijelog perioda eksploatacije potreban za nesmetan rad platforme kao odgovor na razvoj opreme priređivača. Sve podrazumijeva IT inžinjere sa iskustvom u ovoj oblasti, sa licencama, tehničare koji prikupljaju podatke sa terena, konstantnu komunikaciju sa nadležnim organima.	5.000.000,00	70.000,00	13.400.000,00
Ukupno rashodi	19.200.000,00	142.500,00	38.550.000,00

- Većina zemalja u svijetu koje imaju uređen sistem priređivanja igara na sreću, pa tako i u okruženju, ima nekakav oblik sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, a Ministarstvu nije poznato ko snosi troškove instalisanja i razvoja tog sistema.

Konkurencijsko vijeće je dana 19.05.2021. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-41/20 zaprimilo podnesak privrednog subjekta Mozzart kojim je dostavio odluku Ustavnog suda Republike Srpske broj: U-36/20 od 29.04.2021. godine, nakon čega je Konkurencijsko vijeće aktom broj: UP-02-26-3-024-42/20 dana 19.05.2021. godine navedene materijale poslalo Ministarstvu.

6. Prikupljanje podataka od trećih lica

Tokom postupka, Konkurencijsko vijeće je radi utvrđivanja svih relevantnih činjenica u smislu odredbi člana 35. stav (1) tačka a) i c) Zakona prikupljalo podatke i dokumentaciju od trećih lica koja nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće se u smislu člana 35. stav (1) tačka a) i c) Zakona obratilo Asocijaciji legalnih priređivača igara na sreću, ul. Vladike Platona broj 3, 78 000 Banja Luka (u daljem tekstu: ALPIS) aktom broj UP-02-26-3-024-12/20 od dana 22.10.2020. godine, kako bi dobilo potrebne podatke i pojašnjenja vezana za Zahtjev.

Konkurencijsko vijeće je dana 04.12.2020. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-15/20 zaprimilo odgovor ALPISA u kojem se navodi slijedeće:

- Privredni subjekt ALPIS upoznat je sa odredbama Pravilnika i Pravilnika o izmjeni i dopuni Pravilnika kojim su regulisani uslovi koje mora ispunjavati pravno lice da bi se prijavilo na javni konkurs za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Imajući u vidu kriterije za obavljanje poslova izrade i servisiranje RAS-a, ALPIS nema saznanja o pravnim licima koje su registrovane za obavljanje navedenih usluga na području Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.
- Pravno lice koje bude izabrana putem javnog konkursa za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, bira se na period od 10 godina, što je iznimno dug period.
- ALPIS je mišljenja da će se na ovaj način uspostaviti monopol u oblasti proizvodnje i servisiranja RAS-a u korist izabranog pravnog lica s jedne strane i ograničiti pravo priređivača igara na sreću da izaberu pravno lice sa kojim će zaključiti ugovor.
- ALPIS smatra da bi izbor pravnog lica koje će vršiti poslove poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a trebalo urediti na način na koji je uređen izbor laboratorija za certificiranje uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću u skladu sa Pravilnikom o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 61/2019) (u daljem tekstu: Pravilnik o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću).
- Pravilnikom o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću određeno je da svako pravno lice koje ispunjava uslove propisane istim može podnijeti zahtjev Ministarstvu, te dobiti ovlaštenja da obavlja poslove certificiranja uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću na period od pet godina.
- Ukoliko bi Ministarstvo na ovakav način regulisalo izbor pravnog lica za vršenje izrade i servisiranja RAS-a, priređivači bi imali mogućnost izbora pravnog lica sa kojim će zaključiti ugovor i pravo da pregovaraju oko uslova ugovora, prije svega o cijeni usluga. Ovakvim rješenjem, priređivači ne bi bili prisiljeni na ugovorni odnos sa pravnim licem na čiji izbor nisu mogli uticati, pod uslovima koje odredi Ministarstvo
- koje nije ugovorna strana u tom odnosu.

Konkurencijsko vijeće se u smislu člana 35. stav (1) tačka a) i c) Zakona obratilo Društvu za organizovanje igara na sreću "TOTERS" d.o.o. Istočno Sarajevo, ul. Spasovdanska broj 47, 71 123 Istočno Novo Sarajevo (u daljem tekstu: TOTERS) aktom broj: UP-02-26-3-024-14/20 od dana 19.11.2020. godine, kako bi dobilo potrebne podatke i pojašnjenja vezana za Zahtjev.

Konkurencijsko vijeće je dana 23.12.2021. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-16/20 zaprimilo odgovor TOTERSA u kojem se navodi slijedeće:

- TOTERS ističe da Ministarstvo članom 8. Pravilnika, odnosno članom 2. Pravilnika o izmjeni i dopuni Pravilnika propisalo uslove koje mora ispunjavati pravno lice da bi obavljalo poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a čime direktno utiče na tržište priređivanja igara na sreću, jer putem javnog konkursa bira pravno lice za obavljenje poslova vezanih za RAS.
- Biranjem pravnog lica za obavljanje poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, Ministarstvo će izabranom pravnom licu osigurati monopolski položaj na period od deset godina, čime će priređivačima ograničiti pravo da izaberu osobu sa kojom će sarađivati i zaključiti ugovor.
- Pravilnikom o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću propisani su uslovi za izbor laboratorija za certificiranje uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću i za svako pravno lie koja podnese zahtjev za ovlaštenje, a ispunjava propisane uslove, Ministarstvo donosi rješenje kojim daje ovlaštenje pravnom licu da obavlja pomenute poslove u periodu od pet godina. U skladu sa navedenim, privredni subjekt TOTERS smatra da bi izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a trebao da bude reguliran na isti način.
- Ovakav način izbora pravnog lica za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a dao bi priređivačima mogućnost izbora pravnog lica sa kojim će zaključiti ugovor, kao i mogućnost izbora uslova pod kojim će se zaključiti ugovor. Također, priređivači ne bi bili prisiljeni na ugovorni odnos sa pravnim licem na čiji izbor nisu mogli uticati, a ni na uslove određene od strane Ministarstva koje nije ugovorna strana.
- Privredni subjekt TOTERS nema saznanja o pravnim licima koje mogu ispuniti uslove iz člana 8. Pravilnika, odnosno člana 2. Pravilnika o izmjeni i dopuni Pravilnika.

7. Relevantno tržište

Relevantno tržište u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta,relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekti djeluju u prodaji ili kupovini mjerodavnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je relevantno tržište u predmetnom postupku tržište vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, imajući u vidu član 2. Pravilnika o tehničkim zkarakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i i 80/20) kojim je definisan pojam računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, kao i član 8. Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i i 80/20) kojim su regulisani uslovi za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računarskog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću.

Relevantno geografsko tržište predmetnog postupka je područje Republike Srpske.

Slijedom navedenog, kao relevantno tržište u predmetnom postupku utvrđeno je tržište vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske.

8. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i trećih lica, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

- Članom 7. Zakona o igrama na sreću, priređivanje igara na sreću je definisano kao djelatnost od javnog interesa, te da je isključivo pravo Republike Srpske.
- Članom 24. stav (1) Zakona o igrama na sreću određena je obaveza priređivačima igara na sreću da su dužni u svrhu nadzora posjedovati odgovarajući računarski sistem koji obezbjeđuje pohranjivanje podataka o svim elementima priređivanja igara na sreću koji je odobren od Ministarstva.
- Ministar finansija Republike Srpske ima ovlast da na prijedlog direktora Republičke uprave za igre na sreću donese pravilnik o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivačima igara na sreću na osnovu člana 24. stav (3) Zakona o igrama na sreću.
- U skladu sa članom 24. stav (3) Zakona o igrama na sreću, ministar finansija Republike Srpske je donio Pravilnik o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20) koji je objavljen dana 13.05.2020. godine u "Službenom glasniku Republike Srpske".
- Dana 11.08.2020. godine u "Službenom glasniku Republike Srpske" objavljen je Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 80/20) kojim je došlo do izmjene numeracije stavova i tačaka iz člana 8. prvobitnog Pravilnika, te je u članu 12. prvobitnog Pravilnika u tački 2) podtačka 3. smanjena naknada po internet igraču sa 1,00 KM na 0,50 KM.
- Ministarstvo nije dostavilo nacrt Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20), kao i nacrt Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 80/20) Konkurencijskom vijeću na mišljenje, čime je postupilo protivno članu 25. stav (2) Zakona.
- Član 8. stav (1) Pravilnika o tehničkim karakteristikama računarskog sistema za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i i 80/20) (u daljem tekstu: Pravilnik o tehničkim karakteristikama RAS-a) propisuje da bi RAS dobio odobrenje od Ministarstva, neophodno je da pravno lice koje je proizvođač RAS-a bude izabrano putem javnog konkursa za izbor pravnog lica za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Član 8. stav (3) tačka 1) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a propisuje da je za prijavu na javni konkurs iz člana 8. stav (1) Pravilnika o tehničkim

karakteristikama RAS-a neophodno da pravno lice ima registrovano sjedište u Republici Srpskoj.

- Član 8. stav (10) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a nalaže da se pravno lice zaduženo za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a bira na period od 10 godina.
- Članom 9. stav (2) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a propisano je da izabrano pravno lice iz člana 8. ovog Pravilnika i priređivač igara na sreću, ugovorom uređuju međusobna prava i obaveze u vezi sa povezivanjem, instaliranjem i korištenjem RAS-a. Ugovor mora biti zaključen u skladu sa Zakonom o igrama na sreću i podzakonskim aktima donesenim na osnovu njega.
- Odredbom člana 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a regulisano je da su troškovi obezbjeđivanja RAS-a koje priređivači igara na sreću plaćaju utvrđeni za:
  1) jednokratna naknada za priključenje:
     1. uplatno - isplatnog mjesta (kladionice) – 300,00 KM,
     2. automata – 50,00 KM,
     3. servera za internet igre - 5.000,00 KM,
     4. servera za elektronske igre - 5.000,00 KM;
  2) mjesečne naknade za korištenje:
     1. po uplatno - isplatnom mjestu (kladionici) - 100 KM
     2. po aparatu - 40 KM
     3. po svakom aktivnom igraču u internet igrama u toku mjeseca – 0,50 KM.
- Ministarstvo je aktom broj: 06.05/463-134/20 od 20.08.2020. godine raspisalo javni konkurs za izbor pravnog lica za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Ministarstvo je aktom broj: 06.05/463-46/21 od 18.02.2021. godine obavijestilo priređivače igara na sreću, kao i druga zainteresovana lica da je na osnovu javnog konkursa privredni subjekt PROINTER koji sa privrednim subjektom "PLANET SOFT" d.o.o. Banja Luka čini konzorcij izabran za pravnu osobu koja će vršiti poslove poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a. Također, pomenutim aktom pozvana je Lutrija Republike Srpske kao i drugi priređivači igara na sreću, osim priređivača klasične tombole da zaključe ugovore sa privrednim subjektom PROINTER kao nosiocem konzorcija.
- Podnosilac zahtjeva je putem e-maila od 05.03.2021. godine upućenog od privrednog subjekta PROINTER pozvan na potpisivanje Ugovora u kongresnu dvoranu hotela Courtyard by Marriot za dan 11.03.2021. godine, te da je u prilogu e-maila dostavljen Ugovor.
- Podnosilac zahtjeva nije potpisao dostavljeni Ugovor, nego je iznio niz primjedbi na dostavljeni Ugovor koji se tiču određenih rokova, tehničkih propusta koje je napravio privredni subjekt PROINTER, kao i nepoštivanje članova 11. i 270. Zakona o obligacionim odnosima.
- Podnosiocu zahtjeva je Ministarstvo naknadno dostavilo novi prijedlog Ugovora u kojem su djelimično uvažene primjedbe Podnosioca zahtjeva, pri čemu dio primjedbi koji se tiču raskida ugovora nije uvažen, nego eventualne prigovore na rad RAS-a, Podnosilac zahtjeva može uputiti Ministarstvu.
- Podnosilac zahtjeva trenutačno ima 90 kladionica, 938 automata i internet igre, te će u skladu sa članom 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a imati obavezu plaćanja troškova osiguranja RAS-a koji se sastoje od jednokratne naknade za priključenje i mjesečnih naknada za korištenje RAS-a privrednom subjektu PROINTER.
- Podnosilac zahtjeva će imati trošak jednokratne naknade od 78.900,00 KM za priključenje na RAS, jer naknada za 90 kladionica iznosi 300,00 KM po kladionici što ukupno iznosi 27.000,00 KM, naknada za 938 automata naknada iznosi 50,00 KM po automatu što ukupno iznosi 46.900,00 KM i trošak za internet server iznosi 5.000,00 KM.
- Podnosilac zahtjeva će plaćati mjesečnu naknadu za korištenje RAS-a s obzirom na ukupan broj uplatnih mjesta (kladionica) u iznosu od 9.000,00 KM, jer Podnosilac zahtjeva ima 90 registrovanih kladionica, a obavezan je plaćati iznos od 100,00 KM po kladionici.
- Trošak mjesečne naknade za korištenje RAS-a s obzirom na ukupan broj aparata koje posjeduje Podnosilac zahtjeva će iznositi 37.520,00 KM, jer Podnosilac zahtjeva ima 938 registrovanih aparata, a obavezan je plaćati iznos od 40,00 KM po aparatu.
- Trošak naknade po svakom aktivnom internet igraču u toku mjeseca za Podnosioca zahtjeva će iznositi 0,50 KM, te će iznos naknade ovisiti o broju igrača koji igraju internet igre na sreću.
- Inspekcijski nadzora nad igrama na sreću isključivo obavlja Republička uprava za igre na sreću na teritoriji Republike Srpske.
- Ustavni sud Republike Srpske je dana 29.04.2021. godine donio odluku broj: U-36/20 u kojoj je utvrdio da član 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske i Zakonom o igrama na sreću.

Protivna strana je u predmetnom postupku iznijela prigovor aktivne legitimacije, navodeći da Podnosilac zahtjeva nije učestvovao na javnom konkursu za izbor pravnog lica koje će obavljati poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, te da u skladu sa članom 27. stav (3) tačka a) Zakona ne može pokrenuti postupak pred Konkurencijskim vijećem, jer nema opravdan pravni, ni ekonomski interes. Konkurencijsko vijeće izneseni prigovor smatra u potpunosti neosnovanim, jer u skladu sa članom 9. stav (2) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a Podnosilac zahtjeva stiče obavezu zaključenja ugovora sa pravnim licem koji izabere Ministarstvo u javnom konkursu. Nadalje, član 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, obavezuje Podnositelja zahtjeva da snosi troškove osiguravanja RAS-a. Iz navedenog se zaključuje da u skladu sa članom 27. stav (3) tačka a) Zakona, Podnosilac zahtjeva ima pravni i ekonomski interes, te da ima aktivnu legitimaciju za pokretanje predmetnog postupka.

Ministarstvo kao upravni organ u smislu odredbe člana 2. stav (2) tačka b) Zakona, te prema tumačenjima presuda Suda Bosne i Hercegovine (presuda broj: S1 3 U 032999 19 U od 03.11.2020. godine, presuda broj: S1 3 U 033020 19 U od 15.10.2020. godine, presuda broj: S1 3 U 016103 14 u od 23.12.2015. godine i ostale) predstavlja privredni subjekt, kada posredno ili neposredno učestvuje ili utiče na tržište, odnosno navedena odredba se primjenjuje na sve organe vlasti/institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihov pravni status, osnivače ili vlasništvo, koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini, te neosporno potpadaju pod primjenu Zakona.

Konkurencijsko vijeće smatra da je tumačenje Protivne strane da Pravilnik o tehničkim karakteristikama RAS-a ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. Zakona u potpunosti pogrešno. Protivna strana smatra da je sporazum pojedinačni dvostrani pravni akt koji nastaje saglasnošću volja

dvije strane. Nesporno je da u skladu sa članom 4. stav (1) Zakona, Pravilnik o tehničkim karakteristikama RAS-a može se smatrati zabranjenim sporazumom, jer je istim definisano da su zabranjeni sporazumi odluke i drugi akti privrednih subjekata koji imaju za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije, pri čemu je nesporno da se Protivna strana u smislu člana 2. stav (2) tačka b) Zakona smatra privrednim subjektom, jer donošenjem Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a utiče na tržište.

Član 4. stav (1) tačka b) Zakona određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja. Sporazumi zabranjeni u skladu sa članom 4. stav (2) Zakona su ništavni.

Konkurencijsko vijeće, je analizirajući član 8. stav (3) tačka 1) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, utvrdilo da je Ministarstvo postavljanjem kriterija da se na javni konkurs za izbor pravnog lica za vršenje poslova izrade, održavanja i nadogradnje RAS-a mogu prijaviti isključivo pravna lica sa registrovanim sjedištem u Republici Srpskoj, ograničilo tržište u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona. Postavljanje kriterija da na javnom konkursu mogu učestvovati isključivo privredni subjekti koji imaju sjedište u Republici Srpskoj, Ministarstvo je onemogućilo pravnim licima koje se bave istim poslovima, a imaju registrovano sjedište u Federaciji Bosne i Hercegovine ili u inostranstvu učešćem na javnom konkursu. Donošenjem odredbe člana 8. stav (3) tačka 1) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, Ministarstvo je stvorilo pravnu zapreku za učešćem na javnom konkursu privrednim subjektima sa registrovanim sjedištem van Republike Srpske, što nedvosmisleno predstavlja sprječavanje, ograničavanje i narušavanje konkurencije na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, na području Republike Srpske. Priređivanje igara na sreću je članom 7. stav (1) Zakona o igrama na sreću definisano kao djelatnost od javnog interesa i isključivo pravo Republike Srpske, ali u predmetnom postupku se radi o tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a i nesporno je da u Zakonu o igrama na sreću ne postoji odredba koja određuje da pravno lice koje obavlja poslove održavanja RAS-a mora imati sjedište u Republici Srpskoj. Iz navedenog se izvodi zaključak da je bez pravnog uporišta Ministarstvo eliminisalo privredne subjekte koji nemaju sjedište na području Republike Srpske sa javnog konkursa za izbor pravnog lica osobe za vršenje poslova izrade, održavanja i nadogradnje RAS-a. Ministarstvo je tokom postupka iznijelo teoriju da je prevelik rizik angažovati pravno lice za održavanje RAS-a sa sjedištem van područja Republike Srpske, jer Ministarstvo u slučaju problema sa RAS-om ne može pravovremeno reagovati. Konkurencijsko vijeće smatra da ne postoji prepreka da pravna lica sa sjedištem van područja Republike Srpske obavljaju poslove izrade, održavanja i nadogradnje RAS-a, jer se radi o softverskom rješenju koje omogućava online nadzor nad igrama na sreću, pa nije neophodno da pravno lice ima sjedište u Republici Srpskoj. Obzirom na se radi o online usluzi, izabrano pravno lice u svakom trenutku može rješavati eventualne probleme u funkcionisanju RAS-a.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 1. i 7. dispozitiva ovoga Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Ministarstvo, članom 8. stav (10) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a u kojem je predvidjelo da će izabrano lice vršiti poslove održavanja i nadogradnje RAS-a na period od 10 godine, ograničilo tehnički razvoj na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS, čime je učinilo povredu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona. S obzirom da se radi o tržištu koji se tiče određenih softverskih rješenja koja se stalno razvijaju, Ministarstvo je onemogućilo druge privredne subjekte na period od deset godina da učestvuju na ovom relevantnom tržištu i nude nova softverska rješenja koja mogu podići kvalitet nadzora nad priređivanjem igara na sreću. Konkurencijsko vijeće smatra da je Ministarstvo odredilo predug period za zaključenje ugovora, što ima za posljedicu onemogućavanje proizvođača RAS-a da ulažu o nova tehnička rješenja, a sa druge strane Podnosilac zahtjeva se na predug period obavezuje na ugovornu obavezu sa pravnim licem koje je izabrano putem javnog konkursa. Ministarstvo, opravdava period od deset godina koji je predviđen članom 8. stav (10) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, pretpostavkom da bi biranje pravnog lica za poslove održavanja i nadogradnje RAS-a na kraći rok od deset godina, moglo doći do zastoja u nadzoru nad priređivanjem igara na sreću. Radi se o pretpostavci, jer Ministarstvo može raspisati javni konkurs prije isteka roka na koji prvobitno izabere pravno lice, te na taj način omogućiti nesmetan nadzor na priređivanjem igara na sreću i dati priliku drugim proizvođačima RAS-a da učestvuju na javnom konkursu. Kada su u pitanju inicijalni troškovi koji su prikazani u Tabeli 1. ovog Rješenja, Konkurencijsko vijeće ih ne smatra relevantnim, jer Ministarstvo prikazane iznose nije opravdalo konkretnim materijalnim dokazima, nego se radi o internoj procjeni Ministarstva koja je data na osnovu konsultacija sa stručnim licima iz oblasti informacionih tehnologija zaposlenih u Ministartsvu.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 2. i 7. dispozitiva ovoga Rješenja.

Član 4. stav (1) tačka a) Zakona, određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na direktno ili indirektno utvrđivanje kupovnih ili prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uslova.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Ministarstvo donošenjem člana 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, direktnim utvrđivanjem cijena, odnosno naknada za osiguranje obezbjeđivanja RAS-a, sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS, na području Republike Srpske u smislu člana 4. stav (1) tačka a) Zakona. Ministarstvo je određivanjem naknade u članu 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, onemogućilo takmičenje proizvođača RAS-a na javnom konkursu, jer se od početka konkursa zna iznos naknade, pa proizvođači RAS-a ne mogu nuditi niže iznose naknada i takmičiti se. Određivanje naknade u članu 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, ima štetnu posljedicu za privredni subjekt Mozzart, jer bi u slučaju da se omogući takmičenje proizvođača RAS-a plaćao manji iznos naknade za obezbjeđivanje RAS-a. Evidetno je da je donošenjem člana 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, Ministarstvo prevalilo trošak obezbjeđenja RAS-a na privredni subjekt Mozzart i ostale priređivače, pri čemu je onemogućilo takmičenje proizvođača RAS-a, određivanjem fiksnih cijena odnosno naknada za usluge obezbjeđivanja RAS-a. Također, Konkurencijsko vijeće je tokom postupka kao dokaz uzelo u obzir odluku Ustavnog suda Republike Srpske broj: U-36/20 od 29.04.2021. godine u kojoj je utvrđeno da član

12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a nije u saglasnosti sa Zakonom o igrama na sreću, jer Ministar nije imao ovlasti da u članu 12. Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a propiše troškove obezbjeđenja RAS-a koje priređivači igara na sreću plaćaju u vidu jednokratne naknade za priključenje i mjesečne naknade za korištenje RAS-a, budući da Zakon o igrama na sreću svojim odredbama ne propisuje obavezu plaćanja navedenih troškova za priređivače igara na sreću.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 3. i 7. dispozitiva ovoga Rješenja.

Analizirajući član 8. stav (1) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Ministarstvo donošenjem ove odredbe ne čini povredu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona, odnosno donošenje ove odredbe ne dovodi do ograničavanja tržišta i tehničkog razvoja na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS, na području Republike Srpske.

Članom 8. stav (1) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a regulisano je da Ministarstvo donosi odobrenje za RAS, nakon što provede javni konkurs za izbor pravnog lica za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS. Navedenom odredbom su date ovlasti Ministarstvu da izabere pravno lice koje se vršiti poslove održavanja RAS-a i ista ne sadrži kriterije za izbor pravnog lica koje bi organičile učešće ostalih proizvođača na javnom konkursu. Član 8. stav (1) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a ne sadrži obilježja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona, nego samo omogućava provođenje javnog konkursa Ministarstvu. Konkurencijsko vijeće je analiziralo podneske ALPISA i TOTERA u kojim su pomenuli primjer kako je regulisano pružanje usluge certificiranja uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću u skladu sa Pravilnikom o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću. Pravilnik o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću omogućava pravnim licima da se registruju za obavljanje usluga certificiranja uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću, na način da Ministarstvo donese rješene kojim ovlasti pravno lice da vrši ove poslove i daje mogućnost priređivaču da bira sa kojim će pravnim licem zaključiti ugovor. Konkurencijsko vijeće smatra da je ovakav način regulisanja neprimjenjiv za vršenje poslova izrade, održavanja i nadogradnje RAS-a, jer mora postojati jedan računarski sistem za nadzor nad igrama na sreću koji će obezbjeđivati jedno pravno lice, a ne više pravnih lica sa različitim softverskim rješenjima u periodu na koji se zaključuje ugovor između priređivača i izabranog pravnog lica za održavanje RAS-a.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 4. dispozitiva ovog Rješenja.

Članom 9. stav (2) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, je propisano da izabrano pravno lice za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a i priređivač međusobna prava i obaveze uređuju na osnovu Zakona o igrama na sreću i podzakonskim aktima donesenim na osnovu njega. Analizirajući odredbu člana 9. stav (2) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ista nema za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a u smislu člana 4. stav (1) tačka (b) Zakona, jer pomenuta odredba daje pravo priređivaču i izabranom pravnom licu da kroz ugovor urede svoj obligacioni odnos. Dakle član 9. stav (2) Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a, ne sadrži elemente zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačka b) Zakona. Konkurencijsko vijeće u predmetnom postupku nije uzelo u obzir nacrte ugovora koje je privredni subjekt PROINTER ponudio Podnosiocu zahtjeva, jer privredni subjekt PROINTER nije stranka u ovom postupku, te se radi o obligacionom odnosu koji uređuju strane koje su potpisnice ugovora na osnovu načela slobode ugovoranja i odredbi Zakona o obligacionim odnosima.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 5. dispozitiva ovog Rješenja.

9. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) točka b) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda Zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zaključi zabranjeni sporazum na način propisan odredbama člana 4. Zakona.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru, te dužinu trajanja povrede Zakona, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona. Također, Ministarstvo nije dostavilo nacrte Pravilnika o tehničkim karakteristikama RAS-a Konkurencijskom vijeću na mišljenje u skladu sa članom 25. stav (2) Zakona.

U skladu sa navedenim, Ministarstvo je počinilo zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke a) i b) Zakona, u smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona izrečena je novčana kazna u iznosu od 15.000,00 KM (slovima: petnaesthiljada), što predstavlja (..)** [1] % prihoda Ministarstva iz 2019. godine, koji je iznosio (..)** KM.

S obzirom na visinu izrečene novčane kazne, Konkurencijsko vijeće nije imalo prvenstveno za cilj kažnjavanje isključivo zbog kršenja Zakona, već da upozori Ministarstvo, na obavezu poštivanja pravila tržišne konkurencije utvrđenih odredbama Zakona.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prisilnim putem, u smislu člana 47. Zakona, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 8. i 9. dispozitiva ovog Rješenja.

10. Privremena mjera

Analizirajući istaknute navode i ponuđene dokaze Podnosioca zahtjeva vezano za zatraženu privremenu mjeru, imajuću u vidu odredbe člana 36. Zakona prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na temelju istih nije u vrijeme podnošenje Zahtjeva mogao utvrditi preliminarnu povredu u smislu člana 40. stav (1) Zakona koja bi mogla kratkoročno štetno uticati na pojedine privredne subjekte, pa samim time nije moglo pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Na osnovu gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 6. dispozitiva ovoga Rješenja.

11. Troškovi postupka

Na usmenoj raspravi su stranke, u smislu člana 105. stav (4) Zakona o upravnom postupku, upoznate sa obavezom podnošenja zahtjeva za naknadu troškova.

Punomoćnici Podnosioca zahtjeva iz Zajedničke advokatske kancelarije dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović dostavili su dana 09.04.2021. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik postupka, koji je zaprimljen pod

[1] (..)** - Podaci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu člana 38. Zakona o konkurenciji.

brojem: UP-02-26-3-024-36/20. Protivna strana nije dostavila zahtjev za nadoknadu troškova postupka.

Članom 105. stav (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a članom 105. stav (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više strana sa suprotnim interesima, strana koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku. Ako je u takvom slučaju koja od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna nadoknaditi protivnoj stranci troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela.

U skladu sa odlukom navedenoj u dispozitivu ovog Rješenja Podnosilac zahtjeva je djelimično uspio u svom Zahtjevu, pa je Protivna strana dužna nadoknaditi troškove postupka Podnosiocu zahtjeva srazmjerno dijelu Zahtjeva s kojim je Podnosilac zahtjeva uspio. Zahtjev sačinjavaju navodi Podnosioca zahtjeva, koji se odnose na pet (5) povreda odredbi Zakona koje je učinila Protivna strana, a koje je Konkurencijsko vijeće trebalo da utvrdi. Obzirom da su utvrđene samo tri (3) povrede odredbi Zakona, to se smatra da Podnosilac zahtjeva uspio u 60% dijela svog Zahtjeva.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da advokati iz Zajedničke advokatske kancelarije dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović, kao punomoćnici Podnosioca zahtjeva, u skladu sa odredbama člana 18. tačke 2. i 5. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik FBiH", br. 22/04 i 24/04), imaju pravo na nadoknadu troškova za sastavljanje podnesaka sa činjeničnim navodima koje su bili obavezni dostaviti po zahtjevu Konkurencijskog vijeća i zastupanje na usmenoj raspravi. Obzirom da su advokati iz Zajedničke advokatske kancelarije dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović obveznici poreza na dodatnu vrijednost (PDV), obračunati troškovi se uvećavaju za iznos PDV-a.

Podnesci i radnje koji su prihvaćeni za obračun troškova su slijedeći: 1) Sastavljanje Zahtjeva za pokretanje postupka zaprimljenog dana 30.07.2020. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-1/20, 2) Zastupanje na usmenoj raspravi održanoj 30.03.2020. godine, zapisnik broj: UP-02-26-3-024-32/20, 3) Podnesak od 08.04.2021. godine (dostava izjašnjenja na pitanja sa usmene rasprave), zaprimljen dana 09.04.2021. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-36/20.

U obračun troškova postupka punomoćnika Podnosioca zahtjeva nisu uzeti u obzir podnesci koji su samoinicijativno podnošeni, s obzirom da se ti troškovi ne mogu smatrati neophodnim i opravdanim troškovima.

U skladu sa navedenim odredbama člana 18. tačke 2. i 5. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine, obračunati troškovi punomoćnika Podnosioca zahtjeva, koji se odnose na ukupno tri (3) radnje, od toga dva (2) podneska i jedno (1) zastupanje na usmenoj raspravi, iznose 1.937,50 KM, uvećano za PDV 2.266.88 KM. Obzirom na procenat dijela u kojem Podnosilac zahtjeva nije uspio u predmetnom postupku, a koji iznosi 60%, obračunati i priznati troškovi postupka punomoćnika Podnosioca zahtjeva iznose 1.360,13 KM sa PDV-om, plus troškovi administrativne takse na Zahtjev od 1.000,00 KM, što ukupno iznosi 2.360,13 KM.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 10. dispozitiva ovog Rješenja.

12. Administrativna taksa

Podnosilac zahtjeva na ovo Rješenje u skladu sa članom 2. tarifni broj 107. stav (1) tačka g) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06, 18/11 i 75/18) je obavezan platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

U skladu sa odredbom člana 3. stav 2. tačka b) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnosilac zahtjeva nakon izvršene uplate je dužan uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne takse dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnosilac zahtjeva ne izvrši uplatu administrativne takse, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana članom 18. Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 11. dispozitiva ovog Rješenja.

13. Pouka o pravnom lijeku

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-02-26-3-024-43/20
31. maja 2021. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. **Stjepo Pranjić**, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) i članka 42. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", broj 48/05, 76/07 i 80/09), članka 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskog subjekta "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka, zastupanog po Zajedničkoj advokatskoj kancelariji dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović, protiv Ministarstva financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka a) i b) Zakona o konkurenciji, na 88. (osamdesetosmoj) sjednici održanoj dana 31.05.2021. godine, donijelo je

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da Ministarstvo financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, donošenjem odredbe članka 8. stavak (3) točka 1) Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, što predstavlja zabranjeni sporazum.
2. Utvrđuje se da Ministarstvo financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, donošenjem odredbe članka 8. stavak (10) Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računalnog sustava za

nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, što predstavlja zabranjeni sporazum.

3. Utvrđuje se da Ministarstvo financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78000 Banja Luka, donošenjem odredbe članka 12. Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu članka 4. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, što predstavlja zabranjeni sporazum.
4. Nije utvrđeno da je Ministarstvo financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, donošenjem odredbe članka 8. stavak (1) Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
5. Nije utvrđeno da je Ministarstvo financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka, donošenjem odredbe članka 9. stavak (2) Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
6. Odbija se prijedlog za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, podnesen od gospodarskog subjekta "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka kao neosnovan.
7. Odredbe Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i 80/20), iz točke 1., 2. i 3. izreke ovog Rješenja su ništavne (ex lege), u smislu članka 4. stavak (2) Zakona o konkurenciji.
8. Izriče se novčana kazna Ministarstvu financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka u visini od 15.000,00 (petnaesttisuća) KM, zbog povrede odredbi članka 4. stavak (1) točka a) i b) Zakona o konkurenciji, sukladno članku 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužno platiti u roku od 8 dana od primitka ovog Rješenja.
9. U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u navedenom roku, ista će se naplatiti prisilnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
10. Obvezuje se Ministarstvo financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka da, gospodarskom subjektu "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka isplati iznos od 2.360,13 KM (dvijetisućetristošezdeset i 13/100 konvertibilnih maraka) KM na ime troškova postupka u roku od 8 (osam) dana od primitka ovog Rješenja.
11. Obvezuje se "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka da plati administrativnu pristojbu na rješenje, u iznosu od 1.500,00 KM, u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine
12. Ovo Rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 30.07.2020. godine, pod brojem: UP-02-26-3-024-1/20, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljem tekstu: Zahtjev) gospodarskog subjekta "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka, kojeg zastupa Zajednička advokatska kancelarija dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović, ul. Crkvice 54 A-2, 72 000 Zenica (u daljem tekstu: Podnositelj zahtjeva ili Mozzart) protiv Ministarstva financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka (u daljem tekstu: Ministarstvo ili Protivna strana), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točke a) i b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", broj 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon).

Konkurencijsko vijeće je dana 31.08.2020. godine uputilo dopis broj UP-02-26-3-024-2/20 u kojem je zatražilo da Podnositelj zahtjeva uplati administrativnu pristojbu na Zahtjev.

Nakon što je Podnositelj zahtjeva dostavio dokaz o uplati administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće je izdalo Potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva, u smislu članka 28. stavak (3) Zakona, aktom broj UP-02-26-3-024-4 /20 dana 23.09.2020. godine

Na temelju dostavljene dokumentacije, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka dana 23.09.2020. godine, pod brojem: UP-02-26-3-024-6/20 (u daljem tekstu: Zaključak).

Sukladno relevantnim odredbama Zakona, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak, punomoćniku Podnositelja zahtjeva, Zajedničkoj advokatskoj kancelariji dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović dana 28.09.2020. godine, aktom broj UP-02-26-3-024-10/20. Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 33. stavak (1) Zakona, dostavilo Zaključak i Zahtjev Ministarstvu, dana 28.09.2020. godine aktom broj UP-02-26-3-024-11/20.

Konkurencijsko vijeće je na 84. (osamdesetčetvrtoj) sjednici održanoj dana 12.03.2021. godine, donijelo Zaključak o produljenju roka za donošenje rješenja broj UP-02-26-3-024-24/20, koji je dostavljen Podnositelju zahtjeva i Protivnoj strani.

1. **Stranke u postupku**

Stranke u postupku su gospodarski subjekt "MOZZART" d.o.o. Banja Luka, ul. Bulevar Srpske vojske broj 17, 78 000 Banja Luka i Ministarstvo financija Republike Srpske, Trg Republike Srpske 1, 78 000 Banja Luka.

1.1. Gospodarski subjekt "MOZZART" d.o.o. Banja Luka- Podnositelj zahtjeva

Gospodarski subjekt Društvo sa ograničenom odgovornošću "MOZZART" Banja Luka registriran je kod Okružnog privrednog suda u Banja Luci. Upisan je pod MBS: 1-17434-00, sa temeljnim kapitalom od 2.057.470,00 KM. Gospodarski subjekt Mozzart pretežno obavlja djelatnost

kockanja i klađenja, a osoba ovlaštena za zastupanje je Zoran Šuput, ul. Save Mrkalja broj 3, 78 000 Banja Luka.

1.2. Ministarstvo financija Republike Srpske-Protivna strana

Ministarstvo financija Republike Srpske obavlja upravne i druge stručne poslove sukladno članku 18. Zakona o republičkoj upravi ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 115/18) a koji se odnose na: sustav financiranja općih društvenih potreba (javna potrošnja), sustav poreza, pristojbi, doprinosa i drugih nameta, igre na sreću, razvojne fondove, sustav financijskog poslovanja, itd.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10) i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16 (u daljnjem tekstu: Zakon o upravnom postupku) u smislu članka 26. Zakona.

Konkurencijsko vijeće je primijenilo i odredbe Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 45/20 i 80/20), Zakona o igrama na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 22/19 i 131/20) (u daljnjem tekstu: Zakon o igrama na sreću) i Zakona o republičkoj upravi ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 115/18) (u daljnjem tekstu: Zakon o republičkoj upravi).

3. Postupak po zahtjevu za pokretanje postupka

U Zahtjevu se navodi sljedeće:

- Gospodarski subjekt Mozzart pretežno obavlja djelatnost kockanja i klađenja, a osoba ovlaštena za zastupanje je Zoran Šuput, ul. Save Mrkalja broj 3, 78 000 Banja Luka.
- Ministarstvo je upravni organ koji je donio sporni Pravilnik o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20) (u daljnjem tekstu: Pravilnik) i zadužen je za njegovu primjenu, zbog čega je Ministarstvo subjekt prava konkurencije sukladno članku 2. stavak (1) točka b) Zakona, jer svojim djelovanjem može posredno ili neposredno utjecati na tržište.
- Stav Suda Bosne i Hercegovine iz presude broj S1 3 U 016103 14 u od 23.12.2015. godine je da svi organi vlasti/institucije na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihov pravni status, osnivače (grad, općina, županija ili država) ili vlasništvo, koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini potpadaju pod primjenu Zakona.
- Odredbama Pravilnika, propisana je obveza priređivača igara na sreću da se podvrgnu nadzoru Ministarstva, na način što će zaključiti ugovor sa pravnom osobom koja će proizvoditi i servisirati računalni sustav za nadzor i praćenje priređivanja igara na sreću (u daljem tekstu: RAS).
- Nakon donošenja Pravilnika, Podnositelj zahtjeva je primoran da zaključi ugovor sa pravnom osobom koju Ministarstvo bira putem javnog natječaja i to na period od deset godina, kako bi moglo obavljati temeljnu djelatnost kao priređivač igara na sreću.
- Ministarstvo odredbama Pravilnika istovremeno ograničava tržište za proizvođače i servisere potrebnog računalnog sustava, te će Podnositelj zahtjeva uslijed toga plaćati višu cijenu od one koje bi mogao ostvariti bez zabranjenih konkurencijskih djelovanja Ministarstva.
- Člankom 8. stavak (1) i stavak (2) pod 1), kao i stavak (3), te člankom 9. stavak (2) i člankom 12. Pravilnika, Ministarstvo je ograničilo tržište na štetu potrošača i ostalih sudionika na tržištu.
- Primjenom navedenih odredbi će po izboru pravne osobe koja će vršiti uslugu proizvodnje i servisiranja RAS-a, nesporno doći do stavljanja u nepovoljan i neravnopravan položaj svih drugih pravnih osoba koja se bave istom djelatnošću, u odnosu na pravnu osobu koja će biti izabrana za vršenje nadzora nad priređivačima igara na sreću.
- Članak 8. stavak (1) Pravilnika propisuje da bi RAS dobio odobrenje od Ministarstva, potrebno je da pravna osoba koja je proizvođač RAS-a bude izabrana putem javnog natječaja za izbor pravne osobe za poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Odredba članka 8. stavak (2) Pravilnika propisuje da za prijavu na javni natječaj iz stavka (1) ovog članka pravna osoba ispunjavati sljedeće kriterije:
  1) da je registrirana pravna osoba sa sjedištem u Republici Srpskoj,
  2) da pribavi bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 KM godišnje za kvalitetno vršenje poslovanja,
  3) da se ne bavi djelatnošću priređivanja igara na sreću, da nije serviser ili ovlašteni zastupnik priređivača, da ne obavlja poslove certificiranja i tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću i da nema udio u vlasništvu tih pravnih osoba,
  4) da je stručno i tehnički osposobljena za izradu, održavanje, nadogradnju i razvoj RAS-a,
  5) da je ostvarila promet od najmanje 10.000.000,00 KM u oblasti izrade i održavanja računalnih sustava u posljednjih godinu dana,
  6) da ima odgovarajuće iskustvo u proizvodnji i održavanju računalnih sustava.
- Člankom 9. stavak (2) Pravilnika propisano je pravna osoba iz članka 8. ovog Pravilnika i priređivač igara na sreću, ugovorom uređuju međusobna prava i obveze u vezi sa povezivanjem, instaliranjem i korištenjem RAS-a. Ugovor mora biti u skladu sa Zakonom o igrama na sreću i podzakonskim aktima donesenim na temelju njega.
- Odredbom članka 12. Pravilnika propisano je da su troškovi obezbjeđivanja RAS-a koje priređivači igara na sreću plaćaju utvrđeni za:
  1) jednokratna naknada za priključenje:
     1. uplatno - isplatnog mjesta (kladionice) – 300,00 KM,
     2. automata – 50,00 KM,
     3. servera za internet igre - 5.000,00 KM,
     4. servera za elektronske igre - 5.000,00 KM;
  2) mjesečne naknade za korištenje:
     1. po uplatno - isplatnom mjestu (kladionici) – 100,00 KM
     2. po aparatu – 40,00 KM
     3. po svakom aktivnom igraču u internet igrama u tijeku mjeseca – 1,00 KM.
- Podnositelj zahtjeva sugerira da će primjenom gore citiranih odredbi, Ministarstvo izravno utjecati na tržište na način što će za obavljanje djelatnosti proizvodnje i servisiranja RAS-a na javnom natječaju odabrati jednu pravnu osobu koje će na period od deset godina vršiti opisanu uslugu, uz ograničenje da ta pravna osoba mora imati sjedište u Republici Srpskoj.

- Pravilnik nameće obvezu priređivaču igara na sreću da zaključi ugovor sa pravnom osobom koja je prethodno odabrana od strane Ministarstva čime se dolazi do situacije da priređivač igara na sreću biva prinuđen da zaključi ugovor sa pravnom osobom za koju se nije sam odlučio uslijed tržišnih kriterija, nego isključivo po odabiru i nalogu Ministarstva.
- Podnositelj zahtjeva sumnja na tajni dogovor između Ministarstva i trećeg lica koje je zainteresirano za pružanje predmetne usluge, s obzirom da je Ministarstvo u članku 12. Pravilnika odredilo visinu naknada za usluge provođenja nadzora, iako javni natječaj još uvijek nije održan i Ministarstvo ne bi moglo imati podatke o visini cijene usluge koju tek pravne osobe treba da iznesu prijavljujući se na javni natječaj.
- Također, Ministarstvo u fazi donošenja Pravilnika nije dostavilo nacrt Pravilnika Konkurencijskom vijeću, čime je postupilo protivno članku 25. stavak (2) Zakona, koji propisuje da Konkurencijsko vijeće na nacrte i prijedloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje imaju utjecaja na tržišnu konkurenciju, koje su obvezni dostaviti predlagatelji, daje mišljenje o njihovoj suglasnosti sa Zakonom.
- Podnositelj zahtjeva predlaže da se u predmetnom postupku mjerodavno tržište definira kao tržište priređivanja igara na sreću i pružanja usluga proizvodnje i servisiranja računalnog sustava za nadzor nad radom priređivača igara na sreću u Republici Srpskoj.
- Protivno odredbama Zakona, odredbama Ustava Republike Srpske i odredbama Zakona o igrama na sreću koje propisuju da se slobodno poduzetništvo može zakonom ograničiti radi zaštite interesa Republike Srpske, čovjekove okoline, zdravlja i bezbjednosti ljudi, Ministarstvo donoseći naprijed sporne odredbe Pravilnika značajno je spriječilo, ograničilo i narušilo tržišnu konkurenciju.
- Ministar financija Republike Srpske je Zakonom o igrama na sreću ovlašten da donese pravilnik kao podzakonski akt kojim se razrađuju pojedine odredbe Zakona o igrama na sreću. Međutim, donošenjem predmetnog Pravilnika i propisivanjem sporne odredbe, ministar je izašao iz okvira prethodno navedenih ovlaštenja.
- Zakonodavac nije ostavio mogućnost da se podzakonskim aktom koji se donosi za izvršavanje Zakona o igrama na sreću propišu ograničenja za slobodno poduzetništvo i tržište na štetu potrošača, a naročito ne ograničenja koja su u suprotnosti sa Zakonom i Zakonom o stranim ulaganjima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 21/18) (u daljem tekstu: Zakon o stranim ulaganjima), kakva su ograničenja određivanje samo jedne pravne osobe koja će vršiti određenu djelatnost ili ograničenja da ista pravna osoba mora imati sjedište u Republici Srpskoj.
- Iz članka 8. stavak (1) i stavak (3) Pravilnika, evidentno je da će poslove proizvodnje i servisiranja RAS-a obavljati jedna pravna osoba koja će biti izabrana putem javnog natječaja, čime je potpuno ograničeno pravo Podnositelja zahtjeva, ali i drugih priređivača da slobodno izaberu pravnu osobu sa kojim će surađivati, a istovremeno će se nesporno uspostaviti monopol u oblasti proizvodnje i servisiranja RAS-a u korist pravne osobe koja bude odabrana od strane Ministarstva.
- Donošenjem Pravilnika, Ministarstvo namjerava iskoristiti svoj položaj i utjecati na slobodno tržište.
- Podnositelj zahtjeva smatra da bi ovo mjerodavno tržište trebalo ostati otvoreno za konkurenciju, te da bi se podzakonskim aktom trebalo omogućiti svim gospodarskim subjektima koji zadovoljavanju uvjete da dobiju dozvolu od Ministarstva za obavljanje djelatnosti proizvodnje i servisiranja RAS-a i da priređivači sami odlučuju sa kojim gospodarskim subjektom će zaključiti ugovor o suradnji.
- Predloženom izmjenom Pravilnika, sloboda izbora i ugovaranja bi bila omogućena priređivačima, a više pravnih osoba ponudioca usluge bi se takmičilo na tržištu proizvodnje i servisiranja RAS-a.
- Primjena spornih odredbi Pravilnika znači da će Ministarstvo direktno omogućiti određenoj pravnoj osobi da na deset godina uspostavi vladajući položaj i na deset godina će onemogućiti poduzetništvo u predmetnoj oblasti, a već postojećim pravnim osobama koja obavljaju istu djelatnost će onemogućiti da vrše predmetne usluge. Dakle doći će do stvaranja pravne barijere za ulazak novih konkurenata na mjerodavno tržište.
- Člankom 12. Pravilnika unaprijed su određene cijene naknada i to od strane Ministarstva. Ministarstvo u trenutku donošenja Pravilnika nije niti imalo podatke o eventualnim troškovima pravne osobe koja će obavljati predmetne usluge, pa je tako javni natječaj bez kriterija cijene usluge potpuno besmislen.
- Posebno je indikativna činjenica da su sve ostale naknade određene Zakonom o igrama na sreću, a samo predmetna naknada je određena Pravilnikom kao podzakonskim aktom, što je u suprotnosti i sa odredbama Zakona o igrama na sreću, ali i odredbama Zakona o poreskom sustavu Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 62/17) (u daljnjem tekstu: Zakona o poreskom sustavu Republike Srpske) kojim je propisano da se porezna i neporezna davanja koja se plaćaju na teritoriju Republike Srpske mogu uvoditi, ukidati i mijenjati isključivo zakonom (članak 4.).
- Odredba članka 8. stavak (2) Pravilnika propisuje da za prijavu na javni natječaj iz stavka 1. ovog člana pravna osoba mora imati sjedište u Republici Srpskoj, čime se onemogućava gospodarske subjekte koji nemaju sjedište u Republici Srpskoj da obavljaju usluge proizvodnje i servisiranja RAS-a.
- Također, na opisani način se onemogućavaju strane pravne osobe da učestvuju u pružanju usluga i time se diskriminiraju i stavljaju u neravnopravan poslovni položaj u odnosu na pravne osobe sa sjedištem u Republici Srpskoj. Jasno je da se ne radi samo o ograničavanju stranih gospodarskih subjekata, nego i o ograničavanju gospodarskih subjekata sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Kao rezultat opisanog ograničenja nesporno će doći do onemogućavanja tržišne utakmice i do nemogućnosti korisnika usluge da istu dobije po najpovoljnijoj cijeni koja je dostupna na tržištu.
- Ministar kao zastupnik Protivne strane nije samo izašao iz okvira onog što je zakonodavac dopustio, nego je povrijedio i odredbu članka 4. Zakona o stranim ulaganjima, diskriminatorski propisujući da je pravo obavljanja djelatnosti i dobijanja odobrenja od Ministarstva rezervirano samo za gospodarske subjekte koja imaju sjedište u Republici Srpskoj.
- Odredbom članka 9. stavak (2) Pravilnika propisano je da pravna osoba iz članka 8. Pravilnika i priređivač igara na sreću ugovorom uređuju međusobna prava i obveze u vezi sa povezivanjem, instaliranjem i korištenjem RAS-a. Ugovor mora biti sukladan sa Zakonom o igrama na sreću i podzakonskim aktima donesenim na temelju njega.

- Posmatrajući iz kuta priređivača, prethodno citiranom odredbom onemogućava se sloboda privređivanja. Naime, citiranom odredbom se doslovno nalaže priređivaču da zaključi ugovor sa pravnom osobom i to bez mogućnosti priređivača, kao ugovorne strane, da sam odluči da li će u određeni građansko-pravni odnos ući ili ne i pod kojim uvjetima.
- Dakle, Ministarstvo odlučuje koja pravna osoba će obavljati uslugu i nalaže zaključenje ugovornog odnosa, iako Ministarstvo i nije ugovorna strana. Ministarstvo objavljuje javni natječaj i pravna logika nalaže da će Ministarstvo zaključiti ugovor sa pobjednikom natječaja.
- Suprotno navedenom, Ministarstvo dovodi priređivače u situaciju da budu prinuđeni da zaključe ugovor sa stranom na čiji izbor nisu na bilo koji način mogli utjecati, niti imaju mogućnost izbora između više gospodarskih subjekata koji eventualno nude istu uslugu pod različitim uvjetima i imaju dozvolu Ministarstva, čime se direktno ograničava, odnosno ukida tržište u oblasti pružanja predmetne usluge.
- Jasno je da obveza plaćanja troškova obezbjeđivanja RAS-a predstavlja obvezu Ministarstva kao organa nadzora, a nikako priređivača koji sve aktivnosti Ministarstva, kao i svih drugih institucija plaćaju kroz isplatu poreza i svih drugih naknada koje su jasno propisane odredbama Zakona o igrama na sreću. To praktično znači da Ministarstvo vlastite obveze propisane Ustavom i Zakonima prevaljuje na priređivače, što nesporno predstavlja duplo oporezivanje priređivača.
- U suštini, Ministarstvo troškove nadzora prevaljuje na priređivače, a zatim ih obvezuje da te troškove uplaćuju pravnoj osobi na čiji izbor nisu mogli utjecati. Prevaljujući troškove nadzora na priređivače, isti se opterećuju dodatnim troškovima, pa će tako sa tržišta nestati priređivači koji nisu u mogućnosti da plate troškove nadzora, a radi se o troškovima koji su obveza Ministarstva.
- Logika u pogledu razloga za uspostavljanje vladajućeg položaja jednog poduzeća može se proširiti na svaku djelatnost, a ne samo na proizvodnju i servisiranje RAS-a, te bi dosljedna primjena takve logike u potpunosti onemogućila slobodno poduzetništvo, odnosno ograničila tržište na štetu potrošača, uz nametanje trgovinskih uvjeta kojima se ograničava konkurencija.
- Naročito ističemo da je uvođenje vladajućeg položaja u navedenoj djelatnosti jednog gospodarskog subjekta, suprotno principima na kojim počiva zakonodavstvo Europske unije, čime se postupa protivno odredbama Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između europskih zajednica i njihovih država članica sa jedne strane i Bosne i Hercegovine sa druge strane.
- Sporne odredbe Pravilnika će dovesti do situacije da tržište pružanja predmetnih usluga bude doslovno zatvoreno na period od 10 (deset) godina, koliko će trajati vladajući položaj jednog gospodarskog subjekta odobren od strane Ministarstva, a priređivače kao gospodarske subjekte će onemogućiti u slobodnom odabiru poslovnog partnera koji ima najpovoljnije uvjete na tržištu, s obzirom da priređivač ima obvezu da zaključi ugovor sa pravnim osobom po izboru Ministarstva, po unaprijed nametnutoj cijeni.

Iz svega navedenog, proizilazi da Ministarstvo, odredbama članka 8. stavak (1), stavak (2) pod 1) i stavak (3), članak 9. stavak (2) i članak 12. Pravilnika, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu priređivanja igara na sreću i pružanja usluga proizvodnje i servisiranja računalnog sustava za nadzor nad radom priređivača igara na sreću u Republici Srpskoj, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka a) i b) Zakona.

Podnositelj Zahtjeva traži da Konkurencijsko vijeće gore pomenute odredbe Pravilnika proglasi ništavim sukladno članku 4. stavak (2) Zakona.

Ujedno Podnositelj zahtjeva sugerira da Konkurencijsko vijeće naloži Ministarstvu da odmah, a najkasnije u roku od 30 (trideset) dana od dana prijema rješenja, uskladi odredbe Pravilnika sa Zakonom, na način da Pravilnikom odredi uvjete za pravne osobe, pa i one sa sjedištem van područja Republike Srpske, koje isto moraju ispunjavati uvjete da bi od Ministarstva dobili dozvolu za proizvodnju i servisiranje računalnog sustava za nadzor nad radom priređivača igara na sreću, te tako omogući konkurentima ravnopravnost u oblasti pružanja usluge proizvodnje i servisiranja računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću.

Podnositelj zahtjeva smatra da bi Konkurencijsko vijeće trebalo Ministarstvu izreći novčanu kaznu u iznosu od 1% od vrijednosti ukupnog godišnjeg proračuna Ministarstva, a odgovornoj osobi - Ministru financija novčanu kaznu od 50.000,00 KM, sukladno članku 48. Zakona.

Člankom 41. stavak (1) točka a) Zakona, propisano je da je rok za donošenje rješenja po ovom Zahtjevu šest mjeseci, a činjenica je da bi početkom primjene spornih odredbi Pravilnika i zaključenjem ugovora između Ministarstvu sa jednim, očito već određenim gospodarskim subjektom za Podnositelja zahtjeva i ostale priređivače igara na sreću, kao i za sve druge pravne osobe koje se bave pružanjem usluga proizvodnje i servisiranja RAS-a, nastupila značajna šteta. Slijedom navedenog Podnositelj zahtjeva, sukladno članku 40. Zakona, predlaže da Konkurencijsko vijeće donese privremenu mjeru. Privremenom mjerom, Konkurencijsko vijeće bi naložilo Ministarstvu da obustavi postupanje po odredbama članka 8. stavak (1), stavak (2) pod 1) i stavak (3), članka 9. stavak (2) i članka 12. Pravilnika.

Ministarstvo je dostavilo Odgovor na Zahtjev i Zaključak, zaprimljen pod brojem: UP-02-26-3-024-17/20 dana 19.02.2021. godine (u daljnjem tekstu: Odgovor), u kojem se, u bitnom, navodi sljedeće:

- Ministarstvo osporava aktivnu legitimaciju Podnositelja zahtjeva u ovom predmetu, jer je uvidom u službene evidencije, utvrdilo je da Podnositelj zahtjeva nije ni dostavio dokumentaciju radi sudjelovanja na javnom natječaju za izbor pravne osobe koja će obavljati poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Protivna strana ističe da je člankom 27. stavak (3) Zakona propisano da zahtjev za pokretanje postupka pred Konkurencijskim vijećem može podnijeti svaka pravna ili fizička osoba koja za to ima pravni ili ekonomski interes. Shodno citiranoj odredbi, a imajući na umu da Podnositelj zahtjeva nije ni učestvovao na javnom natječaju, isti nema opravdan pravni ni ekonomski interes za podnošenje Zahtjeva pred Konkurencijskim vijećem, pa ne postoje ni uvjeti za vođenje postupka.
- Ministarstvo u pogledu navoda Podnositelja zahtjeva da je donošenjem naprijed navedenog Pravilnika, Ministarstvo učinilo povredu članka 4. stavak (1) točke a) i b) Zakona smatra da su potpuno neosnovani.
- Ministarstvo tvrdi da su svi navodi Podnositelja zahtjeva u pogledu zakonitosti i ustavnosti predmetnog Pravilnika ne mogu biti predmetom razmatranja pred Konkurencijskim vijećem, jer je ocjena zakonitosti i ustavnosti zakona i općih akata organa Republike Srpske isključiva nadležnost Ustavnog suda Republike Srpske.

- Ministar financija na temelju zakonskih ovlasti iz Zakona o igrama na sreću utvrdio je uvjete koje mora ispuniti pravna osoba koja će za potrebe online nadzora nad priređivanjem igara na sreću obavljati poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a. Svaki državni organ ustavom i zakonom je u okviru svojih nadležnosti ovlašten da uređuje pitanja od značaja za jednu oblast.
- Protivna strana smatra da uređivanje pitanja koja su od značaja za jednu oblast ne može se posmatrati kao ograničavanje tržišne konkurencije, niti se normativni akt organa može smatrati sporazumom u smislu Zakona. Sporazum je pojedinačni dvostrani pravni akt koji nastaje suglasnošću volja dvije strane, što Pravilnik nije.
- Protivna strana skreće pozornost na Smjernice za primjenu članka 101. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije donijete od strane Europske komisije i pravnu praksu Europske unije na koje je ukazano i u podnesku Podnositelja zahtjeva, te ističe da je tim odredbama utvrđeno da su zabranjeni bilo kakvi sporazumi između gospodarskih društava, donošenje odluka udruženja gospodarskih društava ili usklađene prakse koje bi mogle spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišnu konkurenciju, iz čega jasno proizilazi da se ove odredbe ne odnose na zakonsko uređenje predmetne oblasti normativnim aktima državnih organa, već isključivo na gospodarska društva i udruženja gospodarskih društava.
- Ovakvo razumijevanje proizilazi iz odredbi Zakona koje se odnose na novčane kazne kojima je propisano da se kažnjava gospodarski subjekt, dok organ uprave to nije u kontekstu normativnog uređivanja neke oblasti sukladno zakonskim ovlastima.
- Protivna strana ukazuje i na presude presude Europskog suda pravde koje je Konkurencijsko vijeće dužno poštivati i to: presuda C-334/95 slučaj "Diego Cali os Figli (1997)", presuda broj C-364/92 u predmetu "SAT Fluggesellschaft v. Eurocontrole (1994)", kao i presudu u predmetu broj C-309/99 slučaj "VVouters" u kojim je jasno iznesen stav Europskog suda pravde da se pravila konkurencije iz Ugovora o funkcioniranju Europske unije ne primjenjuju na aktivnosti koje predstavljaju aktivnosti javne vlasti.
- Stoga, u konkretnom slučaju imajući u vidu da Pravilnik koji je donijelo Ministarstvo nije ugovor i ne može se posmatrati kao sporazum u smislu članka 4. Zakona, samim tim ni Ministarstvo u ovom predmetu ne može se smatrati gospodarskim subjektom u smislu članka 2. Zakona. Na osnovu navedenog, Ministarstvo osporava svoju pasivnu stranačku legitimaciju u predmetnom postupku.
- U odnosu na navode Podnositelja zahtjeva da su sporni kriteriji utvrđeni člankom 8. Pravilnika, Ministarstvo ističe da uvjet kako sjedište izabrane pravne osobe putem javnog natječaja mora biti u Republici Srpskoj proizilazi iz norme Zakona o igrama na sreću kojom je utvrđeno da je priređivanje igara na sreću djelatnost od javnog interesa za Republiku Srpsku, kao i iz činjenice da druga zakonodavstva na različit način uređuju pitanja iz oblasti nadzora priređivanja igara na sreću od uređivanja u Republici Srpskoj.
- Također, razlozi za ovakvo propisivanje su i u činjenici da je mjesna nadležnost inspekcijskog nadzora u oblasti igara na sreću isključivo data Republičkoj upravi za igre na sreću na teritoriji Republike Srpske, a online nadzor je isključiva nadležnost Ministarstva.
- Djelatnost igara na sreću je djelatnost od općeg interesa i treba biti detaljno normirana i obezbjeđena kontrola Republike Srpske, kao što je to i inače slučaj u svim državama. Zakonom o igrama na sreću predviđena je potpuna online kontrola posredstvom računalnog sustava, koji mora da ima tehničke specifikacije koje omogućavaju Ministarstvu potpuni uvid u sve aspekte priređivanja igara na sreću.
- Zakonom o igrama na sreću detaljno je propisano da su Lutrija i drugi priređivači igara na sreću dužni, u svrhu nadzora, posjedovati odgovarajući računalni sustav koji obezbjeđuje pohranjivanje podataka o svim elementima priređivanja igara na sreću i koji je odobren od Ministarstva, te da ima funkciju uvida Ministarstva u realnom vremenu u svaki podatak od interesa za Ministarstvo.
- Zakonom o republičkoj upravi propisano je da se pojedini poslovi uprave mogu povjeriti drugom licu radi njihovog efikasnijeg i ekonomičnijeg obavljanja, što je u ovom Pravilniku slučaj.
- Kompletan sustav za online nadzor, koji posao je Zakonom o igrama na sreću povjeren Ministarstvu, sastoji se od računalnog sustava za nadzor koji se nalazi kod Ministarstva i računalni sustav za nadzor koji se nalaze kod priređivača igara na sreću, a koji moraju biti urađeni sukladno specifikacijama i karakteristikama koji su propisani ovim Pravilnikom.
- Ministarstvo trenutno nije ni tehnički ni kadrovski opremljeno za obavljanje posla nadzora priređivača igara na sreću, pa je za njegovo pravilno i efikasno obavljanje bilo neophodno povjeriti dio posla pravnoj osobi putem javnog natječaja, kako je to i propisano odredbama predmetnog Pravilnika.
- Pravilnikom je predloženo da se dio stručnih poslova iz nadležnosti Ministarstva, a koji se odnosi samo na stručne poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, povjeri pravnoj osobi izabranoj putem javnog natječaja na period do deset godina, a koji poslovi uključuju i izradu, instaliranje, održavanje i nadogradnju sustava kod priređivača i sustava kod Ministarstva kako bi se na kvalitetan i efikasan, te maksimalno moguće ekonomičan način ostvarila nadležnost Ministarstva koja se tiče online nadzora nad priređivačima igara na sreću.
- U svrhu poboljšanja rada i nadzora nad priređivanjem igara na sreću, bilo je potrebno uvesti Jedinstveni informacioni sustav, koji će omogućiti brži rad kao i jedinstvenost, točnost i trenutnu dostupnost-elektronički uvid, u oblast priređivanja igara na sreću.
- Jedinstveni informacioni sustav za online nadzor igara na sreću ima slijedeće ciljeve: praćenje i analiziranje procesa igranja na svakom pojedinačnom uređaju za igru, odnosno kompjuteru na uplatno-isplatnom mjestu, utvrđivanje svih uplata i isplata na svakom pojedinačnom uređaju za igru i svakom uplatnom mjestu, provjere vjerodostojnosti prikazanih proračuna od strane priređivača, utvrđivanja usuglašenosti rada priređivača sa propisima kojim se uređuje odgovarajući tip igara na sreću, praćenja i utvrđivanja eventualnih odstupanja od certificiranih karakteristika uređaja za igre na sreću, provjere dnevnih i mjesečnih obračuna za uređaje za igranje, odnosno za lokacije na kojima se igre priređuju.
- Informacioni sustav RAS je sustav koji omogućava pristup svim nadzornim tijelima koji, ukoliko su registrirani i ulogirani na sustav, mogu vršiti kontrolu kroz praćenje i analiziranje procesa na svakom pojedinačnom uređaju za igru, odnosno kompjuteru na uplatno-isplatnom mjestu kao i utvrđivanje svih uplata i isplata tiketa. Podešavanja i svi procesi na sustavu su centralizirani i isti

za sve registrirane korisnike na sustavu, čime se omogućuje unificiranost poslovnih procese nadzora kao jedinstvenu obradu i rad nad podacima u sustavu.
- Sustav Ministarstva podrazumijeva sljedeće nivoe pristupa: API- aplikacioni programski interfejs (engl. Application Programming Interface), koji predstavlja mašinski pristup na koji se šalju podaci o uplatama i isplatama, portal za priređivače igara na sreću, portal Republičke uprave za igre na sreću, portal za Ministarstvo i administratorski portal.
- Portal za priređivače igara na sreću pruža mogućnost pregleda svih informacija sa uplatnih mjesta, odnosno lokacija, te uređaja za igre na sreću sa njihovim jedinstvenim identifikatorima na RAS-u, kao i tehničke informacije o načinu povezivanja na RAS sa svim potrebnim ključevima za povezivanje i alatima za provjeru ispravnosti integracije.
- Portal za Republičku upravu za igre na sreću omogućava unos i ažuriranje podataka koji su u nadležnosti Republičke uprave za igre na sreću vezani za priređivače, lokacije, broj uređaja po lokaciji i drugo.
- Portal Ministarstva omogućava financijsko izvještavanje, kontrolu, inspekciju i detekciju eventualnih prevara.
- Administratorski portal podrazumijeva ažuriranje matičnih podataka, upravljanje korisnicima, dodjeljivanje uloga korisnika i drugo.
- Članak 24. stavak (1) Zakona o igrama na sreću jasno propisuje obvezu prema kojoj su JP "Lutrija Republike Srpske" a.d. Banja Luka i drugi priređivači igara na sreću dužni, u svrhu nadzora, posjedovati odgovarajući računalni sustav koji obezbjeđuje pohranjivanje podataka o svim elementima priređivanja igara na sreću i koji je odobren od Ministarstva.
- Sukladno članku 9. stavak (4) Pravilnika, po isteku perioda na koji je izabrana pravna osoba je dužna da prenese Ministarstvu kompletnu infrastrukturu RAS-a, koja uključuje izvorni kod RAS-a i sve izmjene koje su na RAS-u izvršene tijekom perioda u kom je pravna osoba obavljala povjerene poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, preda Ministarstvu sve pristupne podatke servisa koje RAS koristi, tehničku dokumentaciju i korisnička uputstva, najmanje dva mjeseca prije isteka perioda na koje je izabrano, obuči ključne korisnike koji će nastaviti administraciju RAS-a, te dostavi sve zaključene ugovore sa priređivačima.
- Protivna strana posebno ističe neosnovanost navoda Podnositelja zahtjeva kojim navodi da je predmetnim Pravilnikom Ministarstvo ograničilo tržište na štetu potrošača i druge gospodarske subjekte dovelo u nepovoljan i neravnopravan konkurentski položaj u odnosu na konkurente, jer bi prema mišljenju Podnositelja zahtjeva ovo mjerodavno tržište trebalo ostati otvoreno za konkurenciju i da bi se trebalo omogućiti svim gospodarskim subjektima koji ispunjavaju uvjete da dobiju dozvolu Ministarstva za obavljanje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a i da priređivači sami odlučuju sa kojim gospodarskim subjektom će zaključiti ugovor o suradnji. Ovakvom izmjenom Pravilnika sloboda izbora i ugovaranja bi bila omogućena priređivačima, a više pravnih osoba ponuditelja usluge bi se takmičilo na tržištu proizvodnje i servisiranja RAS-a. Sporne odredbe Pravilnika će dovesti do situacije da tržište pružanja predmetnih usluga bude zatvoreno na razdoblje od deset godina.
- vladajući položaj jednog gospodarskog subjekta koji je odobren od Ministarstva, a priređivače će onemogućiti u slobodnom izboru poslovnog partnera koji ima najpovoljnije uvjete na tržištu.
- Na temelju jasne zakonske obveze Ministarstva za uvođenje online nadzora nad priređivanjem igara na sreću u Republici Srpskoj, kao i jasne zakonske obveze za sve priređivače igara na sreću da se podvrgnu online nadzoru, Ministarstvo je donijelo Pravilnik kojim je uredilo predmetnu oblast.
- Potrebno je istaći da je potpuno iracionalno i u praksi neizvodivo da bilo koji organ uprave, pa i privatne kompanije, za potrebu nabave bilo kakvog softvera za vlastite potrebe (organizacije poslovanja, nadzora, upravljanja procesima i slično), nabavljaju više takvih softvera, kako to predlaže Podnositelj zahtjeva.
- Na primjer, sudovi u Bosni i Hercegovini koriste jedan informacioni Sustav-Sustav za automatsko upravljanje predmetima u sudovima, tzv. CMS, dok Europska unija koristi jedan informacioni sustav koji pomaže u sprječavanju, istrazi i progonu u slučaju kršenja carinskih i poljoprivrednih propisa Europske unije, tzv. Carinski informacioni sistem - CIS.
- Također, sukladno članku 65. Zakona o Upravi za indirektno oporezivanje ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 89/05), propisano je da Uprava za indirektno oprezivanje (u daljnjem tekstu: UIO) ima jedan informacioni sustav u okviru kojeg se obezbjeđuje jedinstven način funkcioniranja i praćenja standarda, klasifikacije i nomenklature, kodiranja podataka, tehnička obrada, prenos i iskazivanje podataka, a program razvoja, unaprjeđenja i modernizacije informacionog sistema donosi UIO.
- Ministarstvo ističe da priređivači igara na sreću, za vlastite potrebe internog nadzora, organizacije i unaprjeđenja poslovanja, posjeduju samo po jedan informacioni sustav tzv. Kazino menadžment sistem, koji su ili razvili u okviru svojih kapaciteta ili su ga nabavili od drugih subjekata na tržištu.
- Sukladno navedenom, smatramo da ovakvim propisivanjem nije došlo do ograničavanja kako to iznosi Podnositelj zahtjeva, jer je svim gospodarskim subjektima data mogućnost da se pod istim uvjetima prijave na javni natječaj, registriraju u Republici Srpskoj i posluju.
- Ministarstvo finansija je imajući u vidu da je prema članku 7. stavak (1) Zakona o igrama na sreću, priređivanje igara na sreću djelatnost od javnog interesa, te cijeneći zakonsku obvezu i potrebu vršenja nadzora i preventivnog djelovanja u sprječavanju mogućih zloupotreba u oblasti igara na sreću, shodno svojoj cjelishodnoj procjeni i u skladu sa usvojenom politikom u uređivanju ove materije, osporenim odredbama Pravilnika regulirao uvjete koji treba da budu ispunjeni da bi se obezbijedio računalni sustav za online nadzor nad priređivanjem igara na sreću u Republici Srpskoj.
- Ministarstvo naglašava da se radi o zakonskom nadzoru nad priređivanjem igara na sreću u Republici Srpskoj koji je u njegovoj nadležnosti, a koji se vrši putem jednog informacionog sustava i stoga se na taj nadzor ne mogu ni odnositi odredbe Zakona.
- Ministarstvo iz svih razloga navedenih u ovom aktu predlaže Konkurencijskom vijeću da odbaci predmetni zahtjev iz razloga nepostojanja uvjeta za vođenje postupka ili predmetni zahtjev odbije iz svih navedenih razloga u ovom izjašnjenju.

Podnositelj zahtjeva se u podnesku od 11.03.2021. godine, zaprimljenom pod brojem: UP-02-26-3-024-29/20 dana

19.03.2021. godine izjasnio na navode Ministarstva iznesene u Odgovoru, te naveo sljedeće:

- Podnositelj zahtjeva smatra da Ministarstvo neutemeljeno osporava njegovu aktivnu legitimaciju navodeći da Podnositelj zahtjeva nije sudjelovao na javnom natječaju za izbor pravne osobe koja će obavljati poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Pri iznošenju prigovora aktivne legitimacije Ministarstvo, je zanemarilo činjenicu da Podnositelj zahtjeva obavlja pretežnu djelatnost kockanja i klađenja (92.00) i da je shodno Pravilniku u obvezi podvrgnuti se nadzoru Ministarstva na način da zaključi ugovor sa pravnom osobom koja će vršiti održavanje RAS-a i to na period od deset godina.
- Zbog navedenog Podnositelj zahtjeva ima pravni interes za slobodno funkcioniranje tržišta računalnog sustava za vršenje nadzora na radom priređivača igara na sreću, a time je i aktivno legitimiran za podnošenje Zahtjeva sukladno članku 27. stavak (3) Zakona.
- Podnositelj zahtjeva ne spori da: "Svaki državni organ ustavom i zakonom je u okviru svojih nadležnosti ovlašten da uređuje pitanja od značaja za jednu oblast", kako Ministarstvo navodi u Odgovoru, ali ukazuje da pri tome postupajući organi nisu ovlašteni svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju i narušavaju tržišnu konkurenciju.
- Pojam gospodarskog subjekta se u Zakonu razlikuje od pojma gospodarskog subjekta u drugim propisima i člankom 2. stavak (1) točka b) Zakona je regulirano da se gospodarskim subjektima smatraju tijela državne uprave i samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište.
- Podnositelj zahtjeva ističe da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine zauzeo stav oko primjene Zakona kako slijedi: "Slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini bez obzira na njihov pravni status, osnivače (grad, općina, županija, entitet ili država) ili vlasništvo, koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini potpadaju pod primjenu ovog Zakona." (Presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 016203 14 U od 23.12.2015. godine).
- Podnositelj zahtjeva smatra da ne stoji argumentacija koju je iznijelo Ministarstvo u Odgovoru o osnovanosti obveze da pravna osobe mora imati sjedište u Republici Srpskoj da bi sudjelovala na javnom natječaju.
- Zakon o igrama na sreću na koji se poziva Ministarstvo propisuje obvezu priređivača igara na sreću da posjeduju odgovarajući računalni sustav za pohranjivanje podataka o svim elementima priređivanja igara na sreću koji je odobren od Ministarstva, ali pomenuti zakon nigdje ne propisuje da pravna osoba koja će proizvoditi i servisirati RAS, mora imati sjedište u Republici Srpskoj i da to mora biti samo jedna pravna osoba na period od deset godina.
- Navedeno ne proizilazi ni iz Zakona o republičkoj upravi na kojeg se Ministarstvo poziva u svom Odgovoru.
- Podnositelj zahtjeva ističe da je u članku 8. stavak (2) Pravilnika sporna točka 1) koja propisuje uvjet da za sudjelovanje na javnom natječaju pravna osoba mora imati registrirano sjedište u Republici Srpskoj, a da su preostalim točkama članka 8. Pravilnika propisani sasvim korektni i dostatni uvjeti za uspješno obavljanje tražene djelatnosti.
- Kriterije iz članka 8. stavak (2) Pravilnika, mimo spornog kriterija iz točke 1) bi moglo ispunjavati više gospodarskih društava sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine i stranih gospodarskih društava sa kojima bi priređivači igara na sreću zaključivali ugovore po principima tržišne utakmice i uz mogućnost korisnika usluge da istu dobije po najpovoljnijoj cijeni koja je dostupna na tržištu.
- Realiziranjem navedenog, sloboda izbora i ugovaranja bi bila omogućena priređivačima, a više pravnih osoba ponudioca usluge bi se takmičilo na tržištu proizvođača i servisera RAS-a.
- Ministarstvo je donošenjem članka 8. stavak (1), stavak (2) pod 1), stavak (3), te člankom 9. stavak (2) i člankom 12. Pravilnika ograničilo tržište na štetu potrošača i ostalih sudionika na tržištu.
- Primjenom navedenih odredbi, Ministarstvo će biti u mogućnosti da izravno uređuje tržište na način što će za obavljanje djelatnosti proizvodnje i servisiranja RAS-a na javnom natječaju odabrati jednu pravnu osobu koja će na period od 10 godina vršiti opisanu uslugu, uz ograničenje da ta pravna osoba mora imati sjedište u Republici Srpskoj.
- Pored navedenog, odredbama Pravilnika utvrđena je obveza priređivača igara na sreću da zaključi ugovor sa pravnom osobom za koju se nije sam odlučio uslijed tržišnih kriterija, nego isključivo po odabiru i nalogu Ministarstva.
- Podnositelj zahtjeva sumnja na tajni dogovor između Ministarstva i trećeg lica koje je zainteresirano za pružanje predmetne usluge, obzirom da je Ministarstvo u članku 12. Pravilnika odredilo visinu naknada za usluge provođenja nadzora, iako javni natječaj još nije održan i Ministarstvo ne bi moglo imati podatke o visini cijene usluge koju tek pravne osobe treba da iznesu prijavljujući se na javni natječaj.
- Podnositelj zahtjeva napominje da nikakvi tehnički razlozi ne mogu biti opravdanje za isključenje konkurencije, takmičenja na tržištu i ograničenje slobodnog poduzetništva.

Podnositelj zahtjeva je u podnesku od 18.03.2021. godine koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo dana 19.03.2021. godine, pod brojem UP-02-26-3-024-30/20 dopunilo Zahtjev iz sljedećih razloga i na sljedeći način:

- Nakon podnošenja Zahtjeva, Ministarstvo je donijelo Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 80/20) (u daljnjem tekstu: Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika) koji je objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske" dana 11.08.2020. godine kojim su izmijenjene pojedine odredbe Pravilnika.
- Podnositelj zahtjeva smatra da Ministarstvo donošenjem odredbi članka 2. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika (kojom je izmijenjena odredba članka 8. Pravilnika) i članka 6. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika (kojom je izmijenjena odredba članka 12. Pravilnika) sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu priređivanja igara na sreću na području Republike Srpske u smislu odredbi članka 4. stavak (1) točke a) i b) Zakona. Također, Podnositelj zahtjeva smatra da su odredbe članaka 2. i 6. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika ništave u smislu članka 4. stavak (2) Zakona.
- Člankom 2. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika se mijenja članak 8. Pravilnika i glasi: "(1) Da bi RAS dobio odobrenje od Ministarstva, potrebno je da pravna osoba koja je proizvođač RAS-a bude izabrana putem

javnog natječaja na izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.

(2) Javni natječaj iz stavka (1) ovog članka sprovodi Ministarstvo na temelju kriterija propisanih ovim člankom.

(3) Pravo prijave na javni natječaj iz stavka (1) ovog članka ima pravna osoba koja ispunjava sljedeće kriterije:
1) da je registrirana pravna osoba sa sjedištem u Republici Srpskoj,
2) da pribavi bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 KM godišnje za kvalitetno vršenje poslovanja,
3) da se ne bavi djelatnošću priređivanja igara na sreću, da nije serviser ili ovlašteni zastupnik priređivača, da ne obavlja poslove certificiranja i tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću i da nema udio u vlasništvu tih pravnih osoba,
4) da je stručno i tehnički osposobljena za izradu, održavanje, nadogradnju i razvoj RAS-a,
5) da je ostvarila promet od najmanje 10.000.000,00 KM u oblasti informacione tehnologije u posljednjih godinu dana,
6) da ima odgovarajuće iskustvo u proizvodnji i održavanju računalnih sustava.

(4) U smislu stavka (3) točka 3) ovog članka pravo sudjelovanja na javnom natječaju zbog sukoba interesa ili nespojivosti poslova nema osoba koja:
1) se bavi djelatnošću priređivanja igara na sreću,
2) je serviser ili ovlašteni zastupnik priređivača,
3) vrši certificiranje ili tehničke preglede uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću,
4) ima neposredno ili putem druge pravne osobe udio u vlasništvu pravnih osoba iz t. 1), 2) i 3) ovog stavka.

(5) U smislu stavka (3) točka 4) ovog članka pravo sudjelovanja na javnom natječaju ima pravna osoba koja:
1) ima pozitivan poslovni rezultat u posljednje tri financijske godine,
2) ima implementirane sljedeće sustave upravljanja kvalitetom: ISO 9001, ISO 27001, ISO/IEC 20000, ISO 22301, ISO 45001, ISO 18295,
3) ima na raspolaganju stručni kadar na ključnim pozicijama:
   1. vođa projekta/stručnjak za analizu sa radnim iskustvom na poslovima u vezi sa vođenjem i upravljanjem projektima i izradom projektne dokumentacije,
   2. vođa tima za softver koji ima iskustvo u razvoju i održavanju softverskih rješenja,
   3. softver arhitekta koji ima iskustvo u razvoju i održavanju softverskih rješenja,
   4. izvršitelj za proaktivno testiranje sigurnosti sustava (penetraciono testiranje).

(6) U smislu stavka (3) točke 5) ovog članka potrebno je da je pravna osoba ostvarila ukupan promet iz oblasti informacione tehnologije od najmanje 10.000.000,00 KM bez PDV-a u posljednjih godinu dana.

(7) U smislu stavka (2) točka 6) ovog članka potrebno je da je pravna osoba uspješno realizirala najmanje jedan ugovor u vrijednosti ne manjoj od 3.300.000,00 KM bez PDV-a, a koji je za predmet imao razvoj, implementaciju, održavanje i uvođenje novih funkcionalnosti poslovnog informacionog sustava u posljednje tri godine, računajući od dana predaje prijave ili od momenta registracije, odnosno početka poslovanja ako je podnositelj prijave registriran, odnosno počeo da radi prije manje od tri godine.

(8) Izuzetno od stavka (7) ovog članka priznat će se iskustvo u realizaciji više ugovora čija je zbirna vrijednost, a koju čine najviše dva ugovora, 3.300.000,00 KM bez PDV-a koji su za predmet nabave imali:
1) razvoj i sprovođenje poslovnog informacionog sustava i
2) održavanje i uvođenje novih funkcionalnosti poslovnog informacionog sustava.

(9) Ministarstvo raspisuje javni natječaj iz stavka (1) ovog članka koji treba da je otvoren 15 dana od dana objavljivanja, a objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srpske" i u jednim dnevnim novinama čije se štampano izdanje distribuira na cijelom teritoriji Republike Srpske.

(10) Pravna osoba iz stavka (1) ovog članka koja je izabrana putem javnog natječaja za izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a bira se na period od 10 godina."

- Člankom 6. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika se mijenja članak 12. Pravilnika na način: U članku 12. broj "(1) na početku teksta briše se. U točki 2) u podtočki 3. broj "1,00" zamjenjuje se brojem: "0,50".

4. Usmena rasprava i dalji tijek postupka

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 39. stavak (1) Zakona, zakazalo usmenu raspravu za dan 23.02.2021. godine.

Dana 10.03.2021. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-21/20, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo zahtjev za odgodu usmene rasprave upućen od Ministarstva u kojem se navodi da službenici Ministarstva nisu u mogućnosti nazočiti usmenoj raspravi zbog trenutačne epidemiološke situacije izazvane virusom COVID-19.

Konkurencijsko vijeće je dana 10.03.2021. godine, dopisom broj UP-02-26-3-024-22/20 obavijestilo Podnositelja zahtjeva o odgodi zakazanu usmenu raspravu i naknadno dostavilo pozive za usmenu raspravu.

Usmena rasprava održana je dana 30.03.2021. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo punomoćnika Podnositelja zahtjeva, odvjetnice Sanele Dautbegović, predstavnice Podnositelja zahtjeva Selme Salkanović i punomoćnika Protivne strane Slobodanke Popović, pomoćnice ministra za financijski sustav i Branke Milutinović, državne službenice.

Zastupnik Podnositelja zahtjeva je na usmenoj raspravi istakao slijedeće:

- Punomoćnik Podnositelja zahtjeva ostaje pri navodima iz Zahtjeva i podneska od 11.03.2021. godine u kojem se izjasnio na Odgovor na Zahtjev dostavljen od Ministarstva.
- Također, Punomoćnik Podnositelja zahtjeva ističe da je u podnesku od 18.03.2021. godine dopunio Zahtjev za pokretanje postupka, te ujedno na usmenoj raspravi dostavlja podnesak od 30.03.2021. godine u kojem je dato dodatno pojašnjenje osnovanosti zahtjeva.
- Podnositelj zahtjeva navodi da je za 11.03.2021. godine bilo predviđeno potpisivanje ugovora o povezivanju, instaliranju i korištenju RAS-a koji Podnositelj zahtjeva nije potpisao, te da se u podnesku koji je danas dostavio na usmenu raspravu očitovao na odredbe pomenutog ugovora.

Zastupnik Protivne strane je na usmenoj raspravi istakao slijedeće:

- Ministarstvo ostaje pri svim navodima koje je iznijelo u Odgovoru na Zahtjev i navodi na nije zaprimilo podnesak Podnositelja zahtjeva od 18.03.2021. godine, te da će na pomenuti podnesak i podnesak koji je danas uručen naknadno se pismeno očitovati.
- Ministarstvo osporava konstataciju Podnositelja zahtjeva da se odredbe dostavljenog nacrta ugovora ne mogu mijenjati, imajući u vidu da je ovlaštena pravna osoba za potpis ugovora "PROINTER ITSS" d.o.o. Banja Luka (u daljem tekstu: PROINTER) zatražila stav Ministarstva o primjedbama koje su ponuđači iznijeli na ugovor. Ministarstvo će se pismeno očitovati na primjedbe koje su ponuđači iznijeli na ugovor.
- Ministarstvo je u momentu donošenja Zakona o igrama na sreću i samog Pravilnika imalo jasne stavove u vezi sustava nadzora priređivača igara na sreću i njegovim okvirnim tehničkim karakteristikama.
- Ministarstvo je prilikom određivanja uvjeta u Pravilniku pretpostavilo da na tržištu Republike Srpske postoje najmanje dva gospodarska subjekta koja bi mogla isporučiti RAS.
- Ministarstvo smatra da je RAS sustava veoma tehnički zahtjevan, te da nije neubičajeno da se gospodarski subjekti udružuju kako bi ispunili uvjete za razvoj ovakvog sustava.
- Ministarstvo je pri utvrđivanju uvjeta za RAS konsultiralo eksperte iz inostranstva, te su na temelju tih konsultacija postavili uvjete u Pravilniku.
- Troškovi obezbjeđivanja RAS-a predstavljaju isključivo prihod gospodarskog subjekta PROINTER.

Voditelj postupka je na usmenoj raspravi postavio pitanja objema stranama u predmentnom postupku, te ih obvezao da se u roku od deset dana pismeno očituju.

Tijekom usmene rasprave, Podnositelj zahtjeva je dostavio dodatno pojašnjenje osnovanosti Zahtjeva zaprimljeno od Konkurencijskog vijeća pod brojem: UP-02-26-3-024-33/20 dana 30.03.2021. godine u kojem navodi sljedeće:

- Osnovanost Zahtjeva proizilazi i iz samog Ugovora o povezivanju, instaliranju i korištenju računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću (u daljnjem tekstu: Ugovor), koji je Podnositelju zahtjeva i drugim priređivačima igara na sreću bio dostavljen na potpis.
- Podnositelj zahtjeva navodi da je putem e-maila od 05.03.2021. godine upućenog od gospodarskog subjekta PROINTER pozvan na potpisivanje Ugovora u kongresnu dvoranu hotela Courtyard by Marriot za dan 11.03.2021. godine, te da je u prilogu e-maila dostavljen Ugovor.
- U pozivu na potpisivanje Ugovora, bilo je naznačeno da se ugovori ne mogu mijenjati, nego da se moraju potpisati takvi kakvi su ponuđeni.
- Podnositelj zahtjeva ističe da predmetni Ugovor ima brojne nedostatke koji pokazuju točnost i osnovanost navoda iz Zahtjeva.
- U članku 2.2 Ugovora naveden je rok plaćanja 5 dana od dana dostavljanja fakture za jednokratnu naknadu za priključenje, iako Zakon o rokovima izmirenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama propisuje rok od 30 dana.
- U članku 2.3 je navedeno da su cijene bez PDV-a, što je protivno članku 12. Pravilnika gdje su navedeni pojedinačni iznosi naknada, ali bez napomene da su isti bez PDV-a, što znači da je u njima sadržan PDV, pa i naknada koju naplaćuje Administrator mora biti u u maksimalnom iznosu tj. onom koji je naveden u članu 12. Pravilnika i ništa preko toga.
- U članku 2.3 Ugovora nije propisano pravo priređivača igara na sreću da ulože primjedbe na pružene usluge i izvršenu instalaciju i priključenje RAS-a.
- U članku 4. Ugovora nije propisana obveza Administratora RAS-a da hardversku opremu i infrastrukturu neophodnu za nesmetan rad RAS-a održava u ispravnom stanju, ako je priređivač igara na sreću opremu nabavio kod Administratora RAS-a.
- U članku 5.2 Ugovora nije propisana obveza postupanja sa pažnjom dobrog gospodarstvenika, kako bi trebalo biti, jer priređivači nisu stručne osobe koje proizvode informacioni sustav koji koriste, pa da bi se ugovarao stupanj odgovornosti za običnu nepažnju.
- U članku 5.3 Ugovora propušteno je da se implementiraju odredbe koje se tiču odgovornosti za štetu koju pričini hardverska oprema i infrastruktura Administratora RAS-a na opremi (hardver i softver) priređivača igara na sreću, a shodno odredbama članka 11. Zakona o obligacionim odnosima, jer su strane u obligacionom odnosu ravnopravne, a postojeća odredba predstavlja privilegovanje Administratora RAS-a.
- U članku 5.5 Ugovora propušteno je da se definira da Administrator ima pravo na zakonsku zateznu kamatu, jer shodno odredbama članka 270. stavak (3) Zakona o obligacionim odnosima, ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obveze, o kakvim se ovdje radi, pa je navedena odredba apsolutno ništava.
- U Ugovoru je propušteno da se implementiraju odredbe koje propisuju ugovornu kaznu Administratoru RAS-a za kašnjenje u pružanju usluga, dobavljanju robe i implementaciju uređaja, kao i rokove u kojima će se usluge pružiti i implementacija izvršiti, te određivanje načina početka računanja rokova. U ovom slučaju ugovorna kazna bi bila dozvoljena, jer se ne radi o novčanoj obavezi Administratora RAS-a.
- U članku 7.1 Ugovora je propušteno definirati exempli causa slučajeve više sile.
- U članku 8.2 Ugovora propušteno je unijeti odredbe koje se tiču prava na raskid ugovora od strane priređivača zbog neispunjena ugovorenih i zakonskih odredbi od strane Administratora RAS-a, pored obveza iz članka 3. Ugovora.

Podnositelj zahtjeva se podneskom zaprimljenim od strane Konkurencijskog vijeća pod brojem UP-02-26-3-024-36/20 dana 09.04.2021. godine očitovao na pitanja koja je postavio voditelj postupka, te naveo sljedeće:

- Obzirom da je člankom 2. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika izmijenjena numeracija stavaka u članku 8. Pravilnika, Zahtjev se ovim putem precizira na način da se označavaju stavovi članka 2. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika koji se odnose na povredu članka 4. stavak (1) točke a) i b) Zakona, a kako slijedi:
- Članak 2. stavak (1), koji glasi: "Da bi RAS dobio odobrenje Ministarstva, potrebno je da pravna osoba koja je proizvođač RAS-a bude izabrana putem javnog natječaja za izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a."
- Članak 2. stavak (3) točka 1. koji glasi: "Da je registrirana pravna osoba sa sjedištem u Republici Srpskoj".
- Članak 2. stavak (10) koji glasi: "Pravna osoba iz stavka 1. ovog članka koja je izabrana putem javnog natječaja za izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a bira se na period od 10 godina".

- Podnositelj zahtjeva smatra da se citiranim odredbama Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na tržištu priređivanja igara na sreću i pružanja usluga proizvodnje i servisiranja računalnog sustava za nadzor nad radom priređivača igara na sreću na području Republike Srpske, ograničavanjem i kontrolom tržišta, te da se imaju smatrati ništavim, a sve u smislu odredbi članka 4. stavak (1) točke a) i b) i članka 4. stavak (2) Zakona, i to iz potpuno istih razloga koji su navedeni u osnovnom Zahtjevu.
- Podnositelj zahtjeva ne raspolaže podacima o konkretnim pravnim osobama koje su u mogućnosti ponuditi RAS na mjerodavnom tržištu Republike Srpske, jer su uvjeti koje treba da ispunjava takva firma,
- financijski i drugi podatci koji su interne prirode i nisu dostupni trećim osobama, pa ni Podnositelju zahtjeva.
- Podnositelj zahtjeva smatra da bi uvjete iz članka 2. stavak (3) točke 2), 3), 4), 5) i 6) Pravilnika o izmjeni i dopuni Pravilnika koji su financijske i tehničke prirode moglo ispuniti više gospodarskih društava sa sjedištem na području Federacije Bosne i Hercegovine, kao i stranih gospodarskih subjekata sa kojima bi priređivači igara na sreću zaključivali ugovore po principima tržišne utakmice i uz mogućnost korisnika usluge da istu dobije po najpovoljnijoj cijeni koja je dostupna na tržištu.
- Podnositelju zahtjeva je gospodarski subjekt PROINTER dostavio novi prijedlog Ugovora o povezivanju, instaliranju i korištenju računalnog sustava za nadzor na priređivanjem igara na sreću (u daljnjem tekstu: novi prijedlog Ugovora) koji do dana 08.04.2021. godine nije potpisan.
- Člankom 2.4 novog prijedloga Ugovora produljen je rok za plaćanje mjesečne naknade do 20. u tekućem mjesecu za usluge iz prethodnog mjeseca (umjesto 10 dana), dok je rok za plaćanje jednokratne naknade za priključenje ostao isti, 5 dana. U ovom dijelu primjedbe Podnositelja zahtjeva nisu uvažene, jer Zakon o rokovima izmirenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama propisuje rok od 60 dana.
- Člankom 2.5 novog prijedloga Ugovora naznačeno je da je u naknade uračunat PDV. U ovom dijelu primjedba Podnositelja zahtjeva je u cijelosti uvažena.
- Člankom 5.2 novog prijedloga Ugovora ugovorena je pažnja dobrog gospodarstvenika, a prema prvom prijedlogu Ugovora priređivač je odgovarao za štetu i u slučaju obične nepažnje. U ovom dijelu primjedba Podnositelja zahtjeva je u cijelosti uvažena.
- Člankom 5.5 novog prijedloga Ugovora umjesto obveza plaćanja penala od strane priređivača, ugovorena je obveza plaćanja zakonske zatezne kamate u slučaju neplaćanja naknada za priključivanje i održavanje RAS-a. U ovom dijelu primjedba Podnositelja zahtjeva je u cijelosti uvažena.
- Člankom 6.2 novog prijedloga Ugovora unesena je odredba o odgovornosti Administratora RAS-a u slučaju da njegova oprema uzrokuje oštećenje na opremi priređivača igara na sreću. U ovom dijelu primjedba Podnositelja zahtjeva je u cjelosti uvažena.
- Člankom 7.1 novog prijedloga Ugovora navedeni su exempli causa slučajevi više sile, s tim da COVID-19 i dalje predstavlja događaj više sile koji se primjenjuje isključivo na obveze Administratora, pri čemu su priređivači opet u neravnopravnom, položaju u odnosu na Administratora.
- Člankom 8.1 novog prijedloga Ugovora preformulirane su odredbe o trajanju ugovora, s tim da se suštinski ništa nije promjenilo, Ugovor važi do oduzimanja ovlasti Administratora RAS-a (što je mala vjerovatnoća da će se desiti) ili prestanka ili oduzimanja licence za priređivanje igara na sreću (priređivačima je onda svejedno tko administrira sustavom).
- Člankom 8.2 novog prijedloga Ugovora regulirano je da priređivač i dalje nema pravo na raskid ugovora, već samo pravo na podnošenje prigovora na rad RAS-a koji može uputiti Ministarstvu.
- Priređivači igara na sreću i dalje nemaju pravo da ulože primjedbe na pružene usluge i izvršenu instalaciju i priključenje RAS-a.
- Administrator RAS-a i dalje nema obvezu održavati u ispravnom stanju hardversku opremu i infrastrukturu neophodnu za nesmetan rad RAS-a, ako je priređivač igara na sreću opremu nabavio kod Administratora RAS-a.
- Uvođenjem novog sustava za nadzor od strane Ministarstva, odnosno potpisivanjem Ugovora sa PROINTER, Podnositelj zahtjeva će imati enormne, milijunske, dodatne troškove u odnosu na dosadašnji rad.
- Podnositelj zahtjeva trenutačno ima: 90 kladionica, 938 automata i internet igre, te će sukladno članku 12. Pravilnika koji je djelimično u točci 2) podtočka 3. izmijenjen člankom 6. Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika biti u obvezi platiti na ime jednokratne naknade za priključenje ukupan iznos od 78.900,00 KM, te će dalje, u narednih deset godina, imati dodatne troškove u iznosu od 60.020,00 KM mjesečno, što za deset godina iznosi 7.202.400,00 KM.
- Podnositelj zahtjeva je specificirao trošak jednokratne naknade od 78.900,00 KM za priključenje na RAS na način da je za 90 kladionica naknada iznosi 300,00 KM po kladionici što iznosi 27.000,00 KM, za 938 automata naknada iznosi 50,00 KM po automatu što iznosi 46.900,00 KM, a trošak za internet server iznosi 5.000,00 KM.
- Podnositelj zahtjeva je specificirao trošak mjesečne naknade od 60.020,00 KM za RAS na način da je za 90 kladionica naknada iznosi 100,00 KM po kladionici što iznosi 9.000,00 KM, za 938 automata naknada iznosi 40,00 KM po automatu što iznosi 37.520,00 KM, a trošak internet igrača iznosi 13.500,00 KM (27.000 x 0,50 KM=13.500,00 KM, prosjek aktivnih igrača u mjesecu je 27.000).
- Navedeni podatci su egzaktan pokazatelj stanja kladionica i automata Podnositelja zahtjeva na dan 08.04.2021. godine, i ovo je trenutno stanje, pod uvjetom da ne dođe do širenja mreže kladionica Podnositelja zahtjeva u budućnosti, jer svaka nova kladionica i svaki novi automat, za Podnositelja zahtjeva znači dodatni trošak.

Protivna strana se podneskom zaprimljenim od strane Konkurencijskog vijeća pod brojem: UP-02-26-3-024-39/20 dana 05.05.2021. godine očitovala na pitanja koja je postavio voditelj postupka, te navela sljedeće:

- Obveza pravnoj osobi koja može biti izabrana putem javnog natječaja, da ima sjedište u Republici Srpskoj, proizilazi iz norme Zakona o igrama na sreću kojom je utvrđeno da je priređivanje igara na sreću djelatnost od javnog interesa za Republiku Srpsku.
- Razlozi za ovakvo propisivanje su i u činjenici da je nadležnost inspekcijskog nadzora igara na sreću isključivo data Republičkoj upravi za igre na sreću na teritoriji Republike Srpske, a online nadzor je isključiva nadležnost Ministarstva.

- U slučaju bilo kakvih problema u funkcioniranju RAS-a, ili sumnje u stručno obavljanje povjerenih poslova, ili da je došlo do narušavanja sigurnosti sustava, nestručnog obavljanja povjerenih poslova, ili sumnje da je došlo do prestanka ispunjenosti bilo kojeg od propisanih uvjeta na osnovu kojih je dato odobrenje, Ministarstvo i Republička uprava za igre na sreću ne bi imali nadležnost nad licem čije je sjedište u drugoj jurisdikciji, te ne bi bili u mogućnosti blagovremeno da reagiraju, kako bi ublažili posljedice.
- Ukoliko bi pravna osoba bila sa sjedištem van Republike Srpske, a desi se bilo kakva sporna situacija, ovaj organ bi morao zatražiti službenim putem pomoć nadležnog organa druge jurisdikcije prema sjedištu pravnog lica, te bi reakcija zavisila od brzine korespondecije, brzine reakcije službenika u tom drugom organu, a na kraju i volje organa druge jurisdikcije, što je prevelik rizik za nastanak znatno veće štete za Republiku Srpsku, a i za sve priređivače koji podliježu obvezi nadzora.
- Istraživanjem tržišta Republike Srpske u oblasti informatičkih tehnologija i u proizvodnji i održavanju računalnih sustava, odnosno potencijalnih pravnih osoba koje bi mogle da odgovore zahtjevima, te na osnovu informacija dobijenih u razgovoru sa stručnim osobama iz oblasti informacionih tehnologija zaposlenih u Ministarstvu, došlo se do zaključka da bi dvije-tri pravne osobe u Republici Srpskoj vjerovatno mogle da odgovore postavljenim zahtjevima. Također, odgovorne osobe u potencijalnim gospodarskim subjektima koji se bave ovim djelatnostima imaju prebivališta u Republici Srpskoj, zbog čega su dostupni navedenim organima.
- Ministarstvo nije istraživalo postojanje pravnih osoba van Republike Srpske koji bi mogli da odgovore zahtjevima, jer kako je prethodno navedeno Ministarstvo smatra da neće imati adekvatnu kontrolu nad izabranom pravnom osobom koja ima sjedište van Republike Srpske u slučaju postojanja problema sa funkcioniranjem RAS-a.
- Razlog zašto je Ministarstvo u članku 2.. stavak (10) Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika propisalo veoma dug rok od deset godina je taj što je Ministarstvo propisivanjem relativno zahtjevnih uvjeta opredijelilo za izbor najkvalitetnije pravne osobe sa najboljim rješenjima, a sa druge strane Ministarstvo se rukovodilo činjenicom da bi u slučaju češće promjene ovlaštene pravne osobe, neminovno došlo do zastoja u funkcioniranju sustava za nadzor, kao i zastoja u njegovom razvoju i nadogradnji. Također, projektovani visoki troškovi u iznosu preko 13.000,000,00 KM u kratkom periodu eksploatacije bili bi neisplativi za ovlaštenu pravnu osobu, što bi se moralo kompenzirati propisivanjem višestruko većih inicijalnim troškovima priključenja.
- Na temelju informacija dobivenih od uposlenika iz odjeljenja za informacione tehnologije, Ministarstvo je dalo procjenu okvirnih troškova koji su neophodni za uspostavljanje, održavanje i nadzor RAS-a kako je prikazano u tablici ispod.

Tablica 1.

Plan rashoda			
Stavka	**Inicijalno**	**Mjesečno**	**10 godina**
Data centar sa DP lokacijom, nabavka hardvera neophodnog za funkcioniranje platforme. Data centar bi trebao biti dizajniran u N+1 konfiguraciji. Data centar mora biti po TIER 3 specifikaciji sa dostupnošću ne nižom od 99,5%. Nabavka potrebnih licenci. Inicijalna konfiguracija Data centra.	5.000.000,00	-	5.000.000,00
Data centar sa DP lokacijom-kompletna zamjena Data centra kako primarnog dijela, tako i DP lokacije bez prekida u radu sustava i konfiguriranje jednom u tijeku 10 godina.	5.000.000,00	-	5.000.000,00
Call centar nabavka opreme i licenci, registracija besplatnog telefonskog broja.	50.000,00	20.000,00	2.450.000,00
Održavanje platforme Data centra, terensko održavanje opreme na strani priređivača (količina SMIB-ova koje će biti potrebno zamijeniti do 1% godišnje) na strani platforme potrebno je na dnevnom nivou održavati platformu, vršiti planirane dnevne, sedmične i mjesečne bekape svih podataka kako na primarnoj, tako i DP lokaciji. Sva proširenja sustava, razvoji novih verzija platforme kao i njenih dijelova koji će nastati tijekom eksploatacije sustava. Razvoj tijekom cijeloga perioda eksploatacije potreban za nesmetan rad platforme kao odgovor na razvoj opreme priređivača. Sve podrazumijeva inžinjere sa iskustvom u ovoj oblasti sa licencama, tehničare, vozače, administraciju, vozila.	-	50.000,00	6.000.000,00
Licence (godišnje)	250.000,00	-	2.500.000,00
SMIB (nabavka)	3.000.000,00	2.500,00	3.300.000,00
SMIB ugradnja u oko 6000 uređaja, odlazak na sve lokacije priređivača, putni troškovi, potrošni materijal neophodan za instalaciju i puštanje u rad uređaja.	900.000,00	-	900.000,00
Inicijalni razvoj platforme, sva proširenja sustava, razvoj novih verzija platforme, kao i njenih dijelova koji će nastati tijekom ekploatacije sustava. Razvoj tijekom cijelog perioda eksploatacije potreban za nesmetan rad platforme kao odgovor na razvoj opreme priređivača. Sve podrazumijeva IT inžinjere sa iskustvom u ovoj oblasti, sa licencama, tehničare koji prikupljaju podatke sa terena, konstantnu komunikaciju sa nadležnim organima.	5.000.000,00	70.000,00	13.400.000,00
Ukupno rashodi	19.200.000,00	142.500,00	38.550.000,00

- Većina zemalja u svijetu koje imaju uređen sustav priređivanja igara na sreću, pa tako i u okruženju, ima nekakav oblik sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, a Ministarstvu nije poznato tko snosi troškove instaliranja i razvoja tog sustava.

Konkurencijsko vijeće je dana 19.05.2021. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-41/20 zaprimilo podnesak gospodarskog subjekta Mozzart kojim je dostavio odluku Ustavnog suda Republike Srpske broj U-36/20 od 29.04.2021. godine, nakon čega je Konkurencijsko vijeće aktom broj UP-02-26-3-024-42/20 dana 19.05.2021. godine navedene materijale poslalo Ministarstvu.

6. Prikupljanje podataka od trećih osoba

Tijekom postupka, Konkurencijsko vijeće je radi utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica u smislu odredbi članka 35. stav (1) tačka a) i c) Zakona prikupljalo podatke i dokumentaciju od trećih osoba koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće se u smislu članka 35. stavak (1) točka a) i c) Zakona obratilo Asocijaciji legalnih priređivača igara na sreću, ul. Vladike Platona broj 3, 78 000 Banja Luka (u daljnjem tekstu: ALPIS) aktom broj UP-02-26-3-024-12/20 od dana 22.10.2020. godine, kako bi dobilo potrebne podatke i pojašnjenja vezana za Zahtjev.

Konkurencijsko vijeće je dana 04.12.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-15/20 zaprimilo odgovor ALPISA u kojem se navodi slijedeće:

- Gospodarski subjekt ALPIS upoznat je sa odredbama Pravilnika i Pravilnika o izmjeni i dopuni Pravilnika kojim su regulirani uvjeti koje mora ispunjavati pravna osoba da bi se prijavila na javni natječaj za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Imajući u vidu kriterije za obavljanje poslova izrade i servisiranje RAS-a, ALPIS nema saznanja o pravnim osobama koje su registrirane za obavljanje navedenih usluga na području Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.
- Pravna osoba koja bude izabrana putem javnog natječaja za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, bira se na period od 10 godina, što je iznimno dug period.
- ALPIS je mišljenja da će se na ovaj način uspostaviti monopol u oblasti proizvodnje i servisiranja RAS-a u korist izabrane pravne osobe s jedne strane i ograničiti pravo priređivača igara na sreću da izaberu pravnu osobu sa kojom će zaključiti ugovor.
- ALPIS smatra da bi izbor pravne osobe koja će vršiti poslove poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a trebalo urediti na način na koji je uređen izbor laboratorija za certificiranje uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću sukladno Pravilniku o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 61/2019) (u daljnjem tekstu: Pravilnik o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću).
- Pravilnikom o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću određeno je da svaka pravna osoba koja ispunjava uvjete propisane istim može podnijeti zahtjev Ministarstvu, te dobiti ovlaštenja da obavlja poslove certificiranja uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću na period od pet godina.
- Ukoliko bi Ministarstvo na ovakav način reguliralo izbor pravne osobe za vršenje izrade i servisiranja RAS-a, priređivači bi imali mogućnost izbora pravne osobe sa kojom će zaključiti ugovor i pravo da pregovaraju oko uvjeta ugovora, prije svega o cijeni usluga. Ovakvim rješenjem, priređivači ne bi bili prisiljeni na ugovorni odnos sa pravnom osobom na čiji izbor nisu mogli utjecati, pod uvjetima koje odredi Ministarstvo
- koje nije ugovorna strana u tom odnosu.

Konkurencijsko vijeće se u smislu članka 35. stavak (1) točka a) i c) Zakona obratilo Društvu za organizovanje igara na sreću "TOTERS" d.o.o. Istočno Sarajevo, ul. Spasovdanska broj 47, 71 123 Istočno Novo Sarajevo (u daljnjem tekstu: TOTERS) aktom broj UP-02-26-3-024-14/20 od dana 19.11.2020. godine, kako bi dobilo potrebne podatke i pojašnjenja vezana za Zahtjev.

Konkurencijsko vijeće je dana 23.12.2021. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-16/20 zaprimilo odgovor TOTERSA u kojem se navodi slijedeće:

- TOTERS ističe da Ministarstvo člankom 8. Pravilnika, odnosno člankom 2. Pravilnika o izmjeni i dopuni Pravilnika propisalo uvjete koje mora ispunjavati pravna osoba da bi obavljala poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a čime direktno utječe na tržište priređivanja igara na sreću, jer putem javnog natječaja bira pravnu osobu za obavljenje poslova vezanih za RAS.
- Biranjem pravne osobe za obavljanje poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, Ministarstvo će izabranoj pravnoj osobi osigurati monopolski položaj na period od deset godina, čime će priređivačima ograničiti pravo da izaberu osobu sa kojom će surađivati i zaključiti ugovor.
- Pravilnikom o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću propisani su uvjeti za izbor laboratorija za certificiranje uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću i za svako pravnu osobu koja podnese zahtjev za ovlaštenje, a ispunjava propisane uvjete, Ministarstvo donosi rješenje kojim daje ovlaštenje pravnoj osobi da obavlja pomenute poslove u periodu od pet godina. Sukladno navedenom, gospodarski subjekt TOTERS smatra da bi izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a trebao da bude reguliran na isti način.
- Ovakav način izbora pravnog lica za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a dao bi priređivačima mogućnost izbora pravne osobe sa kojom će zaključiti ugovor, kao i mogućnost izbora uvjeta pod kojim će se zaključiti ugovor. Također, priređivači ne bi bili prisiljeni na ugovorni odnos sa pravnom osobom na čiji izbor nisu mogli utjecati, a ni na uvjete određene od strane Ministarstva koje nije ugovorna strana.
- Gospodarski subjekt TOTERS nema saznanja o pravnim osobama koje mogu ispuniti uvjete iz članka 8. Pravilnika, odnosno članka 2. Pravilnika o izmjeni i dopuni Pravilnika.

7. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekti djeluju u prodaji ili kupovini mjerodavnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je mjerodavno tržište u predmetnom postupku tržište vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, imajući u vidu članak 2. Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i i 80/20) kojim je definiran pojam računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, kao i članak 8. Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i i 80/20) kojim su regulirani uvjeti za vršenje poslova izrade, održavanja,

nadogradnje i razvoja računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću.

Mjerodavno zemljopisno tržište predmetnog postupka je područje Republike Srpske.

Slijedom navedenog, kao mjerodavno tržište u predmetnom postupku utvrđeno je tržište vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću, na području Republike Srpske.

8. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i trećih osoba, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

- Člankom 7. Zakona o igrama na sreću, priređivanje igara na sreću je definirano kao djelatnost od javnog interesa, te da je isključivo pravo Republike Srpske.
- Člankom 24. stavak (1) Zakona o igrama na sreću određena je obveza priređivačima igara na sreću da su dužni u svrhu nadzora posjedovati odgovarajući računalni sustav koji obezbjeđuje pohranjivanje podataka o svim elementima priređivanja igara na sreću koji je odobren od Ministarstva.
- Ministar financija Republike Srpske ima ovlast da na prijedlog direktora Republičke uprave za igre na sreću donese pravilnik o tehničkim karakteristikama računalnog sustava za nadzor nad priređivačima igara na sreću na temelju članka 24. stavak (3) Zakona o igrama na sreću.
- Sukladno članku 24. stavak (3) Zakona o igrama na sreću, ministar financija Republike Srpske je donio Pravilnik o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20) koji objavljen dana 13.05.2020. godine u "Službenom glasniku Republike Srpske".
- Dana 11.08.2020. godine u "Službenom glasniku Republike Srpske" objavljen je Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 80/20) kojim je došlo do izmjene numeracije stavaka i točaka iz članka 8. prvobitnog Pravilnika, te je u članku 12. prvobitnog Pravilnika u točki 2) podtočka 3. smanjena naknada po internet igraču sa 1,00 KM na 0,50 KM.
- Ministarstvo nije dostavilo nacrt Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20), kao i nacrt Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 80/20) Konkurencijskom vijeću na mišljenje, čime je postupilo protivno članku 25. stavak (2) Zakona.
- Članak 8. stavak (1) Pravilnika o tehničkim značajkama računalnog sustava za nadzor nad priređivanjem igara na sreću ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/20 i i 80/20) (u daljnjem tekstu: Pravilnik o tehničkim značajkama RAS-a) propisuje da bi RAS dobio odobrenje od Ministarstva, neophodno je da pravna osoba koja je proizvođač RAS-a bude izabrana putem javnog natječaja za izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Članak 8. stavak (3) točka 1) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a propisuje da je za prijavu na javni natječaj iz članka 8. stavak (1) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a neophodno da pravna osoba ima registrirano sjedište u Republici Srpskoj.
- Članak 8. stavak (10) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a nalaže da se pravna osoba zadužena za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a bira na period od 10 godina.
- Člankom 9. stavak (2) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a propisano je da izabrana pravna osoba iz članka 8. ovog Pravilnika i priređivač igara na sreću, ugovorom uređuju međusobna prava i obveze u vezi sa povezivanjem, instaliranjem i korištenjem RAS-a. Ugovor mora biti zaključen sukladno Zakonu o igrama na sreću i podzakonskim aktima donesenim na temelju njega.
- Odredbom članka 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a regulirano je da su troškovi obezbjeđivanja RAS-a koje priređivači igara na sreću plaćaju utvrđeni za:
  1) jednokratna naknada za priključenje:
     1. uplatno - isplatnog mjesta (kladionice) – 300,00 KM,
     2. automata – 50,00 KM,
     3. servera za internet igre - 5.000,00 KM,
     4. servera za elektronske igre - 5.000,00 KM;
  2) mjesečne naknade za korištenje:
     1. po uplatno - isplatnom mjestu (kladionici) - 100 KM
     2. po aparatu - 40 KM
     3. po svakom aktivnom igraču u internet igrama u tijeku mjeseca – 0,50 KM.
- Ministarstvo je aktom broj 06.05/463-134/20 od 20.08.2020. godine raspisalo javni natječaj za izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a.
- Ministarstvo je aktom broj 06.05/463-46/21 od 18.02.2021. godine obavijestilo priređivače igara na sreću, kao i druga zainteresirana lica da je na temelju javnog natječaja gospodarski subjekt PROINTER koji sa gospodarskim subjektom "PLANET SOFT" d.o.o. Banja Luka čini konzorcij izabran za pravnu osobu koja će vršiti poslove poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a. Također, pomenutim aktom pozvana je Lutrija Republike Srpske kao i drugi priređivači igara na sreću, osim priređivača klasične tombole da zaključe ugovore sa gospodarskim subjektom PROINTER kao nositeljem konzorcija.
- Podnositelj zahtjeva je putem e-maila od 05.03.2021. godine upućenog od gospodarskog subjekta PROINTER pozvan na potpisivanje Ugovora u kongresnu dvoranu hotela Courtyard by Marriot za dan 11.03.2021. godine, te da je u privitku e-maila dostavljen Ugovor.
- Podnositelj zahtjeva nije potpisao dostavljeni Ugovor, nego je iznio niz primjedbi na dostavljeni Ugovor koji se tiču određenih rokova, tehničkih propusta koje je napravio gospodarski subjekt PROINTER, kao i nepoštivanje članaka 11. i 270. Zakona o obligacionim odnosima.
- Podnositelju zahtjeva je Ministarstvo naknadno dostavilo novi prijedlog Ugovora u kojem su djelimično uvažene primjedbe Podnositelja zahtjeva, pri čemu dio primjedbi koji se tiču raskida ugovora nije uvažen, nego eventualne prigovore na rad RAS-a, Podnositelj zahtjeva može uputiti Ministarstvu.
- Podnositelj zahtjeva trenutačno ima 90 kladionica, 938 automata i internet igre, te će sukladno članku 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a imati obvezu plaćanja troškova osiguranja RAS-a koji se sastoje od jednokratne naknade za priključenje i mjesečnih naknada za korištenje RAS-a gospodarskom subjektu PROINTER.
- Podnositelj zahtjeva će imati trošak jednokratne naknade od 78.900,00 KM za priključenje na RAS, jer naknada za

90 kladionica iznosi 300,00 KM po kladionici što ukupno iznosi 27.000,00 KM, naknada za 938 automata naknada iznosi 50,00 KM po automatu što ukupno iznosi 46.900,00 KM i trošak za internet server iznosi 5.000,00 KM.

- Podnositelj zahtjeva će plaćati mjesečnu naknadu za korištenje RAS-a s obzirom na ukupan broj uplatnih mjesta (kladionica) u iznosu od 9.000,00 KM, jer Podnositelj zahtjeva ima 90 registriranih kladionica, a obvezan je plaćati iznos od 100,00 KM po kladionici.
- Trošak mjesečne naknade za korištenje RAS-a s obzirom na ukupan broj aparata koje posjeduje Podnositelj zahtjeva će iznositi 37.520,00 KM, jer Podnositelj zahtjeva ima 938 registriranih aparata, a obvezan je plaćati iznos od 40,00 KM po aparatu.
- Trošak naknade po svakom aktivnom internet igraču u tijeku mjeseca za Podnositelja zahtjeva će iznositi 0,50 KM, te će iznos naknade ovisiti o broju igrača koji igraju internet igre na sreću.
- Inspekcijski nadzora nad igrama na sreću isključivo obavlja Republička uprava za igre na sreću na teritoriji Republike Srpske.
- Ustavni sud Republike Srpske je dana 29.04.2021. godine donio odluku broj U-36/20 u kojoj je utvrdio da članak 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a nije u suglasnosti sa Ustavom Republike Srpske i Zakonom o igrama na sreću.

Protivna strana je u predmetnom postupku iznijela prigovor aktivne legitimacije, navodeći da Podnositelj zahtjeva nije sudjelovao na javnom natječaju za izbor pravne osobe koja će obavljati poslove izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, te da sukladno članku 27. stavak (3) točka a) Zakona ne može pokrenuti postupak pred Konkurencijskim vijećem, jer nema opravdan pravni, ni ekonomski interes. Konkurencijsko vijeće izneseni prigovor smatra u potpunosti neosnovanim, jer sukladno članku 9. stavak (2) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a Podnositelj zahtjeva stiče obvezu zaključenja ugovora sa pravnom osobom koju izabere Ministarstvo u javnom natječaju. Nadalje, članak 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, obvezuje Podnositelja zahtjeva da snosi troškove osiguravanja RAS-a. Iz navedenog se zaključuje da sukladno članku 27. stavak (3) točka a) Zakona, Podnositelj zahtjeva ima pravni i ekonomski interes, te da ima aktivnu legitimaciju za pokretanje predmetnog postupka.

Ministarstvo kao upravni organ u smislu odredbe članak 2. stavak (2) točka b) Zakona, te prema tumačenjima presuda Suda Bosne i Hercegovine (presuda broj S1 3 U 032999 19 U od 03.11.2020. godine, presuda broj S1 3 U 033020 19 U od 15.10.2020. godine, presuda broj S1 3 U 016103 14 u od 23.12.2015. godine i ostale) predstavlja gospodarski subjekt, kada posredno ili neposredno sudjeluje ili utječe na tržište, odnosno navedena odredba se primjenjuje na sve organe vlasti/institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihov pravni status, osnivače ili vlasništvo, koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini, te neosporno potpadaju pod primjenu Zakona.

Konkurencijsko vijeće smatra da je tumačenje Protivne strane da Pravilnik o tehničkim značajkama RAS-a ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. Zakona u potpunosti pogrešno. Protivna strana smatra da je sporazum pojedinačni dvostrani pravni akt koji nastaje suglasnošću volja dvije strane. Nesporno je da sukladno članku 4. stavak (1) Zakona, Pravilnik o tehničkim značajkama RAS-a može se smatrati zabranjenim sporazumom, jer je istim definirano da su zabranjeni sporazumi odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji imaju za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije, pri čemu je nesporno da se Protivna strana u smislu članka 2. stavak (2) točka b) Zakona smatra gospodarskim subjektom, jer donošenjem Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a utječe na tržište.

Članak 4. stavak (1) točka b) Zakona određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvitka ili ulaganja. Sporazumi zabranjeni u skladu sa člankom 4. stavak (2) Zakona su ništavni.

Konkurencijsko vijeće, je analizirajući članak 8. stavak (3) točka 1) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, utvrdilo da je Ministarstvo postavljanjem kriterija da se na javni natječaj za izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja i nadogradnje RAS-a mogu prijaviti isključivo pravne osobe sa registriranim sjedištem u Republici Srpskoj, ograničilo tržište u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona. Postavljanje kriterija da na javnom natječaju mogu sudjelovati isključivo gospodarski subjekti koji imaju sjedište u Republici Srpskoj, Ministarstvo je onemogućilo pravnim osobama koje se bave istim poslovima, a imaju registrirano sjedište u Federaciji Bosne i Hercegovine ili u inostranstvu sudjelovanje na javnom natječaju. Donošenjem odredbe članka 8. stavak (3) točka 1) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, Ministarstvo je stvorilo pravnu zapreku za sudjelovanje na javnom natječaju gospodarskim subjektima sa registriranim sjedištem van Republike Srpske, što nedvojbeno predstavlja sprečavanje, ograničavanje i narušavanje konkurencije na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a, na području Republike Srpske. Priređivanje igara na sreću je člankom 7. stavak (1) Zakona o igrama na sreću definirano kao djelatnost od javnog interesa i isključivo pravo Republike Srpske, ali u predmetnom postupku se radi o tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a i nesporno je da u Zakonu o igrama na sreću ne postoji odredba koja određuje da pravna osoba koja obavlja poslove održavanja RAS-a mora imati sjedište u Republici Srpskoj. Iz navedenog se izvodi zaključak da je bez pravnog uporišta Ministarstvo eliminiralo gospodarske subjekte koji nemaju sjedište na području Republike Srpske sa javnog natječaja za izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja i nadogradnje RAS-a. Ministarstvo je tijekom postupka iznijelo teoriju da je prevelik rizik angažirati pravnu osobu za održavanje RAS-a sa sjedištem van područja Republike Srpske, jer Ministarstvo u slučaju problema sa RAS-om ne može pravovremeno reagirati. Konkurencijsko vijeće smatra da ne postoji prepreka da pravne osobe sa sjedištem van područja Republike Srpske obavljaju poslove izrade, održavanja i nadogradnje RAS-a, jer se radi o softverskom rješenju koje omogućava online nadzor nad igrama na sreću, pa nije neophodno da pravna osoba ima sjedište u Republici Srpskoj. Obzirom na se radi o online usluzi, izabrana pravna osoba u svakom trenutku može rješavati eventualne probleme u funkcioniranju RAS-a.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 1. i 7. izreke ovoga Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Ministarstvo, člankom 8. stavak (10) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a u kojem je predvidjelo da će izabrana osoba vršiti poslove održavanja i nadogradnje RAS-a na razdoblje od 10 godina, ograničilo tehnički razvitak na tržištu vršenja poslova

izrade, održavanja, nadogradnje i razvitka RAS, čime je učinilo povredu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona. S obzirom da se radi o tržištu koji se tiče određenih softverskih rješenja koja se stalno razvijaju, Ministarstvo je onemogućilo druge gospodarske subjekte na razdoblje od deset godina da sudjeluju na ovom mjerodavnom tržištu i nude nova softverska rješenja koja mogu podići kvalitetu nadzora nad priređivanjem igara na sreću. Konkurencijsko vijeće smatra da je Ministarstvo odredilo predugo razdoblje za zaključenje ugovora, što ima za posljedicu onemogućavanje proizvođača RAS-a da ulažu o nova tehnička rješenja, a sa druge strane Podnositelj zahtjeva se na predugo razdoblje obvezuje na ugovornu obvezu sa pravnom osobom koja je izabrana putem javnog natječaja. Ministarstvo, opravdava razdoblje od deset godina koji je predviđen člankom 8. stavak (10) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, pretpostavkom da bi biranje pravne osobe za poslove održavanja i nadogradnje RAS-a na kraći rok od deset godina, moglo doći do zastoja u nadzoru nad priređivanjem igara na sreću. Radi se o pretpostavci, jer Ministarstvo može raspisati javni natječaj prije isteka roka na koji prvobitno izabere pravnu osobu, te na taj način omogućiti nesmetan nadzor na priređivanjem igara na sreću i dati priliku drugim proizvođačima RAS-a da sudjeluju na javnom natječaju. Kada su u pitanju inicijalni troškovi koji su prikazani u Tablici 1. ovog Rješenja, Konkurencijsko vijeće ih ne smatra mjerodavnim, jer Ministarstvo prikazane iznose nije opravdalo konkretnim materijalnim dokazima, nego se radi o internoj procjeni Ministarstva koja je data na temelju konsultacija sa stručnim osobama iz oblasti informacionih tehnologija zaposlenih u Ministartsvu.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 2. i 7. izreke ovoga Rješenja.

Članak 4. stavak (1) točka a) Zakona, određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih ili prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uvjeta.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Ministarstvo donošenjem članka 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, izravnim utvrđivanjem cijena, odnosno naknada za osiguranje obezbjeđivanja RAS-a, sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS, na području Republike Srpske u smislu članka 4. stavak (1) točka a) Zakona. Ministarstvo je određivanjem naknade u članku 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, onemogućilo natjecanje proizvođača RAS-a na javnom natječaju, jer se od početka natječaja zna iznos naknade, pa proizvođači RAS-a ne mogu nuditi niže iznose naknada i natjecati se. Određivanje naknade u članku 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, ima štetnu posljedicu za gospodarski subjekt Mozzart, jer bi u slučaju da se omogući natjecanje proizvođača RAS-a plaćao manji iznos naknade za obezbjeđivanje RAS-a. Evidetno je da je donošenjem članka 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, Ministarstvo prevalilo trošak obezbjeđenja RAS-a na gospodarski subjekt Mozzart i ostale priređivače, pri čemu je onemogućilo natjecanje proizvođača RAS-a, određivanjem fiksnih cijena odnosno naknada za usluge obezbjeđivanja RAS-a. Također, Konkurencijsko vijeće je tijekom postupka kao dokaz uzelo u obzir odluku Ustavnog suda Republike Srpske broj U-36/20 od 29.04.2021. godine u kojoj je utvrđeno da članak 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a nije u suglasnosti sa Zakonom o igrama na sreću, jer Ministar nije imao ovlasti da u članku 12. Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a propiše troškove obezbjeđenja RAS-a koje priređivači igara na sreću plaćaju u vidu jednokratne naknade za priključenje i mjesečne naknade za korištenje RAS-a, budući da Zakon o igrama na sreću svojim odredbama ne propisuje obvezu plaćanja navedenih troškova za priređivače igara na sreću.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. i 7. izreke ovoga Rješenja.

Analizirajući članak 8. stavak (1) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Ministarstvo donošenjem ove odredbe ne čini povredu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona, odnosno donošenje ove odredbe ne dovodi do ograničavanja tržišta i tehničkog razvoja na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS, na području Republike Srpske.

Člankom 8. stavak (1) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a regulirano je da Ministarstvo donosi odobrenje za RAS, nakon što provede javni natječaj za izbor pravne osobe za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS. Navedenom odredbom su date ovlasti Ministarstvu da izabere pravnu osobu koja se vršiti poslove održavanja RAS-a i ista ne sadrži kriterije za izbor pravne osobe koje bi ograničile sudjelovanje ostalih proizvođača na javnom natječaju. Članak 8. stavak (1) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a ne sadrži obilježja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona, nego samo omogućava provedbu javnog natječaja Ministarstvu. Konkurencijsko vijeće je analiziralo podneske ALPISA i TOTERA u kojim su pomenuli primjer kako je regulirano pružanje usluge certificiranja uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću sukladno Pravilniku o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću. Pravilnik o vršenju tehničkog pregleda uređaja i tehnologija za priređivanje igara na sreću omogućava pravnim osobama da se registriraju za obavljanje usluga certificiranja uređaja i drugih tehnologija za priređivanje igara na sreću, na način da Ministarstvo donese rješene kojim ovlasti pravnu osobu da vrši ove poslove i daje mogućnost priređivaču da bira sa kojom će pravnom osobom zaključiti ugovor. Konkurencijsko vijeće smatra da je ovakav način reguliranja neprimjenjiv za vršenje poslova izrade, održavanja i nadogradnje RAS-a, jer mora postojati jedan računalni sustav za nadzor nad igrama na sreću koji će obezbjeđivati jedna pravna osoba, a ne više pravnih osoba sa različitim softverskim rješenjima u periodu na koji se zaključuje ugovor između priređivača i izabrane pravne osobe za održavanje RAS-a.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 4. izreke ovog Rješenja.

Članom 9. stavak (2) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, je propisano da izabrana pravna osoba za vršenje poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a i priređivač međusobna prava i obveze uređuju na temelju Zakona o igrama na sreću i podzakonskim aktima donesenim na temelju njega. Analizirajući odredbu članka 9. stavak (2) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ista nema za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije na tržištu vršenja poslova izrade, održavanja, nadogradnje i razvoja RAS-a u smislu članka 4. stavak (1) točka (b) Zakona, jer pomenuta odredba daje pravo priređivaču i izabranoj pravnoj osobi da kroz ugovor urede svoj obligacioni odnos. Dakle članak 9. stavak (2) Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a, ne sadrži elemente zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona. Konkurencijsko vijeće u predmetnom postupku nije uzelo u obzir nacrte ugovora koje je gospodarski subjekt

PROINTER ponudio Podnositelju zahtjeva, jer gospodarski subjekt PROINTER nije stranka u ovom postupku, te se radi o obligacionom odnosu koji uređuju strane koje su potpisnice ugovora na temelju načela slobode ugovoranja i odredbi Zakona o obligacionim odnosima.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 5. izreke ovog Rješenja.

9. Novčana kazna

U smislu članka 48. stavak (1) tačka b) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda Zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako zaključi zabranjeni sporazum na način propisan odredbama članka 4. Zakona.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru, te dužinu trajanja povrede Zakona, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu članka 52. Zakona. Također, Ministarstvo nije dostavilo nacrte Pravilnika o tehničkim značajkama RAS-a Konkurencijskom vijeću na mišljenje sukladno članku 25. stavak (2) Zakona

Sukladno prednjem, Ministarstvo je počinilo zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točke a) i b) Zakona, u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona izrečena je novčana kazna u iznosu od 15.000,00 KM (slovima: petnaesttisuća), što predstavlja (..)** [1] % prihoda Ministarstva iz 2019. godine, koji je iznosio (..)** KM.

S obzirom na visinu izrečene novčane kazne, Konkurencijsko vijeće nije imalo prvenstveno za cilj kažnjavanje isključivo zbog kršenja Zakona, već da upozori Ministarstvo, na obvezu poštivanja pravila tržišne konkurencije utvrđenih odredbama Zakona.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prisilnim putem, u smislu članka 47. Zakona, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 8. i 9. izreke ovog Rješenja.

10. Privremena mjera

Analizirajući istaknute navode i ponuđene dokaze Podnositelja zahtjeva vezano za zatraženu privremenu mjeru, imajuću u vidu odredbe članka 36. Zakona prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na temelju istih nije u vrijeme podnošenje Zahtjeva mogao utvrditi preliminarnu povredu u smislu članka 40. stavak (1) Zakona koja bi mogla kratkoročno štetno utjecati na pojedine gospodarske subjekte, pa samim time nije moglo pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Na temelju gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 6. izreke ovoga Rješenja.

11. Troškovi postupka

Na usmenoj raspravi su stranke, u smislu članka 105. stavak (4) Zakona o upravnom postupku, upoznate sa obvezom podnošenja zahtjeva za naknadu troškova.

Punomoćnici Podnositelja zahtjeva iz Zajedničke advokatske kancelarije dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović dostavili su dana 09.04.2021. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik postupka, koji je zaprimljen pod brojem: UP-02-26-3-024-36/20. Protivna strana nije dostavila zahtjev za nadoknadu troškova postupka.

Člankom 105. stavak (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a člankom 105. stavak (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku sudjeluju dvije ili više strana sa suprotnim interesima, strana koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku. Ako je u takvom slučaju koja od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna nadoknaditi protivnoj stranci troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela.

Sukladno odluci navedenoj u izreci ovog Rješenja Podnositelj zahtjeva je djelimično uspio u svom Zahtjevu, pa je Protivna strana dužna nadoknaditi troškove postupka Podnositelju zahtjeva srazmjerno dijelu Zahtjeva s kojim je Podnositelj zahtjeva uspio. Zahtjev sačinjavaju navodi Podnositelja zahtjeva, koji se odnose na pet (5) povreda odredbi Zakona koje je učinila Protivna strana, a koje je Konkurencijsko vijeće trebalo da utvrdi. Obzirom da su utvrđene samo tri (3) povrede odredbi Zakona, to se smatra da Podnositelj zahtjeva uspio u 60% dijela svog Zahtjeva.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da odvjetnici iz Zajedničke advokatske kancelarije dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović, kao punomoćnici Podnositelja zahtjeva, sukladno odredbama članka 18. točke 2. i 5. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik FBiH", br. 22/04 i 24/04), imaju pravo na nadoknadu troškova za sastavljanje podnesaka sa činjeničnim navodima koje su bili obvezni dostaviti po zahtjevu Konkurencijskog vijeća i zastupanje na usmenoj raspravi. Obzirom da su odvjetnici iz Zajedničke advokatske kancelarije dr. Almin Dautbegović i Sanela Dautbegović obveznici poreza na dodatnu vrijednost (PDV), obračunati troškovi se uvećavaju za iznos PDV-a.

Podnesci i radnje koji su prihvaćeni za obračun troškova su sljedeći: 1) Sastavljanje Zahtjeva za pokretanje postupka zaprimljenog dana 30.07.2020. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-1/20, 2) Zastupanje na usmenoj raspravi održanoj 30.03.2020. godine, zapisnik broj UP-02-26-3-024-32/20, 3) Podnesak od 08.04.2021. godine (dostava izjašnjenja na pitanja sa usmene rasprave), zaprimljen dana 09.04.2021. godine pod brojem: UP-02-26-3-024-36/20.

U obračun troškova postupka punomoćnika Podnositelja zahtjeva nisu uzeti u obzir podnesci koji su samoinicijativno podnošeni, s obzirom da se ti troškovi ne mogu smatrati neophodnim i opravdanim troškovima.

Sukladno navedenim odredbama članka 18. točke 2. i 5. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine, obračunati troškovi punomoćnika Podnositelja zahtjeva, koji se odnose na ukupno tri (3) radnje, od toga dva (2) podneska i jedno (1) zastupanje na usmenoj raspravi, iznose 1.937,50 KM, uvećano za PDV 2.266.88 KM. Obzirom na procenat dijela u kojem Podnositelj zahtjeva nije uspio u predmetnom postupku, a koji iznosi 60%, obračunati i priznati troškovi postupka punomoćnika Podnositelja zahtjeva iznose 1.360,13 KM sa PDV-om, plus troškovi administrativne pristojbe na Zahtjev od 1.000,00 KM, što ukupno iznosi 2.360,13 KM.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 10. izreke ovog Rješenja.

12. Administrativna pristojba

Podnositelj zahtjeva na ovo Rješenje u skladu sa člankom 2. tarifni broj 107. stavak (1) točka g) Odluke o visini administrativnih pristojbi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06,

[1] (..)** - Podatci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu članka 38. Zakona o konkurenciji.

18/11 i 75/18) je obvezan platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno sa odredbom članka 3. stavak 2. točka b) Odluke o visini administrativnih pristojbi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnositelj zahtjeva nakon izvršene uplate je dužan uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne pristojbe dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnosilac zahtjeva ne izvrši uplatu administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana članom 18. Zakona o administrativnim pristojbama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 11. izreke ovog Rješenja.

13. Pouka o pravnom lijeku

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-02-26-3-024-43/20
31. svibnja 2021. godine — Predsjednik
Sarajevo — Dr. **Stjepo Pranjić**, v. r.

АГЕНЦИЈА ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ ХРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

792

На основу члана 56. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 61. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), члана 193. став (1) Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), члана 11. Закона о генетички модификованим организмима ("Службени гласник БиХ", број 23/09), члана 19. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15) и Мишљења Савјета за генетички модификоване организме (број УП-1-50-4-5-3/21 од 08.03.2021. године), по захтјеву за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште хране за животиње која садржи генетички модификоване организме који је поднио субјекат "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина, Агенција за безбједност хране Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ

1. Одобрава се субјекту "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване **соје MON 89788** јединственог идентификацијског кода **MON-89788-1** (квантификација "Real-time PCR"), која ће се користити искључиво као храна за животиње.

2. Забрањује се намјерно уношење у животну средину/сјетва генетички модификоване соје из тачке 1. овог рјешења.

3. Приликом стављања на тржиште хране за животиње из тачке 1. овог рјешења, а у складу са одредбама члана 52. Закона о генетички модификованим организмима ("Службени гласник БиХ", број 23/09) и одредбама Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15), субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења дужан је да обезбиједи да:

а) на ознаци на запакованом производу пише: "Овај производ садржи генетички модификовану сoју *(MON-89788-1)";*

б) се на незапаковани производ понуђен крајњем потрошачу стави ознака: "Овај производ садржи генетички модификовану сoју *(MON-89788-1)"* на производ или непосредно уз производ, као и на пратећу документацију (фактуру).

4. У складу са одредбама члана 51. Закона о генетички модификованим организмима, субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења дужан је да у даљој дистрибуцији субјекту у пословању са храном за животиње који прима производ достави пратећу документацију са информацијама да производ садржи или се састоји од генетички модификованих организама и упозна га са обавезом означавања овог производа у складу са одредбама члана 52. Закона о генетички модификованим организмима.

5. У складу са одредбама члана 24. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, подносилац захтјева дужан је да обезбиједи стављање сљедеће ознаке на паковању:

а) за генетички модификоване организме који се користе као храна за животиње и храну за животиње која садржи или се састоји од ГМО-а, натпис "генетички модификована соја *(MON-89788-1)"* биће у заградама непосредно иза одређеног назива хране за животиње, а алтернативно те ријечи могу се навести у биљешци списка хране за животиње, те слова морају бити барем исте величине као и у списку хране за животиње;

б) за храну за животиње произведену од генетички модификованих организама, натпис "произведен од генетички модификоване соје *(MON-89788-1)"* биће у заградама непосредно иза одређеног назива хране за животиње, а алтернативно те ријечи могу се навести у биљешци списка хране за животиње, те слова морају бити барем исте величине као и у списку хране за животиње.

6. У складу са чланом 24. став (2) Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, забрањено је стављати на тржиште производе који су предмет овог рјешења ако наведени подаци из тачке 5. овог рјешења нису приказани јасно, читљиво и на начин да се не могу брисати на пропратном документу, или ако је то примјењиво, на паковању на контејнеру или на њему причвршћеној наљепници/декларацији.

7. У складу са одредбама члана 54. Закона о генетички модификованим организмима, подносилац захтјева

дужан је да приликом руковања, превоза и паковања генетички модификованих организама у пропратној документацији јасно обиљежи генетички модификовани организам који је намијењен директном коришћењу за храну за животиње или за прераду; назначи да нису намијењени намјерном уношењу у животну средину/сјетву, те наведе мјесто за прибављање додатних информација.

8. Субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења обавезан је да води базу података за период од пет година од дана извршења сваке трансакције у складу са одредбама члана 51. став (5) Закона о генетички модификованим организмима.

9. Одобрава се стављање на тржиште хране за животиње из тачке 1. овог рјешења на основу достављених докумената и Мишљења Савјета за генетички модификоване организме да предметна храна за животиње одговара одредбама Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање.

10. Ово рјешење важи пет година од дана његовог доношења.

11. Субјекат и храна за животиње из тачке 1. овог рјешења уписују се у Регистар рјешења субјеката у пословању са храном и генетички модификоване хране за животиње Босне и Херцеговине.

12. Све промјене које настану у периоду важења овог рјешења, а које се односе на тачке 1, 2, 3, 4, 5, 6. и 7. овог рјешења, субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења обавезан је да достави Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине.

13. За обнову овог рјешења потребно је Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине поднијети захтјев у складу са чланом 22. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, најкасније годину дана прије престанка важења рјешења о одобрењу.

14. Доношење овог рјешења о одобрењу не умањује општу грађанску и кривичну одговорност субјекта у пословању са храном по питању хране за животиње која је предмет овог рјешења.

15. Ово рјешење објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Подносилац захтјева "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина, поднио је Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине захтјев за одобрење за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрен у складу са важећим прописима Европске уније који је запримљен под бројем УП -1-50-4-5/21 од 25.01.2021. године.

Захтјев је основан.

Савјет за генетички модификоване организме је на шестој сједници остварио увид и оцјену достављене документације те је разматрао наведени захтјев у складу са чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15).

Подносилац захтјева је уз захтјев доставио примјерак уплатнице у износу од 30,00 КМ о уплаћеној накнади за подношење захтјева у складу са Одлуком о висини посебне накнаде за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране и хране за животиње ("Службени гласник БиХ", број 61/14).

У складу са наведеним, Савјет за генетички модификоване организме је након разматрања једногласно усвојио Мишљење да је наведени захтјев за одобрење за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам у складу са важећим прописима Европске уније основан, те да је у складу са чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање.

Савјет за генетички модификоване организме је у Мишљењу предложио Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине доношење Рјешења о одобрењу за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрен у складу са важећим прописима Европске уније субјекту "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина.

Чланом 19. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређено је да Агенција за безбједост хране Босне и Херцеговине, подносиоцу захтјева, ако испуњава услове, доноси рјешење о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране за животиње узимајући у обзир мишљење Савјета за генетички модификоване организме, на период од пет година које се може обновити.

Чланом 16. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређено је да се за издавање рјешења о одобрењу подноси захтјев у писаној форми Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине.

Чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређена је потребна документација која се доставља уз захтјев ако је храна за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрена у складу са важећим прописима Европске уније.

Чланом 24. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређена су правила за означавање генетички модификованих организама који се користе као храна за животиње, храну за животиње која садржи или се састоји од генетички модификованих организама и храну

за животиње произведену од генетички модификованих организама.

Чланом 51, 52. и 54. Закона о генетички модификованим организмима одређена је сљедивост, означавање као и руковање, превоз и паковање генетички модификованих организама као и производа који садрже или се састоје од генетички модификованих организама.

У складу са наведеним, ријешено је као у диспозитиву овог рјешења.

Накнада за мишљење Савјета за генетички модификоване организме уплаћена је у износу од 400,00 КМ, накнада за издавање рјешења за одобрење за стављање на тржиште уплаћена је у износу од 500,00 КМ и накнада за упис у Јединствени регистар ГМО-а уплаћена је у износу од 30,00 КМ, у складу са одредбама Одлуке о висини посебне накнаде за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране и хране за животиње ("Службени гласник БиХ", број 61/14), у корист буџета Босне и Херцеговине.

Упутство о правном лијеку:

Против овог рјешења не може се изјавити жалба, већ се може покренути управни спор код Суда Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана достављања овог рјешења.

Број УП-1-50-4-5-8/21
18. августа 2021. године

Директор
Др sci. **Џемил Хајрић**, с. р.

Na osnovu člana 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), člana 193. stav (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), člana 11. Zakona o genetički modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09), člana 19. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) i Mišljenja Vijeća za genetički modificirane organizme (broj UP-1-50-4-5-3/21 od 08.03.2021. godine), po zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modificirane organizme koji je podnio subjekat "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Odobrava se subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane **soje MON 89788** jedinstvenog identifikacijskog koda **MON-89788-1** (kvantifikacija "Real-time PCR"), koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.

2. Zabranjuje se namjerno unošenje u okoliš/sjetva genetički modificirane soje iz tačke 1. ovog rješenja.

3. Prilikom stavljanja na tržište hrane za životinje iz tačke 1. ovog rješenja, a u skladu s odredbama člana 52. *Zakona o genetički modificiranim organizmima* ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09) i odredbama *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15), subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja dužan je osigurati da:

a) na zapakovanom proizvodu na oznaci piše: *"Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (MON-89788-1)"*;

b) se na nezapakiranom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: *"Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (MON-89788-1)"* stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na pratećoj dokumentaciji (fakturi).

4. U skladu s odredbama člana 51. *Zakona o genetički modificiranim organizmima*, subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja dužan je u daljnjoj distribuciji subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji prima proizvod dostaviti prateću dokumentaciju s informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetički modificiranih organizama i upoznati ga s obavezom označavanja ovog proizvoda u skladu s odredbama člana 52. *Zakona o genetički modificiranim organizmima*.

5. U skladu s odredbama člana 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva dužan je osigurati sljedeće oznake na pakiranju:

a) za genetički modificirane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis "genetički modificirana soja (MON-89788-1)", bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno te riječi mogu se navestiti u bilješci spiska hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje;

b) za hranu za životinje proizvedenu od genetički modificiranih organizama natpis "proizveden od genetički modificirane soje (MON-89788-1)" bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno te riječi mogu se navesti u bilješci spiska hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje.

6. U skladu s članom 24. stav (2) *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmet ovog rješenja ako navedeni podaci iz tačke 5. ovog rješenja nisu prikazani jasno, čitljivo i na način da se ne mogu brisati na propratnom dokumentu, ili, ako je to primjenjivo, na pakovanju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

7. U skladu s odredbama člana 54. *Zakona o genetički modificiranim organizmima*, podnosilac zahtjeva dužan je prilikom rukovanja, prijevoza i pakiranja genetički modificiranih organizama popratnom dokumentacijom jasno obilježiti genetički modificirani organizam koji je namijenjen direktnom korištenju za hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš/sjetvu, te navesti mjesto za pribavljanje dodatnih informacija.

8. Subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja obavezan je voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu

s odredbama člana 51. stav (5) *Zakona o genetički modificiranim organizmima*.

9. Odobrava se stavljanje na tržište hrane za životinje iz tačke 1. ovog rješenja na osnovu dostavljenih dokumenata i Mišljenja Vijeća za genetički modificirane organizme da predmetna hrana za životinje odgovara odredbama *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.*

10. Ovo rješenje važi pet godina od dana njegovog donošenja.

11. Subjekat i hrana za životinje iz tačke 1. ovog rješenja upisuju se u Registar rješenja subjekata u poslovanju s hranom i genetički modificirane hrane za životinje Bosne i Hercegovine.

12. Sve promjene koje nastanu u periodu važenja ovog rješenja, a koje se odnose na tačke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovog rješenja, subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja obavezan je dostaviti Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

13. Za obnovu ovog rješenja potrebno je Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine podnijeti zahtjev u skladu s članom 22. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, najkasnije godinu dana prije prestanka važenja rješenja o odobrenju.

14. Donošenje ovog rješenja o odobrenju ne umanjuje opću građansku i krivičnu odgovornost subjekta u poslovanju s hranom po pitanju hrane za životinje koja je predmet ovog rješenja.

15. Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Podnosilac zahtjeva "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, podnio je zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Evropske unije Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, koji je zaprimljen pod brojem: UP-1-50-4-5/21 od 25.01.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Vijeće za genetički modificirane organizme je na šestoj sjednici ostvarilo uvid i ocjenu dostavljene dokumentacije te je razmatralo navedeni zahtjev u skladu s članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15).

Podnosilac zahtjeva je uz zahtjev dostavio primjerak uplatnice u iznosu od 30,00 KM o uplaćenoj naknadi za podnošenje zahtjeva u skladu s Odlukom o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14).

U skladu s navedenim, Vijeće za genetički modificirane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo Mišljenje da je navedeni zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam u skladu s važećim propisima Evropske unije osnovan, te da je u skladu s članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*.

Vijeće za genetički modificirane organizme je u Mišljenju predložilo Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donošenje Rješenja o odobravanju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Evropske unije, od subjekta "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina.

Članom 19. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine podnosiocu zahtjeva, ako ispunjava uslove, donosi rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane za životinje uzimajući u obzir Mišljenje Vijeća za genetički modificirane organizme, na period od pet godina koje se može obnoviti.

Članom 16. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da se za izdavanje rješenja o odobrenju podnosi zahtjev u pisanoj formi Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena je potrebna dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev ako je hrana za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobrena u skladu s važećim propisima Evropske unije.

Članom 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena su pravila za označavanje genetički modificiranih organizama koji se koriste kao hrana za životinje, hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od genetički modificiranih organizama i hranu za životinje proizvedenu od genetički modificiranih organizama.

Članom 51., 52. i 54. *Zakona o genetički modificiranim organizmima* određena je sljedivost, označavanje kao i rukovanje, prijevoz i pakiranje genetički modificiranih organizama kao i proizvoda koji sadrže ili se sastoje od genetički modificiranih organizama.

U skladu s navedenim, riješeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Naknada za Mišljenje Vijeća za genetički modificirane organizme uplaćena u iznosu od 400,00 KM, naknada za izdavanje Rješenja za odobrenje za stavljanje na tržište uplaćena je u iznosu od 500,00 KM i naknada za upis u jedinstveni Registar GMO-a uplaćena je u iznosu od 30,00 KM u skladu s odredbama Odluke o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14), u korist budžeta Bosne i Hercegovine.

Uputstvo o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana dostavljanja ovog rješenja.

Broj UP-1-50-4-5-8/21
18. augusta 2021. godine

Direktor
Dr. sci. **Džemil Hajrić**, s. r.

Na temelju članka 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), članka 193. stavak (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), članka 11. Zakona o genetski modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09), članka 19. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) i Mišljenja Vijeća za genetski modificirane organizme (broj UP-1-50-4-5-3/21 od 08.03.2021. godine), povodom zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetski modificirane organizme koji je podnio subjekat "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Odobrava se subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane **soje MON 89788** jedinstvenog identifikacijskog koda **MON-89788-1** (kvantifikacija "Real-time PCR"), koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.

2. Zabranjuje se namjerno unošenje u okoliš/sjetva genetski modificirane soje iz točke 1. ovoga Rješenja.

3. Prilikom stavljanja na tržište hrane za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja, a u skladu s odredbama članka 52. *Zakona o genetski modificiranim organizmima* ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09) i odredbama *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15), subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja dužan je osigurati da:

a) na oznaci na zapakiranom proizvodu piše: *"Ovaj proizvod sadrži genetski modificiranu soju (MON-89788-1)";*

b) se na nezapakirani proizvod ponuđen krajnjem potrošaču stavi oznaka: *"Ovaj proizvod sadrži genetski modificiranu soju (MON-89788-1)"* na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na prateću dokumentaciju (fakturu).

4. U skladu s odredbama članka 51. *Zakona o genetski modificiranim organizmima*, subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja dužan je u daljnjoj distribuciji subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji prima proizvod dostaviti prateću dokumentaciju s informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetski modificiranih organizama i upoznati ga s obvezom označavanja ovog proizvoda u skladu s odredbama članka 52. *Zakona o genetski modificiranim organizmima*.

5. U skladu s odredbama članka 24. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnositelj zahtjeva dužan je osigurati sljedeće oznake na pakiranju:

a) za genetski modificirane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis: "genetski modificirana soja *(MON-89788-1)"* bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno se te riječi mogu navesti u bilješci popisa hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u popisu hrane za životinje;

b) za hranu za životinje proizvedenu od genetski modificiranih organizama natpis: "proizveden od genetski modificirane soje *(MON-89788-1)"* bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno se te riječi mogu navesti u bilješci popisa hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u popisu hrane za životinje.

6. U skladu s člankom 24. stavak (2) *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmetom ovoga Rješenja ako navedeni podatci iz točke 5. ovoga Rješenja nisu prikazani jasno, čitljivo i tako da se ne mogu brisati na popratnom dokumentu ili, ako je to primjenjivo, na pakiranju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

7. U skladu s odredbama članka 54. *Zakona o genetski modificiranim organizmima*, podnositelj zahtjeva dužan je, prilikom rukovanja, prijevoza i pakiranja genetski modificiranih organizama, u popratnoj dokumentaciji jasno obilježiti genetski modificirani organizam koji je namijenjen neposrednom korištenju za hranu za životinje ili za preradu, naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš/sjetvu, te navesti mjesto za pribavljanje dodatnih informacija.

8. Subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja obvezan je voditi bazu podataka za razdoblje od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu s odredbama članka 51. stavak (5) *Zakona o genetski modificiranim organizmima*.

9. Odobrava se stavljanje na tržište hrane za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja na temelju dostavljenih dokumenata i Mišljenja Vijeća za genetski modificirane organizme da predmetna hrana za životinje odgovara odredbama *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.*

10. Ovo Rješenje vrijedi pet godina od dana njegovog donošenja.

11. Subjekt i hrana za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja upisuju se u Registar rješenja subjekata u poslovanju s hranom i genetski modificirane hrane za životinje Bosne i Hercegovine.

12. Sve promjene koje nastanu u razdoblju važenja ovoga Rješenja, a koje se odnose na točke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovoga Rješenja, subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja obvezan je dostaviti Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

13. Za obnovu ovoga Rješenja potrebno je podnijeti zahtjev Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u skladu s člankom 22. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, najkasnije godinu dana prije prestanka važenja rješenja o odobrenju.

14. Donošenje ovoga Rješenja o odobrenju ne umanjuje opću građansku i kaznenu odgovornost subjekta u poslovanju s hranom po pitanju hrane za životinje koja je predmetom ovoga Rješenja.

15. Ovo Rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Podnositelj zahtjeva "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, podnio je zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Europske unije Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-5/21 od 25.01.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Vijeće za genetski modificirane organizme je na šestoj sjednici ostvarilo uvid i ocjenu dostavljene dokumentacije, te je razmatralo navedeni zahtjev u skladu s člankom 17a. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15).

Podnositelj zahtjeva uz zahtjev je dostavio primjerak uplatnice u iznosu od 30,00 KM o uplaćenoj naknadi za podnošenje zahtjeva, u skladu s Odlukom o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14).

U skladu s navedenim, Vijeće za genetski modificirane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo Mišljenje, prema kojem je navedeni zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam, u skladu s važećim propisima Europske unije osnovan i sukladan s člankom 17a. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*.

Vijeće za genetski modificirane organizme u Mišljenju je predložilo Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donošenje Rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Europske unije subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina.

Člankom 19. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, ako podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete, donosi rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane za životinje uzimajući u obzir mišljenje Vijeća za genetski modificirane organizme, i to na razdoblje od pet godina, koje se može obnoviti.

Člankom 16. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da se za izdavanje rješenja o odobravanju podnosi zahtjev u pisanom obliku Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Člankom 17a. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena je potrebna dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev ako je hrana za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobrena u skladu s važećim propisima Europske unije.

Člankom 24. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena su pravila označavanja genetski modificiranih organizama koji se koriste kao hrana za životinje, hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od genetski modificiranih organizama i hranu za životinje proizvedenu od genetski modificiranih organizama.

Člancima 51., 52. i 54. *Zakona o genetski modificiranim organizmima* određeni su sljedivost, označavanje te rukovanje, prijevoz i pakiranje genetski modificiranih organizama, kao i proizvoda koji sadrže ili se sastoje od genetski modificiranih organizama.

U skladu s navedenim, riješeno je kao u izreci ovoga Rješenja.

Naknada za mišljenje Vijeća za genetski modificirane organizme uplaćena u iznosu od 400,00 KM, naknada za izdavanje rješenja za odobrenje za stavljanje na tržište uplaćena je u iznosu od 500,00 KM i naknada za upis u jedinstveni Registar GMO-a uplaćena je u iznosu od 30,00 KM, u skladu s odredbama Odluke o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14), u korist proračuna Bosne i Hercegovine.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja ne može se uložiti žalba, već se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana dostave ovoga Rješenja.

Broj UP-1-50-4-5-8/21
18. kolovoza 2021. godine

Ravnatelj
Dr. sc. **Džemil Hajrić**, v. r.

793

На основу члана 56. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 61. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), члана 193. став (1) Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), члана 11. Закона о генетички модификованим организмима ("Службени гласник БиХ", број 23/09), члана 19. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15) и Мишљења Савјета за генетички модификоване организме (број УП-1-50-4-6-2/21 од 08.03.2021. године), по захтјеву за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште хране за животиње која садржи генетички модификоване организме који је поднио субјекат "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина, Агенција за безбједност хране Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ

1. Одобрава се субјекту "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички

модификоване **соје MON87701** јединственог идентификацијског кода **MON-877Ø1-2** (квантификација "Real-time PCR"), која ће се користити искључиво као храна за животиње.

2. Забрањује се намјерно уношење у животну средину/сјетва генетички модификоване соје из тачке 1. овог рјешења.

3. Приликом стављања на тржиште хране за животиње из тачке 1. овог рјешења, а у складу са одредбама члана 52. Закона о генетички модификованим организмима ("Службени гласник БиХ", број 23/09) и одредбама Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15), субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења дужан је да обезбиједи да:

а) на ознаци на запакованом производу пише: "Овај производ садржи генетички модификовану сојуу *(MON-877Ø1-2)";*

б) се на незапаковани производ понуђен крајњем потрошачу стави ознака: "Овај производ садржи генетички модификовану сојуу *(MON-877Ø1-2)"* на производ или непосредно уз производ, као и на пратећу документацију (фактуру).

4. У складу са одредбама члана 51. Закона о генетички модификованим организмима, субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења дужан је да у даљој дистрибуцији субјекту у пословању са храном за животиње који прима производ достави пратећу документацију са информацијама да производ садржи или се састоји од генетички модификованих организама и упозна га са обавезом означавања овог производа у складу са одредбама члана 52. Закона о генетички модификованим организмима.

5. У складу са одредбама члана 24. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, подносилац захтјева дужан је да обезбиједи стављање сљедеће ознаке на паковању:

а) за генетички модификоване организме који се користе као храна за животиње и храну за животиње која садржи или се састоји од ГМО-а, натпис "генетички модификована соја *(MON-877Ø1-2)"* биће у заградама непосредно иза одређеног назива хране за животиње, а алтернативно те ријечи могу се навести у биљешци списка хране за животиње, те слова морају бити барем исте величине као и у списку хране за животиње;

б) за храну за животиње произведену од генетички модификованих организама, натпис "произведен од генетички модификоване соје *(MON-877Ø1-2)"* биће у заградама непосредно иза одређеног назива хране за животиње, а алтернативно те ријечи могу се навести у биљешци списка хране за животиње, те слова морају бити барем исте величине као и у списку хране за животиње.

6. У складу са чланом 24. став (2) Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, забрањено је стављати на тржиште производе који су предмет овог рјешења ако наведени подаци из тачке 5. овог рјешења нису приказани јасно, читљиво и на начин да се не могу брисати на пропратном документу, или, ако је то примјењиво, на паковању на контејнеру или на њему причвршћеној наљепници/декларацији.

7. У складу са одредбама члана 54. Закона о генетички модификованим организмима, подносилац захтјева дужан је да приликом руковања, превоза и паковања генетички модификованих организама у пропратној документацији јасно обиљежи генетички модификовани организам који је намијењен директном коришћењу за храну за животиње или за прераду; назначи да нису намијењени намјерном уношењу у животну средину/сјетву, те наведе мјесто за прибављање додатних информација.

8. Субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења обавезан је да води базу података за период од пет година од дана извршења сваке трансакције у складу са одредбама члана 51. став (5) Закона о генетички модификованим организмима.

9. Одобрава се стављање на тржиште хране за животиње из тачке 1. овог рјешења на основу достављених докумената и Мишљења Савјета за генетички модификоване организме да предметна храна за животиње одговара одредбама Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање.

10. Ово рјешење важи пет година од дана његовог доношења.

11. Субјекат и храна за животиње из тачке 1. овог рјешења уписују се у Регистар рјешења субјеката у пословању са храном и генетички модификоване хране за животиње Босне и Херцеговине.

12. Све промјене које настану у периоду важења овог рјешења, а које се односе на тачке 1, 2, 3, 4, 5, 6. и 7. овог рјешења, субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења обавезан је да достави Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине.

13. За обнову овог рјешења потребно је Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине поднијети захтјев у складу са чланом 22. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, најкасније годину дана прије престанка важења рјешења о одобрењу.

14. Доношење овог рјешења о одобрењу не умањује општу грађанску и кривичну одговорност субјекта у пословању са храном по питању хране за животиње која је предмет овог рјешења.

15. Ово рјешење објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Подносилац захтјева "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., ulica Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина, поднио је Агенцији за безбједност хране Босне и

Херцеговине захтјев за одобрење за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрен у складу са важећим прописима Европске уније који је запримљен под бројем УП -1-50-4-6/21 од 25.01.2021. године.

Захтјев је основан.

Савјет за генетички модификоване организме је на шестој сједници остварио увид и оцјену достављене документације те је разматрао наведени захтјев у складу са чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15).

Подносилац захтјева је уз захтјев доставио примјерак уплатнице у износу од 30,00 КМ о уплаћеној накнади за подношење захтјева у складу са Одлуком о висини посебне накнаде за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране и хране за животиње ("Службени гласник БиХ", број 61/14).

У складу са наведеним, Савјет за генетички модификоване организме је након разматрања једногласно усвојио Мишљење да је наведени захтјев за одобрење за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам у складу са важећим прописима Европске уније основан, те да је у складу са чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање.

Савјет за генетички модификоване организме је у Мишљењу предложио Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине доношење Рјешења о одобрењу за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрен у складу са важећим прописима Европске уније субјекту "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина.

Чланом 19. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређено је да Агенција за безбједост хране Босне и Херцеговине, подносиоцу захтјева, ако испуњава услове, доноси рјешење о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране за животиње узимајући у обзир мишљење Савјета за генетички модификоване организме, на период од пет година које се може обновити.

Чланом 16. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређено је да се за издавање рјешења о одобрењу подноси захтјев у писаној форми Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине.

Чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређена је потребна документација која се доставља уз захтјев ако је храна за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрена у складу са важећим прописима Европске уније.

Чланом 24. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређена су правила за означавање генетички модификованих организама који се користе као храна за животиње, храну за животиње која садржи или се састоји од генетички модификованих организама и храну за животиње произведену од генетички модификованих организама.

Чланом 51, 52. и 54. Закона о генетички модификованим организмима одређена је сљедивост, означавање као и руковање, превоз и паковање генетички модификованих организама као и производа који садрже или се састоје од генетички модификованих организама.

У складу са наведеним, ријешено је као у диспозитиву овог рјешења.

Накнада за мишљење Савјета за генетички модификоване организме уплаћена је у износу од 400,00 КМ, накнада за издавање рјешења за одобрење за стављање на тржиште уплаћена је у износу од 500,00 КМ и накнада за упис у Јединствени регистар ГМО-а уплаћена је у износу од 30,00 КМ, у складу са одредбама Одлуке о висини посебне накнаде за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране и хране за животиње ("Службени гласник БиХ", број 61/14), у корист буџета Босне и Херцеговине.

Упутство о правном лијеку:

Против овог рјешења не може се изјавити жалба, већ се може покренути управни спор код Суда Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана достављања овог рјешења.

Број УП-1-50-4-6-4/21
18. августа 2021. године

Директор
Др sci. **Џемил Хајрић**, с. р.

Na osnovu člana 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), člana 193. stav (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), člana 11. Zakona o genetički modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09), člana 19. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) i Mišljenja Vijeća za genetički modificirane organizme (broj UP-1-50-4-6-2/21 od 08.03.2021. godine), po zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modificirane organizme koji je podnio subjekat "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Odobrava se subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane **soje MON 87701** jedinstvenog identifikacijskog koda **MON-877Ø1-2** (kvantifikacija "Real-time PCR"), koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.

2. Zabranjuje se namjerno unošenje u okoliš/sjetva genetički modificirane soje iz tačke 1. ovog rješenja.

3. Prilikom stavljanja na tržište hrane za životinje iz tačke 1. ovog rješenja, a u skladu s odredbama člana 52. *Zakona o genetički modificiranim organizmima* ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09) i odredbama *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15), subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja dužan je osigurati da:

a) na zapakovanom proizvodu na oznaci piše: *"Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (MON-877Ø1-2)";*

b) se na nezapakiranom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: *"Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (MON-877Ø1-2)"* stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na pratećoj dokumentaciji (fakturi).

4. U skladu s odredbama člana 51. *Zakona o genetički modificiranim organizmima*, subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja dužan je u daljnjoj distribuciji subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji prima proizvod dostaviti prateću dokumentaciju s informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetički modificiranih organizama i upoznati ga s obavezom označavanja ovog proizvoda u skladu s odredbama člana 52. *Zakona o genetički modificiranim organizmima*.

5. U skladu s odredbama člana 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva dužan je osigurati sljedeće oznake na pakiranju:

a) za genetički modificirane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis "genetički modificirana soja (MON-877Ø1-2)", bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno te riječi mogu se navestiti u bilješci spiska hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje;

b) za hranu za životinje proizvedenu od genetički modificiranih organizama natpis "proizveden od genetički modificirane soje (MON-877Ø1-2)" bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno te riječi mogu se navesti u bilješci spiska hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje.

6. U skladu s članom 24. stav (2) *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmet ovog rješenja ako navedeni podaci iz tačke 5. ovog rješenja nisu prikazani jasno, čitljivo i na način da se ne mogu brisati na propratnom dokumentu, ili, ako je to primjenjivo, na pakovanju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

7. U skladu s odredbama člana 54. *Zakona o genetički modificiranim organizmima*, podnosilac zahtjeva dužan je prilikom rukovanja, prijevoza i pakiranja genetički modificiranih organizama popratnom dokumentacijom jasno obilježiti genetički modificirani organizam koji je namijenjen direktnom korištenju za hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš/sjetvu, te navesti mjesto za pribavljanje dodatnih informacija.

8. Subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja obavezan je voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu s odredbama člana 51. stav (5) *Zakona o genetički modificiranim organizmima*.

9. Odobrava se stavljanje na tržište hrane za životinje iz tačke 1. ovog rješenja na osnovu dostavljenih dokumenata i Mišljenja Vijeća za genetički modificirane organizme da predmetna hrana za životinje odgovara odredbama *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.*

10. Ovo rješenje važi pet godina od dana njegovog donošenja.

11. Subjekat i hrana za životinje iz tačke 1. ovog rješenja upisuju se u Registar rješenja subjekata u poslovanju s hranom i genetički modificirane hrane za životinje Bosne i Hercegovine.

12. Sve promjene koje nastanu u periodu važenja ovog rješenja, a koje se odnose na tačke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovog rješenja, subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja obavezan je dostaviti Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

13. Za obnovu ovog rješenja potrebno je Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine podnijeti zahtjev u skladu s članom 22. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, najkasnije godinu dana prije prestanka važenja rješenja o odobrenju.

14. Donošenje ovog rješenja o odobrenju ne umanjuje opću građansku i krivičnu odgovornost subjekta u poslovanju s hranom po pitanju hrane za životinje koja je predmet ovog rješenja.

15. Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Podnosilac zahtjeva "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, podnio je zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Evropske unije Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-6/21 od 25.01.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Vijeće za genetički modificirane organizme je na šestoj sjednici ostvarilo uvid i ocjenu dostavljene dokumentacije te je razmatralo navedeni zahtjev u skladu s članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15).

Podnosilac zahtjeva je uz zahtjev dostavio primjerak uplatnice u iznosu od 30,00 KM o uplaćenoj naknadi za podnošenje zahtjeva u skladu s Odlukom o visini posebne

naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14).

U skladu s navedenim, Vijeće za genetički modificirane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo Mišljenje da je navedeni zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam u skladu s važećim propisima Evropske unije osnovan, te da je u skladu s članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*.

Vijeće za genetički modificirane organizme je u Mišljenju predložilo Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donošenje Rješenja o odobravanju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Evropske unije, od subjekta "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina.

Članom 19. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine podnosiocu zahtjeva, ako ispunjava uslove, donosi rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane za životinje uzimajući u obzir Mišljenje Vijeća za genetički modificirane organizme, na period od pet godina koje se može obnoviti.

Članom 16. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da se za izdavanje rješenja o odobrenju podnosi zahtjev u pisanoj formi Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena je potrebna dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev ako je hrana za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobrena u skladu s važećim propisima Evropske unije.

Članom 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena su pravila za označavanje genetički modificiranih organizama koji se koriste kao hrana za životinje, hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od genetički modificiranih organizama i hranu za životinje proizvedenu od genetički modificiranih organizama.

Članom 51., 52. i 54. *Zakona o genetički modificiranim organizmima* određena je sljedivost, označavanje kao i rukovanje, prijevoz i pakiranje genetički modificiranih organizama kao i proizvoda koji sadrže ili se sastoje od genetički modificiranih organizama.

U skladu s navedenim, riješeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Naknada za Mišljenje Vijeća za genetički modificirane organizme uplaćena u iznosu od 400,00 KM, naknada za izdavanje Rješenja za odobrenje za stavljanje na tržište uplaćena je u iznosu od 500,00 KM i naknada za upis u jedinstveni Registar GMO-a uplaćena je u iznosu od 30,00 KM u skladu s odredbama Odluke o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14), u korist budžeta Bosne i Hercegovine.

Uputstvo o pravnom lijeku:

Protiv ovog rješenja ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana dostavljanja ovog rješenja.

Broj UP-1-50-4-6-4/21	Direktor
18. augusta 2021. godine	Dr. sci. **Džemil Hajrić**, s. r.

Na temelju članka 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), članka 193. stavak (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), članka 11. Zakona o genetski modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09), članka 19. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) i Mišljenja Vijeća za genetski modificirane organizme (broj UP-1-50-4-6-2/21 od 08.03.2021. godine), povodom zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetski modificirane organizme koji je podnio subjekat "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Odobrava se subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane **soje MON 87701** jedinstvenog identifikacijskog koda **MON-877Ø1-2** (kvantifikacija "Real-time PCR"), koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.
2. Zabranjuje se namjerno unošenje u okoliš/sjetva genetski modificirane soje iz točke 1. ovoga Rješenja.
3. Prilikom stavljanja na tržište hrane za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja, a u skladu s odredbama članka 52. *Zakona o genetski modificiranim organizmima* ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09) i odredbama *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15), subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja dužan je osigurati da:
   a) na oznaci na zapakiranom proizvodu piše: *"Ovaj proizvod sadrži genetski modificiranu soju (MON-877Ø1-2)";*
   b) se na nezapakirani proizvod ponuđen krajnjem potrošaču stavi oznaka: *"Ovaj proizvod sadrži genetski modificiranu soju (MON-877Ø1-2)"* na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na prateću dokumentaciju (fakturu).
4. U skladu s odredbama članka 51. *Zakona o genetski modificiranim organizmima*, subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja dužan je u daljnjoj distribuciji subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji prima proizvod dostaviti prateću dokumentaciju s informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetski modificiranih organizama i upoznati ga s obvezom označavanja ovog proizvoda u skladu s

odredbama članka 52. *Zakona o genetski modificiranim organizmima*.

5. U skladu s odredbama članka 24. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnositelj zahtjeva dužan je osigurati sljedeće oznake na pakiranju:

a) za genetski modificirane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis: "genetski modificirana soja *(MON-877Ø1-2)"* bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno se te riječi mogu navesti u bilješci popisa hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u popisu hrane za životinje;

b) za hranu za životinje proizvedenu od genetski modificiranih organizama natpis: "proizveden od genetski modificirane soje *(MON-877Ø1-2)"* bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno se te riječi mogu navesti u bilješci popisa hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u popisu hrane za životinje.

6. U skladu s člankom 24. stavak (2) *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmetom ovoga Rješenja ako navedeni podatci iz točke 5. ovoga Rješenja nisu prikazani jasno, čitljivo i tako da se ne mogu brisati na popratnom dokumentu ili, ako je to primjenjivo, na pakiranju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

7. U skladu s odredbama članka 54. *Zakona o genetski modificiranim organizmima*, podnositelj zahtjeva dužan je, prilikom rukovanja, prijevoza i pakiranja genetski modificiranih organizama, u popratnoj dokumentaciji jasno obilježiti genetski modificirani organizam koji je namijenjen neposrednom korištenju za hranu za životinje ili za preradu, naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš/sjetvu, te navesti mjesto za pribavljanje dodatnih informacija.

8. Subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja obvezan je voditi bazu podataka za razdoblje od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu s odredbama članka 51. stavak (5) *Zakona o genetski modificiranim organizmima*.

9. Odobrava se stavljanje na tržište hrane za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja na temelju dostavljenih dokumenata i Mišljenja Vijeća za genetski modificirane organizme da predmetna hrana za životinje odgovara odredbama *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.*

10. Ovo Rješenje vrijedi pet godina od dana njegovog donošenja.

11. Subjekt i hrana za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja upisuju se u Registar rješenja subjekata u poslovanju s hranom i genetski modificirane hrane za životinje Bosne i Hercegovine.

12. Sve promjene koje nastanu u razdoblju važenja ovoga Rješenja, a koje se odnose na točke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovoga Rješenja, subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja obvezan je dostaviti Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

13. Za obnovu ovoga Rješenja potrebno je podnijeti zahtjev Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u skladu s člankom 22. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, najkasnije godinu dana prije prestanka važenja rješenja o odobrenju.

14. Donošenje ovoga Rješenja o odobrenju ne umanjuje opću građansku i kaznenu odgovornost subjekta u poslovanju s hranom po pitanju hrane za životinje koja je predmetom ovoga Rješenja.

15. Ovo Rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Podnositelj zahtjeva "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, podnio je zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Europske unije Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, koji je zaprimljen pod brojem: UP-1-50-4-6/21 od 25.01.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Vijeće za genetski modificirane organizme je na šestoj sjednici ostvarilo uvid i ocjenu dostavljene dokumentacije, te je razmatralo navedeni zahtjev u skladu s člankom 17a. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15).

Podnositelj zahtjeva uz zahtjev je dostavio primjerak uplatnice u iznosu od 30,00 KM o uplaćenoj naknadi za podnošenje zahtjeva, u skladu s Odlukom o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14).

U skladu s navedenim, Vijeće za genetski modificirane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo Mišljenje, prema kojem je navedeni zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam, u skladu s važećim propisima Europske unije osnovan i sukladan s člankom 17a. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*.

Vijeće za genetski modificirane organizme u Mišljenju je predložilo Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donošenje Rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Europske unije subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina.

Člankom 19. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je

da Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, ako podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete, donosi rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane za životinje uzimajući u obzir mišljenje Vijeća za genetski modificirane organizme, i to na razdoblje od pet godina, koje se može obnoviti.

Člankom 16. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da se za izdavanje rješenja o odobravanju podnosi zahtjev u pisanom obliku Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Člankom 17a. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena je potrebna dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev ako je hrana za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobrena u skladu s važećim propisima Europske unije.

Člankom 24. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena su pravila označavanja genetski modificiranih organizama koji se koriste kao hrana za životinje, hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od genetski modificiranih organizama i hranu za životinje proizvedenu od genetski modificiranih organizama.

Člancima 51., 52. i 54. *Zakona o genetski modificiranim organizmima* određeni su sljedivost, označavanje te rukovanje, prijevoz i pakiranje genetski modificiranih organizama, kao i proizvoda koji sadrže ili se sastoje od genetski modificiranih organizama.

U skladu s navedenim, riješeno je kao u izreci ovoga Rješenja.

Naknada za mišljenje Vijeća za genetski modificirane organizme uplaćena u iznosu od 400,00 KM, naknada za izdavanje rješenja za odobrenje za stavljanje na tržište uplaćena je u iznosu od 500,00 KM i naknada za upis u jedinstveni Registar GMO-a uplaćena je u iznosu od 30,00 KM, u skladu s odredbama Odluke o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14), u korist proračuna Bosne i Hercegovine.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovog Rješenja ne može se uložiti žalba, već se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana dostave ovoga Rješenja.

Broj UP-1-50-4-6-4/21
18. kolovoza 2021. godine

Ravnatelj
Dr. sc. **Džemil Hajrić**, v. r.

794

На основу члана 56. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 61. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), члана 193. став (1) Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), члана 11. Закона о генетички модификованим организмима ("Службени гласник БиХ", број 23/09), члана 19. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15) и Мишљења Савјета за генетички модификоване организме (број УП-1-50-4-7-2/21 од 08.03.2021. године), по захтјеву за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште хране за животиње која садржи генетички модификоване организме који је поднио субјекат "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина, Агенција за безбједност хране Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ

1. Одобрава се субјекту "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване **соје A5547-127** јединственог идентификацијског кода **ACS-GMØØ6-4** (квантификација "Real-time PCR"), која ће се користити искључиво као храна за животиње.

2. Забрањује се намјерно уношење у животну средину/сјетва генетички модификоване соје из тачке 1. овог рјешења.

3. Приликом стављања на тржиште хране за животиње из тачке 1. овог рјешења, а у складу са одредбама члана 52. Закона о генетички модификованим организмима ("Службени гласник БиХ", број 23/09) и одредбама Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15), субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења дужан је да обезбиједи да:

а) на ознаци на запакованом производу пише: "Овај производ садржи генетички модификовану сој *(ACS-GMØØ6-4)";*

б) се на незапаковани производ понуђен крајњем потрошачу стави ознака: "Овај производ садржи генетички модификовану сој *(ACS-GMØØ6-4)"* на производ или непосредно уз производ, као и на пратећу документацију (фактуру).

4. У складу са одредбама члана 51. Закона о генетички модификованим организмима, субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења дужан је да у даљој дистрибуцији субјекту у пословању са храном за животиње који прима производ достави пратећу документацију са информацијама да производ садржи или се састоји од генетички модификованих организама и упозна га са обавезом означавања овог производа у складу са одредбама члана 52. Закона о генетички модификованим организмима.

5. У складу са одредбама члана 24. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, подносилац захтјева дужан је да обезбиједи стављање сљедеће ознаке на паковању:

а) за генетички модификоване организме који се користе као храна за животиње и храну за животиње која садржи или се састоји од ГМО-а, натпис "генетички модификована соја *(ACS-GMØØ6-4)"* биће у заградама непосредно иза одређеног назива хране за животиње, а алтернативно те ријечи могу се навести у

биљешци списка хране за животиње, те слова морају бити барем исте величине као и у списку хране за животиње;

б) за храну за животиње произведену од генетички модификованих организама, натпис "произведен од генетички модификоване соје *(ACS-GMØØ6-4)"* биће у заградама непосредно иза одређеног назива хране за животиње, а алтернативно те ријечи могу се навести у биљешци списка хране за животиње, те слова морају бити барем исте величине као и у списку хране за животиње.

6. У складу са чланом 24. став (2) Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, забрањено је стављати на тржиште производе који су предмет овог рјешења ако наведени подаци из тачке 5. овог рјешења нису приказани јасно, читљиво и на начин да се не могу брисати на пропратном документу, или, ако је то примјењиво, на паковању на контејнеру или на њему причвршћеној наљепници/декларацији.

7. У складу са одредбама члана 54. Закона о генетички модификованим организмима, подносилац захтјева дужан је да приликом руковања, превоза и паковања генетички модификованих организама у пропратној документацији јасно обиљежи генетички модификовани организам који је намијењен директном коришћењу за храну за животиње или за прераду; назначи да нису намијењени намјерном уношењу у животну средину/сјетву, те наведе мјесто за прибављање додатних информација.

8. Субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења обавезан је да води базу података за период од пет година од дана извршења сваке трансакције у складу са одредбама члана 51. став (5) Закона о генетички модификованим организмима.

9. Одобрава се стављање на тржиште хране за животиње из тачке 1. овог рјешења на основу достављених докумената и Мишљења Савјета за генетички модификоване организме да предметна храна за животиње одговара одредбама Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање.

10. Ово рјешење важи пет година од дана његовог доношења.

11. Субјекат и храна за животиње из тачке 1. овог рјешења уписују се у Регистар рјешења субјеката у пословању са храном и генетички модификоване хране за животиње Босне и Херцеговине.

12. Све промјене које настану у периоду важења овог рјешења, а које се односе на тачке 1., 2., 3., 4., 5., 6. и 7. овог рјешења, субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења обавезан је да достави Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине.

13. За обнову овог рјешења потребно је Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине поднијети захтјев у складу са чланом 22. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, најкасније годину дана прије престанка важења рјешења о одобрењу.

14. Доношење овог рјешења о одобрењу не умањује општу грађанску и кривичну одговорност субјекта у пословању са храном по питању хране за животиње која је предмет овог рјешења.

15. Ово рјешење објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Подносилац захтјева "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина, поднио је Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине захтјев за одобрење за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрен у складу са важећим прописима Европске уније који је запримљен под бројем: УП-1-50-4-7/21 од 25.01.2021. године.

Захтјев је основан.

Савјет за генетички модификоване организме је на шестој сједници остварио увид и оцјену достављене документације те је разматрао наведени захтјев у складу са чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15).

Подносилац захтјева је уз захтјев доставио примјерак уплатнице у износу од 30,00 КМ о уплаћеној накнади за подношење захтјева у складу са Одлуком о висини посебне накнаде за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране и хране за животиње ("Службени гласник БиХ", број 61/14).

У складу са наведеним, Савјет за генетички модификоване организме је након разматрања једногласно усвојио Мишљење да је наведени захтјев за одобрење за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам у складу са важећим прописима Европске уније основан, те да је у складу са чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање.

Савјет за генетички модификоване организме је у Мишљењу предложио Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине доношење Рјешења о одобрењу за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрен у складу са важећим прописима Европске уније субјекту "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина.

Чланом 19. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређено је да Агенција за безбједост хране Босне и Херцеговине, подносиоцу захтјева, ако испуњава услове, доноси рјешење о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране за животиње узимајући у обзир мишљење Савјета за

генетички модификоване организме, на период од пет година које се може обновити.

Чланом 16. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређено је да се за издавање рјешења о одобрењу подноси захтјев у писаној форми Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине.

Чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређена је потребна документација која се доставља уз захтјев ако је храна за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрена у складу са важећим прописима Европске уније.

Чланом 24. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређена су правила за означавање генетички модификованих организама који се користе као храна за животиње, храну за животиње која садржи или се састоји од генетички модификованих организама и храну за животиње произведену од генетички модификованих организама.

Чланом 51, 52. и 54. Закона о генетички модификованим организмима одређена је сљедивост, означавање као и руковање, превоз и паковање генетички модификованих организама као и производа који садрже или се састоје од генетички модификованих организама.

У складу са наведеним, ријешено је као у диспозитиву овог рјешења.

Накнада за мишљење Савјета за генетички модификоване организме уплаћена је у износу од 400,00 КМ, накнада за издавање рјешења за одобрење за стављање на тржиште уплаћена је у износу од 500,00 КМ и накнада за упис у Јединствени регистар ГМО-а уплаћена је у износу од 30,00 КМ, у складу са одредбама Одлуке о висини посебне накнаде за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране и хране за животиње ("Службени гласник БиХ", број 61/14), у корист буџета Босне и Херцеговине.

Упутство о правном лијеку

Против овог рјешења не може се изјавити жалба, већ се може покренути управни спор код Суда Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана достављања овог рјешења.

Број УП-1-50-4-7-4/21
18. августа 2021. године

Директор
Др sc. **Џемил Хајрић**, с. р.

Na osnovu člana 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), člana 193. stav (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), člana 11. Zakona o genetički modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09), člana 19. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) i Mišljenja Vijeća za genetički modificirane organizme (broj UP-1-50-4-7-2/21 od 08.03.2021. godine), po zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modificirane organizme koji je podnio subjekat "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Odobrava se subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane **soje A5547-127** jedinstvenog identifikacijskog koda **ACS-GMØØ6-4** (kvantifikacija "Real-time PCR"), koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.

2. Zabranjuje se namjerno unošenje u okoliš/sjetva genetički modificirane soje iz tačke 1. ovog rješenja.

3. Prilikom stavljanja na tržište hrane za životinje iz tačke 1. ovog rješenja, a u skladu s odredbama člana 52. *Zakona o genetički modificiranim organizmima* ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09) i odredbama *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15), subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja dužan je osigurati da:

a) na zapakovanom proizvodu na oznaci piše: *"Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (ACS-GMØØ6-4)";*

b) se na nezapakiranom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: *"Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (ACS-GMØØ6-4)"* stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na pratećoj dokumentaciji (fakturi).

4. U skladu s odredbama člana 51. *Zakona o genetički modificiranim organizmima*, subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja dužan je u daljnjoj distribuciji subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji prima proizvod dostaviti prateću dokumentaciju s informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetički modificiranih organizama i upoznati ga s obavezom označavanja ovog proizvoda u skladu s odredbama člana 52. *Zakona o genetički modificiranim organizmima*.

5. U skladu s odredbama člana 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnosilac zahtjeva dužan je osigurati sljedeće oznake na pakiranju:

a) za genetički modificirane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis "genetički modificirana soja (ACS-GMØØ6-4)", bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno te riječi mogu se navestiti u bilješci spiska hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje;

b) za hranu za životinje proizvedenu od genetički modificiranih organizama natpis "proizveden od genetički modificirane soje (ACS-GMØØ6-4)" bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno te riječi mogu se navesti u bilješci spiska hrane za životinje, te slova

moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje.

6. U skladu s članom 24. stav (2) *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmet ovog rješenja ako navedeni podaci iz tačke 5. ovog rješenja nisu prikazani jasno, čitljivo i na način da se ne mogu brisati na propratnom dokumentu, ili, ako je to primjenjivo, na pakovanju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

7. U skladu s odredbama člana 54. *Zakona o genetički modificiranim organizmima*, podnosilac zahtjeva dužan je prilikom rukovanja, prijevoza i pakiranja genetički modificiranih organizama popratnom dokumentacijom jasno obilježiti genetički modificirani organizam koji je namijenjen direktnom korištenju za hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš/sjetvu, te navesti mjesto za pribavljanje dodatnih informacija.

8. Subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja obavezan je voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu s odredbama člana 51. stav (5) *Zakona o genetički modificiranim organizmima*.

9. Odobrava se stavljanje na tržište hrane za životinje iz tačke 1. ovog rješenja na osnovu dostavljenih dokumenata i Mišljenja Vijeća za genetički modificirane organizme da predmetna hrana za životinje odgovara odredbama *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.*

10. Ovo rješenje važi pet godina od dana njegovog donošenja.

11. Subjekat i hrana za životinje iz tačke 1. ovog rješenja upisuju se u Registar rješenja subjekata u poslovanju s hranom i genetički modificirane hrane za životinje Bosne i Hercegovine.

12. Sve promjene koje nastanu u periodu važenja ovog rješenja, a koje se odnose na tačke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovog rješenja, subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja obavezan je dostaviti Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

13. Za obnovu ovog rješenja potrebno je Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine podnijeti zahtjev u skladu s članom 22. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, najkasnije godinu dana prije prestanka važenja rješenja o odobrenju.

14. Donošenje ovog rješenja o odobrenju ne umanjuje opću građansku i krivičnu odgovornost subjekta u poslovanju s hranom po pitanju hrane za životinje koja je predmet ovog rješenja.

15. Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Podnosilac zahtjeva "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, podnio je zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Evropske unije Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-7/21 od 25.01.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Vijeće za genetički modificirane organizme je na šestoj sjednici ostvarilo uvid i ocjenu dostavljene dokumentacije te je razmatralo navedeni zahtjev u skladu s članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15).

Podnosilac zahtjeva je uz zahtjev dostavio primjerak uplatnice u iznosu od 30,00 KM o uplaćenoj naknadi za podnošenje zahtjeva u skladu s Odlukom o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14).

U skladu s navedenim, Vijeće za genetički modificirane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo Mišljenje da je navedeni zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam u skladu s važećim propisima Evropske unije osnovan, te da je u skladu s članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*.

Vijeće za genetički modificirane organizme je u Mišljenju predložilo Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donošenje Rješenja o odobravanju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Evropske unije, od subjekta "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina.

Članom 19. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine podnosiocu zahtjeva, ako ispunjava uslove, donosi rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane za životinje uzimajući u obzir Mišljenje Vijeća za genetički modificirane organizme, na period od pet godina koje se može obnoviti.

Članom 16. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da se za izdavanje rješenja o odobrenju podnosi zahtjev u pisanoj formi Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena je potrebna dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev ako je hrana za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobrena u skladu s važećim propisima Evropske unije.

Članom 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena su pravila za označavanje genetički modificiranih organizama koji se koriste kao hrana za životinje, hranu za životinje koja sadrži

ili se sastoji od genetički modificiranih organizama i hranu za životinje proizvedenu od genetički modificiranih organizama.

Članom 51., 52. i 54. *Zakona o genetički modificiranim organizmima* određena je sljedivost, označavanje kao i rukovanje, prijevoz i pakiranje genetički modificiranih organizama kao i proizvoda koji sadrže ili se sastoje od genetički modificiranih organizama.

U skladu s navedenim, riješeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Naknada za Mišljenje Vijeća za genetički modificirane organizme uplaćena u iznosu od 400,00 KM, naknada za izdavanje Rješenja za odobrenje za stavljanje na tržište uplaćena je u iznosu od 500,00 KM i naknada za upis u jedinstveni Registar GMO-a uplaćena je u iznosu od 30,00 KM u skladu s odredbama Odluke o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14), u korist budžeta Bosne i Hercegovine.

Uputstvo o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana dostavljanja ovog rješenja.

Broj UP-1-50-4-7-4/21
18. augusta 2021. godine

Direktor
Dr. sci. **Džemil Hajrić**, s. r.

Na temelju članka 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), članka 193. stavak (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), članka 11. Zakona o genetski modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09), članka 19. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) i Mišljenja Vijeća za genetski modificirane organizme (broj UP-1-50-4-7-2/21 od 08.03.2021. godine), povodom zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetski modificirane organizme koji je podnio subjekat "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Odobrava se subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane **soje A5547-127** jedinstvenog identifikacijskog koda **ACS-GMØØ6-4** (kvantifikacija "Real-time PCR"), koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.

2. Zabranjuje se namjerno unošenje u okoliš/sjetva genetski modificirane soje iz točke 1. ovoga Rješenja.

3. Prilikom stavljanja na tržište hrane za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja, a u skladu s odredbama članka 52. *Zakona o genetski modificiranim organizmima* ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09) i odredbama *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15), subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja dužan je osigurati da:

a) na oznaci na zapakiranom proizvodu piše: *"Ovaj proizvod sadrži genetski modificiranu soju (ACS-GMØØ6-4)";*

b) se na nezapakirani proizvod ponuđen krajnjem potrošaču stavi oznaka: *"Ovaj proizvod sadrži genetski modificiranu soju (ACS-GMØØ6-4)"* na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na prateću dokumentaciju (fakturu).

4. U skladu s odredbama članka 51. *Zakona o genetski modificiranim organizmima*, subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja dužan je u daljnjoj distribuciji subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji prima proizvod dostaviti prateću dokumentaciju s informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetski modificiranih organizama i upoznati ga s obvezom označavanja ovog proizvoda u skladu s odredbama članka 52. *Zakona o genetski modificiranim organizmima*.

5. U skladu s odredbama članka 24. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnositelj zahtjeva dužan je osigurati sljedeće oznake na pakiranju:

a) za genetski modificirane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis: "genetski modificirana soja *(ACS-GMØØ6-4)"* bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno se te riječi mogu navesti u bilješci popisa hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u popisu hrane za životinje;

b) za hranu za životinje proizvedenu od genetski modificiranih organizama natpis: "proizveden od genetski modificirane soje *(ACS-GMØØ6-4)"* bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno se te riječi mogu navesti u bilješci popisa hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u popisu hrane za životinje.

6. U skladu s člankom 24. stavak (2) *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmetom ovoga Rješenja ako navedeni podatci iz točke 5. ovoga Rješenja nisu prikazani jasno, čitljivo i tako da se ne mogu brisati na popratnom dokumentu ili, ako je to primjenjivo, na pakiranju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

7. U skladu s odredbama članka 54. *Zakona o genetski modificiranim organizmima*, podnositelj zahtjeva dužan je, prilikom rukovanja, prijevoza i pakiranja genetski modificiranih organizama, u popratnoj dokumentaciji jasno obilježiti genetski modificirani organizam koji je namijenjen neposrednom korištenju za hranu za životinje ili za preradu, naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš/sjetvu, te navesti mjesto za pribavljanje dodatnih informacija.

8. Subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja obvezan je voditi bazu podataka za razdoblje od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu s odredbama članka 51. stavak (5) *Zakona o genetski modificiranim organizmima*.

9. Odobrava se stavljanje na tržište hrane za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja na temelju dostavljenih dokumenata i Mišljenja Vijeća za genetski modificirane organizme da predmetna hrana za životinje odgovara odredbama *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.*

10. Ovo Rješenje vrijedi pet godina od dana njegovog donošenja.

11. Subjekt i hrana za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja upisuju se u Registar rješenja subjekata u poslovanju s hranom i genetski modificirane hrane za životinje Bosne i Hercegovine.

12. Sve promjene koje nastanu u razdoblju važenja ovoga Rješenja, a koje se odnose na točke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovoga Rješenja, subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja obvezan je dostaviti Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

13. Za obnovu ovoga Rješenja potrebno je podnijeti zahtjev Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u skladu s člankom 22. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, najkasnije godinu dana prije prestanka važenja rješenja o odobrenju.

14. Donošenje ovoga Rješenja o odobrenju ne umanjuje opću građansku i kaznenu odgovornost subjekta u poslovanju s hranom po pitanju hrane za životinje koja je predmetom ovoga Rješenja.

15. Ovo Rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Podnositelj zahtjeva "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, podnio je zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Europske unije Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-7/21 od 25.01.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Vijeće za genetski modificirane organizme je na šestoj sjednici ostvarilo uvid i ocjenu dostavljene dokumentacije, te je razmatralo navedeni zahtjev u skladu s člankom 17a. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15).

Podnositelj zahtjeva uz zahtjev je dostavio primjerak uplatnice u iznosu od 30,00 KM o uplaćenoj naknadi za podnošenje zahtjeva, u skladu s Odlukom o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14).

U skladu s navedenim, Vijeće za genetski modificirane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo Mišljenje, prema kojem je navedeni zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam, u skladu s važećim propisima Europske unije osnovan i sukladan s člankom 17a. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*.

Vijeće za genetski modificirane organizme u Mišljenju je predložilo Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donošenje Rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Europske unije subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina.

Člankom 19. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, ako podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete, donosi rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane za životinje uzimajući u obzir mišljenje Vijeća za genetski modificirane organizme, i to na razdoblje od pet godina, koje se može obnoviti.

Člankom 16. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određeno je da se za izdavanje rješenja o odobravanju podnosi zahtjev u pisanom obliku Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Člankom 17a. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena je potrebna dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev ako je hrana za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobrena u skladu s važećim propisima Europske unije.

Člankom 24. *Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* određena su pravila označavanja genetski modificiranih organizama koji se koriste kao hrana za životinje, hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od genetski modificiranih organizama i hranu za životinje proizvedenu od genetski modificiranih organizama.

Člancima 51., 52. i 54. *Zakona o genetski modificiranim organizmima* određeni su sljedivost, označavanje te rukovanje, prijevoz i pakiranje genetski modificiranih organizama, kao i proizvoda koji sadrže ili se sastoje od genetski modificiranih organizama.

U skladu s navedenim, riješeno je kao u izreci ovoga Rješenja.

Naknada za mišljenje Vijeća za genetski modificirane organizme uplaćena u iznosu od 400,00 KM, naknada za izdavanje rješenja za odobrenje za stavljanje na tržište uplaćena je u iznosu od 500,00 KM i naknada za upis u jedinstveni Registar GMO-a uplaćena je u iznosu od 30,00 KM, u skladu s odredbama Odluke o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14), u korist proračuna Bosne i Hercegovine.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja ne može se uložiti žalba, već se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana dostave ovoga Rješenja.

Broj UP-1-50-4-7-4/21 Ravnatelj
18. kolovoza 2021. godine Dr. sc. **Džemil Hajrić**, v. r.

795

На основу члана 56. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 61. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), члана 193. став (1) Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), члана 11. Закона о генетички модификованим организмима ("Службени гласник БиХ", број 23/09), члана 19. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15) и Мишљења Савјета за генетички модификоване организме (број УП-1-50-4-8-2/21 од 08.03.2021. године), по захтјеву за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште хране за животиње која садржи генетички модификоване организме који је поднио субјекат "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина, Агенција за безбједност хране Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ

1. Одобрава се субјекту "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване **соје 40-3-2** јединственог идентификацијског кода **MON-Ø4Ø32-6** (квантификација "Real-time PCR"), која ће се користити искључиво као храна за животиње.

2. Забрањује се намјерно уношење у животну средину/сјетва генетички модификоване соје из тачке 1. овог рјешења.

3. Приликом стављања на тржиште хране за животиње из тачке 1. овог рјешења, а у складу са одредбама члана 52. Закона о генетички модификованим организмима ("Службени гласник БиХ", број 23/09) и одредбама Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15), субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења дужан је да обезбиједи да:

а) на ознаци на запакованом производу пише: "Овај производ садржи генетички модификовану сојy (MON-Ø4Ø32-6)";

б) се на незапаковани производ понуђен крајњем потрошачу стави ознака: "Овај производ садржи генетички модификовану сојy (MON-Ø4Ø32-6)" на производ или непосредно уз производ, као и на пратећу документацију (фактуру).

4. У складу са одредбама члана 51. Закона о генетички модификованим организмима, субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења дужан је да у даљој дистрибуцији субјекту у пословању са храном за животиње који прима производ достави пратећу документацију са информацијама да производ садржи или се састоји од генетички модификованих организама и упозна га са обавезом означавања овог производа у складу са одредбама члана 52. Закона о генетички модификованим организмима.

5. У складу са одредбама члана 24. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, подносилац захтјева дужан је да обезбиједи стављање сљедеће ознаке на паковању:

а) за генетички модификоване организме који се користе као храна за животиње и храну за животиње која садржи или се састоји од ГМО-а, натпис "генетички модификована соја (MON-Ø4Ø32-6)" биће у заградама непосредно иза одређеног назива хране за животиње, а алтернативно те ријечи могу се навести у биљешци списка хране за животиње, те слова морају бити барем исте величине као и у списку хране за животиње;

б) за храну за животиње произведену од генетички модификованих организама, натпис "произведен од генетички модификоване соје (MON-Ø4Ø32-6)" биће у заградама непосредно иза одређеног назива хране за животиње, а алтернативно те ријечи могу се навести у биљешци списка хране за животиње, те слова морају бити барем исте величине као и у списку хране за животиње.

6. У складу са чланом 24. став (2) Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, забрањено је стављати на тржиште производе који су предмет овог рјешења ако наведени подаци из тачке 5. овог рјешења нису приказани јасно, читљиво и на начин да се не могу брисати на пропратном документу, или, ако је то примјењиво, на паковању на контејнеру или на њему причвршћеној наљепници/декларацији.

7. У складу са одредбама члана 54. Закона о генетички модификованим организмима, подносилац захтјева дужан је да приликом руковања, превоза и паковања генетички модификованих организама у пропратној документацији јасно обиљежи генетички модификовани организам који је намијењен директном коришћењу за храну за животиње или за прераду; назначи да нису намијењени намјерном уношењу у животну средину/сјетву, те наведе мјесто за прибављање додатних информација.

8. Субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења обавезан је да води базу података за период од пет година од дана извршења сваке трансакције у складу са одредбама члана 51. став (5) Закона о генетички модификованим организмима.

9. Одобрава се стављање на тржиште хране за животиње из тачке 1. овог рјешења на основу достављених докумената и Мишљења Савјета за генетички модификоване организме да предметна храна за животиње одговара одредбама Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање.

10. Ово рјешење важи пет година од дана његовог доношења.

11. Субјекат и храна за животиње из тачке 1. овог рјешења уписују се у Регистар рјешења субјеката у пословању са храном и генетички модификоване хране за животиње Босне и Херцеговине.

12. Све промјене које настану у периоду важења овог рјешења, а које се односе на тачке 1, 2, 3, 4, 5, 6. и 7. овог рјешења, субјекат у пословању са храном за животиње из тачке 1. овог рјешења обавезан је да достави Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине.

13. За обнову овог рјешења потребно је Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине поднијети захтјев у складу са чланом 22. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање, најкасније годину дана прије престанка важења рјешења о одобрењу.

14. Доношење овог рјешења о одобрењу не умањује општу грађанску и кривичну одговорност субјекта у пословању са храном по питању хране за животиње која је предмет овог рјешења.

15. Ово рјешење објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Подносилац захтјева "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина, поднио је Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине захтјев за одобрење за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрен у складу са важећим прописима Европске уније који је запримљен под бројем: УП -1-50-4-8/21 од 25.01.2021. године.

Захтјев је основан.

Савјет за генетички модификоване организме је на шестој сједници остварио увид и оцјену достављене документације те је разматрао наведени захтјев у складу са чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање ("Службени гласник БиХ", бр. 78/12 и 62/15).

Подносилац захтјева је уз захтјев доставио примјерак уплатнице у износу од 30,00 КМ о уплаћеној накнади за подношење захтјева у складу са Одлуком о висини посебне накнаде за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране и хране за животиње ("Службени гласник БиХ", број 61/14).

У складу са наведеним, Савјет за генетички модификоване организме је након разматрања једногласно усвојио Мишљење да је наведени захтјев за одобрење за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам у складу са важећим прописима Европске уније основан, те да је у складу са чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање.

Савјет за генетички модификоване организме је у Мишљењу предложио Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине доношење Рјешења о одобрењу за стављање на тржиште Босне и Херцеговине генетички модификоване хране за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрен у складу са важећим прописима Европске уније субјекту "АГРОЕКОНОМИК" д.о.о., улица Змаја од Босне бб, 72000 Зеница, Босна и Херцеговина.

Чланом 19. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређено је да Агенција за безбједост хране Босне и Херцеговине, подносиоцу захтјева, ако испуњава услове, доноси рјешење о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране за животиње узимајући у обзир мишљење Савјета за генетички модификоване организме, на период од пет година које се може обновити.

Чланом 16. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређено је да се за издавање рјешења о одобрењу подноси захтјев у писаној форми Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине.

Чланом 17а. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређена је потребна документација која се доставља уз захтјев ако је храна за животиње која садржи генетички модификовани организам одобрена у складу са важећим прописима Европске уније.

Чланом 24. Правилника о условима и поступку издавања одобрења за стављање генетички модификоване хране и хране за животиње први пут на тржиште Босне и Херцеговине и захтјевима који се односе на њихову сљедивост и означавање одређена су правила за означавање генетички модификованих организама који се користе као храна за животиње, храну за животиње која садржи или се састоји од генетички модификованих организама и храну за животиње произведену од генетички модификованих организама.

Чланом 51, 52. и 54. Закона о генетички модификованим организмима одређена је сљедивост, означавање као и руковање, превоз и паковање генетички модификованих организама као и производа који садрже или се састоје од генетички модификованих организама.

У складу са наведеним, ријешено је као у диспозитиву овог рјешења.

Накнада за мишљење Савјета за генетички модификоване организме уплаћена је у износу од 400,00 КМ, накнада за издавање рјешења за одобрење за стављање на тржиште уплаћена је у износу од 500,00 КМ и накнада за упис у Јединствени регистар ГМО-а уплаћена је у износу од 30,00 КМ, у складу са одредбама Одлуке о висини посебне накнаде за издавање рјешења о одобрењу за стављање на тржиште генетички модификоване хране и хране за животиње ("Службени гласник БиХ", број 61/14), у корист буџета Босне и Херцеговине.

Упутство о правном лијеку:

Против овог рјешења не може се изјавити жалба, већ се може покренути управни спор код Суда Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана достављања овог рјешења.

Број УП-1-50-4-8-4/21
18. августа 2021. године

Директор
Др sc. **Џемил Хајрић**, с. р.

Na osnovu člana 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), člana 193. stav (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), člana 11. Zakona o genetički modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09), člana 19. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) i Mišljenja Vijeća za genetički modificirane organizme (broj UP-1-50-4-8-2/21 od 08.03.2021. godine), po zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modificirane organizme koji je podnio subjekat "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Odobrava se subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane **soje 40-3-2** jedinstvenog identifikacijskog koda **MON-Ø4Ø32-6** (kvantifikacija "Real-time PCR"), koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.

2. Zabranjuje se namjerno unošenje u okoliš/sjetva genetički modificirane soje iz tačke 1. ovog rješenja.

3. Prilikom stavljanja na tržište hrane za životinje iz tačke 1. ovog rješenja, a u skladu s odredbama člana 52. Zakona o genetički modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09) i odredbama Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15), subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja dužan je osigurati da:

a) na zapakovanom proizvodu na oznaci piše: "Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (MON-Ø4Ø32-6)";

b) se na nezapakiranom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: "Ovaj proizvod sadrži genetički modificiranu soju (MON-Ø4Ø32-6)" stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na pratećoj dokumentaciji (fakturi).

4. U skladu s odredbama člana 51. Zakona o genetički modificiranim organizmima, subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja dužan je u daljnjoj distribuciji subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji prima proizvod dostaviti prateću dokumentaciju s informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetički modificiranih organizama i upoznati ga s obavezom označavanja ovog proizvoda u skladu s odredbama člana 52. Zakona o genetički modificiranim organizmima.

5. U skladu s odredbama člana 24. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje, podnosilac zahtjeva dužan je osigurati sljedeće oznake na pakiranju:

a) za genetički modificirane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis "genetički modificirana soja (MON-Ø4Ø32-6)", bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno te riječi mogu se navesti u bilješci spiska hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje;

b) za hranu za životinje proizvedenu od genetički modificiranih organizama natpis "proizveden od genetički modificirane soje (MON-Ø4Ø32-6)" bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno te riječi mogu se navesti u bilješci spiska hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje.

6. U skladu s članom 24. stav (2) Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje, zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmet ovog rješenja ako navedeni podaci iz tačke 5. ovog rješenja nisu prikazani jasno, čitljivo i na način da se ne mogu brisati na propratnom dokumentu, ili, ako je to primjenjivo, na pakovanju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

7. U skladu s odredbama člana 54. Zakona o genetički modificiranim organizmima, podnosilac zahtjeva dužan je prilikom rukovanja, prijevoza i pakiranja genetički modificiranih organizama popratnom dokumentacijom jasno obilježiti genetički modificirani organizam koji je namijenjen direktnom korištenju za hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš/sjetvu, te navesti mjesto za pribavljanje dodatnih informacija.

8. Subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja obavezan je voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu s odredbama člana 51. stav (5) Zakona o genetički modificiranim organizmima.

9. Odobrava se stavljanje na tržište hrane za životinje iz tačke 1. ovog rješenja na osnovu dostavljenih dokumenata i Mišljenja Vijeća za genetički modificirane organizme da predmetna hrana za životinje odgovara odredbama Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.

10. Ovo rješenje važi pet godina od dana njegovog donošenja.

11. Subjekat i hrana za životinje iz tačke 1. ovog rješenja upisuju se u Registar rješenja subjekata u poslovanju s hranom i genetički modificirane hrane za životinje Bosne i Hercegovine.

12. Sve promjene koje nastanu u periodu važenja ovog rješenja, a koje se odnose na tačke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovog rješenja, subjekat u poslovanju s hranom za životinje iz tačke 1. ovog rješenja obavezan je dostaviti Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

13. Za obnovu ovog rješenja potrebno je Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine podnijeti zahtjev u skladu s članom 22. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje, najkasnije godinu dana prije prestanka važenja rješenja o odobrenju.

14. Donošenje ovog rješenja o odobrenju ne umanjuje opću građansku i krivičnu odgovornost subjekta u poslovanju s hranom po pitanju hrane za životinje koja je predmet ovog rješenja.

15. Ovo rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Podnosilac zahtjeva "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, podnio je zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Evropske unije Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-8/21 od 25.01.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Vijeće za genetički modificirane organizme je na šestoj sjednici ostvarilo uvid i ocjenu dostavljene dokumentacije te je razmatralo navedeni zahtjev u skladu s članom 17a. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15).

Podnosilac zahtjeva je uz zahtjev dostavio primjerak uplatnice u iznosu od 30,00 KM o uplaćenoj naknadi za podnošenje zahtjeva u skladu s Odlukom o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14).

U skladu s navedenim, Vijeće za genetički modificirane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo Mišljenje da je navedeni zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam u skladu s važećim propisima Evropske unije osnovan, te da je u skladu s članom 17a. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.

Vijeće za genetički modificirane organizme je u Mišljenju predložilo Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donošenje Rješenja o odobravanju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modificirane hrane za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Evropske unije, od subjekta "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina.

Članom 19. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje određeno je da Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine podnosiocu zahtjeva, ako ispunjava uslove, donosi rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane za životinje uzimajući u obzir Mišljenje Vijeća za genetički modificirane organizme, na period od pet godina koje se može obnoviti.

Članom 16. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje određeno je da se za izdavanje rješenja o odobrenju podnosi zahtjev u pisanoj formi Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Članom 17a. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje određena je potrebna dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev ako je hrana za životinje koja sadrži genetički modificirani organizam odobrena u skladu s važećim propisima Evropske unije.

Članom 24. Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modificirane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje određena su pravila za označavanje genetički modificiranih organizama koji se koriste kao hrana za životinje, hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od genetički modificiranih organizama i hranu za životinje proizvedenu od genetički modificiranih organizama.

Članom 51., 52. i 54. Zakona o genetički modificiranim organizmima određena je sljedivost, označavanje kao i rukovanje, prijevoz i pakiranje genetički modificiranih organizama kao i proizvoda koji sadrže ili se sastoje od genetički modificiranih organizama.

U skladu s navedenim, riješeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Naknada za Mišljenje Vijeća za genetički modificirane organizme uplaćena u iznosu od 400,00 KM, naknada za izdavanje Rješenja za odobrenje za stavljanje na tržište uplaćena je u iznosu od 500,00 KM i naknada za upis u jedinstveni Registar GMO-a uplaćena je u iznosu od 30,00 KM u skladu s odredbama Odluke o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetički modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14), u korist budžeta Bosne i Hercegovine.

Uputstvo o pravnom lijeku:

Protiv ovog rješenja ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana dostavljanja ovog rješenja.

Broj UP-1-50-4-8-4/21
18. augusta 2021. godine

Direktor
Dr. sci. **Džemil Hajrić**, s. r.

Na temelju članka 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), članka 193. stavak (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), članka 11. Zakona o genetski modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09), članka 19. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15) i Mišljenja Vijeća za genetski modificirane organizme (broj UP-1-50-4-8-2/21 od 08.03.2021. godine), povodom zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetski modificirane organizme koji je podnio subjekat "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Odobrava se subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane **soje 40-3-2** jedinstvenog identifikacijskog koda **MON-Ø4Ø32-6** (kvantifikacija "Real-time PCR"), koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.

2. Zabranjuje se namjerno unošenje u okoliš/sjetva genetski modificirane soje iz točke 1. ovoga Rješenja.

3. Prilikom stavljanja na tržište hrane za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja, a u skladu s odredbama članka 52. Zakona o genetski modificiranim organizmima ("Službeni glasnik BiH", broj 23/09) i odredbama Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15), subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja dužan je osigurati da:
   a) na oznaci na zapakiranom proizvodu piše: "Ovaj proizvod sadrži genetski modificiranu soju (MON-Ø4Ø32-6)";
   b) se na nezapakirani proizvod ponuđen krajnjem potrošaču stavi oznaka: "Ovaj proizvod sadrži genetski modificiranu soju (MON-Ø4Ø32-6)" na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na prateću dokumentaciju (fakturu).

4. U skladu s odredbama članka 51. Zakona o genetski modificiranim organizmima, subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja dužan je u daljnjoj distribuciji subjektu u poslovanju s hranom za životinje koji prima proizvod dostaviti prateću dokumentaciju s informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetski modificiranih organizama i upoznati ga s obvezom označavanja ovog proizvoda u skladu s odredbama članka 52. Zakona o genetski modificiranim organizmima.

5. U skladu s odredbama članka 24. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje, podnositelj zahtjeva dužan je osigurati sljedeće oznake na pakiranju:
   a) za genetski modificirane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis: "genetski modificirana soja (MON-Ø4Ø32-6)" bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno se te riječi mogu navesti u bilješci popisa hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u popisu hrane za životinje;
   b) za hranu za životinje proizvedenu od genetski modificiranih organizama natpis: "proizveden od genetski modificirane soje (MON-Ø4Ø32-6)" bit će u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje, a alternativno se te riječi mogu navesti u bilješci popisa hrane za životinje, te slova moraju biti barem iste veličine kao i u popisu hrane za životinje.

6. U skladu s člankom 24. stavak (2) Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje, zabranjeno je stavljati na tržište proizvode koji su predmetom ovoga Rješenja ako navedeni podatci iz točke 5. ovoga Rješenja nisu prikazani jasno, čitljivo i tako da se ne mogu brisati na popratnom dokumentu ili, ako je to primjenjivo, na pakiranju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

7. U skladu s odredbama članka 54. Zakona o genetski modificiranim organizmima, podnositelj zahtjeva dužan je, prilikom rukovanja, prijevoza i pakiranja genetski modificiranih organizama, u popratnoj dokumentaciji jasno obilježiti genetski modificirani organizam koji je namijenjen neposrednom korištenju za hranu za životinje ili za preradu, naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš/sjetvu, te navesti mjesto za pribavljanje dodatnih informacija.

8. Subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja obvezan je voditi bazu podataka za razdoblje od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu s odredbama članka 51. stavak (5) Zakona o genetski modificiranim organizmima.

9. Odobrava se stavljanje na tržište hrane za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja na temelju dostavljenih dokumenata i Mišljenja Vijeća za genetski modificirane organizme da predmetna hrana za životinje odgovara odredbama Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.

10. Ovo Rješenje vrijedi pet godina od dana njegovog donošenja.

11. Subjekt i hrana za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja upisuju se u Registar rješenja subjekata u poslovanju s hranom i genetski modificirane hrane za životinje Bosne i Hercegovine.

12. Sve promjene koje nastanu u razdoblju važenja ovoga Rješenja, a koje se odnose na točke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovoga Rješenja, subjekt u poslovanju s hranom za životinje iz točke 1. ovoga Rješenja obvezan je dostaviti Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

13. Za obnovu ovoga Rješenja potrebno je podnijeti zahtjev Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u skladu s člankom 22. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje, najkasnije godinu dana prije prestanka važenja rješenja o odobrenju.

14. Donošenje ovoga Rješenja o odobrenju ne umanjuje opću građansku i kaznenu odgovornost subjekta u poslovanju s hranom po pitanju hrane za životinje koja je predmetom ovoga Rješenja.

15. Ovo Rješenje objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

Podnositelj zahtjeva "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina, podnio je zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Europske unije Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, koji je zaprimljen pod brojem: UP-1-50-4-8/21 od 25.01.2021. godine.

Zahtjev je osnovan.

Vijeće za genetski modificirane organizme je na šestoj sjednici ostvarilo uvid i ocjenu dostavljene dokumentacije, te je razmatralo navedeni zahtjev u skladu s člankom 17a. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje ("Službeni glasnik BiH", br. 78/12 i 62/15).

Podnositelj zahtjeva uz zahtjev je dostavio primjerak uplatnice u iznosu od 30,00 KM o uplaćenoj naknadi za podnošenje zahtjeva, u skladu s Odlukom o visini posebne

naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14).

U skladu s navedenim, Vijeće za genetski modificirane organizme je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo Mišljenje, prema kojem je navedeni zahtjev za odobrenje za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam, u skladu s važećim propisima Europske unije osnovan i sukladan s člankom 17a. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje.

Vijeće za genetski modificirane organizme u Mišljenju je predložilo Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donošenje Rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetski modificirane hrane za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobren u skladu s važećim propisima Europske unije subjektu "AGROEKONOMIK" d.o.o., ulica Zmaja od Bosne bb, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina.

Člankom 19. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje određeno je da Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, ako podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete, donosi rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane za životinje uzimajući u obzir mišljenje Vijeća za genetski modificirane organizme, i to na razdoblje od pet godina, koje se može obnoviti.

Člankom 16. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje određeno je da se za izdavanje rješenja o odobravanju podnosi zahtjev u pisanom obliku Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Člankom 17a. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje određena je potrebna dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev ako je hrana za životinje koja sadrži genetski modificirani organizam odobrena u skladu s važećim propisima Europske unije.

Člankom 24. Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetski modificirane hrane i hrane za životinje prvi puta na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje određena su pravila označavanja genetski modificiranih organizama koji se koriste kao hrana za životinje, hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od genetski modificiranih organizama i hranu za životinje proizvedenu od genetski modificiranih organizama.

Člancima 51., 52. i 54. Zakona o genetski modificiranim organizmima određeni su sljedivost, označavanje te rukovanje, prijevoz i pakiranje genetski modificiranih organizama, kao i proizvoda koji sadrže ili se sastoje od genetski modificiranih organizama.

U skladu s navedenim, riješeno je kao u izreci ovoga Rješenja.

Naknada za mišljenje Vijeća za genetski modificirane organizme uplaćena u iznosu od 400,00 KM, naknada za izdavanje rješenja za odobrenje za stavljanje na tržište uplaćena je u iznosu od 500,00 KM i naknada za upis u jedinstveni Registar GMO-a uplaćena je u iznosu od 30,00 KM, u skladu s odredbama Odluke o visini posebne naknade za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište genetski modificirane hrane i hrane za životinje ("Službeni glasnik BiH", broj 61/14), u korist proračuna Bosne i Hercegovine.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovog Rješenja ne može se uložiti žalba, već se može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana dostave ovoga Rješenja.

Broj UP-1-50-4-8-4/21
18. kolovoza 2021. godine

Ravnatelj
Dr. sci. **Džemil Hajrić**, v. r.

С А Д Р Ж А Ј

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

789 Рјешење о именовању руководећег државног службеника - помоћник министра у Сектору за команду, контролу, комуникације, компјутере и управљање информацијама у Министарству одбране Босне и Херцеговине (српски језик) 1
Rješenje o imenovanju rukovodećeg državnog službenika - pomoćnik ministra u Sektoru za komandu, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 1
Rješenje o imenovanju rukovodećeg državnog službenika - pomoćnik ministra u Sektoru za zapovijed, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 2

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА УПРАВА ЗА ИНДИРЕКТНО ОПОРЕЗИВАЊЕ

790 Рјешење број 02/6-2/I-16-16-29-3278/21 (српски језик) 2
Rješenje broj 02/6-2/I-16-16-29-3278/21 (bosanski jezik) 4
Rješenje broj 02/6-2/I-16-16-29-3278/21 (hrvatski jezik) 5

КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

791 Рјешење број УП-02-26-3-024-43/20 (српски језик) 7
Rješenje broj UP-02-26-3-024-43/20 (bosanski jezik) 25
Rješenje broj UP-02-26-3-024-43/20 (hrvatski jezik) 41

АГЕНЦИЈА ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ ХРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

792 Рјешење број УП-1-50-4-5-8/21 (српски језик) 58
Rjepšenje broj UP-1-50-4-5-8/21 (bosanski jezik) 60
Rješenje broj UP-1-50-4-5-8/21 (hrvatski jezik) 62
793 Рјешење број УП-1-50-4-6-4/21 (српски језик) 63
Rješenje broj UP-1-50-4-6-4/21 (bosanski jezik) 65
Rješenje broj UP-1-50-4-6-4/21 (hrvatski jezik) 67
794 Рјешење број УП-1-50-4-7-4/21 (српски језик) 69
Rješenje broj UP-1-50-4-7-4/21 (bosanski jezik) 71
Rješenje broj UP-1-50-4-7-4/21 (hrvatski jezik) 73
795 Рјешење број УП-1-50-4-8-4/21 (српски језик) 75
Rješenje broj UP-1-50-4-8-4/21 (bosanski jezik) 77
Rješenje broj UP-1-50-4-8-4/21 (hrvatski jezik) 78

JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
tel/fax: ++387 33 722 079
722 054
722 041
e-mail: prodaja@slist.ba
www.sluzbenilist.ba
službena
glasila
2016.

JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
e-mail: slist@slist.ba
www.sluzbenilist.ba
službena
glasila
2017.

JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
službena
glasila
2018.

Svakom zloupotrebom kupac se obavezuje da plati nastalu štetu - Sva prava zadržava © JP NIO Službeni list BiH
službena glasila 2019.
JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
tel/fax: ++387 33 722 079
722 054
722 041
e-mail: slist@sllist.ba
www.sluzbenilist.ba

Издавач: Овлаштена служба Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Трг БиХ 1, Сарајево - За издавача: секретарка Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Гордана Живковић - Припрема и дистрибуција: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево, Џемала Биједића 39/III - Директор: Драган Прусина - Телефони: Централа: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK д.д. 338-320-22000052-11, ВАКУФСКА БАНКА д.д. Сарајево 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK А.Д. Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK д.д. БиХ Сарајево 161-000- 00071700-57 - Штампа: "Унионинвестпластика" д. д. Сарајево - За штампарију: Јасмин Муминовић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка гласила.
"Службени гласник БиХ" је уписан у евиденцију јавних гласила под редним бројем 731. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ/I - 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002. Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре. Претплата за II полугодиште 2021. за "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ, "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ.
Web издање: http://www.sluzbenilist.ba - годишња претплата 240,00 КМ